

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka
(2)\Troska_Jan_Matzal-Zapas_s_nebem_1-Smrtonos.pdb

PDB Name: Troska, ZSN1, Smrtonoš
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 4.9.2003
Modification Date: 4.9.2003
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Zápas s nebem 1 - Smrtonoš

J. M. Troska

Kapitola první - LOVCI PLANET

"Bere!" zazněl radostný výkřik.

Avšak v nejbližším okamžiku se rozlehl z týchž tří mladých úst výkřik hrůzy, neboť...

Ale ne, tak přece nemůžeme začít. Je nezbytné, abychom předem aspoň vylíčili dějiště a představili hrdiny.

Děj, kterým začínáme, se udál uprostřed Indického oceánu, tam, kde se protíná 80. stupeň východní délky s 20.

stupněm jižní šířky. Zde vystupuje nad hladinu jen asi třicet metrů vysoký vršek, pustý, bez jakékoli vegetace, jehož tvar kolmého kužele činí oprávněný dojem zbytku sopky, která už kdysi v pravěku vyhasla. Útvar je daleko mimo obvyklé lodní dráhy a je tedy pochopitelné, že svět o něm takřka neví. Ostatně, i kdyby sem některá loď zabloudila, nebude mít o tuto pustou skalku zájem; spíš se jí zdaleka vyhne pro nebezpečí zrádných korálových útesů, skrytých mělce pod hladinou.

Na tomto vrcholu vyhaslé sopky začíná náš děj. Vidíme zde tři mladé muže, na které prozradíme, že jsou skoro na den stejného stáří: dvacet pět let.

Trosečníci? Sotva. Ti by tak bezstarostně nekulili cosi kolem několikametrové kovové tyče, zapuštěné do balvanu na okraji příkrého svahu a nahoře ukončené kovovou rozsochou. Trosečníci by také nebyli oblečeni do overalů, montérských úborů, jako dva z nich, a třetí má dokonce bílý plášť, jaký nosí lékaři. Všichni tři pak mají na hlavě tropické přilby.

Čilí hoši. Jejich statná těla kypí zdravím a silou, duše výbornou náladou.

"Stojí ta udice pevně?" táže se mladík v overalu svého stejně oděného druhá.

"Člověče, vždyť je zalita do pěticentového balvanu! Ostatně, ať felčar zkusí! Vyšplhej se vzhůru, doktore!"

Mladík v bílém plášti sevřel tyč a dvěma tempy se zachytil rozsochy. Ačkoli jí cloumal vší silou, tyč se ani nehnula. Seskočil.

"Ta je pevnější než ty!"

Montér cosi zavrčel a obrátil se ke kolegovi: "Tak to zmáčkni, Arne!"

Na výzvu montéra přistoupil jeho černovlasý kolega k jednomu z balvanů a přitiskl ruku na nepatrný výstupek. Vedle balvanu se počala zvedat kostrbatá plocha ztuhlé lávy o průměru čtverečního metru a po několika vteřinách tu stálo cosi jako veliký hřib na dva metry vysoké noze, která se valně lišila od přírodní hlavice. Byl to kovový čtyřboký hranol, posetý velikými vypouklými náty, z nichž jeden Arne stiskl.

V tom okamžiku se ve výši asi jednoho metru od země odklopily na všech bocích čtvercovité desky a hřib se svým tvarem změnil na muchomůrku s věnečkem kolem nohy. Na tomto věnečku bylo vidět mnoho knoflíků a vypínačů, páček a klíček a na jedné plošince byl dokonce mikrofon s malým tlampačem. Sousední plošku vyplňovala spirála lesklých kotoučků s páčkou. Reostat.

"Nu tak, bude to?" ozval se netrpělivý hlas Arnova přítele.

"Však se dočkáš, Petře," nedal se Arne vyrušit z klidu. "Není přece hračka chytat na udici nebeská tělesa!"

"Tak pozor, zapojují!" Arnovy prsty otočily hlavním vypínačem a pak ruka uchopila páčku reostatu, která se zvolna šinula po spirále.

Zavládlo napjaté ticho, tím napjatější, čím více se klička reostatu posunovala vpravo - bez viditelného účinku...

"Nezapomněls na červa na udici?" ozvala se posměšná otázka Petrova.

"Pavle!" obrátil se Arne na kamaráda v bílém plášti, "naskýtá se ti příležitost dokázat své operatérské umění. Potřebuji červa na udici. Dej mi ho!"

"Jaký je to rébus?"

"Nedovtip! Petr jich má na mozku celé hnízdo!"

"Bere!" přetáhl mladý doktor rozhovor výkřikem.

Páčka na reostatu stanula. Všichni hleděli na rozsochu tyče, její hroty se rozzářily a vzduch se rozechvěl praskotem fialových blesků.

Arnova ruka sevřela už zase páčku, která nedočkavě poskočila o čtyři body. A tato ukvapenost měla ohromující následek: tyč se ohnula, ozvalo se zavytí jakoby celé smečky rozběsněných vlků, po něm ostrý hvizd a nakonec zděšený výkřik trojice.

V příštím okamžiku bylo už zase ticho. Hoši tu stáli jako sloupy, hledíce do nebes, kam beze stopy zmizela tyč i s pěticientovým balvanem.

"Teď jsi to krásně vyvedl!" vydechl konečně Petr a káravě pohlédl na Arna, který bezradně pokrčil rameny.

"Unáhlil jsem se," bručel. "Posunul jsem o čtyři body. Byl by stačil jeden. Snad by se byl balvan jen pozvedl a mohl jsem jej strhnout páčkou na reostatu zase srazit dolů. Ale tím jste vinni vy. Pavel ujišťoval, že balvan je jako skála, a tys byl nedočkavý. Jsi přece strojní inženýr, Petře, měls lépe vypočítat pravděpodobnost a možnost..."

"Jen se nevymlouvej, Arne! Ty jsi dvojitý inženýr, elektřiky a chemie. Musíš to tedy lépe vědět než já a předpokládat sílu a odpor..."

"Nehádejte se, kluci," vpadl felčar rozšafně. "Jsem sice laik, ale myslím, že jste vinni oba."

"Jen ty ne, co?"

"Dobrá, já tedy taky. Nemusíme se stydět. Byl to jen pokus. A rozhodně se zdařil, i když nám udici odvěkla velryba. Je to jen důkaz, že udice byla příliš slabá na takového obra. Ale byl to let! Ve zlomku vteřiny zmizelo pět centů kdesi v nekonečnu. Teď si snad už ten kamínek prohlíží naši konkurenti kdesi na Měsíci nebo na Marsu."

"O tom pochybuji, Pavle. Tak rychle to přece jen nejde. I na Měsíc poletí skoro jedenáct hodin, ponechám-li mu přirozenou rychlost. Na Mars by potřeboval při téže rychlosti skoro sedm dní, kdyby byl Mars v nejmenší vzdálenosti od Země, ale to už bylo koncem července a dnes je začátek října. Ani Měsíc, ani Mars nebyl tou velrybou, která utrhlá naši udici."

"Jak to můžeš vědět?"

"Podle reostatu. Na Měsíc bylo napětí příliš silné a na Mars zase nestačilo."

"Co to tedy bylo?"

"Kdybych věděl. Napětí odpovídalo asi desíti milionům kilometrů."

"To by mohl být Erós," řekl Petr.

"Ano, kdyby byl právě v opozici, tam ale není."

"Tak nevíme nic?"

"Ne. Mohl to být jen nějaký žralok, kterých se ve vesmíru toulá na milióny a na sta jich denně prolétne zemskou drahou. Náhoda. Nu, jen když se ukázalo, že moje předpoklady nejsou utopií."

"Hlavní věc, že jsme zmoudřeli. Teď aspoň víme, že na chytání planet musíme mít zcela jinou udici. Měli jsme uposlechnout dědečka."

"Baže," vybuchl Petr. "Mohli jsme si ušetřit blamáž. Teď se nám vysměje."

"Nemyslím. Dědeček není škodolibý. Tak pojedeme dolů, hoši, a povíme mu upřímně, co se stalo."

Arne stiskl nýt na hranolu, odklopené plošky zapadly a pak se ponořil podivný hřib, jehož povrch nerozeznatelně splynul s lávovým okolím. Hned poté zmizela mladá trojice z okraje návrší.

Budiž, podíváme se za nimi!

Stojíme teď na místě, kde se událo, co jsme vyličili.

Návrší je skutečně vyhaslý sopečný kráter, jehož jícen asi padesát metrů v průměru zeje pod námi až kamsi do bezedna. Dříve než sestoupíme, musíš, milý čtenáři, vyslechnout něco bližšího o naší krajanské trojici a jejich dědečkovi Nemovi. Podivné jméno, co? Český znamená - Nikdo.

Hodně z vás už zná tohoto geniálního kmeta z děje, který končil právě před pětadvaceti lety, kdy Nemo překročil sto let svého věku.

Také jméno Arne Farin je jistě v dobré paměti. Třeba jen dodat, že tento mladý Arne je synem otce téhož jména a vnukem slavného učenice Arnošta Farina, vynálezce proslulých paprsků smrti a paprsků života, které věnoval pro blaho lidstva, aniž dosud svět znal jejich autora. Stejně tak bude čtenáři známo Petrovo příjmení, neboť tento nadějný mladík je synem Jiřího Brady, věrného kamaráda Arnova otce. Zdánilivě cizí je jméno třetího, Pavla Horáka. Čtenář si však vzpomene na Pavla Holana, strýce Jiřího Brady, po němž při křtu dostal náš mladý lékař jméno. Všichni tři, jak jsme je poznali, narodili se v Praze skoro v tomtéž měsíci, v březnu před pětadvaceti roky, a zdá se, že předpověď o nadprůměrných duševních schopnostech "břežňáků" se u nich uplatňuje. Otcové i matky všech tří se těší výbornému zdraví a svěžesti, prarodiče jsou však už mrtvi.

Arne se nevzdal technické dráhy svého děda a otce a jako oni dosáhl dvou inženýrských diplomů. Zrovna tak se stal po svém otci strojním inženýrem Petr Brada, a konečně i Pavel Horák, syn Jiřiny, která si Horáka vzala, následoval svého otce, věhlasného chirurga, na dráze lékařské.

A teď, kam nám trojice zmizela? Zase nic překvapujícího, kdo zná román jejich otců.

Navštívíme opět pohádkovou Nemovu říši, sta kilometrů hluboko v zemské kůře, v pravém podsvětí.

Rozkládá se od pólu k pólu v několika vrstvách nad sebou, v průměrné hloubce šesti set kilometrů pod zemským povrchem a její vládce Nemo ji vybavil prostředky a vymoženostmi, které pozemskému světu ještě po dlouhé věky zůstanou nerozluštitelnou záhadou.

A přece jsou všechny ty divy a zázraky - Kolumbovo vejce. Lze je shrnout do jediného úkolu: ovládnutí statické, ovzdušní elektřiny.

Nemovu říši lze označit za nesmírný stroj, jež řídí jediný mozek a jen několik lidských bytostí provádí dozor nad milióny robotů v jednotlivých oblastech, z nichž každá zaujímá rozlohu větší než pozemské díly světa. Je tedy Nemova říše světem, v němž tělesnou práci vykonávají výhradně stroje.

Snad se čtenář podívá vysokému stáří Nema, přes nějž byl kmet čilejší než mnohý padesátník. Ale i to je pochopitelné,

vzpomene-li si na velkolepé okolnosti a prostředky, které v Nemově říši odsunovaly hranici lidského života do neurčita. Bylo tu nyní už více Nemových spolupracovníků, kteří by podle počtu let byli na zemském povrchu vetchými kmety, kdežto zde byli muži, jejichž tělo i duše byly v plném rozkvětu sil. Mladíci zastihli Nema v pracovně; seděl v křesle, schýlen nad mapou a výkresy, rozloženými po veliké ploše pracovního stolu.

"Dědečku," začal Arne, "stala se nám úžasná věc."

"Vím," přikývl kmet klidně, "viděl jsem," pokynul na nyní už ztemnělou televizní obrazovku.

"Ach, ovšem! Vidíš vše, čeho se ti zachce. Snad jsi také slyšel - ?"

"Zajisté."

"A... vidíš, že se nám nevysměješ?"

"Nikdy se nevysmívám nezdařenému pokusu. Vlastně se pokus zdařil, alespoň v zásadě. Jen dál! Malá lekce zklamání vás nesmí odradit. Ostatně jsem takový výsledek očekával, a proto zklamán nejsem."

"A proč jsi nám nefekl - ?"

"Chybami se učíme. Jen tak je možné řádně poznat rozdíly mezi teorií a praxí."

"Poradíš nám, dědečku, co máme dělat?"

"Rád, hoši. Ale dříve mně musíte říci, jaký sledujete cíl."

"Odpusť, prosím... vím, nebylo správné, že jsme ti dosud tajili své úmysly."

"Neomlouvejte se. Je nutno ctít tajemství každého vynálezce."

"Byli bychom ti všecko řekli až po výsledku -"

"O tom nepochybuji."

"Ale teď jsme v koncích."

"Trochu brzo."

"Chtěli jsme dokázat, že síla ústředního kondenzátoru může působit nejen k hranici zemské atmosféry, nýbrž daleko do vesmíru na jiné planety."

"Chvályhodné. A podařilo se vám?"

"Ano."

"A dále?"

"Zatím nic. Máme důkaz, že kondenzátor vyvíjí takové napětí, že může způsobit společnou činnost vzájemných elektrických výbojů z jiné planety."

"To je vše?"

"Ano... prozatím."

"Aha! Prozatím. Tu je to slovo. Máte tedy ještě další cíl?"

"Ovšem, ale..."

"Dobře, dobře, děti. Nevyzvídám."

"A nehněváš se, dědečku?"

"Naopak, jsem velmi potěšen, neboť kdybyste měli tímhle skončit, pak byste nebádali, nýbrž si jen hráli. A to by mne mrzelo. Věda není pro dětské hry. Badatel nesmí mít pocit hraní, nýbrž pocit tvrdé práce. A nezdá ho musí tím více nutit k větší pílí a trpělivosti. Jinak ztroskotá. Upřímně vám řeknu, že mi nebylo příjemné, slyšel-li jsem vaše žerty o udici a lovení planet. Co jste mi řekli o kondenzátoru, vím už dávno. Je to přece samozřejmý výsledek při využití zhuštěné statické elektřiny. Vy jste ovšem ten kondenzátor dosud neviděli. Nevíte, že je to stroj přes deset kilometrů vysoký a v jeho nitru je soustředěna a znásobena všechna síla záporné elektřiny, kterou je nabita zeměkoule. Je to zdroj takové síly a napětí, že jeho náhlý výboj nebo výbuch by rozmetal celou Zemi na atomy. A je nevyčerpatelný, neboť ho stále doplňuje Země svou nekonečnou energií. Jak jsem viděl váš pokus, chtěli jste dosáhnout důkazu nejen o působení kondenzátoru na jiné planety, jak jsi řekl, ale vyzkoušet vzájemnou přitažlivost čili magnetismus."

Nemo se chvíli pásl na udivených očích trojice.

"Jak jsi to uhodl, dědečku?"

"To je přece tak lehké!" usmál se kmet "Vím mnohem víc, děti. Ba, vím všecko."

"Což umíš číst myšlenky?"

"I to mohu, chci-li. Ale tu bych musel použít přístroje."

"Máš takový přístroj?"

"Ano."

"Ukaž!"

"Ukáži. Používám ho jen velmi zřídka, kdy je třeba zjistit pravdu. Tedy jako vyšetřující soudce."

"Stalo se už, žes byl donucen jej užít?"

"Jen asi čtyřikrát za celých sedmdesát šest let, co řídím svou říši."

"Personál?"

Nemo němě přikývl.

"Předvedu vám jej," pokračoval, "ale dříve napíšeš na tenhle papír už předem, co přístroj technicky potvrdí, abyste měli důkaz, že jsem i bez té pomůcky uhodl správně. Není to žádný zázrak. Je jenom třeba trochu myslit. Nuže, zde je papír. Uložíme jej zatím s těmi napsanými několika slovy do zásuvky. A teď se podíváme do tvé hlavy, Arne."

Nemo vyňal z malé skříňky strojek, podobný lékařskému indukčnímu aparátu, spojenému s tlakoměrem, který na papírovém válečku zapisuje změny vzdušného tlaku, vsunul zástrčku do zdířek v rozvodní desce a druhý konec kabelu, zakončený malou kovovou destičkou, přiložil na Arnovo čelo.

"Tak, teď se dozvíme tvé tajemství, chlapče," řekl žertovně.

Arne měl pocit, jako by ho nutila mocná síla myslet na to, co jen částečně věděli oba jeho kamarádi; po několika vteřinách řekl Nemo, který hleděl na ručičku, rysující na bílém válečku ostré hroty a křivky:

"Stačí."

Poté sňal s válečku útržek papíru, který položil na stůl.

"Zde je tvá odpověď, dítě. A zde máš klíč," podával Arnovi tuhý proužek s kolmými mřížkami, z nichž nejkratší byla označena písmenem A a nejdelší Ž. "Přilož klíč základnou přesně na červenou čáru. Hroty a vrcholy křivky ti označí písmena, která po řadě piš na tenhle papír. Výsledek ti odpoví."

Trvalo chvíli, než byl Arne hotov. A s papíru se mu smála věta:

CHCEME VZLÉTNOUT DO VESMÍRU.

Přesně totéž, co si myslel.

A teď položil Nemo před Arna svůj předběžný zápis, na kterém stálo: Chtějí se potulovat ve vesmíru.

"Úžasné! Jak je to možné?" vydechl hoši současně.

"Zcela prosté, děti," usmál se Nemo. "Je to zastaralý přístroj. Je už skoro padesát let starý. Ale k tomuto účelu se dobře hodí, a proto jsem o lepším nepřemýšlel. Jinak mám mnohem mocnější pomůcky k vynucení pravdy. Ale ty jsou nebezpečné, neboť i nejzatvrzejšího zločince mění v kajícího a šlechetného člověka, přičemž velmi často probuzené svědomí se mstí a případ pak končí katastrofou. Je to vliv vysoké frekvence na mozkové buňky."

"Něco podobného radioterapii?" chápal se mladý lékař svého oboru.

"Ano, Pavle. Tak vidíte, hoši, znal jsem dobře váš cíl. A nechal jsem vás až do dnešního pokusu, jehož výsledek jsem předvídal. Řekl jsem, že ctím tajemství každého vynálezce. Ale vás mám rád jako své děti. Jen proto dělám přes vaše rozpočty čáru."

"Ale, dědečku, přece nám nebudeš bránit -"

"Nu, nu, chlapče, nemáš důvod k lítosti. Nerozumíš mi. Jsem dalek toho, abych chtěl poutat vaše orlí perutě. Naopak, chci je vzpružit, dát jim správný podnět, aby zmohutněly tak, že se s nimi pak budete moci odvážit do skutečného Nekonečna bez nejmenší obavy ze ztroskotání. Ale musíte se napřed vrátit, odkud jste vyšli. Jen jádro vašich rozpočtů je dobré. Ta skořápka, kterou jste je obalili, musí pryč. Musí být docela jiná. Zkrátka: chybili jste v základním směru. Chcete vyzkoušet moc a sílu vzájemné přitažlivosti Země s planetami?"

"Ano."

"Pak je jasné, že jste sledovali cíl: vzlétnout do vesmíru. To by se vám lehce podařilo. Kdybyste se byli postavili na balvan a drželi se tyče, mohli jste být už teď - mrtvi. Totéž by se vám stalo, kdybyste podnikli cestu v jakémkoli předmětu, ať sebedůmyslněji chráněném a opatřeném a třeba i na dlouhá léta zásobeném. Jako ten balvan byli byste teď na cestě do vesmíru, ale také do Neznáma, tažení jakousi planetou, nezdolně a neodvratně. V několika vteřinách byste proletěli zemskou atmosférou, která podle teorie končí ve výši asi šesti set kilometrů, po dalším okanzhiku byste už byli mimo dosah zemské přitažlivosti a pak byste se stoupající rychlostí několika desítek kilometrů ve vteřině letěli dále - kam? Možná, že do žhavého jícnu nebo naopak do věčného ledu, možná do ohromných oblastí jedovatých nebo třaskavých plynů anebo do chladné, mrtvé slitiny kovů či skal bez ovzduší a nejmenších možností života. Kdybyste i na takové těleso dolétli, rozbijete se nárazem v atomy, snad ani v to ne. Ale mohlo by se také stát, že byste se změnili v satelit a věčně na své dráze kroužili ve vesmíru. Ale nikdy byste se už nedostali zpátky. Pravděpodobnost o zachování vašeho života je asi jedna k milionu. Milión černých kuliček v nádrži a mezi nimi jedna bílá. Vytáhneš-li ji na první ráz v čiré tmě, budeš žít. Jinak zemřeš."

"Řekl jsem," pokračoval Nemo, "že jen jádro je dobré. Známe to jádro. Znamená využití kondenzátoru k vyřešení základní otázky: startu na podkladě zemské přitažlivosti. To je celkem lehký úkol, ale právě proto také nemá ceny. Účinek jste viděli. Vám nesmí jít jen o start, nýbrž o celou cestu a návrat. Zkoušet sílu a moc přitažlivosti Země s jinými planetami nemá význam. Děkujte Bohu, že jste zvolili těleso volné. Hůř by bylo, kdyby ta udice byla zapuštěna hluboko do země. Tu by bylo ve zlomku vteřiny vyrváno třeba celé širé území a jako ten balvan by vzlétlo do vesmíru, pokud by bylo ovšem neoddělitelně s udicí spjato. A kdyby udice sahala od zemského povrchu až do mé říše, tu by takové zapojení dvou ohromných sil muselo způsobit okamžitou zkázu jednoho nebo druhého světa, anebo i obou současně, neboť by se náhlým zabrzděním svého strašného koloběhu musely rozlétnout v prach. Ale přece uděláme něco podobného. Jenže musí být vše řádně promyšleno, a zvláště váš letoun, v němž musíte být tak bezpečni jako v torpédu, které vás ke mně dopravilo z Prahy. To je mým úkolem, hoši. Začal jsem už na výkresech, jak vidíte zde, na stole. A zároveň jsem dal rozkaz, aby bylo započato s přípravou "udice".

"Kde to bude, dědečku?" zeptal se dychtivě Arne.

"Zde," utkvěl Nemo v prst na mapě.

"V Himaláji?"

"Ano. Provrtám se ze své říše až na temeno Mount Everestu."

"Nesmírný úkol!"

"Velký, ale ne nesmírný. Náhodou je právě pod Mount Everestem veliká dutina nad prvním horizontem, z něhož do ní ústí vzhůru šikmý tunel. Je to další důkaz, že všechno horstvo na zemském povrchu povstalo v pradávnu vnitřním kvašením, kdy byl zemský povrch ještě žhavý, postupem milionů let chladl, tuhl a tím se vytvořily hory a propasti. Přírodní dutina pod Mount Everestem a ten tunel ústící na první horizont velmi usnadní kabelové spojení "udice", správněji řečeno letiště, s kondenzátorem. To je nezbytné. Ale má ještě závažnou výhodu: krátí vrtbu o víc než sto kilometrů."

"Kolik zbývá asi na práci?"

"Mohu to říci přesně. Počítám-li kolmý směr vzhůru od klenby dutiny až na temeno Mount Everestu: čtyři sta osmdesát šest a čtvrt kilometru."

"Gigantická práce! Není možné, aby byla provedena včas!"

"Jakou lhůtu myslíš?"

"Počítali jsme se startem nejpozději v lednu, neboť podle teoretického propočtu potřebujeme na Mars asi půl roku."

"Jak jsi dospěl k této lhůtě?"

"My už dlouho tuto věc studujeme, dědečku. Podkladem nám bylo tvé torpédo, ve kterém jsme sem přiletěli z Prahy. Prohlíželi jsme si pečlivě jeho strojní zařízení, zvláště Petra zajímalo jako strojaře. Ale byl zklamán. Brzy uviděl, že celé ústrojí sestává jen z jakéhosi bubnu ve špičce, z něhož vyústily dva kabely do velikého magnetu. To bylo vše. Teprve za letu, který trval necelé čtyři hodiny z Prahy až sem, jsme viděli, že hnací síla má sice snad zdroj v tom bubnu, který je asi kondenzátorem, ale projevuje se magnetem, z něhož sršely blesky. Byl tedy letoun hnán elektřinou, a proto spadl tento rébus do mého oboru. Teď už vím, že podkladem je statická elektřina a náš let se konal v kontaktu s tvým ohromným kondenzátorem. Pak jsme dali s Petrem hlavy dohromady. Já jsem studoval elektrické možnosti a on konstrukci letounu, v němž se chceme pustit do vesmíru. K tomu si vzal za vzor tvé torpédo."

"Chyba!"

"Proč, dědečku?"

"Protože... ale povídej dál!"

"Po našem příchodu," pokračoval Arne, "jsi mně řekl, že ten kondenzátor kromě zhuštění a znásobení statické elektřiny ovládá také zemský magnetismus. To mně dalo novou látku k bádání. A tu jsem přišel na myšlenku, nad kterou se mně zatočila hlava. V té motanici se mně z mozku vytrousila elektřina a zbyla v něm druhá nauka, na kterou jsem byl diplomován: chemie, která zaplavila mozek, až na zbytek elektrických poznatků, jež chemii vhodně přisluhovaly. Vzal jsem si do práce atomy. Zopakoval jsem si zhruba všechny ty teorie od původce atomové nauky Demokrita z Abdéry, přes anglického chemika Daltona a molekuláře Avogadra, anglického fyzika Moseleye, Chadwicka, Rutherforda, Astona a Thomsona až po Bohra a Sommerfelda, Kossela, Borna a Lewise i Langmuira a všechny ty ostatní učené teoretiky. Můj mozek byl zavalen lavinou všech možných atomů. A kolem těchto atomových jader vířily roje elektronů a protonů, ještě stomiliónkrát menších. Celá ta pletenice se pak ustálila na nauce Thompsonově, podle které se atomový model skládá z kladné elektrické koule, v níž krouží záporné elektrony a - korunováno Rutherfordem: atomový model se skládá z kladného elektrického jádra a tolika volných záporných elektronů, vířících kolem něho, že celek je neelektrický. Tato teorie mně vnutila nápad: rozbít tu havěť! Ale lépe než se to s některými atomy podařilo účinkem částic alfa slavnému anglickému fyziku Rutherfordovi: buďto rozbít atomy i elektrony a protony, nebo je aspoň oddělit od sebe."

"Zahrabal jsem se," oddechl na okamžik Arne, "do studia a myslím, že jsem na prahu kladného výsledku. Tvůj kondenzátor, dědečku, má potřebné napětí. A teď k věci! Každý magnet má dva póly. Dva magnetické póly má také Země. Nuže, rozbijí-li se atomy nebo oddělí-li se jejich jádro od elektronů a protonů na jednom pólu, musí zmrtnvít. Výsledek: oddělení kladného pólu od záporného. Každý z nich pak bude samostatný ve své přitažlivé i odpuzivé moci. Týž výsledek se objeví v elektřině. Školní děti znají pokusy s bezovou kuličkou, zavěšenou na hedvábné niti, tak zvané elektrické kyvadélko. Kulička přiskočí k elektrickému tělesu a po dotyku je od něho trvale odpuzována, poněvadž je od toho okamžiku nabita stejnou elektřinou. Z téhož důvodu se ježí elektrický chochol. Každé dítě ví, že kladná elektřina se zápornou se přitahuje a kladná s kladnou nebo záporná se zápornou se odpuzují. Chci tím dosíci dvojího: první výsledek má základ v předpokladu, který považuji za nesporný, že totiž všechna tělesa obíhající ve vesmíru jsou jako Země nabita elektřinou, a z nich mnohé elektřinou kladnou. Ta jsou přitahována Zemí, její elektřinou zápornou. Ale současně na ně ze stejného důvodu působí přitažlivost jiných těles a tím je udržován jejich odvěký, pravidelný koloběh. Ústřední silou, která řídí toto víření hvězd a komet, planet a světů, je ovšem Slunce. Náš dnešní pokus potvrdil správnost tohoto předpokladu, neboť jsme dostali důkaz, že kterési neznámé těleso, v naší sluneční soustavě je ve své elektrické kondenzaci mocnější než naše Země, a proto svým výbojem urvalo náš elektronický kontakt. Je jen otázka, působila-li tato přesila z normální dráhy dotyčného tělesa, nebo přiblížilo-li se vyšutím ze svého koloběhu abnormálně k Zemi a tím pak byla jeho přesila jen náhodná a přechodná. Náhodou jsme dosáhli spojení s tělesem - možná, že to byl jen obrovský meteor - které bylo nabito mocnější kondenzací kladné elektřiny, nežli obsahuje záporné napětí Země, a přiznávám, že tato náhoda byla štěstím pro nás, neboť výboj stejnorodé elektřiny byl by se snad pro Zemi projevil katastrofálně. V tom byl náš pokus hazardní. Ale tomu se nelze vyhnout, neboť každý vážný pokus obsahuje nebezpečí, s kterým musí badatel počítat. Z tohoto "elektrického" stanoviska se nám tedy pokus zdařil. Druhý předpoklad spočívá na rozbití atomů: Podaří-li se mně rozbitím atomů oddělit od sebe neproniknutelnou hrází oba magnetické póly, budu pak moci neomezeně vládnout nad oběma póly zemského magnetismu. Tím nechci říci, že bych zemský magnetismus chtěl rozdělit totálně čili úplně, celkově, v celé jeho podstatné moci, neboť to by muselo způsobit okamžitou zkázu zeměkoule. Mám na mysli rozdělení obou pólů, a tedy dosavadní jeho soudržný vliv jen na určitém nepatrném místě, které si vyvolím. Stačí mně kruh o několikametrovém průměru někde na zemském povrchu, kde bych rozbitím atomů provedl na vodorovné kruhové ploše absolutní izolaci, ne trvalou, nýbrž jen na vteřinu či dvě. Víím, že i tento okamžik stačí, aby tím povstal kolmý komín od té plochy až na konec zemské atmosféry, z něhož nesmírnou mocí bude vyražen vzduch v tomtéž kruhu až vysoko do stratosféry, ale to nevadí, naopak jen prospěje."

"K startu," odpověděl Nemo.

"Ano, dědečku, neboť pod letounem bude přerušena zemská přitažlivost a vzestup bude značně usnadněn."

„Až k těmto tvým posledním slovům přijímám všechno, Arne. Tohle není uváženo dokonale. Usnadnění vzestupu je příliš optimistické. Start by byl tak náhlý, že letoun by nevydržel náraz; nesnesl by jej žádný živý tvor uvnitř letounu, poněvadž by účinek byl prudkostí mnohem horší než při výstřelu náboje z děla. Letoun musí mít v první vteřině pozvolnou rychlost. Pak už se může rozletět rychlostí libovolnou. Ale start musí být zcela bez nárazu."

"Ano, o tom jsem už také přemýšlel, ale dosud marně hloubám, jak toho dosíci. Elektrické výboje lze spoutat a

regulovat reostatem. Ale jak regulovat přerušení vlivu zemského magnetismu?"

"Také reostatem!"

"Myslíš, dědečku?" zeptal se Arne dychtivě.

"Sestrojil jsem už dokonce ten reostat."

"Což tys na této věci pracoval?"

"Ovšem. Milý chlapče, všechno, co jsi právě přednesl, je správné a je mi už dávno známé. Nepustil-li jsem se už před lety sám do vesmíru, pak jen proto, že jsem poután zde. Vy, hoši, máte volnou cestu. Ale pustím-li vás, pak budete ve vesmíru tak jisti jako u mne. Pocestujete v bezpečí a pohodlí a vybaveni vším, co v každém směru úplně nasytí vaši vědeckou lačnost, technickou i lékařskou. Reostat, který reguluje rozbití atomů a ruší vliv zemského magnetismu, působí podobně jako v elektřině. Jeho činnost se počíná křížem a postupně přibírá paprsků, až se utvoří hustá hvězda, která pak vyplní celý okruh. Je to tedy zcela jednoduché. Vzestup si budete sami řídit uvnitř letounu. Bude to tedy pozvolné zvyšování rychlosti při startu a naopak brzda pádu při návratu. Zrovna tak bude reostat působit při dopadání na kteroukoli jinou planetu a budete si neomezeně moci vyvolit přistání i odlet, a to kdekoli a kdykoli v oblasti naší sluneční soustavy, neboť už víte, že také ovládám do značné míry energii našeho Slunce. Přitom budete stále, až po hranici naší sluneční soustavy, pod vlivem mého kondenzátoru, v němž je zhuštěna a znásobena veškerá elektrická i magnetická moc Země, která je přece důležitou součástí této soustavy. Zbývá ještě vysvětlit vám tvar letounu, který si chybně představujete jako torpédo. To se hodí do zemské atmosféry, ale ne do vesmíru. Tu je třeba tvaru dělového náboje s plochým dnem, který musí zachovat vždy kolmou polohu, hrotem vzhůru. Také to už mám propracováno, prohlédnete si vše až před startem. A teď se podíváme jak pokračuje práce na štole uvnitř Mount Everestu," skončil Nemo a usedl do křesla před velkou televizní obrazovku.

Kapitola druhá - ROJ ĎÁBLŮ NAD HIMÁLAJEM

Na rozzářené desce se objevil obraz:

Nesmírná podzemní dutina, v jejímž středu postávalo cosi jako kruhovitý útvar sopky s kráterovitou prohlubeninou uprostřed. Temeno vůči hledě rostlo pod hustým deštěm prachu a kamenné drti, která se sypala z výše. Kruh oslnivých světél ozařoval tuto kamennou průtrž mračen, neschíslný počet bagrů a elevátorů, jejich veliké nádoby na nekonečných pásech, jež nabíraly z úpatí horninovou drť a daleko ji odnášejíce vyklápěly obsah, čímž se tvořil v širokém okruhu nový val, kolem něhož se hemžili roboti, kteří pracovali jako o závod.

Z mračen, uměle vytvořených elektrickými výboji, řinuly se na val proudy vody a z velikých bubnů, stojících v kruhu kolem valu, chrlily se peřeje šedého prachu. Smíšeninu nabíraly veliké kapsy jiných bagrů a vyklápěly ji do ohromných mísících strojů, z nichž pak byla vysypávána do třetího, ještě širšího okruhu, kde pracovali obrovští roboti, podobní bájným kyklopům. Z temene jejich homolovitých helem vyčnívaly rozvětvené tyče a pod nimi se knitalo jediné oko v nepravidelných zákmitech. U některých svítilo zeleně, u jiných žlutě a u druhých červeně, a podle toho se jevil postup jejich práce.

Nemo otáčel knoflíkem a naší trojici bylo, jako by letěla vzhůru. Nyní obraz pod nimi zdobněl, jako by hleděli do hloubi několika set metrů, až se nad nimi objevila zemská klenba. Černé, hnědé a žluté balvany, promíšené ohromnými lesklými valouny obsidiánu a ztuhlé rudé lávy, budily dojem těžkých, hrozivých mračen.

Nemo stiskl na rozvodové desce knoflík a z přijímače se ozval stejnoměrný rachot, který se zvyšoval, čím více se blížili k hustému dešti kamenné drti, která se trychtýřovitě řinula do hloubky.

Pronikli do trychtýře a mimoděk vydechli údivem: kamenný déšť tvořil dutou homoli, jejíž vnitřek byl v klidu. Bylo jim, jako by stáli v prudkém lijavci pod deštníkem.

Ale už se zase obraz změnil. Teď měli dojem, že stojí před ústím přesně kulaté díry o průměru asi pět metrů, z níž v kruhu letí jim vstříc strašný příval rozdrčené hmoty, mizející za nimi.

"Pohled zespodu," vysvětlil Nemo.

A už se nořili do tohoto příšerného otvoru, až pojednou stanuli. Před nimi se s úžasnou rychlostí otáčel asi tři metry silný kovový válec.

"Co je to?"

Ale Arnovu otázku Nemo spíše vystihl, než slyšel pro ohlušující rachot a skřípot. Teprve když přerušil spojení s přijímačem, mohl odpovědět:

"Vrták."

"Smíme vědět, jak byl sestrojen?" projevil Petr strojnický zájem.

"Ovšem. Kovový válec, tři metry v průměru, obsahuje hnací sílu."

"Jakou?"

"Elektřinu."

"Motor, jako jsou příruční elektrické vrtačky? Pak by musel být spojen kabelem s elektrickým zdrojem. - A jak je možné, že tak těžký stroj se nejen drží ve výši, ale dokonce takovou silou tlačí ještě vzhůru? Nevidím, že by byl hnán zespodu vrtulí asi jako autogyra."

"Jak je těžký ten stroj?"

"Počkejte, hoši! Příliš mnoho otázek najednou a mnoho byste jich ještě kladli. Povím vám všechno krátce: Válec má tři metry v průměru a přesně tak je dlouhý. Uvnitř je něco jako motor, ale konstrukce je jednodušší. Není spojen kabelem, poněvadž je napájen statickou elektřinou čili ústředním kondenzátorem. Vrtule nepotřebuje. Zrovna tak jako torpédo, které vás sem dopravilo. I tu pracuje a řídí kondenzátor a magnetická síla, která reguluje jeho tlak. Vpředu ústí z válce hřídel, na které je homolovitý klobouk s patřičnou spirálovitou rýhou. To je vlastně ten vrták. Okraj klobouku

přesahuje válec o metr, takže má zabírací plochu přesně pět metrů. Výkonnost činí tři sta třicet čtyři metry za hodinu čili osmkilometrů za den a noc. To znamená, že za šedesát dnů, čili přesně dne pátého prosince se provrtáme na temeno Mount Everestu. Tím také máte odpověď na vaši pochybnost, zda práce bude hotova včas. Zbývá mně pak ještě dvacet pět dnů do Nového roku k ostatním pracím, dost, abych i s těmi byl hotov a vy mohli včas odstartovat, abyste dostihli Mars právě v opozici."

"Z čeho je, prosím, sestrojen ten vrták? Neznám kov, který by bez poruchy vydržel tuto práci," zeptal se Petr.

"Jmenuje se platiridos. Neslyšels to jméno?"

"To dokazuje zase jen skromnost tvého prastrýce Pavla Holana, který uvedl v život vynález svého otce. Už jméno ukazuje na přítomnost platiny, iridia a osmia, tří nejtvrděších prvků."

"Kolik bylo třeba platiny?"

"Přes půl tuny."

"Úžasné!"

"Mám k dispozici neomezené množství tohoto kovu. V mé říši má nepatrnou cenu, jako rádium."

"Osm kilometrů denně! Úžasný výkon!"

"Mohl bych prorazit tu zemskou vrstvu v několika hodinách shora, ale nedocílil bych přesně hladký povrch, kterého nutně potřebuji. A pak - není naspěch."

"Čím bys toho dosáhl, dědečku?"

"Svým umělým sluncem."

"Ach, ovšem! Otec mi vyprávěl o strašné moci tohoto zdroje," vzpomněl si Arne. "A k čemu bude ta betonová zeď, kterou stavějí roboti?"

"K izolaci spodní části komínu, aby odolala tlaku okolí. Nechci, aby se energie rozptylovala."

"Jaké bude mít rozměry ta izolační komora?"

"Zeď do kruhu tři kilometry v průměru a vzhůru až do klenby."

"Jaká je to výška?"

"Průměrně kolem tisíce metrů."

"To jsou čísla! Točí se mi z nich hlava! Unese beton do takové výšky tu tíhu? Vždyť zeď je u základu silná nejvýš pět metrů."

"Soudíš podle velikosti robotů, jak jsi je viděl v televizi, a to je klamně. Roboti jsou vysocí pět metrů. Zeď má dole sílu patnáct metrů. Ale i kdyby měla jen třetinu, stačí, neboť to není beton, jaký zná svět. Ta směsina dává látku tvrdou jako platina. V této hloubce mají horniny docela jinou jakost, než kterou znají lidé."

"Co přijde do toho komínu, dědečku?"

"Roura."

"Zdola až nahoru?"

"Ovšem."

"Kovová?"

"Směsina nevodivých kovů a hornin. Tedy opět izolace, jako jsou trubky pro vedení elektrických drátů."

"Jak ji tam postavíš?"

"Po částkách, ovšem. Uvnitř se složí a elektricky svaří v jedno těleso. Ve středu se pak vztyčí kabel."

"Jak dlouho bude trvat ta práce?"

"Nejvýš čtrnáct dní."

"A nahoře?"

"Přiklop z vodivého kovu, kulatý kotouč, přesně pět metrů v průměru, jehož spodek bude v dotyku s rozsochou kabelu. To bude letiště. Aby však nikdo nemohl letiště vypátrat - ačkoli na temeno Mount Everestu není lidem přístup snadný - bude plocha letiště odkryta jen při vašem startu a při návratu. Jinak bude nad ní druhé otáčecí víko zamaskované tak, že shora nikdo nepozná, co se pod skalnatou špicí hory kryje. Ostatní případné spáry zmizí pod věčným ledem a sněhem."

"K tomu ale bude třeba složitého a mohutného ústrojí."

"Je na ně pamatováno. Už se dělá."

Skutečně, Nemovi nebylo možno vytknout nejmenší opomenutí. Pamatoval na každou maličkost.

Evropští lázeňští hosté nikdy nezapomenou na den 5. prosince, kdy jen vliv mocného rádži Sikkima zachránil jejich životy.

Byl krásný večer.

Z nížiny od jihu proudily vlny prohřátého vzduchu, nasycené kořenitou vůní.

Na veliké terase přepychového sanatoria seděla společnost pánů a dam, z nichž jen několik hledalo v proslulém Darjeelingu zotavení pro přestálé nemoci. Většina jen zábavu a dobrodružství. Byla to společnost magnátů, kterým nezáleželo na penězích.

Všichni, a zvláště dámy, věnovali pozornost více zajímavému než sličnému maharádžovi Sikkimovi.

Mocný kníže seděl v čele stolu, oděn v evropský šat ze surového hedvábí. Jen bílý turban, z něhož v modravém svitu měsíčního úplňku zářil jako veliká kapka krve kulatý rubín, prozrazoval orientálce.

Rádža právě líčil jakýsi div indického fakíra. Společnost napjatě poslouchala, když pojednou jedna z dam zděšeně vykřikla:

"Hleďte! Ach, hleďte tam!" ukazovala k jihu.

Oči všech se upřely udaným směrem. Rázem zavládlo ztuhlé ticho. Na jižním indigově modrém nebi bylo vidět černý

mráček, který se s úžasnou rychlostí blížil. Zároveň slyšeli podivný zvuk, který zněl jako vměnění psů, jež se zesilovalo. V černém oblaku se rozkmitala nesčíslná zelená světýlka a jeho nepravidelný útvar se změnil v klín.

Vtom se už také rozhučelo ticho snícího města na svahu pod sanatoriem. Ztichlé ulice a ploché střechy domů se změnil v lidské mraveniště.

Nežli se společnost na terase vzpamatovala, hnal se už záhadný zjev v ohromné výši přes město, prolétl nad sanatoriem a hluboký harmonický akord dozníval na severu. V měsíčním světle bylo však jasně vidět, jak klín právě nad temenem Kačindžingy se stáčí k západu, zakroužil nad Mount Everestem, po domácku zvaném Gaurisankar, a pak se střemhlav snesl dolů.

Totéž vidělo město, z něhož vytryskly salvy výkřiků, které splynuly v zuřivý řev.

Kníže vstal z křesla.

"Co se to děje? Co to bylo? Co znamená ten křik?" ozývaly se otázky ulekaných žen, které se muži marně snažili uklidnit.

Jediný muž ze společnosti, anglický diplomat, který už dlouhá léta trávil v Indii a dobře ovládal jazyk domorodců, věděl, co znamená bouře ve městě, neboť večerní vzduch jasně k jeho sluchu nesl slova: "Roje démonů se snesly na Gaurisankar, aby ovládly posvátné horstvo! Trest za dotěrné cizince na nás! Smrt cizincům!"

Ale což mohl ještě víc děsit společnost? Angličan tedy mlčel. Propukne-li bouře, je nutné se odevzdat osudu. V Indii se člověk naučí fatalismu.

Ale tu procitl rádža ze své strnulosti.

"Všichni do svých pokojů!" povel rýzně a rychle odešel.

V okamžiku byla terasa prázdná.

Sanatorium stálo i s rozsáhlým parkem na vysokém podstavci z kamenných kvádrů a mimo to byl celý objekt obehnán několika metry vysokou zdí. Dělal dojem pevnosti, jež zde měla svou oprávněnost. K jedinému vchodu, hlavní bráně, vedlo asi třicet kamenných stupňů. Hosté zde tedy byli pro prvý náraz zuřivých davů dosti bezpečni a mohli z oken svých komnat pozorovat pouliční ruch, jenž zřejmě nevěstil nic dobrého.

Před sanatoriem bylo neveliké prostranství, do něhož ústilo několik ulic, jimiž se teď valily divoce řvoucí zástupy.

Dámy pochopily: vzbouření proti cizincům! Jejich bezpečnost, snad i životy jsou ohroženy.

Pojednou řev a hukot na prostranství utichly a ozval se hlas, který vážně a rýzně hovořil k davu.

Podle hlasu poznali - rádžu. Anglický diplomat rozuměl slovům. Když kníže skončil, rozechvěl se vzduch jásotem a davy se rozešly. Za chvíli byl už zase klid.

Rádža se vrátil do sanatoria a dal svolat všechny hosty do společné haly:

"Je mi líto," začal vážně, "ale je v zájmu vás všech, abyste ještě této noci opustili město. Pojedu s vámi až do Kalkaty, abych vám byl záštitou, dokud se nenalodíte k odjezdu z Indie."

"Vyhnanství? Jakým právem?"

"Každá země má svá práva," řekl maharádža chladně.

"Jak je možné, že vy, kníže, který jste studoval na londýnské universitě, označujete slovem "právo" tohle barbarství?"

"Pane, míníte-li barbarství jako přihanu, upozorňuji vás, že přes evropská studia zůstal jsem Indem a jsem vládcem v této části své vlasti, kde musí být klid. Nemíchám se do evropských práv, mravů a obyčejů a prosím, abyste ctili práva a obyčaje země, kde jste hostem. Není kdy na hovory. Za dvě hodiny vyjedeme. Kdo chce zůstat, činí tak na své nebezpečí. Nevysvětlitelný úkaz, jež jste viděli, stačí při obyčejích mého národa, aby lid zaujal stanovisko, jež - je-li správné - přísluší posoudit jen Buddhovi. Takový je mrav této země."

Rádža se dotkl turbanu a hrdě vztyčen vyšel z haly.

Po dvou hodinách nebylo v sanatoriu ani jediného cizince. A zrovna tak mizeli cizinci z ostatních hotelů z Darjeelingu.

Příštího jitra bylo město klidné. Ale ne nadlouho.

Chvíli po východu slunce se už zase srocovaly v ulicích zástupy lidí, rozčileně ukazujících na temeno Gaunsankaru, kolem něhož chvílemi kroužili zdánliví orli či supi, v nichž však někteří domorodci, vybavení triedry a lodními dalekohledy, viděli obrovské tvory lidských postav, ale s netopýřímí křídly a dokonce zahlédli zelené kmity jejich ďábelských očí.

Rozčilení vyvrcholilo v hrůzu a děs, když pak v příštích dnech vystupovaly z temene Gaurisankaru obláčky podivně žlutého dýmu a za noci vytryskovaly fialové světelné sloupy.

Tu se už také v Darjeelingu dověděli, že stejné, ba ještě větší rozechvění zachvátilo tibetské kraje na severním svahu Himaláje, zvláště v osadě Dingri, položené vysoko v horském pásmu, odkud v řídkém, daleko průzračném vzduchu měli vrchol Mount Everestu zdánlivě na dosah ruky.

Děs vrcholil, když sloup dýmu houstl a jakoby živelnou silou hnán letěl kolmo vzhůru do závratné výše a v noci se měnil v uzly fialových blesků.

"Démoni ryjí temeno hory! Provrtají se do pekel, odkud Satan vyšle své ďábelské roje, které zaplaví svět!"

"Začne snad sptit světový král horstva?" tázali se vzdělanější.

A národy v Indii, Nepálu a Tibetu se svorně sešly ve svých chrámech k bohoslužbám za záchranu svých těl i duší a své vlasti.

A bohové - vyslyšeli jejich modlitby!

Koncem prosince se rozplynul poslední obláček žlutého dýmu a fialové blesky ustaly.

V noci pak se zvedly roje démonů nad Gaurisankarem a záhy zmizely na jihu, nad oceánem.

Nemo dostál slovu. Letiště bylo připraveno ke startu.

Ba, splnil víc, než sliboval.

Dne 1. ledna ráno vystoupil s mladou trojicí do torpéda, čekajícího na prostranství před Centrem, jak se jmenoval

Nemův palác, a sotva za nimi zapadla dvířka, rozsršel se magnet v čele torpéda, které se odlepilo od země a letělo obrovskou podzemní dutinou prvního horizontu k severu. Dvě hodiny poté proletělo už stoupajícím tunelem a sneslo se na zemi před otevřeným vchodem do nedohledně vysoké zdi, hladké a lesklé jako kalená ocel.

Stanuli ve středu nesmírného válce jako na dně obrovského plynojemu.

"Musíme obléci tyto úbory," ukázal Nemo na čtyři obleky podobné skafandrům, pověšené na betonovém sloupu, "nahore je totiž příliš řídký vzduch a skafandry nám dodají nejen potřebný kyslík, ale budou také hřát. Úbor je vlastně elektrický ohřívač. Skafandry si vezmete s sebou. Možná že je budete potřebovat. Ten malý reostat na prsou řídí teplotu, a tento přepínač naopak působí chlad. Kdybyste se dostali na planetu, kde je poměrně veliký žár, například - podle teorie - na Venuši, dobře vám prospějí. Jen dejte pozor, abyste si nespletli zapojení, to by mohlo být osudné. Budeme moci spolu vzájemně hovořit, neboť v přílbách jsou přístroje. Hotovo! Vzhůru!"

"Kudy se dostaneme nahoru, dědečku?" zeptal se Arne.

Ale po několika krocích už pochopil: vstoupili do dutého válce pět metrů v průměru a potom stanuli před čtyřmi tělesy, podobnými dělovým nábojům, postaveným do čtverce. Náboje byly vysoké asi tři metry a z jejich hrotů trčel do výše týž magnet jako u torpéda. Tam však má polohu horizontální, kdežto zde měl svislou. Byly to tedy tytéž letouny, jenže ne položené, nýbrž postavené. Uprostřed nich čněl do nedohledné výše silný sloup.

"Kabel?"

"Ano," přikývl Nemo. "Pro každého z nás je jeden letoun. Nebylo možno jinak, neboť proletíme mezi křížem spárů, které drží kabel ve středu komína."

"Nemůžeme na ně narazit?"

"Vyloučeno! Spáry jsou vodivé, vždyť naopak řídí let."

Nemo zasunul páku do stěny válce a uzavřel vchod.

"Proud je zapojen," řekl. "Teď vstoupíme do letounů a na můj povel každý za sebou uzavře dvířka. Ale ještě dříve otočím nahore přiklop." Zasunul ve stěně druhou páku. "Nyní je vše připraveno. Vstupme!"

Měli dojem, že jsou v objetí pověstné železné panny, jenže uvnitř nebylo smrtících dýk.

"Jste všichni na místech?"

"Ano."

"Uzavřít!"

Jakmile dvířka zapadla, cítili, jako by je tíž tlačila dolů. Ale tlak trval jen okamžik.

Po delší chvíli měli pocit nadlehčování a pak s mírným škubnutím letoun stanul. Dvířka se samočinně otevřela.

Vystoupili na úzký ochoz, z něhož po kovovém žebříku - jen asi tři metry vysokém - dostali se na temeno Mount Everestu.

"Zapojte ohřívač!" velel Nemo.

Krása rozhledu byla zastíněna divem, který spatřili:

Vedle otvoru, z něhož vystoupili, stál obrovský náboj, pět metrů v průměru a dobrých patnáct metrů vysoký. Dno spočívalo na čtyřech mohutných ocelových vzpruhách, které měly nahore silné gumové kotouče a dole byly zasazeny do metr tlusté, kruhovitě kovové plotny téhož průměru jako letoun. Mezi deskou a dnem letounu byl prázdný prostor.

"Jaký účel mají ty vzpruhy?" zeptal se Petr.

"Izolační, spolu s prostorem mezi podkladem a dnem letounu, z nichž oba tvoří samostatný reostat, jak jsem vám jej vyličil. Při startu pracuje jako reostat podklad. V prázdném prostoru se do kříže a pak postupně hvězdovitě rozbíjejí atomy čímž se dosáhne pozvolného zvednutí letounu na několik metrů. Jakmile pak začne působit plnou silou celý povrch, nabude letadlo příslušné rychlosti. Při návratu pracuje naopak svou magnetickou silou dno letounu až ke hranici zemské atmosféry přitažlivě, ale pak začne účinkovat zase protisilou podklad. Vaším úkolem při startu i přistávání bude, abyste vhodným řízením a regulováním výbojů v letadle dosáhli příslušného brždění, a přistanete lehce, bez nárazu. Ostatně, všechno vám vysvětlím uvnitř. Nyní postavíme podklad s letadlem na místo, zaklopíme otvor do podzemí."

Nemo přistoupil ke kolu, vodorovně jen asi dva decimetry vyčnívajícimu nad zemí - bylo podobné volantu automobilu - a zvolna jím otáčel. Letoun i s podkladem se dal do pohybu. Teď viděli, že kotouč má na jedné straně výběžek, z něhož kolmo do země vede přes metr silný hřídel, který se otáčí kolem své osy. S ním se posunoval celý objekt, až zapadl na otvor jako veliká poklička.

"Start je připraven. Teď si prohlédněte své letadlo!"

Stiskl vypuklou hlavici na stěně letounu. Otevřela se dvířka a objevil se trojhranný výklenek, v jehož dvou stěnách byl kulatý zasklený otvor jako špehýrky ve dveřích.

"Turniket. Opatření proti všem nehodám: unikání vzduchu, vnikání případných plynů zevně při výstupu a podobně.

Turniket je vzduchotěsný. Musíme ovšem vstoupit každý zvlášť. Tedy postupně za mnou!"

Octlí se v nejspodnější části letounu. Na Nemův pokyn svlékli skafandry. Stěny i strop vyzařovaly příjemné namodralé světlo.

Bylo to skladiště všech možných životních potřeb, ale také šatstva, zbraní a různého nářadí. Na všechno bylo pamatováno. Po kovových schůdkách při stěně vystoupili do hořejšího patra. Zde byla jen malá plošina, jinak byl celý prostor oddělen stěnou.

"Tady je elektrická lednice, naplněná zásobou zmrzlého masa," vysvětlil Nemo.

Jako obě tyto části bylo i další patro jen dva metry vysoké a stejně utvořené jako lednice, jen ve stěně bylo namontováno umývadlo s kohoutkem a nad ním tlakoměr. Zde byla nádrž s vodou. Ve skutečnosti to však byl nejvyšší důmyslný stroj, který chemicky a vlivem statické elektřiny činil vodní zásobu nevyčerpatelnou. Ale ještě více užasli, když zvěděli, že nádrž je rozdělena na dvě části, z nichž druhá obsahuje - zhuštěný vzduch.

"Je ho jen asi dva krychlové metry," vysvětloval Nemo, "ale ty by skoro stačily na vytvoření atmosféry kolem malé

planety, větší, nežli je Foibos a Deimos, družice Marsu. Bude také zásobovat váš letoun a nemusíte být úzkostliví, pokud jde o větrání."

"Jak jsi jej vyrobil, dědečku?"

"Je to výrobek mého kondenzátoru, tedy výsledek výbojů zhuštěné statické elektřiny."

Další patro tvořilo útulnou společnou ložnici, stejnoměrně zalitou příjemným modrým svitem. A tu je očekávalo překvapení.

Na pohovce ležel svinutý černý kotouč, který se při jejich příchodu rozvanul, protáhl, zasvitly kulaté zelené oči, rozevřela se tlamička a zamňoukalo radostné - mně-ééé!

"Habakuk!" vykřikl Arne. "Jak ses sem dostal, uličníku?"

Byl to černý angorský kocour, kterého si Arne vzal s sebou z Prahy, neboť zvířátko bylo tak přítulné a bystré, že se od něho nemohl odloučit. Také Nemo si černouška oblíbil, a proto se Arne nemohl odhodlat, aby si ho vyžádal za průvodce. Kmet však zajisté vystihl hochovu nevyslovenou touhu, kterou teď vyplnil.

"Přinesl ho sem včera robot. Jistě už má hlad. Ve spížiřně je zásoba kondenzovaného mléka. Později ho nakrmíš.

Doufám, že vám nebude na obtíž. Obveselí vás a možná že i v něčem prospěje."

"Udělal nám velkou radost, dědečku," řekl Arne upřímně a tiskl k sobě blaženě předoucího kocoura.

Vystoupili do hořejší části, která tvořila kopuli.

Zde bylo soustředěno vše: malý elektrický sporák se skříní s kuchyňským nádobím a přístroje, stůl posetý páčkami a knoflíky, spínači a vypínači, deska s všemožnými fyzikálními přístroji, vysílačka o výkonnosti, jaké nedocílí ani největší stanice na zemském povrchu, přijímač, televizní zařízení a dokonce skvěle vybavená laboratoř pro lékaře. Krátce vše, nač si jen pomyslili.

Pro Arna bylo korunou všeho, když mu Nemo odevzdal pistoli s delší, úzkou hlavní, kabelem spojenou s malou skříňkou na opasku.

"Zde máš odkaz svého děda, hochu. Buď ale nejvyšš opatrný při jeho použití. Je to strašlivá zbraň. Její náboj má průměr jen dvě tisíciny milimetru, tedy vlas je tu v poměru asi jako lano k nití. Ale účinkuje do nekonečna. Je to totéž, čím skoro před půlstoletím byl na výstrahu lidstvu vyryt nápis na Měsíci - PAX."

"Paprsky smrti! A ty vynalezl můj děd?"

"Ano, hochu. Dnes už ti to mohu říci."

Potom Nemo zasvětil mladé muže do obsluhy všech strojů a přístrojů a skončil:

"Jsem si jist, že pocestujete v naprostém bezpečí a šťastně se vrátíte. Budeme stále ve spojení, a kdybyste potřebovali radu nebo pomoc, zavoláte mne. Start provedu sám. Pro jistotu sestupte do ložnice a sem jděte až po vzletu, abyste se pak ujali dalšího řízení. Z kulatých oken budete mít dobrý a jistě zajímavý rozhled. Sledujte také jiskření na temeni letounu, které vám mnoho poví."

Nemo nikdy nemiloval citových projevů. Stisk ruky a krátké "na shledanou" bylo vše.

Po chvilce už viděli z okna ložnice kmetovu statnou postavu ve skafandru, jak odchází od letounu a v dálce asi padesáti kroků klade ruku na balvan, který se odklápí... teď Nemo vysoko zvedl paži a pak ji zvolna spustil dolů.

Vteřinu, dvě jako by se temeno hory pod nimi zvolna propadalo a pak - rázem zmizelo vše v černé tmě, v okamžiku se den změnil v noc, ale Slunce jasně svítilo do ložnice a také kulatým oknem do kopule, kam vystoupili.

Ručička výškoměru od vteřiny k vteřině skákala po desítkách kilometrů...

Kapitola třetí - MOŘE PAR

"Jakou máme rychlost. Arne?" zeptal se Petr.

"Deset kilometrů."

"Za vteřinu?"

"Samozřejmě."

"Hm."

"Copak?"

Petr neodpovídal. Počítal na logaritmickém pravítku. A pojednou řekl:

"Můžeme tedy při této rychlosti být nejdéle za jedenáct a tři čtvrti hodiny na Měsíci, počítám-li i brzdění."

"Souhlasí. Ale co bychom dělali na Měsíci?"

"Kam tedy vlastně máš namířeno?"

"Na Mars přece."

"Tam nemusíme tak pospíchat."

"Jakpak ne, člověče? Vždyť musím zdesateronásobit rychlost, máme-li se tam dostat do konce července, jinak jej budeme honit kolem Slunce."

"Prosím tě, jak jsi to počítal?"

"Aby do tebe... copak neznám násobilku?"

"Koukej, násobilka je pro děti. Inženýři počítají tímhle," zvedl Petr pravítko. "Je to rychlejší a nemůžeš se zmýlit.

Přepočítej si to."

Petrova výzva zněla tak vážně a sugestivně, že Arne poslechl.

A po chvilce vytřeštil oči.

"Jak je to možné?" vydechl stísněně.

"Bezpochyby ses spletl s těmi vteřinami a minutami a hodinami a dny a tak dále. Kolik ti vychází?"

"Necelých čtyřiašedesát dnů při rychlosti, jakou letíme teď."

"Správně."

"To tedy jsme mohli ještě dobré čtyři měsíce počkat."

"Ovšem."

"A teď abychom Marsu letěli o nějakých sto kilometrů zbytečně vstříc."

"Proto bude lépe, když si prohlédneme Měsíc a počkáme na Mars, až nám připluje blíž."

"Tohle je krásné! Co si o mně pomyslí dědeček? Ale proč nic nenamítal?"

"Počkej, snad si vzpomeneš, žeš mu řekl, že potřebujeme šest měsíců na cestu?"

"Ano, dobře si vzpomínám."

"Pak si tedy musíš také vzpomenout, co ti na to odpověděl."

"Hm... počkej... ano, už vím, neodpověděl, ale zeptal se: jak jsi přišel na tu lhůtu?"

"A co ty na to?"

"Nějak jsem to zamluvil."

"Začals přednášet o torpédu a tak dále. Vidíš, tohle není nic jiného než..."

V přijímači se ozval signál. Arne přiskočil a otáčel knoflíkem. Na televizní desce se objevila usměvavá Nemova tvář.

"Jak se vám pluje, děti?"

"Výborně, dědečku, ale my jsme... já jsem..."

"... si to popletl," vpadl Nemo. "Vím. Věděl jsem už, když jsi mně dával lhůtu. Nic nevadí, hoši. Vždy je lépe dřív než pozdě. Nemůžete nic zmařit. Podíváte se na Měsíc. Dosud tam nikdo nebyl a zastávka nebude bezcenná. Tak jen směle dál!"

Obraz se rozplynul.

"Hanba!" vyrazil Arne, zrudlý jako mák.

"Nu, což, zapomeň na to. Měli bychom pojist," navrhl Pavel.

"Máme hlasovat?"

"Není třeba. Kdo je proti? Všichni souhlasí."

"Tak pojď se mnou, doktore. Vybereš něco. Ale ne podle lékařského receptu. Teď vyměníš sondy a skalpely za poctivý kuchyňský nůž a vařečku, mikroskop necháš na pokoji a nakrájíš slušné porce. Svůj bílý plášť si oblékneš, ten se ti dobře hodí. Krátce, budeš dělat kuchaře!"

Doktor se podřídil s trpným pokrčením ramen.

Ale ukázalo se, že musejí přiložit všichni tři ruku ke kuchařskému dílu. Naštěstí jejich společné vědomosti a znalosti z trampských a studentských dob daly uspokojující souhrnný výsledek.

Také Habakukovi se dostalo vítaného sousta a mléka. Pak kocour, spokojeně se olizuje, zmizel v ložnici, aby si na pohovce dopřál siesty.

Odpoledne se Petr hlásil o svačinu.

"Přines kávu," odbyl ho Arne, zabrán do pozorování fyzikálních přístrojů.

Po chvíli se Petr vrátil s plechovou krabicí kávy a se suchary. Vtom vykřikl Pavel hledící z okna.

"Podívejte se, kluci, na ten Měsíc! To je kolos!"

Petr s Arnem se hrnuli k oknu. Totiž chtěli, ale pojednou je neobvyklá síla vymrštila vzhůru, kde udělali přemet, a zvolna, hlavou dolů, se snášeli na podlahu.

"Co... co... je to?"

Čím víc Petr kopal a rukama mával kolena sebe, tím víc lítal ve vzduchu jako gumový míč.

"Nebraň se," křičel Arne, svíjeje se na podlaze smíchy. "Jsme v neutrálním pásmu! Klidně a co nejlíněji se pohybovat!"

"Kam to letíš?" řval doktor vztekle, šťouchnuv do Petra, který se s kopule snášel přímo mezi křivule a zkumavky.

Šťouchnutí mělo za výsledek, že Petr přelétl celou místnost, odrazil se od skříně a hlavou dolů se snášel k podlaze. To už sám nekřičel, jen sténavé zvuky křečovitěho smíchu se mu draly z hrdla. A nejpodivnější: teď tu stál na hlavě, nohy roztaženy vzhůru.

"Tak se aspoň slušně postav! Copak máš tak těžkou hlavu? Myslil jsem, že je prázdná," dobíral si ho Arne, ačkoli sám na tom nebyl o mnoho lépe, neboť seděl rozkročen na zemi a jeho tělo za smíchu hopsalo.

"Tohle je tyátř," odplivl si lékař, ale i tento nepatrný pohyb způsobil, že mu v týle bolestně luplo. Rychle zvedl paži, ale už se snášel na znak.

To byl však teprve začátek, vstupní číslo velkolepého cirkusu, jehož hlavní rej měl zahájit - Habakuk.

Z ložnice se ozvalo zaječení a pojednou vylétla z otevřeného vchodu černá nestvůra, jakýsi mladý krokodýl, naježený, se vztyčeným, rozevlátým chvostem, s křečovitě roztaženými prackami - přímo do kopule; odrazil se, zavřískl, vztekle se svinul do klubka, zase se protáhl a na chvíli nehybně utkvěl ve vzduchu, zlostně vrče. Topasově žluté oči se koulely a z široce rozevřené tlamky vycházely skučivé zvuky.

"Tohle nám ještě chybělo!" zahučel Pavel.

"Ha - hahahaá - haba-kukúúú!" vyl Petr, zalykaje se smíchy.

"Nevolej ho, bulíku!" křičel mladý lékař, "vždyť to zvíře může být vzteklé! Koukej na ty drápy a vyceněné zuby!"

Smích rázem ustal. Mohlo tomu tak být. Co teď?

Habakukovy pracky se pojednou rozmáchly, kocour poskočil dopředu a pak plaval kolem kopule. Jeho zděšený jekot se změnil v udivené vrčení. Poznal asi, že není v nenáviděném vodním živlu.

"Habišku!" zavolal Arne.

Zvíře ustalo v plování a zahledělo se na svého lidského kamaráda. A pak jeho pracičky zase zabraly a Habakuk se snášel dolů, ale ne k Arnovi, nýbrž šikmou spirálou k Pavlovi.

"Čert mu věř!" vykřikl doktor a uskočil.

Tímto pohybem se však dostal v okamžiku vzhůru

Bylo zřejmé, že jsou právě ve středu neutrálního pásma, kde úplně mizí zákon o tíži a přitažlivosti.

"Kluci, hajdy!" rozjásal se Petr. "Zaplaveme si ve vzduchu! Kocourovi nic není. To jen doktor má hned brouky v hlavě. Arne, ahoj!"

A teď nastal pravý cirkusový rej. Hoši plavali kolem kopule, nahoru i dolů, jak se jim zachtělo, či lépe, jak je nutil Habakuk, jehož drápkům unikali jako ryby dotyku elektrického úhoře. Do jejich radostného i úzkostlivého výskotu se mísilo ječení a vrčení kocoura, který prskaje skákal mezi nimi jako fantastický dráček, až se mu konečně podařilo zachytit se Arnových zad.

Náhle rej ustal a hoši se zvolna snesli k podlaze.

"Už je konec cirkusu!" posteskl si Arne. "Začíná působit přitažlivost jiného tělesa. Nu, vidíš, Habíšku, to byla legrace," hladil zvíře, které se mu schoulilo do náruči a spokojeně předlo.

"Nech kocoura! Podívej se na Měsíc!" vykřikl lékař

Arne se skoro vyděsil: Od nekonečného červeného pozadí odrážela se jasně osvětlená ohromná polokoule, a když pohlédl vzhůru, spatřil, že rozsocha na temeni letounu fialově jiskří.

Byl skutečně nejvyšší čas, aby se věnoval řízení dalšího letu.

Byli přitahováni Měsícem. Jeho úkolem teď bude, aby hladce a bez nehody přistáli. Zdaří se? Start šel hladce. Ale tam bylo připraveno letiště čili přístav s reostatem a vším ostatním, co znamená druhý pól. To zde chybí. Nezapomněl na to Nemo?

V prvním okamžiku chtěl Arne Nema zavolat. Ale pak si vzpomněl: Nemo přece řekl, že při startu působí jen reostat na podkladu, tedy výjimečně jen Nemovo řízení. Všude jinde pak budou moci oni sami řídit přistání i odlet, neboť totéž zařízení i reostat obsahuje dno jejich letounu. Je jen třeba dbát, aby se letadlo nedotklo půdy, ale zůstalo asi metr nad zemí, udržováno v této vzdálenosti vyrovnáváním výbojů magnetických vlivů, jasněji řečeno ve vhodný okamžik ustálit činnost brzdy.

Tohle je mu tedy jasné. Ale je tu otázka: má Měsíc vůbec magnetickou sílu? Má ji, jak dokazuje už od věků jeho vliv na různé zemské dění i na zemské živly, na příklad dmutí moře, a jak jim hmatatelně potvrzuje právě přítomný stav letounu. Další otázka: Obsahuje Měsíc elektřinu? I tu nutno odpovědět kladně, jak dokazuje elektrické jiskření rozsochy, které svědčí o vzájemných elektrických výbojích.

Ale tu vyvstává nový otazník: Obsahuje-li Měsíc magnetismus a statickou elektřinu, nevyrací to teoretickou zásadu, že Měsíc je mrtvé těleso, bez jakéhokoli života a bez atmosféry?

Dosud se nikomu z Pozemšťanů nepodařilo zjistit skutečnosti na jiných planetách a světech, jichž jsou myriády. Oni budou prvými, kteří vstoupí na měsíční půdu. Nuže, uvidíme, co zjistí.

Arne usedl k řídicímu stolu. Podle Nemových instrukcí nejdříve vypjal elektrické spojení rozsochy, která ihned ztemněla.

A pak velel:

"Petře, k oknu! Co pozoruješ?"

Současně se mu však dostalo odpovědi němé, zato citelné: letoun se povážlivě zakymácel. Arne rychle zapnul velkou páku vedle stolu.

"Měsíc letí dolů!" vykřikl Petr zděšeně.

"Správně," ulevil si Arne. "Totiž Měsíc neklesá, ale my se k němu obracíme dnem. Kdybych nebyl zapnul proud v reostatu dole, byli bychom se převrhli a letěli špičí dolů. Co vidíš teď?"

"Málo. Jen hranu Měsíce, který je kolmo pod námi. Výhledu vadí výduť stěny, poněvadž jsme v kopuli."

"Sejdi dolů, do ložnice. Tam je stěna kolmá a okna jsou vypouklejší."

Petr seběhl se schodů.

"Tak co?" volal Arne.

"Měsíc se silně zvětšuje! Rychle padáme!"

"Sleduj a vždy po minutách hlas!"

Po několika chvílích se Petr ozval:

"Zvětšování pokračuje stále rychleji!"

"Nerozbijeme-li se na padrt' my, roztríská se moje laboratoř," hučel doktor. "Ale pak si to vypiješ!" zahrozil Arnovi pěstí.

"Kluci," slyšeli Petrův úzkostlivý hlas, "tohle už není žádná legrace. Podívejte se na výškoměr!"

"Vida, na to ani nevzpomeneš! To jsi pěkný pilot, žabaři! Koukej, co ta ručička dělá!" zuřil Pavel.

Arna zamrazilo.

Padali rychlostí dělové koule.

Což má Měsíc takovou přitažlivost?

Vždyť brzdí, posunuje páku v reostatu a přeče...

"Arne! Milión voltů do tebe! Co to děláš? Pod námi už je nesmírná krabatá plocha!" křičel Petr.

A vtom vykřikl Arne: "No, ovšem! Proto!" a vyrazil zapojenou páčku a zasunul druhou, označenou znaménkem "+".

V tom okamžiku zazněl ze tří úst zděšený výkřik, do něhož se vmísilo zavřísknutí Habakuka, povážlivé zaharašení a rachot nádobí ve skříní.

V nejbližší vteřině narazili Arne i Pavel hlavami na vrchol kopule. Habakuk nedoletěl tak vysoko a teď se jen z výšky dvou metrů, rozježený jako černá liška, snášel s oběma lidskými spolutrpiteli zase k podlaze. Lékaři se v posledním okamžiku podařilo zoufalým pohybem ve vzduchu zabránit, aby si celou vahou nesedl právě do středu svých křivulí a zkušavek, nožíků a kleštiček a jehel, které se sice také roztančily, ale zůstaly v podstatě neporušeny.

"Co to zase provádíš?" vrčel doktor, sedě na zemi proti Arnovi.

"Bylo by ti snad milejší sednout si na Měsíc? Vždyť se nic nestalo. Je vidět, že měsíční přitažlivost je mnohem slabší než zemská."

"Jen proto musíš dělat takové hokuspokusy?" vyjel Petr, který přiběhl z ložnice.

"Kdo ti dovolil, abys opustil své místo? Okamžitě dolů!"

"Arne, nepřej si..."

"Ticho v lodi! To by byl pěkný pořádek! Utíkej! A hlas, jaký je teď stav!"

"Rrrozkaz, kapitáne!" srazil Petr podpatky a zmizel pod schody. "Arne," volal, "vždyť my se zase vzdalujeme!"

"Tak je to správné!"

"Ten člověk se zbláznil," kroutil hlavou lékař. "Proč zase letíme zpátky? Copak jsme měsíční blechy, abychom dělali takové skoky? Nebo nechceš přistát?"

"Chci přistát, ale nechci se zřítit. A teď poslyšte, co se vlastně stalo: původně jsem měl zapnutou zápornou elektřinu, jakou je nabitá Země. Když jsme stále rychleji padali na Měsíc, je z toho vidět, že Měsíc je nabit elektřinou kladnou, která nás přitahovala. Na to jsem nevzpomněl a také jsem to nemohl vědět. Přepnul jsem kladnou, a proto ten odraz. Ale přitom jsem opomenul snížit napětí v reostatu, které jsem dříve zvýšil. Proto byl náraz tak prudký. Teď už je všechno zase v pořádku a už se nevzdalujeme, ale mírně padáme. Je to tak, Petře?"

"Ano," zněla odpověď z ložnice.

"Tak vidíš, doktůrku, ušla ti příležitost k vycidění mého mozku, o němž ses už domníval, že je zatemněn. Nemáš štěstí, chlapče! Mohl jsem být tvým prvním pacientem, vid'? To si počkáš!"

"Nepřej si, abych tě dostal pod nůž!"

"Petře!" volal Arne.

"Co je?"

"Jak to vyhlíží?"

"Pod námi je ohromná mísa."

"Neklesáme na nějaké skalní hroty?"

"Ne. Spíš do jakéhosi kráteru, zdá se mi. Rozhodně je to rovina."

Arne posunul páčku reostatu a napjatě sledoval rychloměr, jehož ručička se zvolna vracela k nule, na které konečně stanula. Zároveň se zastavila ručička výškoměru na číslici 42 580.

"Kluci, tohle je báječný letoun! Víte, že stojíme? Docela jsem zastavil ve výšce dvaadvaceti tisíc metrů! Pojď, Pavle, podíváme se na Měsíček triedrem!"

Ze čtyř oken měli dokonalý rozhled, který už pouhým okem působil příšerně, natož v triedru.

Celý povrch Měsíce byl poset mrtvými krátery, vzájemně spojenými rozeklanými horskými pásmy. Pod nimi byla rovina, do které od severu vbíhala tři ramena horských pásem, takže rovina měla fazolovitý tvar. Na západním okraji čněl do výše kulatý kráter.

Rozhled z této výšky byl velkolepý, hrůzostrašný.

Na sever mizel měsíční okruh v nedohlednu a také jeho východní a západní ohraničení bylo mimo dohled. Optický klam, známý stratosférickým letcům, působil, že se širý kraj podobal nesmírně proláklíně čili míse. Pouze na jih mohli dohlédnout až k okraji.

Kolem této roviny, která měla vzhled ohromné stříbrné plochy, bylo rozseto mnoho kráterů a horstev a také menších i nesmírných plání, které se však zbarvením i ohraničením značně lišily.

Pokud dohlédli, byla celá měsíční tvář jasně viditelná a veliké pláně ostře ohraničeny horstvy, jež vrhaly tušově černé stíny. Naproti tomu fazolovitá plocha pod nimi měla obrys dosti neurčitý, skoro rozplizlý. Všecky ostatní pláně měly zbarvení temně šedé, olovnaté, kdežto útvar pod nimi byl skoro bílý, jakoby zasněžený. V triedru pak se jim objevil podivný úkaz: v bílé pláni se rýsovala nádherná dvojité duha.

"Nad čím to vlastně stojíme?" zeptal se doktor.

"Přinesu mapu Měsíce," řekl Arne a vyběhl do kopule.

Po chvíli stáli nad přehlednou mapou. "Tuhle jsme. Mare Vaporum! Moře par! Kráter na západní hranici se jmenuje Manulius. Dále na západ je Mare Tranquillitatis, na sever je Sinus Medii, kterážto dutina je právě uprostřed měsíční tváře, viditelné se zeměkoule, na jihovýchod je Mare Imbrium, na jihozápad Mare Sarenitas a na jihu ta podlouhlá rýha je Mare Frigoris. Máme tedy přistát na Mare Vaporum čili Moři par."

"Hm, zajímavý název!"

"Máš pravdu, Pavle. Ale ještě zajímavější je skutečnost, které ten název odpovídá. Pod námi je opravdu moře par."

"Podle čeho soudíš?"

"Podle té duhy a rozplizlých obrysů. Ostatně se záhy přesvědčíme. Zůstaňte oba zde. Půjdu nahoru. Spustíme se níže." Ručička výškoměru klesala, a když ukazovala na 5 000, zastavil Arne sestup, neboť jasné sluneční světlo, opalizující dosud v duze, pobledlo.

Arne vstal od stolu.

Když sestupoval do ložnice, měl příjemný pocit nadměrné síly, jež také projeвили jeho druhové. Nikdo z nich však tím nebyl překvapen, neboť to potvrzovalo jen teorii, že na Měsíci se tíže rovná šestině tíže zemské.

"Tak jak to teď vypadá?" tázal se.

"Nijak. Jsme v husté mlze."

"Kluci, tohle je podivné," kroutil Arne hlavou. "Mlha začíná ve výši pěti tisíc metrů. Teorie sice dovoluje existenci jakési atmosféry, ale ta má být velmi řídká. Podle ostrých obrysů na celém povrchu, jak jsme viděli z výše, bych soudil, že Měsíc je vůbec bez atmosféry. Ale zde se noříme do husté mlhy a ta už sama o sobě ukazuje na ovzduší, jaké je na

Zemi."

"Co dělá tlakoměr?"

Ručička na tlakoměru tkvěla na 645°, tedy o něco méně nežli přípustný nejnižší tlak vzduchu na zemském povrchu.

"Klesej pomalu! Uvidíme, co to bude dělat," vyběhl Petr.

Arne stiskl páku a ukazovatel na výškoměru se zvolna sunul dolů.

Ale naproti tomu pravidelně stoupal tlak.

Stanuli ve výši pěti set metrů,

Ted' Slunce zmizelo. Letoun jako by byl ponořen do mléčné hlubiny.

"Hoši, tohle je povážlivé," ozval se lékař starostlivě. "Noříme se do něčeho, co vyhlíží jako nevinná mlha. Rozhodně jsou to páry. A nejsou horké. Hleděl jsem na teploměr. Než jsme začali sestupovat, byl na třech stupních nad nulou.

Ted' stoupl na osmnáct Celsia. To by tedy bylo v pořádku. Ale je tu otázka: jsou to vůbec páry, totiž výpary z vody?

Nejsou to jedovaté plyny z činného kráteru?"

"Pochybují. Jsme pět set metrů nade dnem. Kdybychom byli nad činnou sopkou, byl by tu žár. Ale ta jedovatost nebo aspoň nedýchatelnost není vyloučena," uvažoval Arne. "Nu, zatím nejsme v nebezpečí. Pomalu se spustíme níž.

Nejzáhadnější je, že jsme byli přitaženi právě do tohoto místa, které kdosi z pozemských učenců pojmenoval už dávno Mořem par. Jak přišel na ten název? Musel v astrokopu ty páry vidět nebo aspoň vytušit. A to je pozoruhodné, neboť v té době nebylo tak dokonalých dalekohledů, aby - hle! Slunce!"

Skutečně. Do kopule vnikl proud slunečního světla.

Arne zastavil sestup. Ted' stanuli ve výši sto dvaceti metrů.

"K oknům!"

Stáli přesně na rozhraní mlžného oblaku, který visel několik metrů nad nimi a ve slunečních paprscích hrál nádhernými duhovými barvami. Mimo tento hustý, opalizující oblak byla obloha do nekonečna zbarvena nevyčísitelně jemným nazelenalým akvamarínovým odstínem bez nejmenšího mráčku. Ale nejvyšší ohromující byl pohled dolů.

Tkvěli nad okrajem kráteru Manulius, který kolem dokola tvořil ploché sedlo, příkře se svažující do středu kráteru, ale mírně do ohromné nížiny k východu. Mare Vaporum, pokud mohli dohlédnout, odhalilo se jim tak úžasně, že se jim zatajil dech.

Rozloha této oblasti byla tak velká, že ji ze své výše nemohli přehlédnout. Pokud však dohlédli, viděli pod sebou ohraničení, řekněme pobřeží tohoto moře - bez vody. Zřejmě to byla část ohromného kruhu, jakýsi val, jehož útvar byl podivuhodný svým vzezřením ztuhlé litiny s bizarními tvary hadů, jakýchsi chobotnic, ještěřů, ale také rostlin s fantastickými listy a květy, okrouhlých puchýřů a jiných útvarů.

Z této výšky byl pohled dolů úplně jasný, bez nejmenšího zamlžení. Naopak, nad nimi visel hustý, ostře ohraničený oblak par, mimo jehož okruh jasně planulo Slunce.

V jeho ostrém světle byla jejich pozornost upoutána podivným vzhledem Mare Vaporum. Prostým okem bylo vidět přesně ohraničené pásy, z nichž každý měl jinou barvu. V triedru pak zjistili, že oblast, jejíž průměr byl asi dvě stě kilometrů, se mírně svážela do středu, a to v pravidelných terasovitých pásmech, porostlých rostlinstvem zcela odlišným od pozemského. Byla tu pásma několik metrů vysokých stvolů či kmenů s hustými, kuželovitými korunami, které bylo možno přirovnat k našim jarním přesličkám; na jiném pásmu se zase porost podobal obrovským letním přesličkám; jinde zase se tyčily několikametrové rostliny, podobné obrovským svícnovitým kaktusům, kandelábrovitě rozvětveným; jiný pás tvořily tajemné houštiny nádherných akantů a další byly posety jakýmsi druhy slunečnic a sloupcovitými kmeny, z nichž hvězdovitě vybíhaly kratičké, ale silné větve, ukončené velikými koláčovitými nebo melounovými i bochníkovými květy či snad plody.

Celkový dojem: nesmírný, terasovitý sad, vypěstovaný a udržovaný lidskou péčí.

Ano, bylo vyloučeno, aby tato krása, pravidelné uspořádání a roztřídění bylo dílem přírody.

Ale celá tato pohádková nádhera se zdála mrtvá. Nebylo tu živého tvora, neboť by nebyl ušel jejich triedrům.

Je to snad mrtvý kamenný útvar? Ovzduší je rozhodně nehybné, už podle oblaku par, který nad nimi tkví nepohnutě jako nesmírný, opalizující příkrov.

"Sestupme níž! Přistaňme, abychom si mohli prohlédnout tu záhadu!" naléhal Pavel.

"Nebud' nedočkavý, doktore," řekl Arne vážně. "Jen s rozvahou! Není to maličkost. Je podivné, že náš letoun byl přitažen právě sem a má přistát na sedle mezi kráterem a tímhle pohádkovým sadem. Střed kráteru je mrtvý, zacelen sklovitou vypouklinou. Stejně tak je mrtvé jeho okolí. Všude tvoří měsíční povrch jakousi slitinu kovů a rudy, bez nejmenší stopy po vegetaci a života vůbec. Je to černá, příšerná poušť, ve které jen Mare Vaporum tvoří oázu."

"Ano, oázu," přisvědčil Petr. "Zdánlivě také bez života, ale ve skutečnosti... kdo ví... což, jsou li to živí tvorové?"

"Nevěřím," odpíral Pavel. "Je přece jasně vidět, že je to rostlinstvo."

"Na dně moře jsou také různé polypy, kteří se podobají rostlinám."

"To je pravda. Ale ti jeví stálý život, kdežto tyhle útvary jsou nehybné."

"A což je-li to nehybnost jako u masožravých rostlin, které projeví život teprve, když se v jejich květech polapí kořist?"

"Pak už to tedy nejsou živí tvorové, nýbrž přece jen rostliny."

"Vidím, že si nerozumíme," vložil se do sporu Arne. "Rozhodně je to vegetace, což dokazuje, že v této oblasti je atmosféra podobná zemské, možná táž. Proto také ten oblak výparů nad námi. Jisté je tolik: Měsíc se blíží k úplňku. Na Měsíci se nestřídá den s nocí ve čtyřadvaceti hodinách jako na Zemi, jeho doba je řízena synodickým oběhem, a trvá tedy den a noc v jednotlivých pásmech asi čtrnáct pozemských dnů. Z toho vyplývá teoretická skutečnost, že rostlinstvo, které vidíme, muselo vzklíčit a vybujet v době měsíčního dne pod vlivem slunečního světla a tepla. Jářku, kolik ukazuje teploměr venku, doktore?"

"Dvaatřicet stupňů ve stínu! To je tropické vedro!"

"Nepřekvapuje mne to," hovořil Arne dále. "Zato na druhé polokouli, kde je teď noc, je jistě mráz, v němž by zmrzla rtuť. Takový mráz nastane i zde, jakmile se tato oblast odkloní od dopadu slunečních paprsků. Tu pak ovšem všechna tato vegetace zmrtví. Se střídáním dne střídá se tedy také měsíční léto se zimou."

"Je možné, aby pak v několika dnech rostlinstvo zase takhle vybuchlo?"

"Proč ne?"

"Důvod?"

"Tady je! Předpokládám totiž, že je to jakýsi druh hub a měkká dužnatina, která rychle vybuchí vlivem teplých výparů, které při prvním záření slunečních paprsků tryskají z měsíční půdy, nějakou dobu se udržují dole a pak zvolna vystoupí do výše, odkud nastávající měsíční noci padnou dolů jako hustá chumelenice a pokryjí oblast Mare Vaporum silnou sněhovou vrstvou, která chrání zárodky vegetace před vymrznutím. Celá tato oblast je tedy jakýsi ohromný přírodní skleník."

Na chvíli zavládlo ticho. Konečně se ozval lékař:

"Musí tu být živočišstvo!"

"Jaký máš důvod k této domněnce?" zeptal se Petr.

"To není domněnka, hochu. Je to přesvědčení!"

"Ven s ním!"

"Je jich několik. Předně atmosféra. Dále flóra, která už sama o sobě svědčí o životě organismů."

"Rostlinný organismus nedokazuje ještě existenci organismu živočišného. Ostatně, živočich je příliš široký pojem."

Myslíš snad na hmyz?"

"Na všechno, Petře."

"Snad nemyslíš dokonce, že zde žijí lidé?"

"Ano, to chci říci!"

"Lékaři! A takový fantasta?"

"Není to tak příliš fantastické," ozval se Arne.

"I ty, Brute?" vyjel Petr posměšně. "Co vás přivádí na takovou myšlenku?"

"Vidíš ty terasy?"

"Může to být přírodní útvar."

"Nu, není to sice vyloučeno, ale -"

"Pro pět ran do hlavy, neblázněte! Kde by se vzali lidé na Měsíci? Vždyť nevidíme ani jediného tvora, ba ani hmyz, ačkoli jsme jen přes sto metrů vysoko a díváme se dobrými triedry. Co by mohlo žít na tomto pustém a mrtvém povrchu, který vyhlíží jako slitá struska, až na tu oázu jakýchsi hub nebo snad plísně, která po čtrnácti dnech hyne, jak sami povídáte. Divím se, že jako chemikové můžete připustit takovou bláznivou myšlenku. Já jsem v chemii laik, ale vím, že živočišstvo vzniká z mikroorganismů."

"Tak vidíš, Petře," ozval se lékař vítězně. "Na Zemi vzniklo živočišstvo také z mikroorganismů, pravda?"

"Ovšem."

"A z čeho vznikly ty mikroorganismy?"

Petr už stal hledět na oba druhy bez odpovědi.

"Vidíš, chytráku, jsi v koncích!" triumfoval lékař. "Tak si poslechni malou přednášku. Někteří učenci - a jsou to věhlasní odborníci - jsou přesvědčeni, že celý vesmír je naplněn zárodky budoucího života. Vesmír je tím zázračným, nevyzpytatelným a lidskému rozumu nepochopitelným lůnem, v němž se tvoří život. Je to nesmírný vír atomů, molekul a bakterií, které neustále putují od planety k planetě, od jednoho nebeského tělesa ke druhému, až konečně najdou tu nebo tam příznivé podmínky k svému vývoji, a tu pak zakotví. To jsou ty mikroorganismy. Jak vznikly? I ti nejučenější badatelé tápají ve tmách a zbývá jim jen připustit, že život vznikl - z neživé hmoty. Ale všechny dosavadní pokusy vypěstovat z neživé hmoty byť i jedinou živou bakterii, dosud vždy ztroskotaly. To ale není důkaz nemožnosti. V tom směru spadá nejstarší badatelská činnost, pokud je lidstvu známo, do řeckého starověku. Tisíce let se tato snaha vyvíjela, měnila a doplňovala. Několik tisíc let tedy luští tyto otázky lidská učenost. To je okamžik proti bilionům let, po které příroda už dělá nerozmanitější a neomezené pokusy s mrtvou hmotou. Badatelům se vyskytla otázka: jakým způsobem se dostal mikroorganismus čili život do vesmíru? Zdá se, že tuto otázku rozřešil věhlasný švédský fyzik Svante Arrhenius, který vysvětluje vznik ohonů komet tlakem slunečního záření; hlásá, že světelný tlak a jednotlivé částice záření zachycují mikroskopické bakterie a atomy a i s touto přítěží přemohou účinky gravitace čili přitažlivost nebeských těles. Tu pak se drobné zárodky života, velké jen asi desetitisícinu milimetru, dostanou do meziplanetárního prostoru. Jak si však mohou mikroorganismy podržet po mnoho tisíciletí klíčivost při svém bloudění ve vzduchoprázdnu a nesmírném chladu, když je prokázáno, že na příklad světlo už v krátké době bakterie zabíjí? Tuto otázku řeší Arrhenius důkazem, že světlo ničí bakterie jen za přístupu vzduchu. Lze tedy předpokládat, že valná část mikroorganismů zhyne, než se dostane mimo atmosféru, velké množství uhyne ve věkovitém bloudění vesmírem a i z toho zbytku se mnoho zničí při nepříznivém zakotvení. Ale i to nepatrné množství mikroorganismů, které šťastně dospělo na příznivou půdu, stačí k zárodku a rozvoji nového života. Je samozřejmé, že se mikroorganismy musí přizpůsobovat novým podmínkám života, které nelze ani předpokládat, neboť lidstvu nejsou prakticky známy životní podmínky na jiných planetách a na teorii se nelze spolehnout. Lze však předpokládat, že na mnoha planetách je život podobný zemskému s odchylkami, jak si je vymohly odchylky živlů."

Lékař si oddychl a pak ještě dodal:

"Jsme teď na Měsíci. Jeho povrch je pustý a mrtvý, až na tuto oázu a snad ještě jiné oblasti, kde vidíme vegetaci. Mám dojem, že tato oáza je potravní rostlinnou zásobárnou pro živočišstvo, které obývá měsíční dutiny pod povrchem, asi jako je Nemora říše. Doufám, že se brzy dovíme, jací jsou to tvorové, neboť musí někde být vchod do měsíčního nitra."

A myslím, že je logické, domnívám-li se, že vhod je právě uprostřed této rostlinné oblasti, neboť těm tvorům zajisté záleží na tom, aby sklizeň co nejrychleji dopravili do svých zásobáren."

Pavel skončil. Bylo vidět, že jeho vývody působily na oba druhy.

Arne odstoupil od okna.

"Přistaneme," řekl odhodlaně. "Pojďme do kopule, Pavle! Petře, zůstaneš zde a budeš sledovat sestup! Kdybys upozoroval něco neobvyklého, zavoláš!"

Vkopuli se Arne chopil páky. Zároveň mohl pozorovat příruční výškoměr, který přesně ukazoval výšku až na decimetry. Pavel měl za úkol bdít nad venkovním teploměrem a tlakoměrem.

Arne stiskl páku a jeho levice třímala kliku reostatu.

Letoun se zvolna snášel dolů...

"Teplota stoupá," hlásil Pavel.

"Kolik?"

"Čtyřicet šest stupňů."

"Tlak vzduchu?"

"Nezměněn."

Zvolna klesali níž.

"Teď jsme dvacet metrů vysoko," řekl Arne.

"Tlak vzduchu týž, ale teploměr stoupl na padesát. Takové vedro nesneseme," hučel lékař starostlivě.

"Žádné strachy, doktůrku! Oblékne se skafandry a zapojíme chladič."

"Máš pravdu. Na to jsem zapomněl."

"Pět metrů," hlásil Arne vzdálenost dna letounu od měsíční půdy.

"Dvaapadesát stupňů Celsia!"

Arne zastavil sestup. Seběhli k Petrovi.

Půda pod letounem byla hladká a rovná jako stůl.

"Kluci," mumlal Petr, "to vypadá jako železná slitina."

"Slitina to je, ale je v tom víc kovů," mínil Arne. "Snad to také zvyšuje vedro."

"Spustíme se níž?"

"Nemyslím, doktore, že bude třeba. Můžeme seskočit i odtud. Přitažlivost je mnohem slabší než na Zemi. Podívej!"

Arne se s nepatrnou námahou odrazil od podlahy, a přece vzlétl až do stropu a zvolna se snesl k podlaze.

"Tohle bude legrace," zasmál se Petr. "Budeme dělat skoky jako klokani!"

"Jen žádné žerty," varoval Arne. "Lehce bys mohl někam zapadnout. Mírně se pohybovat. Tak, milí braši, podíváme se ven! Ale skafandry oblékneme. Jednak pro to vedro a také ovzduší, které je složeno kdoví z čeho."

"Mohl bych vpustit trochu do baňky a provést analýzu," nabídl se Pavel.

"Eh, nezdržujte se!" odmítl Petr netrpělivě, "máme přece v dýchacích přístrojích zásobu vzduchu."

Oblékli skafandry a sestoupili do skladiště. Zapnuli chladič a přistoupili k turniketu. Prvý mezi jeho křídla vstoupil Arne, když dříve stisknutím páčky otevřel dvířka letounu.

Turniket se zvolna otáčel, až konečně Arne stanul v otevřeném výklenku. Teď mu už zbývalo jen seskočit z výše pěti metrů. Okamžitě zaváhal, ale pak se po mírném odrazu zvolna snesl dolů.

První Pozenšťan vkročil na půdu Měsíce.

Současně seskočil vedle Arna lékař a hned po něm Petr, který si však vyměřil sílu odrazu tak chybně - možná že schválně - že dosedl na Pavlovu hlavu. Náraz byl docela mírný, ale doktor přece nelibě nesl takové znehodnocení své učené hlavy, byť i byla kryta přilbou.

"Uličníku!" vykřikl hněvivě a vši silou vymrštil Petra kolmo vzhůru.

To mělo překvapující výsledek. Petr letěl v přemetech do výše a pak se obloukem snášel hlavou dolů - do kráteru.

"Proboha, Petře! Zláme si vaz! Nechtěl jsem... zapomněl jsem..." jekal doktor v hrůze.

"Nebude to tak zlé," uklidňoval ho Arne. "Jeho váha je zde jen asi deset kilogramů a pád je mírný. Vidiš, už se obrací a dopadá na nohy. V pořádku. Jen jak se teď bude škrábat vzhůru? Svahy kráteru jsou srázné. Ale i to půjde. Musí skákat jako klokan, jak sám říkal. Tak polez!" křičel na Petra, který se však k výstupu neměl.

Naopak seskakoval níž, až stanul uprostřed kráteru, na okraji okrouhlé bubliny, nad kterou se schýlil.

"Co tam je tak zajímavého?" křičel Arne z plných plic.

Ale Petr nijak nereagoval.

"Haló! Neslyšíš?"

"Jistě neslyší," ozval se Pavel. "Snad pozoruješ, že i náš hlas zní slabě, neboť ovzduší je zde asi tak řídké jako na Gaurisankaru. Ale co to tam má?"

Petr skutečně musel vidět něco velmi zajímavého. Klečel u okraje bubliny a hleděl na ni nepohnutě... Pojednou vstal a skáká jako kamzíček vystupoval z kráteru. Při posledním skoku ho museli zachytit, jinak by jim byl zase přelétl přes hlavu.

"Co to provádíš, splašenče?" sápal se na něho Pavel.

Za skleněnou čočkou viděl Petrovou zbledlou tvář a vytřeštěné oči.

"Lidi! Jsou tam... lidi!" jekal.

"Kde?"

"Pod tím světlíkem!" ukazoval na bublinu v kráteru.

"Světlík?"

"Ano! Je to průhledné. Je tam velická a hluboká dutina. Dobře je vidět. Je to jakási hala, ze které se rozbíhají chodby. A

proudí tam lidi!"

"Jak vyhlížejí?"

"Nemohu přesně popsat. Shora není dobře vidět tvary a hala je nejméně dvacet metrů vysoká. Vím jen, že mají mnohem větší hlavy než my."

"Neviděli tě?"

"Nevím, myslím, že ne."

"Pojďme se podívat!"

Arne se vrátil s pistolí s paprsky smrti a vyšel z letounu. Uzavřel za sebou venkovní dvířka. Teď mohou čelit každému nebezpečí.

Lékařův předpoklad o rostlinstvu se ukázal správný. Byla to vesměs houbovitá a dužnatá vegetace. Co se podobalo jarním přesličkám, byly spíše obrovské houby na způsob smržů, nejen vzhledem, ale také chutí.

Kandelábrovitě kaktusy neměly ostny, a když lékař kmen nařízl, ukázalo se, že rostlina je uvnitř dutá a vyplněna tekutinou, která z ní vytryskla silným proudem. Byla čirá a měla sladkokyselou, lahodnou příchut'. Byly to tedy přírodní nádrže nápoje.

Bočníkovité a koláčovité plody se tvarem i chutí podobaly tropickým chlebovníkům, ananasům a melounům a akantové houštiny měly ovoce příbuzné banánům. Rostlinné potraviny byla tu prostě hojnost a dosti pestrý výběr. Ale nikde nebylo ani stopy po živočichu.

Kráčejíce podél střední terasy, dospěli k širokému pruhu, prostému všeho rostlinstva, který přetínal terasy a mírným svahem se skláněl přímo do středu údolí.

"Podivné! Vyhlíží to jako široká cesta. Půjdeme po ní dolů," rozhodl Arne.

Pruh byl tvrdý a hladký, jako pokrytý černým asfaltem. Ale brzy poznali, že je to táž slitina jako na okruhu kráteru.

Jejich chůze byla vlastně páděním, polovičním letem. Byli na cestě něco přes dvě hodiny, a přece se už blížili ke středu Mare Vaporum, které mělo průměr nejméně dvě stě kilometrů. Urazili tedy asi sto kilometrů za dvě hodiny, slušný výkon pro auto. Necitili nejmenší únavu.

Pojednou se před nimi objevil čtvercovitý jícen propasti.

Kapitola čtvrtá - BITVA S MĚSÍČNANY

Vlastně to nebyla propast, nýbrž otevřený vchod do podzemí. Byl nesporně utvořen lidskou rukou. Pravidelný čtverec o hraně asi pěti metrů. Po obou stranách byly patrné okraje odsunutých půlek vrat a mezi nimi, od hrany kde stáli, se půda mírně svažovala dolů, do tajemné tmy, odkud jim vanul vstříc příjemný chládek.

Zde tedy je vchod do říše Měsíčanů.

"Půjdeme tam?" zeptal se Pavel.

Ale jeho otázka zůstala chvíli bez odpovědi. Bylo to lákavé, ovšem, ale také to stálo za uvážení. Sami tři mají vstoupit do cizího světa, do podsvětí cizí planety a vydat se do moci tvorů, o nichž nic nevědí a jejichž lidství je vůbec pochybné? Nejvíce dráždila zvědavost lékaře, který už chtěl vkročit do podzemí, když se v hloubi ozval jakýsi šumot, který se blížil. Arne pokynul svým druhům a všichni rychle vystoupili na hořejší okraj otvoru, odkud mohli pozorovat, vyjde-li někdo, aniž by, aspoň v první chvíli, byli spatřeni.

Nečekali dlouho. Zakrátko se z otvoru vyvojili první tvorové a za nimi celý proud, jenž nebral konce.

Všichni byli stejní. A nebyli to lidé nýbrž zvířata. Tvarem těla se podobali dinosaurům, ještěřům z druhohorních dob. Jako oni měli silné zadní nohy, po nichž kráčeli vztyčeně, opíraje se o tlustý krátký ocas. Přední nohy či spíše ruce byly zdánlivě zakrnělé, jen jakési silné, svalnaté výběžky z mohutné hrudi, a na krátkému krku seděla hlava podobná žabí, jenže - bez očí, které nahrazovala jakási tykadla kolem široké tlamy.

Podoba s dinosaury byla tedy jen v hrubém obrysu, ale jinak byla těla odlišná, jednak velikostí, neboť vztyčena nedosahovala ani dvou metrů, a také barvou kůže, bledé, narůžovělé a lysé. Tvorové byli zřejmě slepí a lze také pochybovat o jejich čichu, ačli nechránily naši trojici skafandry, jejichž neprodyšnost nepropouštěla lidský pach. Proud z podzemí se řinul k první terase, kde se rozvinul. Vegetace rychle mizela, tvorové se vraceli s velikými snopy, s nimiž mizeli v podzemí. A tu bylo vidět, že jejich kratičké paže se změnily v dlouhá hadovitá chapadla, kterými byly snopy ovinuty.

Naši tři Pozemšťané pochopili, že v Mare Vaporum nastala sklizeň.

"Jaks mohl přirovnat tato zvířata k lidem?" vytýkal lékař Petrovi. "Vždyť je to nejvyšší jakýsi druh mloků."

"Viděl jsem jiné tvory," ujišťoval Petr, "a to byli lidé. Dokonce byli oblečení v jakási temná roucha."

"Pak by bylo jen jedno vysvětlení: tohle jsou dělníci, vycvičená zvířata, jejichž práci řídí tvorové s vyšší inteligencí," mnil Arne.

"Souhlasím," přikývl lékař. "A proto mě už nic neudrží, abych se nepodíval dovnitř."

Než mu mohli zabránit, seskočil Pavel dolů. Byl právě příhodný okamžik, neboť proud dělníků z podzemí ustal.

Samozřejmě, že ostatní nechťeli svého druha opustit, a seskočili za ním.

Sestupovali po nakloněném svahu přímo dolů. Zvenčí sem padalo dosti světla, v němž viděli stěny jakoby slité z kovu a strusky.

Níž sice šero houstlo, ale přece rozeznali, že se cesta v pravém úhlu dělí. Bez rozpaků se dali vlevo, neboť to byl směr ke kráteru. Zde svah končil a kráčeli rovinou. Ale zato zde byla čirá tma.

"Hoši," začal Arne, "tahle cesta vede do oblasti, obývané Měsíčany, o tom, myslím, už nemusíme pochybovat."

Odbočka vpravo vede asi do skladiště, kam dělníci snášejí sklizeň a kde zajisté také mají svá bydliště. Petr viděl pod hlubinou kráteru rozsáhlou halu, ze které se rozbíhaly chodby."

"Ano," vpadl Petr, "a bylo tam čilo."

"Dobře. V kráteru je tedy jakási křižovatka. Kam z ní chodby vedou, je pro nás zatím otázkou. Možná, ba, myslím, že jistě je tohle jedna z nich. Proto bychom se zde mohli s některým Měsíčanem setkat. Ale je tu čirá tma. Jsou snad ti lidé také slepí? Není to vyloučeno, žijí-li stále ve tmě."

"Ale proč by si pak dělali křižovatku právě pod světlíkem?" namítl Petr.

"To nic nedokazuje. Využili prostě velkého prostoru v kráteru. Ostatně jejich zrak může mít docela jiné ústrojí nebo je nahrazen jiným smyslem. Nesmíme zapomínat, že jsme na jiné planetě. Tak teď uvažte, co udělat, abychom se bezpečně mohli ubírat dál."

"Lehká odpověď: jeden z nás bude svítit. Máme přece lucerničky."

"A vystavíme se za terč. Kdoví jaké mají zbraně!"

"Co jiného zbývá? Když už jsme začali tento hazard?"

"Jaký hazard?" vyjekl doktor dotčeně.

"Velký, člověče! Právě tys jej začal svým splašeným skokem do tmy! Copak to nechápeš? Venku jsme letěli jako rychlík. Urazili jsme za dvě hodiny přes sto kilometrů. Zrovna tolik musíme teď zpátky, než se dostaneme do kráteru. Ale zde jsme v nízkém tunelu, ve tmě, a ke všemu se mi zdá, že je zde tlak vzduchu a pocit tíže mnohem větší než na povrchu. Proto nám cesta bude trvat mnohem déle. A my jsme docela bez jídla a pití. Na to jste ve svém badatelském zápalu nevzpomněli, co?" triumfoval Petr.

"Ten kluk má pravdu," hučel Arne.

"Děkuji za uznání," ušklíbl se Petr. "Ale to není všechno. Řekněme, že se za nějakých dvacet hodin dostaneme k Měsíčanům. Čípak nás asi pohostí, he? Ambrou a nektarem, což? Děkuji uctivě, ale mně by byla milejší vepřová s knedlíkem. A co pak, když si nás zamilují tak že nám z horoucí lásky nabídnou nucený pobyt na rok nebo doživotně, he?"

"Nesmysl!" vybafl Arne. "Máme přece zbraně a zvlášť moje paprsky smrti."

"Krásné! Což bys byl schopen odměnit se za pohostinství hromadnou vraždou?"

"Petře, nežvaň! Pohostinství a omezování svobody je přece rozdíl."

"Inu, podle pozemských zákonů ano. Ale zde jsme na Měsíci, holečku. Kdoví jaké zde mají zákony."

"Zanechme prázdných hovorů," zakročil Pavel. "Na pořadu je otázka, máme-li jít dále, nebo se vrátit. Volba mezi vědou a žaludkem. Petr mě vytkl hazard. Jsme tři, tak se rozhodněte!"

"Já jsem rozhodnut jít dál," řekl Arne pevně.

"Podřizuji se většině," pokrčil Petr rameny.

"Pak navrhuji, abychom sundali přílby. Myslím, že zde budeme moci zcela dobře dýchat."

Lékařův návrh byl přijat. Značně se jim ulevilo. Vzduch byl sice řídký, ale čistý a příjemně vanul z temného tunelu. Také lépe slyšeli a měli lepší rozhled.

"Arne, povedeš nás! Rozsviť lucerničku! Vpřed!"

Lehce se jim kráčelo. Skoro bez námahy dělali dvoumetrové kroky. Stěny tunelu se leskly, jako by po nich stékaly praménky vody, ale byly suché. Byl to sklovitý obsidián, tkaný bílými a žlutými žilami kovů. Namnoze splývaly shora krápníky a valouny, které v záři lucerny hrály duhovými barvami. Rádi by byli prozkoumali podstatu těchto útvarů, ale nesměli se zdržovat.

Jen mládí je schopno takové odvahy, která ve skutečnosti byla zahráváním se smrtí hladem a žízní, nemluvě o jiných nebezpečích, z nichž nejdůležitější byla otázka, jaké bude jejich setkání s obyvateli této domněle mrtvé zemské družice. Po několik hodin ubíhala jim cesta bez příhody a překážek jako nudný pochod nekonečným tunelem, v němž nebylo ani stopy po životě. Všude vládlo mrtvé ticho.

Pojednou ozářila Arnova lucernička před nimi rozcestí a současně jim v duši vykřikl varovný hlas: Stůj!

Zastavili se asi dvacet metrů před křižovatkou a Arne zhasl světlo.

Semknuti stáli v čiré tmě, tajíce dech. Neznámá hrůza jim sevřela hrdla.

Je to přelud, sluchový klam? Zpředu zaznívá k nim šumot, jakoby dupot mnoha nohou.

"Co je to?" šeptl Petr.

Záhy se jim dostalo viditelné odpovědi: Přímochaře pokračující chodba před křižovatkou se v dálce modravě ozářila a celou její šířkou hnala se sem tlupa jakýchsi tvorů, zcela odlišných od "mloků", jaké viděli na povrchu.

Rozhodně to byla zvířata tvarem těla podobná nosorožcům, jenže menší, ale to jim nijak neubíralo na hrozivosti, naopak, příšerný dojem byl zvýšen sinalým svitem, který vyzařovala jejich těla.

Když stádo dospělo na křižovátku, zjasnily se obrysy těl tak dokonale, že věděli už s jistotou, jak je pojmenovat:

Triceratops! Jakési menší druhy ještěřů, jací žili před miliony lety na Zemi. Také ti měli šíji chráněnou pancéřovitou kůží, z níž dopředu vybíhaly dva rohy jako dlouhé ostré meče.

Přitisknutí ke stěně, zírali s hrůzou na netvorné stádo jako na děsivý přízrak, s revolvery připravenými k obraně.

Ale obludná smečka se na rozcestí rozdvajila a část zmizela v levé chodbě, kdežto druhá vběhla do pravé. Střední tunel se zase zatměl a pozvolna utichl dupot.

"Vraťme se!" vyšeptl Petr úzkostlivě.

"Ne! Teď se nevrátím!" odepřel Pavel rázně. "Nyní to začíná být teprve zajímavé. Jsem zde jako badatel a ten je povinen věnovat všechno, aby dospěl k cíli. Obětovat třeba i svůj život! Přírodovědec není strojař, kamaráde. Je přece nemožné, abych utíkal před zjevy, na které čekám. Vždyť je to vlastně úkol mé cesty do vesmíru. Vraťte se oba, chcete-li, já půjdu dál sám!"

"Pavel má pravdu, Petře," ozval se Arne. "Je to sice příšerné, ale není třeba, abychom utíkali. Vaše revolvery by sice sotva co zmohly proti pancéřové kůži těch oblud, ale moje paprsky smrti jsou nám pro každý případ spolehlivou

ochranou. Proto chutě vpřed!"

Arne rozsvítil lucernu a trojice vyrazila kupředu. Proběhli křížovatkou a pádili středním tunelem. Ale pojednou slyšeli za sebou dupot, a když se ohlédli, stanuli jako sochy: totéž stádo se nyní hnalo za nimi.

"Teď to máte!" zajektl Petr. "Vběhli jsme těm netvorům do léčky!"

"Pak můžeme být docela klidní," řekl lékař suše.

"Zbláznil ses, doktore?" vyjekl Petr.

"Doufám, že mám zdravý úsudek."

"Jaký úsudek?"

"Což nechápeš?"

"Pavle," mumlal Arne, "přiznávám, že ani já nechápu..., chceš se snad utkat s těmi netvory?"

"Zadrž, Arne! Ať tě ani nenapadne použít paprsků! Leda až v posledním okamžiku, kdyby nás napadli. Ale myslím, že se to nestane. Hledte, už přestávají v běhu!"

A skutečně: smečka se seřadila do šířky tunelu a blížila se krokem, až stanula několik metrů od nich. Ještěti stáli klidně, tiše chrochtající. Zvuky zněly vlídně a povzbudivě. Hochům se zdálo, že slyší: Jen račte dále, pánové, jste očekávání! Byli jsme vysláni, abychom vás doprovodili!

"Teď můžeme jít klidně dál," vykročil Pavel.

Cesta ubíhala rychleji, než předpokládali.

Konečně se před nimi jasně a brzy rozeznávali velikou kotlinu, do které shora padal proud slunečního světla.

Kotlina jim připravila nové překvapení: Byla to ohromná kopule, zřejmě vytvořená přírodou, do které ústilo několik chodeb, zahalených tajemnou tmou. Avšak nebylo jim dopřáno, aby se pozdrželi při ústí tunelu, neboť ještěti se přiblížili těsně k nim a svými mečovitými rohy je nutili ke vstupu do kopule. Zdálo se, že zvířata změnila svou vlídnost v ráznost pravých eskortérů, kterým bylo nebezpečné klást odpor.

Tak se trojice, ustupující před stykem s příšernou eskortou jako před ostrými bajonety vojáků, dostala do středu kopule, kde je ještěti pojednou obklopili, takže Pozemšťané stáli teď ve středu kruhu, majíce kolem sebe hrozivě napřaženou hradbu ostrých bodel.

"Ještě se ti to tak líbí, Pavle?" ozval se Petr ironicky.

"Nu, vlídně to sice nevyhlíží," přiznával lékař, "ale nutno vyčkat, až..."

"Nás napadnou," doplnil Petr úzkostlivě.

"Nemyslím," pochyboval Arne. "Byli by nás již napadli."

"Kluci," rozčilil se Petr, "jste vtělený optimismus. Jak si vlastně představujete tyhle netvory?"

"Jako správné a věrné služebníky svých pánů. Je to krátce policie či vojsko."

"Krásné vojsko, jen co je pravda!" vrčel Petr.

"Hledte na ty podivné útvary zdí mezi chodbami," upozorňoval Arne.

Teprve teď si všimli, že ve stěnách jsou nad sebou řady malých otvorů a v každém bloku mezi chodbami dole při zemi větší podlouhlý otvor.

"Není pochyby," hučel Arne, "že stojíme na nádvoří obydlené pevnosti. Kolem dokola jsou řady oken, odkud jsme zajisté pozorováni, a ty otvory dole jsou vchody."

"Nebo východy," opravil Petr kamaráda a ukázal na jeden otvor, z něhož se vybatolila lidská postava.

Skoro současně oživily všechny ostatní východy, z nichž proudily postavy, které bylo aspoň podle obrysů těl možno přirovnat k lidem. Byli vesměs stejného vzrůstu: pomešší, skoro lze říci trpasličí. Na tu dálku a poněvadž byli dosud v ostrém stínu, téměř v šeru, nebylo možno říci nic určitého o tělesných podrobnostech, ale bylo jisté, že jsou všichni stejní: drobná tělíčka, na nichž tkvěla poměrně veliká hlava. Těla byla zahalena do řízy, jež splývala až skoro k zemi. Proudí těchto podivných bytostí se zvolna a souměrně ze všech stran blížily do středu, až se semkly v hustý kruh. Jen k jediné chodbě byl ponechán volný průchod.

Pojednou se ozval jakýsi pisklavý povel, po kterém se ještěti seřadili, proběhli průchodem a zmizeli v chodbě.

Hned poté se semkl kruh Měsíčanů ještět užeji a první řada se octla v záplavě slunečního světla.

Kruhovitá hradba se zastavila asi na deset kroků kolem chlapců.

Teď už mohli vidět podrobnosti, a věru, byly takové, že se jim zatajil dech. Temné řízy byly utkány či spíše spleteny z jakýchsi silných vláken, hrubých a třásnitých, takže látka tvořila síť oví, sice husté, ale přece řídké tak, že jím pronikaly sluneční paprsky, odhalující obrysy těla. Ale jaká to byla těla!

Oválný trup, jehož zahrocený konec se dole téměř dotýkal podlahy. Nohy vyúsťovaly ze středu trupu, byly slabé a zakončené krátkými chodidly. Stejně slabé byly paže, na jejichž koncích byly nepoměrně velké koule, v nichž bylo možno poznat svinutá chapadla. Krk chyběl. Bezprostředně na trupu seděla kulatá hlava jako veliký meloun. Ušní boltce nebyly viditelné a také nos netvořil žádný výběžek, ale byl patrný malý otvor, pod kterým byla znatelná úzká rýha bez rtů. A nejpodivnější byly oči: veliké, oválné, poněkud vypouklé a sklovitě průhledné.

"Hmyz! Nějaký veliký hmyz," projevil svůj dojem Arne za Petrova souhlasu.

Ale lékař rázně odpíral:

"Jste oba laikové v přírodovědě a v nauce o člověku zvlášť. Tvar těla i jeho jednotlivých částí rozhoduje na Zemi, kde se podle toho rozvrstvuje živočišstvo. Ale zde jsme na Měsíci, kde jsou zcela jiné životní podmínky. Lidský organismus se musí odlišným životním podmínkám přizpůsobit. Hmyz nemá inteligenci, jakou prokázali tyto tvorové."

"Doktore, což naše včely?" vytasil se Arne s přirovnáním. "Uvaž tu velkolepou organizaci v úlu! Tam jsou přece také dělníci. A pohleď na kruh těchto bytostí: zrovna tak jako včely v úle kolem své královny stojí ten zástup kolem nás. A co mravenci? Takové mraveniště, to je celý stát, který má armádu, dělníky, dokonce i otroky, ale také chůvy a opatrovnice, ba, chová si dojně krávy, mšice. Myslím, že tihle živočichové se v inteligenci ani nevyrovnejí včelám a

mravencům."

"Tvůj úsudek, Arne, je přinejmenším předčasný. Vždyť dosud nic nevíme o způsobu života těchto bytostí. A prozatím, když nic jiného, jisté je, že se - odívají. To přece žádný hmyz, který my známe, nedělá!"

"A z toho soudíš na lidský rozum?"

Lékař chvíli mlčel.

"Brzy poznáme pravdu," řekl suše a pojednou netrpělivě vykřikl: "Tak co je s vámi? Jak dlouho budeme čekat na uvítání?"

Byla to pošetilá otázka, neboť Měsíčané nemohli přece rozumět českým slovům. Ale účinek se projevil:

Z kruhu vystoupily tři bytosti a malými krůčky se batolily blíž. Stanuly před mladíky a prostřední vyloudila z hrdla jakousi pisklavou kantátu.

"Tak, teď mu odpověz, doktore!" usmál se Petr.

Lékař malomocně pokrčil rameny.

Jak má odpovědět? Byla to vůbec otázka? Zvuky zněly jako zacvrlikání cvrčka.

Teď si mohli prohlédnout měsíční obyvatele dokonale.

Jejich těla byla nafialovělá a skoro průsvitná.

"Nejvyšší stupeň chudokrevnosti," vykřikl Pavel svůj lékařský posudek. "Ale spíše ti tvorové nemají krev žádnou, aspoň ne červenou. Chtěl bych některého rozpitvat."

"Jen se opovaž naň sáhnout!" vyděsil se Petr. "Je jich tu ke stu a kdoví..." Petrovi uvázla slova v hrdle.

Lékař přistoupil těsně k jednomu Měsíčanu a rázem roztrhl jeho řízu, jejíž tkáň povolila jako pavučina.

Pod rouchem se objevil trup, jako by byl složen z kotoučů. Lékařovy ruce ohmatávaly podivné tělo, měkké jako housenka, hůlkovité paže, ohebné, zřejmě bez kostí. A stejně tak byla poddajná lebka, jež pod hmatem činila dojem nafouklého balónu.

"Hmyz," mumlal lékař, "měls pravdu, Arne, je to hmyz. Jacísi velcí cvrčkové. Kolikpak asi váží?" Pavel uchopil tělo a zvedl je do výše.

Ale vtom vykřikl bolestí: tvor se mu zakousl do předloktí, našťěstí chráněného skafandrem, ale přesto Pavel cítil sevření jako ve štipacích kleštích. Současně se z konců paží rozvíjela klubka slabounkých chapadýlek, snažících se dosáhnout lékařovy tváře, což se však pro krátkost paží nepodařilo.

"Kde se v té měkkotě bere ta síla čelistí?" syčel Pavel. "Tak pustíš dobrovolně, nebo po zlém?" vykřikl zlostně.

Ale už také dva ostatní nestáli nečinně. Oba se sáпали na Pavla, rozčileně pištěce.

Další se událo v několika okamžicích.

"Arne, odhod' tu ohavu, já chňapnu tu druhou!" vzkřikl Petr.

V příštím okamžiku letěl jeden Měsíčan daleko do okruhu ostatních a za ním druhý. Atmosféra v kopuli se rozechvěla zděšeným pískotem a celé shromáždění se úprkem batolilo ke vchodům.

Záhy bylo prostranství prázdné. Jen jeden z Měsíčanů zde zůstal, vlastně jeho tělo, lze-li to říci o beztvárné hmotě, která ležela na zemi, zvolna se zmenšujíc úbytkem bezbarvé tekutiny, řinoucí se proudem z otvoru, jenž dříve spojoval trup s hlavou. Hlava byla odtržena, ale čelisti dosud pevně svíraly Pavlovo předloktí.

"Co teď?"

Jako by se čekalo na Petrovu otázku, rozlehl se pod kopulí ostrý hvizd.

"Kluci, pryč odtud! Jistě volají ty ještěři! Ale kam? Zpátky? Daleká cesta a neunikli bychom!"

"Což tudy, vzhůru?"

"Moudrý nápad, Arne! V tom koutě je svah sice také příkrý, ale stěna je dosti hrbolatá, máme se oč zachytit. Půjde to lehce. Vzhůru!"

Mocným odrazem vyskočili do značné výše a pak skákali po výčnělcích jako kamzíci. Vtom se už přihnalo stádo ještěřů, kteří ihned spatřili uprchlíky nad srázem. Se zuřivým chrochtáním vyrazili a drápali se za nimi. Ale nešlo jim to tak lehce. Jejich kopyta klouzala a těžká těla se obtížně drala výš.

"Hoši, ale co dál?" stanul Petr bezradně. "Myslíš jsem, že zde je nějaká chodba, kudy bychom se dostali z kráteru, ale teď vidím, že to byl klam, vzniklý ostrým stínem. Ti ještěři nás dostanou; hleďte, jak se šplhají! Těmi rohy si dlabou spáry! Půda je zde zvětralá a jde jim to dosti rychle!"

"Prorazíme si východ," řekl Arne klidně,

"Čím? Hlavou?" vybařil Petr.

"Tímhle," vytáhl Arne pistoli z pouzdra.

"Touto hračičkou? Vždyť to má hlaveň tenkou jako tužka. Jaký může být náboj? Ani kanónem bys nic nepořídil v té kovové slitině, která je silná dobrých třicet metrů."

"Ať je sto metrů, provrtám v ní v několika minutách dostatečný průchod pro nás. Aspoň uvidíte účinek paprsků smrti, které mají průměr pouhé dvě tisíce milimetru."

"Jsem zvědav," usklíbl se Petr. "Ale tak si pospěš! Hleď, jak ty obludy postupují!"

"Přeskočte koryto a přitiskněte se ke stěně! Budou se řítit dolů balvany, ať vás některý nezachytí! Já zůstanu na téhle straně," nařizoval Arne.

A pak namířil pistoli pod vyklenutý balvan a stiskl knoflík.

Neviděli žádný paprsek a pistole také nevydala žádný zvuk.

Zato se projevil účinek ve vyklenku:

Nejprve se v něm rozzářil bod a pak se rychle rýsoval kruh fialovým, oslnivým světlem. Za ostrého rachotu a sykotu pokračoval oblouk, jako by kovová slitina byla elektricky svářena, až se kruh uzavřel. A tu se ukázalo, že místo sváření se dál opak: valoun v průměru jednoho metru se vylomil a skutálel se dolů, kde dopadl do shluku ještěřů. Na Zemi by

takový balvan vážil několik tun, ale zde byl mnohem lehčí. Proto byl účinek jeho tíže na těla zvířat mírnější, měl za následek více zlostné než bolestné chrochtání. Ale přesto bylo podivuhodné, že tento několikametrákový úlomek nerozdrtil alespoň nohy některých ještěřů, z nichž jeden se dokonce octl pod balvanem, jež však poměrně lehce ze svého zavalitého hřbetu odvalil. Přitom slyšeli zvuk tření kovu o kov.

"Ty obludy mají těla pokrytá kovovým pancířem," mnil Pavel.

"To jsem si myslel už dřív," souhlasil Arne, pokračuje ve své práci.

"Přesvědčme se." Petr namířil revolver na nejbližšího a stiskl spoušť.

Rána třeskla jen jako prasknutí bičem a zřetelně bylo vidět, jak se kulka odrazila od hřbetu, kde se rudě zajiskřilo.

"Tohle je vojsko, panečku, na to by snad působil jen plný zásah granátu!"

"Pozor!" vykřikl Arne varovně a druhý balvan se řítit dolů.

A hned poté zasvištěl mimo ně silný průvan.

"Držte se!"

Avšak Arnův výkřik se minul účinkem. Byli zachvázeni mocným proudem vzduchu a vmeteni do otvoru. Prvý letěl vzhůru Arne.

"Chraňte hlavu!"

Výstraha byla nejvýš oprávněná, neboť bylo nebezpečí, že si v letu rozbijí o stěny lebky.

Jako vystřeleni z děla prolétli průrvou a hnání smřtí letěli do výše.

Naštěstí byli uchvázeni současně a jejich vzlet měl stejný směr.

Krátce, setkali se v těsném klubku na vrcholu vzdušné smřště, která stále proudíc udržovala je ve výši jako dmuchavka bezovou kuličku.

"Přilby na... naš... ššš... rou... bovat!" zalykal se Arne, napínaje hlasivky.

Spíše vycítili než slyšeli jeho rozkaz, neboť jejich plíce křečovitě lapaly po rozvířeném vzduchu. Ulevilo se jim, když mohli konečně sát ze svých nádržek normální vzduch.

Držíce se za ruce, kouleli se na temeni smřště jako tříramenná vrtule. Marně se snažili dorozumět. Jejich hlas zanikal ve svištění vzdušného víru.

Ale všem třem se hrůzou ježily vlasy.

Zmítali se ve výši několika set metrů nad měsíčním povrchem, marně se snažíce dostat z okruhu smřště.

Jak dlouho snesou tenhle strašlivý kolotoč? Už teď je jímá závrať a mdloba. Hladové žaludky se bouří... Jak je velké to podzemí, do něhož prorazili druhý otvor a tím vznikl mocný průvan? Což bude-li let trvat několik hodin nebo ještě déle...? A jak konečně dopadnou? Nebude jejich pád z této výšky příliš náhlý?

Vtom smřšť ustala. Tříramenná vrtule Pozemšťanů sklapla svá křídla a trojice se zvolna snášela dolů.

"Hledte," ukazoval Pavel, "tamhle je náš letoun! To nás to vymetlo hezky daleko od kráteru. Letěli jsme šikmo. Padáme k jakési průrvě. Jen abychom se nesnesli do ní. Zdá se hluboká."

Pavlova obava nebyla planá. Pod nimi se šklebila černá rozsedlina, jakých je na Měsíci mnoho.

"Kluci, pozor!" velel Arne. "Musíme se dostat trochu dál od té propasti. Pevně se držte a na můj povel všichni ze všech sil zakomíháme tělem vpřed. Tak pozor: Ted! Dobře! Ještě jednou: Ted! Výborně! Vidíte, už jsme v bezpečí."

Jejich pokles se pozvolna zrychloval. Ale dopad byl přece dosti dobrý. Jen Petr nepřistál nohama, jak se na řádného parašutistu sluší, nýbrž dosedl a svůj výkon doprovodil bolestivým heknutím.

"Nemotoro! Chováš se jako miminko! Copak nemáš nohy?" plísnil ho lékař.

"Na mou duši, že dosud nevím, kde mám hlavu a kde nohy," kňoural Petr.

"Hm, hm, tomu bych se ani příliš nedivil. U tebe v tom není velký rozdíl. Ale... proboha, hoši, já jsem ztratil hlavu!"

Lékařův výkřik zněl tak opravdově, že chvilku bylo ticho.

"Co blázníš?" hlesl konečně Arne.

"I nech ho!" mávl Petr rukou. "Není jí škoda," oplácel doktorovi jízlivost.

"Ty tomu rozumíš!" vyjel Pavel pohrdlivě. "Člověče! Taková hlava! Chtěl jsem ji preparovat!"

"Leda to! Do špiritusu s ní!"

"Nesmysl! Byl bych ji balzamoval."

"Věčná škoda by bylo vyplácet na ni tak drahý materiál!"

"Vždyť ta hlava by měla miliardovou cenu pro každé muzeum. Celý svět by ji nemohl zaplatit!"

"Arne, viděls už tak domýšlivého tvora?"

"Jak to, domýšlivého?" rozzuřil se doktor. "Máš ty vůbec jen špetku pojmu o přírodní vědě?"

"Nehádejte se," zasáhl Arne do sporu. "O jaké hlavě vlastně mluvíš, Pavle?"

"O své, samozřejmě! Copak jich má víc?" uchechtl se Petr.

"Hlavu toho Měšičana," vysvětloval Pavel. "Schválně jsem ji nechal zakousnutou do paže. Čelisti v tom chumlu asi povolily. Není to škoda? To by bylo něco pro muzeum!"

"Vrať se pro ni," popichoval už zase Petr.

"To přece nemohu."

"Aha! Vidíš, doktůrku! Kasal ses, že obětuješ pro vědu i život. Vidíš, ono se to lehko říká."

"Kdybych věděl, já bych... ale musel bych vědět..."

"Já bych, kdybych, musel bych," parodoval Petr.

"Dost," zakročil Arne. "Petře, vstávej! Sediš tu jako placka a žvatláš nesmysly! Vzhůru! Jdeme!"

"Ono se to lehko řekne," fňukal Petr.

"Já myslím, že vstát je lehčí než se vrátit mezi ty obludy," odsekl Pavel.

"Za normálních okolností ano, doktore," zasyčel Petr.

"Co je tu nenormálního?"

"Můj - zadek."

"Tááák? Dej sem ruku! Hm, povážlivé! Ten hoch má horečku! To bude asi... hmmm..."

"Co...?"

"Inu, chlapče, nechci tě lekat, ale jsme muži. Budeš asi první Pozemšťan, jehož tělesnou schránku přijme k věčnému spánku bladá Luna."

"Nestraš, doktore!"

"Jaké strašení? Copak jsi dítě? Tvrdá diagnóza, nic víc. Krátce: máš - zlo-me-nou pá-teř," zdůrazňoval Pavel.

"Nesmysl!" ozval se Arne.

"Tak si teda zavolejte jiného doktora a sbohem."

"Pavle, prosím tě, mluv vážně!" jekal Petr.

"Inu, vážně: Arne, musíme hoča vzít a donést do letounu. Tam ho řádně prohlédnu. Možná, že je to jenom naštipnutý obratel. V tom případě ho uložíme do sádry. Jen aby mu cestou nepraskla mícha."

"Ježíšmarjá!" zasténal Petr a složil hlavu do dlaní.

A tu zahlédl Arne za čoučkou přílby Pavlovu rozesmátou tvář.

"Že ho můžeš tak trápit!" vytkl Pavlovi vážně.

"To má za své jedovatosti. Já tě naučím, kluku! Tak už nebreč! Nic ti není! Je to obyčejný ústřel. Doneseme tě domů a já tě pořádně rozvalchuji. To si pochutnám, kloučku! A pak tě celého zabalím do studeného obkladu! Počkej! Teď jsi v mé moci!"

"Arne, ujmí se mne! Ten krvežíznivec mě umučí! Pomóóoc! Vrah!" ječel Petr, ale tělo se mu natřásalo smíchem.

Byl to skutečně jen ústřel. Ale Petr ječel a vřiskal pod Pavlovými rukama, které pracovaly s vervou lékaře i mstitele. Nebylo mu to na škodu. Už druhý den byl Petr zase čilý.

Uvažovali o prožitém dobrodružství.

"Je podivné," řekl Pavel, "že jsi tak brzy prorazil tak dlouhý tunel."

"To byla náhoda," vysvětloval Arne. "Ten tunel tam už byl, ale byl dole ucpán. Proto stačilo vykrojit jen slabší vrstvu. Jinak by nám byla práce trvala déle."

"A co teď ti tvorové? Nezahynou v té zřidlé atmosféře?" mnil Petr.

"Podle toho, jak náhle ustal vzdušný vír, myslím, že otvor zase rychle ucpali."

"Čípak?"

"Myslím, že těmi netvory. Někteří už byli dosti blízko a průvan mohl znamenitě pomoci, aby se jeden z nich vyhoupl a jeho zavalité tělo ucpalo otvor, jehož objem je menší."

"Byl bych rád, kdyby tomu tak bylo," zahučel lékař, který už od rána byl podivně zamyšlený a smutný.

"Proč?"

"Přemýšlel jsem v noci o těch bytostech. Hoši, nebyl to hmyz. Jsou to lidé! Alespoň tvorové, které dlužno zařadit do lidské kategorie. Ukvapil jsem se v úsudku, sveden vzezřením jejich těla. Rozhodně mají svou inteligenci."

"Pěkná inteligence tvora, který kouše jako zvíře," uškíbl se Petr.

"To není žádné směrodatné měřítko. I vzdělaný člověk, je-li napaden a nemá jiné zbraně, použije chrupu. To se přece často stává. Pud sebezáchovy si nevybírám prostředky k obraně. Moje jednání bylo zbrklé, neomluvitelné pro badatele. Kdybych se nebyl dal uchvátit dojmy a jednal rozvážně, mohli jsme zvědět víc! Byli by nás uvedli do svých příbytků, kde bychom byli poznali způsob jejich života tělesného a jistě také duševního! Možná že bychom byli poznali jejich lidství. Snad bychom se byli i o mnohém poučili. Kdo může tvrdit, že ty bytosti nežijí na mnohem vyšším stupni vzdělanosti a pokroku než my?"

"Doktore, přeháníš. Už jejich ubytování se dá snad přirovnat k lidstvu v době kamenné. A nechceš zajisté říci, že kamenná doba měla vyšší kulturu, než je nynější na Zemi."

"Slovo 'kultura', milý Arne, má jiný význam než vzdělání. Je to výchova k lepšímu, dokonalejšímu, čili snaha, aby se člověk stále lépe poznával a ovládal. Například moje jednání s těmi tvory bylo právě nekulturní, neboť jsem se neovládal. Vzdělanost nezáleží v tom, čemu jsme se do této chvíle naučili, nýbrž ve schopnosti rozumět novým věcem ve světle starších, v úsilí být sebou samým, v odvaze správně a rychle se rozhodovat a myslit svou hlavou. I v tom jsem se provinil: rozhodl jsem se zbrkle a nesprávně! Spáchal jsem nekulturní čin, za jehož důsledky pyká věda, neboť místo příznivého výsledku, jakým je každý badatel vědě povinen, zničil jsem všecku možnost, abych v průzkumech mohl pokračovat! To je těžký, z vědeckého stanoviska neodpustitelný prohřešek! Ale já jsem, hoši," pokračoval lékař se vzrůstajícím rozechvěním, "spáchal ještě horší zločin: vraždu!"

"Uklidni se, Pavle!"

"Ne! Nech mne, Arne!" řekl lékař tiše, „nikdo mně to nevymluví! Zabil jsem člověka! Já, lékař, jsem zabil člověka!"

"Nesmysl, Pavle! Co si to bereš do hlavy? Prohlížel ho jako badatel a lékař. Nerozuměli jste si. Jak byste si také mohli rozumět? Uvaž přece, že jsou to bytosti, chceš-li mermomocí, tedy lidé, ale z docela jiného světa. Přišli jsme k nim s přátelskými city. Jen zvědavost a vědecká touha nás tam vedla. Tvor se bránil a zakousl se ti do paže. Chtěls ho odtrhnout a..."

"Urval jsem mu hlavu!"

"Ne! Vždyť ses jeho hlavy ani nedotkl. Držels jeho tělo. Utrhla-li se mu hlava, pak se to stalo spíše jeho vinou, neboť měla povolit čelist. Ostatně jako lékař uvaž: Jak je možné, aby ústa byla silnější než vazivo, které spojuje hlavu s trupem? To je možné jen u jistého druhu hmyzu nebo brouků, jejichž kusadla nepovolí. Tu by byla další oprávněnost k domněnce, že šlo o hmyz a ne o živočicha z kategorie lidí. A dále: Ti tvorové nemají vůbec nervy, což je další důvod, neboť zřejmě ten tvor necítil bolest, jinak by si nebyl dal utrhnout hlavu. A teď mně jako lékař odpověz: připouštíš

existenci lidského tvora - bez nervů? Vždyť přece nervová soustava je úzce a nerozlučně spojena s mozkiem, a tedy také s rozumem. Nuže, podle logiky: kde není nervů, nemůže být rozumu, a kde není rozumu, není lidské bytosti. A měla-li ta bytost čelisti mnohem silnější než vazivo, které spojuje hlavu s trupem, pak to nemohla být bytost lidská. Proto by bylo bláhové týrat se výčitkami svědomí. Konečně opakují: tys ho nezabil! Zabil se sám! To nebyl člověk, Pavle!"

Chvilí bylo ticho. Pojednou se dal Petr do hlučného smíchu.

"Co se chechtáš tak hloupě?" vybuchl lékař.

"Inu, doktore, co si lámeš svou učenou hlavu pro hlavu jakéhosi cvrčka?"

"Zase začínáš?"

"A konečně," zatvářil se Petr vážně a vstal od stolu, "myslím, že to nebude poslední člověk, kterého ve své praxi pošleš na věčnost."

Petr věděl, proč se před vyřknutím těchto slov vzdálil z dosahu Pavlových pěstí.

Ale tento vtip vykonal také svůj díl. Už za Arnovy řeči se lékař uklidňoval, neboť důvody byly skutečně správné a Petřův vtip, ačkoliv bodavý, působil jako osvěživá injekce do lékařova přecitlivého svědomí.

Kapitola pátá - TAJEMNÝ ODŠTĚPEK

Triedry sledovali z letounu sklizeň, která rychle pokračovala. Terasa za terasou se měnily v pláň, na které zůstaly jen krátké pahýly, podobné velikým podhoubím.

Slunce se rychle sklánělo k obzoru a černé ostré stíny divoce rozeklaných horských štítů se v nálevkovité prohlubni kráteru dloužily.

Dlouhý měsíční den ustupoval stejně dlouhé noci.

Zároveň klesala teplota. A když se jednou probudili, byla tvářnost Mare Vaporum a širokého kraje do nedohledna změněna k nepoznání: Mrak par ve výši zmizel a terasy tvořily mohutné sněhové valy. Ale hranice mocné sněhové vrstvy končila přesně pod nimi, na okraji svahu do Mare Vaporum, které - jak viděli z okna letounu - bylo pokryto několikametrovým příkrovem, jehož bělost se ostře lišila od černě hřbetu pod letounem a ostatního kraje.

Slunce se téměř dotýkalo obzoru, ale nebylo zrudlé, jako je při západu na Zemi, nýbrž planulo stejným oslnivým jasnem, v němž nápadně vystupovaly lesklé plochy půdy a horské svahy a stráně a tušově černé stíny na stráně odvrácené od dopadu jeho paprsků. Osvětlená místa zdála se bílá, kdežto ostatní černá. Měsíční půda a zvláště horstvo připomínaly takto směs černého onyxu a kararského mramoru.

Zrovna tak se ostře odlišoval kruhovitý obrys kráteru, který tonul v čiré tmě.

Měsíční krajina měla teď pohádkový vzhled, bylo v ní mnoho úchvatné krásy; ale také mrtvé, hrobové příšernosti.

Postupem času jako by se od západu valila černá vlna, která pohlcovala obzor a s ním zvolna, ale nezadržitelně také zasněžené valy Mare Vaporum.

"Odstartujeme," navrhl Pavel.

"Ano, podíváme se jinam," přikývl Arne.

"Do vesmíru?"

"Ne. Pokusíme se obletět Měsíc."

"Výborně!" zajásali oba jeho druzi. "Uvidíme druhou měsíční tvář, kterou žádný Pozemšťan dosud nespátřil."

Arne usedl k řídicímu stolku a stiskl páku. Plocha pod nimi se rozkmitala fialovými blesky a letoun se vznesl kolmo vzhůru. Marně se Arne snažil změnit kolmý vzestup. Letoun stále tkvěl nad Mare Vaporum.

"Proč neletíme proti Slunci?" vytýkal Pavel. "Chtěl bych, abychom letěli nad jeho osvětlenou částí!"

"Snažím se. Ale nemohu se dostat z místa."

"To ukazuje, že měsíční magnetismus je soustředěn právě zde," mínil Petr.

"Správně," souhlasil Arne. "Proto také jsme sem byli přitaženi. A odůvodňuje to ještě jiná okolnost: život v této oblasti. Mám dojem, že Mare Vaporum je jediné místo, které si zachovalo na Měsíci život. Soudím-li správně, bude naše snaha po další prohlídce marná, neboť na celé ostatní měsíční ploše není dostatečné magnetické síly, která by odpovídala výbojům našeho letounu."

Za této řeči stál Petr schýlen nad řídicím stolem a pojednou se zeptal:

"Jak vlastně nás chceš dostat na okružní cestu?"

"Prozatím jsem jen řídil vzestup a manévroval s brzdou."

"Pak jsi pytlík bez bonbónů!"

Arne uraženě zvedl hlavu.

"Nic sebou neškubej! Je vidět, že se nevyznáš ve strojařině. Dosud jsi tedy pouštěl jen zpětný chod. A teď, jak vidím, stojíme."

"Musil jsem přece zastavit. Jinak bychom se dostali docela mimo přitažlivost Měsíce."

"Inu, ovšem. Ale musíme přece vpřed."

"To vím také, chytráku! Ale jak?"

"K čemupak je rozsocha nad kopulí?"

"Petře, teď to bouchlo," ušklíbl se Arne. "Pracuji s kladným pólem. Když do rozsochy vpustím záporný, překotíme se a poletíme zpátky k Mare Vaporum. Tohle není lokomotiva, hošíčku."

"Inu, nechápeš! Vyznáš se v elektrice, ale nemáš dosti zkušeností v řízení strojů. Hleď: vypoř spodek!"

"Pak budeme klesat zpátky."

"Neskákej mi do řeči! Vypoříš spodek a přepojíš kladný proud do rozsochy."

"Co od toho očekáváš?"

"Jen to zkus! Tak... Uvidíte. Ale opatrně. Reostat srazit na nejnižší stupeň a pak postupovat, zvyšovat napětí."

"Tak jen abych ti dokázal nesmyslnost tvého návrhu," vrčel Arne, přepínaje páčky.

Po vypnutí spodku letoun silně poklesl, ale po zapojení rozsochy do kladné elektřiny se zastavil. Arne zvolna posunoval páčku reostatu.

Petr přiskočil k oknu a hleděl na rozsochu, na které se však dosud nejevil účinek.

"Stojíme," zjistil Arne na výškoměru.

Ale pojednou viděl Petr, že jedno rameno rozsochy začíná jiskřit a současně se letoun mírně naklonil. Arne ihned ustal v posouvání reostatové páčky.

"Překotíme se!" vykřikl varovně lékař.

"To není možné, poněvadž mám zapojenou stejnorodou elektřinu s Měsícem," namítl Arne. "Ale to naklonění si nedovedu vysvětlit."

"Už letíme!" ozval se Petr u okna.

"Kam?"

"Kam jsme chtěli!"

Přispěchali k oknu. Bylo tomu tak: letěli rychle k západu. Hluboko pod nimi tmavá hrana na měsíční ploše jako by uhýbala.

"Jak jsi na to přišel?" udiven se obrátil Arne na Petra.

"Nejsem tak hloupý, jak vypadám, což? Stojíš přece musí také něco znát."

"Petře, jsi pašák! Odpusť, že jsem pochyboval,"

"Nevadí, Arne."

Netrvalo to dlouho a měli pod sebou už zase pravidelný měsíční kruh.

"Jak jsme vysoko?" tázal se Pavel.

"Přes deset tisíc kilometrů."

"Teď už jsme nad druhou půlí Měsíce?"

"Ano."

"Spustíme se níž."

Arne přepojil proud na spodek. Výsledek: letoun nezměnil svou dráhu ani polohu. Stále se hnál mírně nakloněn nad měsíční plochou.

"Tohle je podivné," hučel Arne. "Přitažlivost neúčinkuje k Měsíci, ale kamsi mimo něj."

"Proboha!"

"Co je, Petře?"

"Vidíte, tamhle! Nějaký obrovský meteor či co! Letíme k němu! Roztříštíme se!"

Zmrazení hrůzou hleděli na příšerný útvar, neforemné těleso v podobě stěpiny obrovského oblázku, jehož strana, ozářena Sluncem, se žlutě leskla...

Arne chtěl přiskočit k řídicímu stolku, aby přepnul kladný proud na záporný, ale jeho snaha nebyla lehce splnitelná. Od okna, kde stál, byl stolek téměř na dosah ruky, ale toto "téměř", ačkoliv tvořilo vzdálenost dvou metrů, bylo velmi těžko zdolat. Šikmo působící přitažlivost hrozivého tělesa byla tak silná, že měl pocit, jako by jeho tělo tížil centový balvan. A stejně tak cítili se připoutáni ke stěně jeho druhové.

S námahou se Arne sesul k podlaze, a sténaje, v pravém slova smyslu se drápal ke stolku.

"Pozdě! Bude pozdě!" jekal Pavel, třeštil oči na těleso, které jakoby závratnou rychlostí jim letělo vstříc.

Rozeznávali už na něm divoce rozežrané hroty skal, vystřídáné hlubokými propastmi.

"Poz... dě!" oba přitiskli dlaně na oči.

Bylo nesnesitelné hledět do tváře tak příšerné smrti!

A vtom Pavla i Petra strašný náraz odmrštil od stěny.

Se záupněm letěli oba přes kopuli.

Lékař se přemetl přes pult se zkumavkami, retortami a baňkami, narazil hlavou na stěnu a svezl se zpola omráčen na podlahu.

Petr byl šťastnější: opsal parabolou a po virtuózním salto mortale dosedl na vysokou polici vedle kuchyňského krbu.

Ale přece náraz jeho zad na stěnu dostačil, aby mu na několik vteřin vyrazil dech z plic.

Kroutě v závratí hlavou, hleděl Petr na Arna, sedícího u stolu a manipulujícího s páčkami.

"Ko-ko-ko-ko-"

"Nekdákej, Petře, a slez z té police! Podívej se na Pavla! Bojím se, že si ublížil! Narazil se pořádně," volal Arne.

"Ko - konec, Arne! Vždyť už jsme všichni po smrti!"

"Nežvaň a seskoč dolů, povídám! Nedopadli jsme na ten meteor. Byl to jen zpětný odraz po zapojení záporného pólu. Příliš rychle jsem zabrzdil."

"Táák? Už zas? Skandál! Povídám, že jsi cápek v řízení!"

"Rád bych tě viděl na svém místě. Človče, vždyť chyběly dvě vteřiny a byli jsme na hadry!"

"Tak jsme vlastně živi a zdraví?"

"My dva. Ale jak je s Pavlem? Petře, vyzývám tě naposled: dolů z té police a prohlédnout Pavla! Já se teď nesmím hnout od řízení!"

Petr seskočil. Vlastně se snesl se svého kuchyňského trůnu. Ale vtom se už také ozval lékařův hlas:

"Kluci, točíme se?"

Petr se schýlil nad Pavlem.

"Tak co, felčare, hlavu máš celou, jak vidím."
"A-ani-n-nevím. Ale net-ancuj tak př-přede mnou!"
"Jaké tancování, člověče? Jsem rád, že stojím na nohou. Naopak, ty jaksí kroutíš hlavou. Arne, doktor šilhá! Je nadobro hotov! Mám ho odpočítat?"
"Petře, nech vtipů! Povidáš, že šilhá? Člověče, pak to může být vážný otřes mozku!"
Petr ulekaně pohlédl na Arna. Jeho humor se okamžitě rozplynul. Poklekl k Pavlovi.
"Co je ti, Pavle? Co tě bolí? Prosím tě, vzpamatuj se a narovnej ty oči. Proboha, to je strašné, Arne! Vždyť on je docela v bezvědomí! Co mám dělat?" vyrazel ze sebe žalostivě.
"Tamhle v lékárnice je lahvička. Naber na lžici vody, nakapej deset kapek a dej mu to vypít!"
Stalo se. Pavlovy oči přestaly šilhat. Jaksí nechápavě se rozhlížel.
"Už je ti lépe?"
"Už se... netočíme..." vydechl Pavel.
"Sláva! Ale přece se točí!" vyjžděl Petr už zase do své štiplavosti.
"Počkej, chlapečku, dám ti čichnout k příjemné voňavce. Vidiš, teď jsi zase ty v mé moci!" Petr postrčil bezmocnému kamarádovi pod nos lahvičku s čpavkem.
Účinek byl okamžitý; lékař škytl a vyskočil.
"Už je v pořádku! Poznal mě!" chechtal se Petr, odstupuje z dosahu Pavlových rukou.
"Tohle musí vzkřísit i nosorožce," vrčel lékař.
"Ba, právě! Teď už poznals také sebe," řekl Petr jedovatě.
"Ale hlava mě brní. Jsem jako zpitomělý."
"Normální stav."
"Přestaň už rýpat, Petře!" zakročil Arne. "Měli jsme namále!"
"Co to vlastně bylo?" tážal se Pavel. "Byli jsme jako přilepeni ke stěně a teď naopak se cítím zase tak lehký."
"Pohleďte z okna!" vybídl je Arne.
Hrozivý přízrak před nimi zmizel. Ale pak jej spatřili hluboko dole, pod dnem letounu.
"Co je to, Arne?"
"Sám nevím. Meteor to není, jak jsme se domnívali, ten by byl už dávno zase z dohledu. Je to nějaký satelit, souputník Měsíce, který se drží magnetickou silou od Měsíce stále ve stejné vzdálenosti. A poněvadž je na straně odvrácené od Země, nevědí o něm pozemští hvězdáři."
"Vypadá to jako vypouklá střepina."
"Také to není nic jiného než odštěpek nějaké planety. Ale je jisté, že je v něm soustředěna velká magnetická síla. Proto jsme cítili takovou tíži. Je zajímavé, že ten satelit je nabit zápornou elektřinou jako Země, kdežto Měsíc obsahuje elektřinu kladnou, alespoň je tomu tak na Mare Vaporum. Podle zákona o vzájemné přitažlivosti nestejnorodých pólů měl by tedy ten odštěpek dopadnout na Měsíc tím spíš, poněvadž je poměrně blízko. Proto jej musí udržovat od Měsíce nějaká jiná síla, vliv některé jiné planety."
"Arne, mám jiný nápad!" ozval se Pavel.
"Ha! Doktor má nápad!" vybafl Petr jízlivě.
"Pamatuješ se," pokračoval Pavel klidně, "že Měsíc na této části nereagoval na tvé výboje kladného pólu?"
"Ano, ale to jsme už byli pod vlivem satelitu."
"Budiž. Měl si zapojen kladný pól, a proto se tak silně projevil vliv ze záporného satelitu. Ale Měsíc je přece mnohonásobně větší objemem a jeho přitažlivost by musela vliv satelitu převýšit. Dospívám k názoru, že kladný pól Měsíce je v oblasti Mare Vaporum a záporný v tom odštěpku."
"Můžeš mít pravdu, doktore," přikývl Arne zamyšleně. "Tím by se vysvětlovala vzájemná soudržnost, uvážíme-li vliv rotace. Ale přece jen částečně. Domnívám se, že současně tu působí ještě jiný vliv."
"Jaký?"
"Zemský."
"Ten beztak působí na celý Měsíc."
"Právě proto."
"Jak jsme teď daleko od toho střepu?"
"Dva tisíce kilometrů."
"A od Měsíce?"
"Přes dvanáct tisíc."
"Klesáme?"
"Ne. Stojíme."
"Proč se nepřiblížíme, abychom si mohli ten satelit lépe prohlédnout?"
"Rozmýšlím se. Nevím, mám-li se odvážit... zdá se mi to nebezpečné. Hleďte, ručička reostatu je už hodně vysoko. Už teď musím vydávat velkou sílu, abych zdolal přitažlivost. Bojím se, že spustíme-li se níž, budeme jako v chapadlech polypa."
"To se mi nezdá logické," namítl Petr.
"Proč?"
"Arne, ty jsi z toho leknutí ztratil rozvahu?"
"Mluv moudře nebo mlč!"
"Což nechápeš? Byli jsme přece už tak blízko, že jsme, jasně viděli skalní hroty a propasti. A přece stačilo, abys stiskl páku, a dostali jsme takový odraz, že mě to posadilo na polici a doktorova hlava by byla praskla jako prázdný hliněný

hrnec, kdyby ji neměl tak česky tvrdou."

"Já ti dám prázdný hrnec," sápal se lékař na jízlivce.

"Počkej, Pavle, nech ho! Ten kluk má pravdu. Na to jsem skutečně nevzpomněl. A je to samozřejmé: do jisté vzdálenosti působí přitažlivost tím mocněji, čím je vzdálenost větší. To přece dokazuje už pozemský zákon o tíži. Tak to zkusme!"

Arne pohnul pákou a letoun začal klesat. Po tisíci metrech Arne sestup zastavil. S úlevou seznal, že mohl páčku na reostatu snížit o dva body, což znamenalo úsporu odporových výbojů. Ted' už nabyl odvahy a letoun se zvýšenou rychlostí blížil k satelitu.

Čím níž padal, tím bylo odporové napětí slabší. Ve výši pěti tisíc metrů zase stanuli.

"Zkusím vzlétnout," ohlásil Arne změnu.

"Budiž, ale rozumně, s citem, a ne abychom zase lítali po kopuli," hrozil mu Petr.

"Doktore, pojď, chňapneme ho každý za rameno, ať lítá s námi. Tak, ted' to může zmáčkout."

"Už se stalo. Vzlétli jsme o pět set metrů."

"Tak? Vida! Už se naučil pilotovat. Ani jsme nic nepocítili."

"Kluci, sám mám z toho radost. Půjde to hladce. Tak, dolů!" pochoval si Arne.

Stanuli ve výši pěti set metrů.

"Ted' se podíváme z oken ložnice."

Mimovolně ucouvli před pohledem, který se jim naskytl.

"Peklo!" vydechl konečně lékař.

Nutno říci, že přirovnání bylo oprávněné.

Ani nejbujnější fantazie si nedovede představit tak hrůzný obraz zkázy.

Co dříve považovali za horské štíty, byly kupy rozvalin, navrstvených na sebe v tak divokém neladu a změti, že to ani nelze vylíčit.

Byly tu pravidelné kvádry, zlomky a tříště sloupů, zbytky arkádových oblouků a mezi tím kupy a stohy třísek a zpřerážené kusy a pahýly stromů, částečně zuhelnatělé, dílem pokryté vrstvou prachu či písku, nebo snad sněhu, neboť povrch se ve slunečním světle leskl bíle...

"Co je to, proboha? Vždyť - jako by to byly rozvaliny nějakých - pozemských paláců!"

"Zůstaňte zde," řekl Arne. "Pokusíme se přistát. Ale musíte dát pozor a hlásit mně, kam budeme klesat. Do téhle spleti bych nerad. A ani to není možné, poněvadž se nesmíme dotknout dnem půdy. Musíme zůstat nějaký metr nad zemí. A to v téhle změti není možné."

"Tam by bylo vhodné místočko," ukazoval Petr na malé, jakžtakž rovné prostranství.

"Ano, dostaneme-li se tam."

"Musíš zase manévrovat s rozsochou."

"Zkusím to."

Velmi zvolna se snaželi a za vydatné pomoci druhů, kteří neustávali hlásit polohu, podařilo se Arnovi odbočit z nebezpečného místa a dopravit letoun, kam si přáli.

Konečně utkvělo dno letounu jen asi metr nad "zemí".

Oblékli skafandry, opásali se pro všechny případy zbraněmi a sestoupili do ložnice.

"Kdepak je Habakuk?" vzpomněl si Arne. "Habíšku, na!"

Ale kocour se nehlásil.

Nestalo se mu něco při tom odrazu?

Konečně zvolal Petr:

"Tamhle je! V posteli!"

Skutečně: zpod ložní pokrývky se vynořila černá hlava.

"I ty nestydo! Copak si to dovoluješ? Už ti nestačí pohovka?"

"Nech ho, Petře! Jistě se polekal při tom odrazu a schoval se do peřin, chytrák."

Vyskákali turniketem.

Přes neprodyšnost skafandrů cítili strašné vedro a rychle uvedli v činnost chladicí zařízení. Ale i tak jejich ruce, až po zápěstí obnažené, cítily prudký suchý žár. Tíže byla o něco větší než na Měsíci.

"Strašné vedro," pronesl Arne.

Pavel cosi řekl, ukazuje při tom na navršenou kupu kvádrů, ale nebylo slyšet ani zvuk. To byl důkaz, že zde není ani stopy po atmosféře. Budou se muset dorozumívat jen těsným přiložením mikrofону ke sluchátku, což Arne také ihned učinil.

"Cos řekl? Není zde vzduch a zvuk se nemůže šířit."

"Pojďme si prohlédnout ty zříceniny!"

"Ano, ale opatrně, ať z nás někdo někam nezapadne."

"Připoutejme se!"

"Moudrý nápad."

Arne odvinul od pasu provaz. Přivázali se za paže a opatrně kráčeli k rozvalinám.

"Příšerné! Zkáza Sodomy nemohla být horší!"

U kupy třísek a pahýlů nějakého statného pně zvedl lékař ruku. Stanuli.

Pro přírodovědce to byla pastva. Ale sotva se Pavel dotkl pně, trhl a třepal rukou.

"Je to strašně horké, skoro žhavé!" volal Arnovi do sluchátka. "Jak to jen vzít? Aspoň nějakou třísku."

"Pro třísku si chceš pálit prsty?" ušklíbl se Petr.

"Člověče, nemáš pojem o ceně téhle třísky. To už není dřevo ani zkamenělina. Je to změněno v kov či jiný materiál. Kdoví kolik miliónů let se to zde "suší"."

Petr rozkopl třískovitou hromadu a podával pak Pavlovi polínko. Bylo vlažné. Lékař mu poděkoval vděčným poplácáním na rameno.

Když došli k rozvalinám, jejich úžas vyvrcholil.

Nebylo pochyb, že jsou ve zříceninách nějakého pravěkého města, jehož stavby podle zbylých základů musely být velmi rozlehlé. Podle zlomků, z nichž mnohé si zachovaly aspoň zčásti původní tvar, byly pravým divem architektury a uměleckého vkusu.

Byly tu stopy po ulicích a náměstích, místy zavalené kvádry a kamennou tříští. Některé kupy čněly do závratné výše jako příšerné kostry věží, složených z krychlí a hranolů, kulatých i hranatých sloupů a kuželů a arkádových oblouků, v nichž byl znatelný maurský či arabský sloh.

Tato seskupení činila takový dojem, že jim hrůzou tuhla krev. Jen roje ďáblů mohly ve svém běsnění způsobit takovou zkázu a nakupit tuto ohromnou, těžkou tříšť do výše jako výsměch lidské práci a umění, takže jen zázrak udržoval pitvornou "stavbu" v rovnováze.

Tajíce dech, proplétali se touto příšernou spleť a změtí, která se v záplavě slunečního světla leskla bíle, žlutě a rudě, z čehož mohli usoudit, že tříšť se skládá z mramoru, porfyru, syenitu, žuly a ruly a jiných hlazených i hrubých hornin. Bylo třeba nejvyšší opatrnosti při postupování mezi nakupenými troskami. Někde stačil dotek, aby se skupina zřítíla a balvany svou tunovou tíží rozdrtily jejich těla.

Konečně se jim podařilo dospět do středu této úžasné zkázy. Stanuli na okraji rozsáhlého okrouhlého prostranství, obehnaného zbytky silných stěn. Zřejmě bývalé fórum či aréna, jaké bývaly ve starořímských dobách.

Pojednou sevřel Petr Arnovi ruku a ukazoval na protější okraj arény, kde pod dosti zachovalou stěnou byly vidět - mříže. Přešli fórum a stanuli před mříží z bronzových tyčí, za kterou byla prostorná jeskyně. Teď už pochopili, proč tato stěna zůstala ušetřena zkázy: byl to obrovský monolit či spíše přírodní skála, do níž byla jeskyně vytesána. Vnitřek byl temný a chvíli trvalo, než si jejich oči zvykly, aby pronikly tmou.

Ale sotva začali rozeznávat obrysy, zděšeně uskočili.

Jakoby v klidném spánku ležela tam těla jakýchsi obrovských zvířat.

První se vzpamatoval Pavel. Není přece možné, aby byla živá! Směle přistoupil k mříži. Poznal několik lvů a medvědů a nějakého netvora, podobného krokodýlu, jenže jeho trup byl skoro dva metry vysoký, se zubatým hřebenem až po konec silného ocasu. Celé tělo bylo pokryto velkými zelenými šupinami a plochá ještěř hlava končila mohutným zahnutým zobcem.

Ale také ostatní dravci se značně lišili od nynějších. Byli mnohem větší a jejich srst byla delší a huňatější. Medvědi se velikostí vyrovnali pozemským nosorožcům a lvi, či snad to byli tygři, měli srst temně hnědou a z horní čelisti jim vyčnívaly dolů zahnuté mocné kly.

Bylo jisté, že tato zvířata pocházejí z diluviálních dob. A tím nabyli důkazu, že také stavby vznikly před mnoha a mnoha tisíciletími.

Onen ještěr ukazoval na druhohorní dobu. Konečně i v tom čase žili už na zemi jeskynní medvědi a lvi, totiž druhy jim podobné.

Druhohorní doba, jurská, křídová, diluvium... ano, ale - to bylo na Zemi! A tenhle odštěpek pluje vesmírem nějakých deset tisíc kilometrů vzdálen od - Měsíce! Jak se sem dostal? Byl přírodní katastrofou vyrván z měsíčního povrchu, který vyhaslými krátery a bezednými trhlinami v kůře dokazuje, že Měsíc stihla náhlá katastrofa? Kdysi byl živé a živorodé těleso. O tom už teď nemohou pochybovat, neboť se právě přesvědčili, že aspoň v oblasti Mare Vaporum jsou ještě živé živočišné zbytky. A jsou tam také triceratopsi, alespoň jejich menší odrůda, ale v podstatě táž, jaká žila na Zemi v druhohorách.

Nuže, mohl by tento odštěpek být bývalou součástí Měsíce, která byla z něho vyrvána a vymrštnuta do vesmíru.

Musilo se tak stát vlivem nesmírné síly jiné planety, která se vyšinula ze své dráhy a prolétla tehdejší měsíční atmosférou, při čemž svou přitažlivostí vyrvala z Měsíce tuto část a současně vysála z měsíčního nitra žhavé jádro, které jako na Zemi je základem soudržnosti planety a jejího života.

Anebo se vyšinul z koloběhu Měsíc a zavinil svůj zánik sám?

Tím by se vysvětlovaly jeho krátery a trhliny; a je také pochopitelné, že na měsíčním povrchu nezůstaly stopy po vegetaci a lidské činnosti, ačli jaké byly, neboť celý povrch byl zaplaven vysokou vrstvou, vyvřelou ze žhavého jádra, takže nynější měsíční těleso se podobá vybuchnuvší a vyhaslé tavící peci.

Život v dutině pod Mare Vaporum je jistě jen místní a byl zachován jen tím, že v těch místech je soustředěna magnetická síla jeho kladného pólu.

K této výslednici dospěla Pavlova přírodovědecká teorie.

Škoda, že nelze vniknout do jeskyně, aby si těla dravců blíže prohlédl.

Mříže jsou příliš silné a nikde není vidět mechanismus, který by jimi pohnul. Těla jsou úplně zachovalá. Ale to je samozřejmé, neboť zde není vzduch, který by způsobil rozklad. Věčně tak vydrží!

Těžce se Pavel loučil s podívanou, již dosud nebylo dopřáno žádnému smrtelníku.

Rozvalenou branou vyšli z fóra.

Zase kráčeli širokou, ale krátkou ulicí, v jejímž čele stála napolo vyvrácená kovová brána, s umělecky tepaným mřížovím, za kterou se rozkládal rozsáhlý park. Ačkoli mohutné kmeny stromů byly rozdrceny a zbyly jen pahýly a křoví bylo zpuštěno jako po větrné smršti, zasloužilo si i nyní prostranství tohoto jména, neboť alespoň záhony, lemované mramorovou obrubou, zůstaly ve svých malebných tvarech zachovány.

Kráčeli po širokém, bílými mramorovými čtverci dlážděném chodníku k rozsáhlé zřícenině uprostřed parku, jejíž zdi -

kupodivu - byly poměrně v pořádku až do výše skoro dvou poschodí. Pochopili příčinu, když si mohli prohlédnout zdivo zblízka: byly to mohutné mramorové kvádry, vtesané vzájemně do sebe a zatmelené hmotou, která se podobala cementu. Takto tvořily stěny jednolitý celek.

Ale v průčelí byl bývalý podjezd jakoby shora promáčknut, jeho kryt ležel v kupě drobného štěrku a jen silné sloupy z narůžovělého mramoru zůstaly stát; jeden z nich byl nakloněn a tu bylo vidět jeho hluboko do země zapuštěný základ. Obě nároží průčelní zdi tvořila kulatou věž, z nichž jedna byla ve výši několika metrů jako useknuta a na druhé bylo vidět zbytek kopule, zdeformované, ale její zprohýbané pláty se leskly na slunci tak výmluvně, že nebylo pochyby, že byly vytepany z ryzího zlata.

Jinak byl celý hořejšek tohoto zřejmě bývalého hradu jakoby nesmírným tlakem vražen dovnitř a okenní otvory, vytesané v maurském či indickém slohu, byly nahoře silně začazeny. Podle toho musel v hradu před katastrofou zuřit požár. Po katastrofě vzniknout nemohl, neboť pak už zde nebylo atmosféry, a kde není vzduch, nemůže být oheň. Pod podjezdem zel do zříceniny temný vchod, úzký, ale vysoký, nahoře okrouhle klenutý, a jeho portál byl zdoben bohatými, umělecky vytesanými arabeskami.

Na Pavlův pokyn přitiskli si sluchátka k mikrofonu:

"Hoši," slyšeli Pavla, "podíváme se dovnitř! Ale hodně opatrně, abychom nikde nezavádili! Mohla by se na nás zřítit celá ta klenba!"

Oba přikývli.

Octli se ve velké hale, jejíž zachovalý strop podpíraly řady sloupů. Ostré světlo jejich elektrických lucerniček ozářilo schodiště, které se nahoře rozdvíjelo na galerii. A už zase strnuli hrůzou:

Schodiště bylo pokryto mrtvými lidskými těly, z nichž některá ležela překloupená přes mramorové zábradlí galerie. Zřejmě to bylo vojsko, snad stráž, neboť lidé byli oděni do kovových krunýřů, které chránily trup, holeně a paže. Na hlavách měli přilby s vysokým hřebenem.

Podle ústroje a výzbroje, krátkých širokých mečů, dlouhých kopí, toulců se šípy a luků se podobali oděncům ze starořímských dob. Těla byla docela zachovalá a také tváře, v nichž utkvěl výraz bezmezného záští a zloby, kterou nezahladila ani náhlá smrt, nebyly poškozeny.

Badatelská vášeň uchvátila Pavla a zvědavosti podlehl i oba jeho druhové. Odhodlaně vystoupili po schodišti na galerii, do které ústilo několik uzavřených vchodů.

U jedné dveří, pobitých bronzovými pláty zdobenými arabeskami vytepanými z ryzího zlata, leželo pravé klubko mrtvých oděnců. Z toho usoudili, že nejde o stráž, nýbrž o vzbouřence, kteří sem vnikli za loupeží, snad i vraždou. Dveře byly pevně uzamčeny. Ale to nebylo Arnovi překážkou, paprsky smrti lehce kov roztaví. Bude však nutné dříve odsunout mrtvolu. Práce byla lehčí, než se obávali. Těla byla sice ztuhlá a tvrdá jako kámen, ale podivuhodně lehká. Činila dojem dutých figur z celulózy, na nichž byly těžké jen kovové krunýře. Byla vysušená.

Netrvalo dlouho a místo přede dveřmi bylo prázdné.

Dveře neměly zvenčí kliku ani zámek. Musely tedy být zevnitř uzavřeny závorou.

Arne uvedl v činnost svůj přístroj. Na bronzových plátech se rýsovala do běla rozžhavená čára, z níž kanuly žhavé krůpěje. Pozvolna tvořil se obdélník... vykrojená část se odklonila a vypadla dovnitř. Vchod byl uvolněn.

Jejich lucerny ozářily prostornou komnatu. Vstoupili.

Těžký, bohatou řezbou zdobený nábytek byl zprůhledněn v troskách. Z protější stěny vedl sem jiný vchod, jehož dveře byly rozštípany. A také zde bylo několik mrtvých oděnců. Při zdi, šikmo přes lože pokryté kožíšinami leželo tělo muže, rozbořené v beztvárnou hmotu.

Zde byla spáchána vražda.

Vzbouřenci sem vnikli druhým vchodem a zavraždili majitele hradu.

Kdo to byl? Proč vznikla vzpoura?

Přivodil ji sám hradní pán svým despotismem, krutou vládou? Nebo to bylo šílenství, kterým, bylo zachváčeno lidstvo z hrůzy a děsu před zkázou Měsíce, jež musela bezprostředně následovat?

Není toto znetvořené tělo pozůstatkem samotného krále, vládce některé měsíční oblasti? A je tento odštěpek pevniny vůbec bývalou součástí Měsíce?

Jak si vysvětlit ten maurský či arabský sloh, který i zde číší z každé trosky nábytku?

Také tváře mrtvých jeví nesporné rysy arabské rasy.

Je možno připustit, že na Měsíci, který je přece jinou planetou, ačkoli nejbližší Zemi, žilo lidstvo stejné rasy, že mělo tytéž architektonické vlohы ve stavbách i zařízení přibytků, tutéž výstroj i výzbroj, vše jako bývalo v pravěku na Zemi? Přítal otázek jim vířil hlavou.

Arnovu pozornost vzbudil mramorový čtverec ve stěně, který se od ostatních lišil jednak poněkud vystouplejším tvarem, ale více odštěpkou na hranách, z kterých bylo lehko usoudit, že se kdosi násilně namáhal, aby kvádr vypáčil.

Domněnka se potvrdila, když si všiml mrtvého vojína, ležícího pod kvádrem a svírajícího v ruce bronzové páčidlo.

Ten mramorový čtverec zajisté kryje výklenek ve stěně, v němž je uschováno něco velmi cenného. Snad je to pokladna?

Všechny stěny byly zdobené arabeskami, rostlinnými ornamenty, vytesanými v mramoru a vylitými zlatem. Jednotlivé pruhy měly též vzorek.

Arne pozorně prohlížel okolní kvádry. Byly to stylizované stonky a listy akantů, střídající se s růžicemi a zvonky. Ze středu každé růžice zářil rubín jako velká kapka krve. Ale pojednou jeho pohled utkvěl na středu růžice v kvádru nad páčenou plochou. Také zde byl vsazen rubín, jenže jeho tvar byl méně vypouklý, skoro plochý. Nemohl na něj dosáhnout, bod byl vysoko na jeho postavu.

"Pavle, stiskni prstem ten rubín!" volal do sluchátka svému dlouhonožnému kamarádu.

Lékař s ochotou vyhověl. A tu se kdysi marně páčený čtverec zvolna vysunul a odklopil. V záři lucerny se ve výklenku objevila bronzová schránka. Pavel ji rychle vytáhl. Nebyla příliš těžká. Nebylo divu, že se mladému badateli třásla ruce radostí nad kořistí, která - co asi skrývá? Dosti času na rozluštění. Teď dále! Přikročili k východu, kterým sem vnikla lupičská horda. Ale světlo lucerny jim ukázalo, že dále nemohou. Sousední komnata byla nepropustně zavalena troskami zříceného stropu. Jiného východu nebylo, a proto se dali na zpáteční cestu. Bez nehody se dostali do letounu. Svléknuvše skafandry, sesedli se ke stolu v kopuli. "Podivná kazeta," bručel Petr, prohlížeje ji ze všech stran. "Je jako ulita z jednoho kusu bronz. Víko rozhodně nemá. Bylo by přece znát nějakou škvíru. A lehká je, tedy dutá. Nic v ní nehraší. Hoši, myslím, že ten zabítý potentát nás tisíce let po své smrti napálil. Poklad tam rozhodně není. Možná, že je to prázdné pouzdro." "Jsi příliš naivní," káral ho Pavel. "Poklad není jen zlato a drahokamy. Takový nález by mě ani netěšil." "Co tedy čekáš?" "Což abych otevřel kazetu paprsky?" nabídl se Arne. "Opovaž se!" vyjel Pavel, "zničil bys obsah." "Tak co s ní?" "V nejhorším případě máme pilku na kov. Ale nerad bych ji poškodil. Ovšem, ukáže-li se, že Petrův strojařský důvtip, kterým se vždy tak vychloubá, nestačí k rozlousknutí tohoto oříšku, nezbude nic jiného." "Felčare, tohle je řeč do pračky!" vrčel Petr. "Mám louskat bronzovou krabici? Na té by si vylámal zuby i dinosaur! Člověku uřežeš nohu s gustem, a takové škatule je ti líto!" "Tak nežvaň a přemýšlej," bručel Pavel, obrací kazetu na všechny strany. "Vezmi si lupu." "Nepotřebuji. Mám oči jako... hm... počkat! Zde, na úzké straně, je podél hrany jakási rýha, ale slabounká jako... a ta je na protější straně také. Hm, to nic nebude." Petr tlačil na jednu úzkou stranu. "Počkej, podržím ti ji, aby neujižděla," nabídl se Arne. A tak zatlačili oba proti sobě. Vtom byly ruce obou odmrštěny a na obou protilehlých stranách odskočily plošky. "Au!" vykřikl Petr, foukaje si na prsty, "to mě to kleplo!" Ale lékař neměl teď pochopení pro bolest kamaráda. Uchopil krabici. Z jedné strany se vysypala nádobka s vyschlým černidlem a zahrocená tyčinka, začerněná na konci. Když pohlédl dovnitř, byla tam jen přihrádka. Zato když pohlédl z druhé strany, vydechl radostně: "V to jsem doufal!" a vytáhl z pouzdra silný svazek papíru. Ale už na první omak bylo jasné, že to není papír ani pergamen, nýbrž papyrus, na kterém se psávalo v dávných dobách. Svazek byl ovínut motouzem z rostlinných vláken a na obalu byl nápis, nečitelný, sestavený ze značek, z nichž některé se podobaly staroegyptským hieroglyfům, jiné arabskému písmu promíšenému tvary, jaké nikdy dosud neviděli. "Rozbal to," pobídl Arne nedočkavě. "Počkejte," zvedl Pavel odmítavě ruku. "Zvědavost je u badatele na škodu. Musíme pokračovat po pořádku. Není správné prohlížet knihu, dokud neznáme název a jméno autora." "Jak to chceš zvědět? Copak se vyznáš v téhle haťmatilce?" bručel Petr. "Naštěstí jsem studoval starověká písmena. Tohle se sice liší v jednotlivostech od všech základních typů, ale souhrn mně není neznámý. Doufám, že se mi podaří to rozluštit. Ale bude to chvíli trvat. Musím si prohlédnout zápisky ze svých studií a zopakovat látku. Dokud nerozluštím nápis, nepohlédnu dovnitř. Teď mě nechte v klidu," ukončil Pavel a se svazkem v ruce se odklidil do zákoutí své laboratoře. Kamarádi pokrčili bezmocně rameny. Znali velmi dobře Pavla. Když se zahloubal do práce, byl k okolí hluchý a slepý.

Kapitola šestá - ŽALOBA Z PRAVĚKU

"Tak co budeme teď dělat?" zeptal se Petr. "Podíváme se jinam," odpověděl Arne. "Kam?" "Prozatím vzlétneme vzhůru, asi tisíc metrů, abychom mohli přehlédnout celou tu stěpinu a odhadnout rozměr. Myslím, že je to důležité. Dříve nás to nenapadlo a také jsme v tom chumlu neměli čas." "Proč tě ta rozloha tak zajímá?" "Podle toho, co jsme viděli, nezdá se mi pravděpodobné, že by tenhle úlomek byl bývalou součástí Měsíce. Spíše myslím, že je vyrván - ze Země." "Jak tu pak vysvětlíš, že se octl nad půlí odvrácenou od Země?" "Zdá se mi to pochopitelnější, než kdyby utkvěl nad měsíční tváří, která je obrácená k Zemi. Ba, je to nemožné, neboť Země je nabita elektrinou zápornou, kdežto Měsíc, jak jsme zjistili, kladnou. Také tato stěpina obsahuje zápornou elektrinu. Kdyby byla letěla k tváři obrácené k Zemi, byla by musela vzájemnou přitažlivostí dopadnout na Měsíc. Dále jsme zjistili, že tahle polovice, od Země odvrácená, nemá ve svém těle vlastní magnetismus. Podle teorie každá planeta musí mít dva magnetické póly, kladný a záporný. Měsíc je mrtev až na oblast Mare Vaporum, kde je soustředěn kladný pól. Záporný tvoří tahle stěpina. Že se nad touhle polovicí drží ve výši, je odůvodněno právě zmrtvením měsíčního magnetismu v této polovici měsíčního tělesa, které proto nemá přitažlivost, což se nám projevilo naší marnou snahou na této jeho polovici přistát a naopak silnou přitažlivostí záporné stěpiny." "Dobře, Arne, to všechno chápu. Ale vysvětlí mně: kde měl Měsíc záporný pól, dokud zde nebyl ten odštěpek?" "Tahle otázka právě potvrzuje mou domněnku, že ten kus byl vyrván Zemi." "Nechápu důvod."

"Tak poslyš: Měsíc nezhybnul povlovně, stářím, neumíral věky. Jeho smrt byla náhlá. Je možno připustit dvojí. Prv je, že v blízkosti Měsíce se roztříštila nějaká planeta a Měsíc byl bombardován deštěm nesčíslných meteorů. Tuto myšlenku zastává část vědců, kteří vycházejí ze stanoviska, že Měsíc byl v době své smrti pustý a jeho povrch byl pokryt žhavým bahnem a žhavou lávovou břečkou, do které se meteority zaryly. Tím vysvětlují tito učenci jeho okrouhlé krátery a přirovnávají účinek ke kamenu, vrženému do řídkého bahna, kde se také utvoří podobné kruhové prohlubeniny. Zdá se to věrohodné. Ale titíž vědci nemohou pak vysvětlit měsíční horstvo, jeho výšku, hrotitost, divokou rozečkanost a hlavně podivné vějířovité útvary a konečně také hluboké trhliny v kůře, které pravidelně spojují krátery. Proto vítězí druhá hypotéza: Měsíc je mnohem starší než Země. V době jeho smrti byl na něm život daleko pokročilejší než na Zemi. Jeho zánik přivodila některá planeta, která vybočila ze svého odvěkého koloběhu a svou přitažlivostí v pravém smyslu vysála z něho život. Jeho žhavé jádro, jež je zdrojem života na každé planetě, si v nesčetných kráterech prorazilo cestu na povrch, jež zaplavilo. Celý měsíční povrch se změnil v mnoho a mnoho jícňů sopek, které vyvěly, a celá příroda zmizela hluboko pod vrstvou žhavé lávy, jej zvolna vychladla. Za nesmírné přitažlivosti své síly dotyčné planety vyvstaly pak ty hrotité hory, vějířovité rozběhlé vlivem smrští, které se při tom rozvířily. Tahle teorie se zdá pravděpodobnější a jde jen o otázky. Která to byla planeta? A nevybočil Měsíc sám? Nebyl kdysi mnohem více vzdálen od Země? Nekroužil ve vesmíru dříve jako samostatná planeta a teprve svým přiblížením se k Zemi spáchal sebevraždu a změnil se v jejího mrtvého satelita? Já jsem o tom přesvědčen, vzpomenu-li si na událost, kterou nepovažuji za báji."

"Jakou událost?"

"Potopu světa."

"Ach!" vydechl Petr. "Ty myslíš...?"

"Ano, Petře. Spojuji ve své laické teorii potopu světa se smrtí Měsíce. A také s nakloněním zemské osy, která dříve, v čemž se všichni učenci shodují, nakloněna nebyla. Ostatně, nálezy mamutů a jiných diluviálních zvířat daleko za polárním kruhem dosvědčují, že kdysi v krajích kolem točen bylo asi totéž podnebí, jaké je dnes v mírném pásmu. Můj otec vyprávěl, jak můj dědeček slyšel líčení potopy světa od jednoho věhlasného přírodovědce. A při tom ten slavný vědec uváděl ještě jednu událost té spojitosti."

"Kterou?"

"Petře, neodpovím ti teď. Nechci předbíhat. Ale mám tušení..."

Arne utichl. Jeho rozechvění sejevilo v tom, že vstal od stolu a přecházel po kopuli.

Pozvolna se uklidnil.

"Jak jsi daleko?" nahnul se nad Pavlem.

"Ticho!" vykřikl lékař nezvykle ostře.

"Nu, nu, vždyť nechci..." koktal Arne omluvu. Když usedl k řídicímu stolku, pravil:

"Odstartujeme!"

"Počkej, Arne!" zadržel mu Petr ruku nad pákou. "Musíme se dříve připravit," řekl s vážnou tváří.

"K čemu? Jaké přípravy?" divil se Arne.

"Doktore! Náš smutně proslulý pilot chce odstartovat! Víš, co to znamená?"

Ale z kouta, kde za policí s retortami, křivulemi, baňkami a zkumavkami bylo vidět čupřinaté temeno lékařovy hlavy, se neozval ani hlásek.

"Ha!" vykřikl Petr. "Spectabilis, pane doktore, prosím za odpuštění! Vidím, že skutečně, jak jsi řekl, chceš pro vědu obětovat i svůj život! Ale já ne, blesky boží! Já chci žít! A pro svou inženýrskou hodnost neuznávám kuchyňskou polici za vhodné křeslo, kam mně už jednou náš varietní pilot po náhodou šťastně absolvovaném saltu mortale posadil. Pročež sestoupím dříve do hlubin ložnice a spolu s Habakukem se zavrtám do kyprého stohu peřin a polštářů, abych se uchránil -"

"Ticho!" zařval Pavel znovu.

"Utíkej zbabělče!" křičel Arne a dusil se smíchem "Zalez do peřin, šašku!"

"Už to mám!" ozval se výkřik z lékařova kouta. "Atlantis."

Hleděli na Pavla, který se vztyčil v celé své výšce a dělce, bledý, s očima vytřeštěnýma.

"Atlantis?" Slovo vyšlo z hrdla Arnova.

Chvilí zavládlo napjaté ticho.

Lékařovy oči se vpily do Arnovy tváře a konečně jeho ústa pronesla vydechnutou otázku:

"Jak jsi na to přišel?"

"Je tomu tak?"

"Ano."

Arne se obrátil na Petra:

"Zde máš vysvětlení, které jsem ti dříve odepřel. Moje tušení se splnilo."

"Jaké tušení? Mluv! Jaks mohl tušit... Arne, vždyť je to tak ohromující! Já sám... ach, neuvěřitelné! A přece je to pravda! Nemohu se mýlit! Zde to stojí černé na bílém. Ty značky a písmo..." vyřázel ze sebe lékař, běhaje po kopuli.

"Tak jen se uklidni, Pavle," mírnil Arne jeho rozechvění. "Věc je zcela prostá. Lehce pochopíte, až vám vše vysvětlím... Ale pověz nám, jak zní nápis?"

Pavel zvedl se stolu popsáný kus papíru a četl. Slova zněla tak, že ani nechápali přízvuky, tím méně význam. Jen slovo Atlantis vnímali. A Arne vystihl ještě jiné slovo: Haris.

"Haris! Ano, tak se jmenoval poslední král Atlantidy!" zvolal.

"Co o něm víš?"

"Byl to ušlechtilý muž, jasnovidec a prorok. Měl pět synů, kteří odešli do světa a stali se zakladateli lidských plemen."

Jen tak ušli osudu, který stihl jejich otce, jenž byl zavražděn zpitou a vzbouřivší se lůzou. Znáš přece, Pavle, báji o Atlantidě?"

"Znám, ovšemže znám," třepal Pavel nervózně rukou. "Ale jméno Haris jsem nikdy neslyšel. Až teď je čtu a slyším od tebe. Odkud víš tuto podrobnost?"

"Můj dědeček vyslechl báji od slavného francouzského přírodovědce."

"Jak se jmenoval?"

"Profesor Charni."

"Charni! Kapacita, jehož objevy podnes platí jako Písmo svaté! Ale jak ten mohl...?"

"Nevím."

"Hm, tohle je záhada! Odkud čerpal Charni pramen, který se ukázal teď správný? Zde leží důkaz! Dějiny Atlantidy za vlády krále Harise, zní titul spisu."

"Ta rozsekaná mrtvola, kterou jsme viděli v troskách paláce, jsou pozůstatky krále Harise," řekl Arne. "Ovšem!"

"Ale řekls, žeš měl tušení! Kdy vzniklo?"

"Dřív, než jsme vystoupili na půdu té odštěpiny."

"Jak je to možné? Co ti k tomu dalo podnět?"

"Vzpomínka na mloky sklízející úrodu na Mare Vaporum."

"Co to zase...? Mluvíš stále záhadněji."

"Milý Pavle, nejde to říci několika slovy. Musím vyprávět, co jsem četl v rukopisu svého dědečka. Vlastně je to jakýsi deník, který nevyšel tiskem jen proto, poněvadž v jeho líčení je zahrnut děj v Nemově říši, která, jak víš, musí navždy zůstat světu utajena."

"Mluv! Pověď!"

"Musím začít Nemem," rozhovořil se Arne, "neboť, jak víte, datuje se styk s tímto géniem z doby, kdy bylo mému dědečkovi padesát let, a trvá tedy už přes čtvrt století. Nebudu vám líčit fantastické okolnosti, za jakých došlo k seznámení a jak se můj dědeček dostal do Nemovy říše, kde později byli také dočasnými hosty a Nemovými spolupracovníky můj i tvůj otec, Petře. Spolupracoval také tvůj zesnulý prastrýc, Pavel Holan. Naši otcové pracovali společně. Inženýr Holan sestrojil Nautila."

"Nautila? S tím přece už skoro před sto lety Nemo prokřičoval mořské hlubiny," divil se Pavel.

"To byl jiný Nautilus, jehož původcem byl Nemo," vysvětloval Arne. "Holan sestrojil podmořskou loď, která svým vybavením Nemova Nautila v mnohém předstihla. Nový Nautilus pátral po zbytcích Atlantidy. Ale tu bylo východně od ostrovů Kapverdských v hlubině tisíc metrů objeveno něco zcela jiného. Holan s Charnim, lékařem Baudinem a několika členy posádky podnikli ve skafandrech prohlídku mořského dna. A tu zjistili, že na dně leží podivný útvar sopečného kráteru. Lékař Baudin se zřítíl do kráteru a pak ho našli obklopeného hroznými nestvůrami, které měly baňatý trup, zakončený silným ocasem, velikou žabí hlavu a stály vzpřímeně na dlouhých skokaních nohou. Místo předních nohou měly chapadla."

"Ach!" vydechl Pavel. "Teď už chápů!"

"Ano," pokračoval Arne, "byli podobní mlokům, které jsme viděli na Měsíci. Jenže byli mnohem větší. Byli to vodní tvorové. A teď uvažme: Na místě, kde podle pověsti bývala kdysi Atlantis, je nyní moře a v jeho hlubině kus - měsíční kůry. Naproti tomu je zde, ve vesmíru, deset tisíc kilometrů od Měsíce - odštěpek Země, střed bývalé Atlantidy. Země s Měsícem si takto vyměnily "vizitky". Ti netvoří v hlubině Atlantského oceánu jsou bývalými obyvateli měsíčního moře, neboť se tvarem těla velmi podobají dosavadním obyvatelům v dutinách pod Mare Vaporum."

"Ano, to je logické," přikývl lékař.

"Jak je veliká ta střepina?" ozval se Petr.

"Hned se podíváme," vstal Arne od stolu.

"Musíš dříve vzlétnout, abys měl přehled."

"Už se stalo, Petře."

"Cože?" přiskočil Petr k oknu. "Opravdu! Stojíme dobrých tisíc metrů vysoko. Ani jsme nic necítili. Vida, vida, on se náš pilot přece naučí startovat."

"Nerej a měř! To je přece tvůj obor!"

"Vypadá jako od myši ohlodaný rohlík. Odhaduji: dvacet kilometrů do délky a šest šířka. Na nějakém kilometru snad nesejde."

"Odhad se přijímá," přikývl Arne. "A co teď s tím spisem, Pavle?"

"Dám se do něho hned," usedl lékař ke stolu ve svém zákoutí.

"A co my?" obrátil se Petr na Arna.

"Už letíme."

"Kampak?"

"Zatím kolem Měsíce. Sejdí do ložnice a pozoruj triedrem jeho povrch. Uvidíš-li něco zajímavého, hlas!"

Netrvalo dlouho, Petr volal:

"Arne, zastav a pojd' se podívat!"

Arne seběhl se schodů.

"Podívej se na tu temnou skvrnu. Je skoro tak černá jako ty průrvy."

"Výborně, Petře," pochválil Arne kamarádovu bdělost hledě triedrem. "Je to rozsáhlá, hluboká propast. Mnohem hlubší než okolní plytké doliny i krátery. A je obklopena nesmírnou proláklinou. Ano, kamaráde, zde bývalo moře, veliký oceán, z něhož byla voda při katastrofě vysáta a zřítíla se na Zemi. Potopa světa. Odtud byl také vyrván kus, který teď leží v hlubině Atlantského oceánu."

"Arne, všechno je v pořádku. Ale snad nechceš tvrdit, že ty obludy z měsíčního moře žijí dosud v oceánu na Zemi? Což jsou nesmrtelné?"

"Je nemožné odhadnout délku života pravěkých tvorů. Jisté je podle vědecké teorie, že druhohorní ještěři žili mnoho tisíc let. Nynější krokodýl dosáhne stáří přes tisíc roků. Ale netvrdím, že ti netvoří jsou titiž. Myslím, že jsou to potomci. Také nemyslím, že se ti tvorové dostali živí na Zemi, ačkoliv to není vyloučeno. Měsíc tehdy při katastrofě musel být Zemi velmi blízko, na okraji zemské atmosféry, a zvířata se řítla v nesmírném přívalu vod. Přitažlivost Země a Měsíce působily vzájemně a vodopád samozřejmě klesal zvolna, bržděn odporem přitažlivosti Měsíce. Mohli se tedy živočichové dostat do zemského oceánu bez úrazu. Ale to je dohad. Mohlo to být také jinak. Ale tu nesmíš zapomenout na zárodky, které jsou velmi odolné. A také na mikroorganismy."

"Ani nevíš, jak mě to zajímá. Lituji, že jsem nestudoval chemii."

"Nelituji, Petře. Strojářství má také neomezené pole. A všechno znát člověk nemůže."

Letěli dále nad Měsícem, jehož okrouhlost se měnila v ovál, polokouli, srp, až i ten zmizel a letoun se ocitl v čiré tmě.

"Doktore, nech toho, půjdeme spát," vyzýval Arne Pavla, zahrabaného do překladu vzácného rukopisu.

"Dej mi pokoj," zavrčel badatel.

Spali jako dudci. Když procitli, spatřili, že shora z kopule vniká do ložnice světlo. Podle světélkujícího ciferníku prospali plných deset hodin.

"Snad si Pavel dosud neláme svou hlavu?" bručel Petr.

Bylo tomu tak.

Lékař dosud seděl, zahloubán do práce tak, že ani nezpozoroval příchod svých druhů.

"Proboha, Pavle, vždyť se zničíš! Tohle je přece nerozum, zvlášť od tebe, lékaře, který má vědět -"

"Ticho!" vyrazil Pavel z hrdla.

"Žádné ticho!" rozčílil se Petr. "Tohle už není bádání, to je šílenství! Zblázníš se! Tisíc komet a meteorů! Koukej na něho, Arne, jak vyhlíží! Vždyť ten kluk je bleď jako vápno a oči má vybulené jako mořský pes! Co koukáš tak vyjeveně! Že tě poleju? Tenhle džber hodím na tvou učenou hlavu!"

Petr nepřepínal. Pavlovy oči hleděly přes ně kamsi do prázdna, skleněné, nevnímavé.

"Co je ti, Pavle?" změnil Petr tón a přiskočil k lékaři. "Mluv přece, člověče, neděš nás!" jekal a přitiskl k hrudi Pavlovu hlavu. Ale už odskočil, vyheknuv po štulci, který mu Pavel uštědřil do žeber.

"Co by mně bylo? Nic mi není. Zkoprněl jsem jen nad tvou drzostí. A teď ticho! Ani slovo!"

"Pavle, to přece nejde! Pamatuj na -"

"Hleďte, hoši," zjhl lékař, "nechte mě ještě čtvrt hodinku. Už budu hotov a teď je to nejpoutavější. Pak se nasnídám a vyspím. Teď bych neusnul."

A už se zase sklonil nad popsanými archy.

Pokřčili rameny. Co mohli dělat? Konečně, má pravdu. Věděli, že jeho nervy jsou zdravé a silné jako lana a čtvrt hodinka ho nezabije.

"Ale přesně za patnáct minut," hučel Petr a pohlédl na hodinky, "poleju tě jako kvočnu."

Nebylo třeba takového zákroku. Po desíti minutách Pavel odložil tužku, protáhl se a vydechl: Hotovo!

Marně Petr vyzvídal. Pavel mlčel. S chutí se nasnídal a s krátkým pozdravem sešel do ložnice. Sotva dolehl, usnul klidným spánkem.

"Podívej," ukazoval Petr na popsané archy na lékařově stole. "Což, abychom si to zatím přečetli?"

"Odstup, satane, nesváděj! Pavel by se zlobil."

"Proč? Jen bychom mu ulevili. Musí být hodně utírán. Hleď na ty hieroglyfy. Tohle luštit musí být strašná práce."

"Nu, konečně máš pravdu. Tak se do toho dáme."

"Na Dionýsově ostrově, největším ze soustroví Atlantidy, měl své sídlo král Haris. Jeho ohromná ostrovní říše se rozkládala mezi Heraklovými sloupy (nynějším Gibraltarem) přes širý oceán až ke Střední Americe.

Haris byl spíše otcem než vládcem svému národu, který žil jako v ráji. Byl národem zbožňován. A oprávněně, neboť byl nejvyšší šlechtitlivý a spravedlivý. Vychoval svůj národ tak, že Atlantis byla zářivým vzorem kultury, vědění, spravedlnosti, klidu a pořádku.

Celý ostatní svět tonul v té době ve tmách barbarství.

A tu vyslal Haris svých pět synů, jejichž jména byla: Europus, Asiath, Hindus, Aegyptus a Ink do světa, aby v něm šířili atlantskou kulturu. Synové svým důstojným zjevem a vysokým vzděláním brzy dosáhli vlivu a moci nad barbarskými národy, jimž se stali vládci.

Tak se do celého světa šířila atlantská kultura.

Uplynula desítky let. Král Haris zesmutněl. Vzpomínal na své syny, od nichž však nedostával zpráv. Otcovské srdce zatoužilo, aby alespoň nakrátko se mohlo potěšit se svými syny.

Vyslal do světa posly, aby pozvali jeho syny k návštěvě starého otce.

Léta uplynula, poslové se nevraceli. A nevrátili se už nikdy.

Zato přišli synové. Ale ne aby přivinuli na svou hrud' starého otce, nýbrž ...

Sta a sta velkých galejí se přihnalo k pobřeží ostrova Dionýsova. Tisíce ozbrojenců se vyrojilo, vtrhlo do města za časného jitra, po noci, ve které jasnovidnost starého krále pozdě varovala.

Ale Haris by nebyl prchl, neopustil svůj národ, ani kdyby byl včas varován. Jeho bolest nad nevděkem a zradou vlastních synů, vtrhnuvších se svými barbarskými hordami do jeho říše, plenících a vraždících, byla nevylicitelná.

Z balkónu hradu viděl zkázu města, která jako rozpoutaný běs rychle se valila k hradu.

Je možné, aby synové, jeho vlastní krev, se tak zvrhli? Nemohl pochybovat, neboť právě v minulé noci zjevil Osud týž

obraz jeho prorocké duši. A záhy mu samo peklo postavilo důkaz: v čele hordy, ženoucí se k hradu, poznal svých pět synů.

"Děti! Moje děti!" zasténal.

Napadlo ho: chtějí se zmocnit vlády nad jeho říší. Budiž! Je už stár, rád ustoupí. Ale je pro to třeba tohoto vraždění? Proč nepřišli v klidu a míru? Je to snad rozpoutané peklo, které poštválo barbarské země?

Už několik nocí planul východ zelenou září, která se zvětšovala a poslední noci se nad obzor vynořil nesmírný zelený oblouk, který k ránu krvavě zrudl. Výstraha bohů či předzvěst pekla?

A nyní, ačkoli už je jasný den, jeví se týž úkaz ještě hrozivěji: nesmírný okrouhlý útvar, v němž víří žhavé smršťe a z něhož klesají dolů zelené, fosforeskující cáry...

Bohové! Potrestejte tento hrozný zločin!"

"Tak to tedy bylo," vydechli, když dočetli. A věru, bohové potrestali otcovraždu! Dosud vládne na světě zášť a nenávisť nejen mezi jednotlivými lidskými rasami, ale i mezi národy pokrevně spřízněnými.

"Četli jsme už," přiznal se Arne Pavlovi, když osvěžen spánkem přišel do kopule.

"Zvědavci," zabručel lékař, "ale nevádí. Co tomu říkáte?"

"Je to objev, Pavle! Mnoho vysvětluje! V jaké řeči je psán rukopis?"

"Dnes již nelze přesně určit. Proti nynější době je to smíšenina starokeltštiny, arabštiny a nářečí druidů, keltských kněží ve staré Galii. Je těžké, ba nemožné alespoň přibližně určit dobu, kdy byl rukopis napsán, neboť datum chybí a podle smíšeniny nářečí nelze usoudit."

"Tedy nesmírně cenný doklad."

"Ano, Arne. Žaloba z dávného pravěku, za kterou nejvyšší Soudce dosud, po statisících nebo snad stamilíonech let, trestá lidstvo. Synové trpí za hřích svých otců!"

Kapitola sedmá - SRÁŽKA S KOMETOU

Cesta vesmírem několik dní plynula klidně. Nebylo pro naše hrdiny dnů a nocí. Slunce stálo na jednom bodě, ozařujíc svými nafialovělými paprsky vnitřek letounu, kdežto širý vesmír tonul v tušové černi. Nesmírný černý rubáš, posetý velikými démanty hvězd - stálic, myriádou oněch sluncí, plápolajících svým vlastním světlem na rozdíl od planet, svítících světlem odraženým od Slunce.

Měsíc už zmizel z dohledu a Země, dříve se jim jevící jako pestře zbarvený lampión, měnící pravidelně své rysy, byla teď už viditelná jen jako malá nazelenalá hvězda.

Rozsocha nad kopulí mírně a stejnoměrně jiskřila na důkaz, že plují k nějakému cíli. Podle výpočtu Arnova a usměrněného napětí v kondenzátoru byl to Mars čili česky Smrtonoš, s nímž byli v magnetickém spojení. Ale když Petr vyzval Arna, aby se zaklel na správnost tohoto předpokladu, mladý pilot přece jaksi zrozpačitel. A nutno uznat, že oprávněně.

Let ze Země na Měsíc byl se zřetelem na dokonalé zařízení jejich letounu snadným úkolem. Tam byli ještě pod částečným vlivem zemského magnetismu, a jakkoliv se jim na Měsíci zdálo, že jsou přetrženy všechny jejich spoje se Zemí, teď, kdy byli vzdáleni už desítky miliónů kilometrů, připadala jim cesta ze Země na Měsíc jen jako malý výlet! Začínali vnímat Nekonečno.

"Arne, vždyť my letíme a nevíme kam!" vzkřikl najednou Petr.

"Proč?"

"Zapomněls na tu početní chybu? Vždyť jsme měli počkat čtyři měsíce na Měsíci!"

"Co bychom v té poušti dělali?"

"Ať cokoliv, třeba spali jako jezevci, ale měli jsme tam buď vyčkat, až se Mars náležitě přiblíží, anebo se vrátit domů. Jak je teď Mars daleko od Země?"

"Asi dvě stě miliónů kilometrů."

"Krásné! A to povídáš tak klidně? Dvě stě miliónů! Miliarda komet do tebe, pilote!"

"Proč se rozčiluješ?"

"Doktore, zde máš prvního pacienta. Rozřízni mu lebku a vyper mozek. Jinak..."

"Co to žvaníš?"

"Copak nechápeš? Ten kluk nás žene do zkázy!"

"Ale proč?"

"Poněvadž má napětí usměrněné na osmnáct miliónů místo na dvě stě. Dám krk, že na ten rozdíl zase zapomněl, popleta!"

"Děkuj osudu, Petre, že s sebou nevezeme kata. Přišel bys o krk, poněvadž letíme správně," vyhodil Arne trumf.

"Ach, a jak?"

"Tak!"

"Hoši, kometa!" zvolal lékař u okna. A jen proto nevysvětlil Arne Petrovi jeho omyl.

Od černého pozadí se v dálce odrážela zelená hlavice, za kterou se táhl mléčně bílý závoj. Zjev rychle rostl, dloužil se.

"Vypni proud!" volal Petr úzkostlivě na Arna, "vždyť letíme přímo na ni!"

"To už nám teď nepomůže," mumlal Arne. "Naopak, mohlo by to uškodit. Rychloměr úžasně stoupá!"

"A hleď, jak jiskří rozsocha! Hotové blesky!" upozorňoval Pavel.

"Zkusím to přes..." stiskl Arne páku. "Proud je přerušen, ale letíme stejně rychle. Jsme v její moci. Nedá se nic dělat."

"Přepoj na jiný pól!"

"Už se stalo. Žádný účinek."

"... smrti naší, amen!"

"Nemusí být. Spíše myslím... ano, bude to tak! Zapojím zase, jak bylo."

Sotva zapojil, vyskočila ručička rychloměru až k nejvyšší hraně ciferníku.

"Proboha, Arne! Není možné se dívat! Strašlivá rychlost," jektali zbledlí, s očima vytřeštěnými.

"Ano, letíme vstříc kometě rychlostí, na jejíž změření ani přístroj nestačí..." potvrdil Arne klidně.

"Pak je to neodvratná zkáza! Což nemůžeme odbočit?"

"Ne. Kometa nemá magnetismus jako planety. Je to nesmírný uzel elektrické energie, asi jako Slunce."

"Ale to je přece... ve zlomku vteřiny se rozplyneme v jejím žáru!"

"Nemyslím. Teploměr je hluboko pod bodem mrazu. Už teď by se povrch letounu musel tavit žářem."

"Co je to tedy?"

"Teplotu působí teprve výboje. Slunce je v podstatě jiné. Živé těleso, ohromná spleť elektrických virů a smřstí, tedy neustálých výbojů, které chrlí protuberance, jazykovité a stromovité útvary do výše skoro půl miliónu kilometrů, obsahující hlavně vodík, vápník a hélium. Kometa má světélkující jádro, které se skládá buď z tuhých částic nebo z kyslíčnicku uhelnatého a kyanu, anebo také ze směsi tuhých částic i plynů."

"Tím nás chceš uklidnit? Máme tedy na vybranou smrt otravnými plyny nebo srážku s mořem meteorů?" hrozil se Petr.

"S mořem meteorů bychom se srazili, kdybychom vletli do jádra, a tu by byl letoun silně bombardován. Ale ty částčky jsou mikroskopické a obal našeho letounu, doufám, by vydržel. Plynů, ačkoliv jsou otravné, se nemusíme bát, neproniknou k nám."

"A vletíme-li do ocasu?"

"Ten je právě jedovatý."

"Tedy myslíš, že proletíme bez následků?"

"Těžko říci. Musíme doufat."

"Malá útěcha!"

"Arne má pravdu, Petře. Lékař také nemůže nemocnému zaručit..."

"Poněvadž sám nic neví," odsekl Petr.

Pavlovu ostrou odpověď zarazilo prasknutí v rozvodní desce.

"Krátké spojení! Pojistka je v tahu," zabručel Arne, chystaje se ji nahradit.

Ale štěstí, že tak neučinil, neboť zapojení elektrického proudu by přivodilo zkázu rozsochy a celého letounu.

V příštím okamžiku jim bylo, jako by se vnořili do husté fosforové mlhy. Vnitřek letounu byl ozářen silným světlem a jedním oknem vnikal rudý a žlutý plápol. A pojednou vzplanul nad letounem fialový blesk, po němž místo hromu následoval příval rachotivých zvuků, svištění a jakési vytí, vířikavý jekot. Spíše pudově než sluchem vystihli, že zvuky působí nárazy a tření meteorového deště o obal letounu.

Zmrazení hrůzou sevřeli se v objetí...

Vteřiny či minuty? Kdo by počítal ty chvíle děsu?

Náhle zmizel sinalý přísvit a v letounu bylo skoro temno. V šeru mohli rozeznat jen kulatá okna, jakoby natřená vápnem. "Jsme z toho venku," vzpamatoval se Arne a přiskočil ke skřínce, ze které vyňal novou pojistku, kterou zašrouboval do rozvodní desky. "Nejvyšší čas," hučel, hledě na rychloměr, "skoro jsme už stáli. Teď zase letíme."

Jeho slova se brzy potvrdila. Mléčná mlha plynů se rozplynula a dovnitř zářilo vlídné Slunce.

S utajeným dechem hleděli na úkaz, jež těžko vyličit.

V šíř i dál, do výše i hloubky plál celý vesmír rojem jisker a hvězd, vířících ve spirálách, parabolách a hyperbolách, tryskajících jako nesmírné gejzíry, rozplývající se v nedohlednu.

Je nemožné vyličit tuto hrůznou krásu, proti níž by výbuch mrakodrapového skladiště pyrotechnických výrobků a traskavin byl jen nepatrnou prskavkou. Všecky možné odstíny barev se uplatnily v tomto nesmírném ohňostroji.

Za několik vteřin se však jeho ztemnělý střed šířil, spirály, hyperboly a paraboly se rozvíjely a v myriádách meteoritů se rozlétlo ohromné těleso komety do nekonečna.

"Rozlétla se!" ulevil si Petr škodolibě.

"Naší vinou," dodal Arne.

"Copak může takový nepatrný projektil jako náš letoun rozbít těleso, jehož objem byl skoro jako zeměkoule?" pochyboval Petr.

"Nešlo o velikost projektilu, nýbrž o jeho vliv. Prolétli jsme jen okrajem spektra, ale to stačí, aby se porušila soudržnost ve shluku těch hmotných molekul. Opakuji, v tomto případě, neboť my jsme měli při všem tom vrcholném nebezpečí, jež jsem vám zatajil, velké štěstí. A zvláště já jsem měl více štěstí než rozumu."

"Ha!" vyštěkl Petr. "Konečně přiznání!"

"Ano, přiznávám se," pokračoval klidně Arne. "Bylo to právě v okamžiku, kdy praskla pojistka a já ji chtěl nahradit. Jen náhoda mi v tom zabránila. Neboť kdybych to byl učinil, v tom okamžiku bychom se byli se vším všudy rozplynuli v žáru elektrického výboje."

"Proč?" otázal se Pavel.

"Poněvadž zapojením proudu do rozsochy bychom byli celou elektrickou energii svedli na letoun. Neodvratně by byl následoval výboj do letounu, který by se byl stal tím, čím je železo v bodu elektrického sváření. Vypojením proudu se přerušil kontakt naší elektřiny s elektřinou komety, jejíž proud musel jít do miliardy ampérů."

"Ale výboj se přece udál!" namítl Pavel.

"Ano, jenže my jsme byli mimo jeho okruh. Výboj působil jako výbuch traskaviny všemi směry ze středu jádra, a tedy se jeho síla roztříštila už v jádru, a napětí, aspoň ne kritické, nedosáhlo k povrchu našeho letounu. My jsme nezpůsobili

výbuch porušením obalu hlavice komety, ale rychlostí svého letu, která setrvačností po vypojení proudu byla nesmírná, a dostali jsme se z obalu dřív, než účinek výbuchu mohl zapůsobit na nás. Letěli jsme v těch okamžicích v pravém smyslu s bleskem o závod a dostali se včas do hustého shluku plynů v ocasu, který právě svou hustotou za námi vytvořil ochrannou hráz. Hustota však zároveň působila na náš setrvačný let jako silná brzda, takže jsme už skoro stáli, když jsem zase zapojil proud. I v tom mne řídil sám náš společný anděl strážný, neboť kdybych se byl jen o několik vteřin opozdil, byli jsme strženi do úžasného víru elektrických výbojů a ohně, jaký jste viděli. Jako ty myriádové roje meteoritů vířili bychom ve spirálách a hypocykloidách, až pak konečně, zůstalo-li by z nás vůbec něco, byli bychom rozprášeni do nekonečna."

"A to jsi nám všechno tajil?"

"Milý Petře, měl jsem snad mluvit a říci vám pravdu? Děsit vás, jak teď vidět, nadarmo?"

Uplynula řada dní, lze-li užít toho slova v jejich situaci, kdy se nepříhodilo nic pozoruhodného.

Rozsocha stále stejnoměrně jiskřila na důkaz, že jsou ve spojení s nějakým nebeským tělesem, podle usměrněného napětí s Marsem. Ale tento teoretický předpoklad se ukazoval pochybný a viklal se ve svém základu od chvíle, kdy Arne na rychloměru zjistil úplné zvrácení teorie o rychlosti letu.

Arne nezapomněl, že v době jejich odletu z Měsíce je Mars ještě velmi daleko od své opozice, kdy se přiblíží k Zemi na padesát osm miliónů kilometrů, kdežto jeho největší vzdálenost teoreticky se udává na čtyři sta miliónů.

Letoun měl zařízení, kterým bylo možné odstupňovat rychlost letu, jež se zvýšila asi šestinásobně.

Arne jednou s údivem pozoroval, že i při zapnutí nejmenší rychlosti ukazuje ručička nejvyšší číslíci, ba přesahuje přes číselný oblouček.

Když se s tím objevem svěřil spolupoutníkům, byli samozřejmě udiveni ještě víc než on. Zvláště Petr.

"Hoši, zase něco letí!" vykřikl Pavel jednoho dne u okna.

Spatřili fialově plápolající kotouč s fáborem jasně červených jisker.

"Meteor!" vyjekl Petr.

"Vypni proud! Zdá se to být pevná žhavá hmota!" hrozil se lékař.

"Ano, je to meteor. Ale toho se nemusíme bát, poněvadž přístroje by nám hlásily nebezpečí, kdyby bylo. Rozsocha jiskří stejnoměrně. Meteor má jinou dráhu než my. Vidíte, že směřuje přes nás. Nádherný kus. Hraje všemi barvami jako duha. Už se přenesl."

"Copak je to?" obrátil se Arne udiveně k vysílači, jejíž páčka se roztroukala. "Signály! Ale podivné. Tomu nemohu rozumět. Morseovy značky to nejsou!" Rychle si nasadil sluchátka.

--.-/-./.../-./-./-/-./-./-/-.

"Kvé, gé, ha, ér, ká, zwrg," hučel Arne. "Co si z toho vybrat?"

"Nějaká divná řeč," divil se Petr.

"Hoši, ticho! Volám!" řekl Arne. "Ovšem Morseovou abecedou. Snad se všechno vysvětlí. Může to být nějaký omyl. Že by nás volal dědeček? Zkusím, dosáhnu-li s ním spojení."

Ale snaha Arnova byla marná. Zde byli už mimo vliv všech Nemových vymožeností. Anebo byl jejich vysílač slabý. Zato se zase ozývaly signály. Avšak stále nesrozumitelné.

"Tohle není Morse," pokrčil Arne bezradně rameny.

"Snad tedy šifry?"

"Ani to ne. Spíš nějaké meteorologické poruchy."

"Myslím, že je to utopie hledat Morseovu abecedu na milióny kilometrů od Země," řekl Pavel.

"Teoreticky ano," uznával Arne, "poněvadž se Zemí už nemáme spojení. Ale z praktického stanoviska to vyloučeno není. Uvaž, že používáme statické elektřiny, kterou je prosyceno nejen pozemské ovzduší, ale celý vesmír. Hlavně působí vliv Slunce, jehož celková energie, která jako teplo přichází ve vteřině na Zemi, je dvě stě padesát biliónů koňských sil. Totéž Slunce působí dosud stále na nás. Myslím tedy, že není zcela utopistická domněnka, že aspoň prostřednictvím tohoto Slunce máme přece jakési meteorologické spojení. Náš vysílač vládne napětím, k němuž ani největší pozemskou vysílací stanici nelze přirovnat. Je to součást živlu. Ale... ne! Není to možné! Je to přece utopie. Kdybychom měli spojení se Zemí, hlásil by se Nemo, jehož vysílač má stejné možnosti a sílu."

"Kdybychom aspoň věděli, jak jsme daleko od Země," zatoužil Petr.

"A kdybychom měli jistotu, že se skutečně blížíme k Marsu," připojil lékař.

"Ano, hoši," souhlasil Arne. "To jsou dvě veliké otázky. Ale je ještě na sta jiných. Nepřicházíme do vlivu jiného slunce? Například Sirius, nejjasnější stálce naší oblohy v souhvězdí Velkého Psa. Sirius je také slunce, vzdálené od Země devět světelných roků. Může teď na nás účinkovat. Počítám totiž že jsme od Země už nejméně sto miliónů kilometrů."

"Přeháníš!"

"Jen aby to nebylo víc, Petře! A jsou myriády jiných sluncí ve vesmíru. Největší dosud známé Pozemšťanům je slunce Doradus ve velkém Magellanově oblaku, který je součástí Mléčné dráhy. Doradus je od Země vzdálen asi sto dvanáct tisíc světelných roků. Naše Slunce je proti němu jako plamínek zápalky proti ohromnému elektrickému světlometu, neboť Doradus je skoro miliardkrát větší a má půlmiliónkrát víc světla."

"Tak, teď mi řekni, kam nás vlastně vlečeš?" vyjel Petr. "Člověče, začíná mně být z toho nanic! Letíme, nevíme kam, nevíme, kde jsme a dostaneme-li se vůbec zpátky! Nemůžeš se raději vrátit?"

"Ne."

"Krásné! Nádherné! Tohle je pilot!" lamentoval Petr, běhaje dokola.

"Tak už přestaň, zbabělče!" vybuchl Pavel. "Měls zůstat u maminky."

"Nechte toho, kluci!" zakročil Arne. "Nesmíte zapomínat, co Nemo prohlásil! Že v tomto letounu budeme bezpečni jako doma. A já mu věřím."

"Tak je to správné," souhlasil Pavel. "Leknout se vždycky až druhý den."

Signály se opakovaly v pravidelných půlhodinových přestávkách. Bylo zajímavé, že zněly vždy stejnou sestavou písmen, jejichž souhrn však nebyl pro ně ani vyslovitelný, tím méně srozumitelný.

Tato pravidelnost intervalů a vždy tatáž skladba je utvrzovala v přesvědčení, že signály jsou vysílány někým, kdo myslí. A myslit může jen bytost dokonalá, jako je člověk.

Ale jaká bytost? Odkud vysílá? Kde je její sídlo? Země? Sotva. Může to tedy být jen některá jiná planeta. Která? Která z těch, jež svítí a planou kolem nich?

"A není to právě Mars?" mimovolně řekl Arne svou myšlenku.

Jako by se jim v hlavě rozběsklo.

Mars! Proč ne? Už dlouho hlásily pozemské vysílací stanice signály, silné a mocné, že zněly jako zvon, ale nesrozumitelné a neodpověditelné. Bylo nesporné, že přicházejí odkudsi z vesmíru. A poněvadž jich bylo nejvíce, když se Mars přiblížil k Zemi, soudilo se na tuto planetu.

"Hoši, teď si na něco vzpomínám!" zvolal Arne.

"To je dost," zavrčel Petr ironicky.

"Můj otec," rozhovořil se Arne, "mně před lety vyprávěl, že když byl v mládí u Nema, slyšel několikrát v Nemově pracovně nepravidelné údery, dunivé zvuky, které se rozléhaly i po chodbách. Když pak jednou vpadl znepokojen do Nemovy pracovny, bylo jisté, že zvuky vycházejí z jeho přijímače. Na taťkovu otázku, co to je, pokrčil Nemo rameny a řekl jen: signály. Odkud? Nelze určitě říci. Odněkud z éteru. Není to z Marsu? Je teď právě v opozici. Zdá se, přikývl Nemo a tím byla věc ukončena. Dědeček je velmi opatrný na své úsudky, jak víte."

Takový byl stav, než šli spát. Vesmír se zdál nezměněn, když ho prohlíželi. Až na občasné meteory, kterým už uvykli, a jež skoro šmahem letěly k Slunci, aby jako topivo napájely jeho nesmírný, nenasytný jícen, a několik jiných, které svůj závrtný let ukončily náhlým přemetem a po spirálovité závitnici se rozpadly v roje oslnivě vzplanuvších jisker, byl vesmír čistý a klidný.

Ale přece se něco změnilo! Jedna hvězda nesporně nabyla na objemu. Triedr jim to potvrdil: neurčité obrysy, jakými se nám jeví planety, pozorujeme-li je pouhým okem, změnila se v kouli. Ale víc nemohli triedrem vypořizovat.

"Proč nám Nemo nedal astroskop?" zatoužil Pavel.

"Nemyslím, že by za to zasloužil výtky," mnil Arne. "Hvězdářský dalekohled by nám mnoho prozradil předem a tím bychom přišli o mnohá překvapení. Takhle je to přece zajímavější. Půjdeme spát. Tuším, že zítek nám přinese změnu a také práci. Kdo ví, budeme-li příští noci mít klid. Musíme tedy nabrat sil."

Spali několik hodin, když je probudil Habakuk, který úzkostlivě mňoukal. Z jeho hrdla se linuly zvuky, jaké dosud nikdy neslyšeli a jež bylo možno přirovnat k dětskému pláči.

Ale hned poté se rozlehl ložnici zděšený výkřik všech tří.

Nad ložní pelestí tkvěl jakýsi příšerný netvor, pekelné zjevení, černá huňatá píďalka, skrčená, s ohnutým hřbetem, vlnitě prohnutý had s rozevlátým chvostem, strnule vztyčeným jako kyjovitý konec chřešťšího ocasu, s kulatou hlavou.

Zjev se vznášel ve vzduchu, několik decimetrů nad pelestí, metaje ze svého příšerného těla roje sinavých jisker.

"Pro Kristovy rány! Je to Habakuk! Koukejte, kluci, jak otvírá hubu! Vztek se!" jekal Petr.

"Je to Habakuk," připouštěl Arne. "Ale co se s ním děje? Odkud ty jiskry? Musí tu být veliké elektrické napětí, které hraje na jeho srsti. Strašná podívaná!"

"Mňá-úúú-hú!" vyrazilo zvíře z hrdla a křečovitě poskočilo.

"To ubohé zvíře trpí," vstal Pavel z lože.

"Nedotýkej se ho, Pavle!" vyrazil Arne varovně. "Necítí bolest. Spíše je polekán. Napětí je jen na povrchu jeho srsti, ale kdyby ses ho dotkl, mohl bys dostat silnou ránu. A jaký má pud. Postavil se na pelest, která je dobře izolována. Ale co to má znamenat? Odkud to napětí?"

"A proč my nic necítíme?"

"Snad proto, že jsme v peřinách."

"Podívejte se, z kopule se sem line také takové sinalé světlo."

"Neletíme zase nějakou kometou?"

"Nemyslím. Z té by energie nepronikla obalem letounu. Tohle je mi nevysvětlitelné."

Pojednou se přízrak na pelesti rozplynul.

"Už ho to přešlo. Pojď, Habišku, neboj se! Celý se třese," hladil Arne kocoura, který seskočil z pelesti a tulil se k němu.

"Odklop okenice, ať sem vnikne sluneční světlo."

"Co to zas je?"

Byl to oprávněný údiv, neboť zleva vnikly do ložnice sluneční paprsky a zprava proud světla, který předčil sluneční jas. "Kluci, po pravé straně máme dvě slunce vedle sebe!" vykřikl Petr.

Priskočili k oknu. Bylo tomu tak. Dva oslnivě kotouče vrhaly do ložnice nafialovělé světelné proudy.

"Do kopule!" velel Arne. "Co dělá rozsocha, Petře? Doktore, obhlédni obzor! Já musím k řídicímu stolku."

Všecky tři zachvátil úžas.

"Rozsocha zmizela!" hlásil Petr. "Hluboko pod námi září veliký měsíc! Ale není to náš Měsíc. Je to překrásně zbarvená koule!" líčil svůj dojem. "Oba póly jsou bílé, namodralé, přesně ohraničené od olovnaté temné oblasti, která je protkána

kulatými a eliptickými plochami. Některé jsou jasně zelené, jiné žluté a některé hrají všemi barvami, vzájemně oddělenými v přesných tvarech. Střední část koule jako rovník na Zemi tvoří široký pás, bílý, s černými přímkami, hvězdicemi, obdélníky a trojúhelníky, které jsou protkány jasnou zelení. A v pravidelných odstupech jsou pásy, dvojité, olovnatě šedé, jako ty oblasti po obou stranách rovníkového věnce, které spojují. Dělaají dojem průplavů. Hoši, to je - to je... Mars!" končil přesvědčivě.

"Ano, podle těch průplavů či kanálů," hučel Arne. "Ale, proboha, co já si mám teď počít?"

Nikdy dosud neslyšeli od rozvážného kamaráda takový výkřik, v němž byl přívál bezradnosti, ba zoufalství.

"Co se stalo?" přiskočili k němu.

"Povídáš, že rozsocha zmizela?" zvedl Arne k Petrovi vyděšené oči.

"Ano! Je pryč! Ulomena nebo utřata. Snad ji urazil nějaký meteorit!"

"Pak jsme... ztraceni!" zachroptěl Arne. "Nemáme vodič! Jsme ochromeni a vydáni všanc všem vlivům a silám vesmíru," mumlal v zoufalství. Ale pojednou se vzbodil: "Ne! Není možné! Musí tu být něco jiného, co nás..." přiskočil k oknu a dlouho hleděl dolů. "Ano, je to Mars! Padáme k němu! Rychle se zvětšuje!"

"Nemůžeš zabrzdit?"

Arne se vrátil k řídicímu stolku.

"Pohleď!" tiskl a zvedal hlavní páku. "Je mrtva! Jsme úplně bez proudu! Všecko je zničeno!"

"A ostatní přístroje?"

"Nic. Nic nefunguje," zasténal Petr.

"Neječ!" osopil se na něho lékař. "Ještě jsme nedopadli! Kdo ví, jaké jsou to vlivy, třeba včas pominou. Přepojils na druhý pól?" obrátil se na Arna.

"Jak mohu přepojit? Nemáme vodič. A proud je přerušen. Pojistky jsou v pořádku, přístroje také nejsou poškozeny, všecko je v bezvadném stavu, ale - mrtvé! Nemáme proud! Jsme izolováni vůči vlivům statické elektřiny. Náš letoun je ochromen. Jsme na tom hůř než meteor, který má vždy vlastní elektrickou energii, která jej udržuje v kolejích jeho meziplanetární dráhy dotud, dokud jej nezvládne sluneční přitažlivost. A to trvá věky!"

"Povídáš, že je všecko v přístrojích v pořádku," vrčel Petr.

"Totiž v jejich konstrukci..."

"Dobře, rozumím. Ale co je s rozsochou? Ta je také v pořádku?"

"Ach, ano, rozsocha! Zapomněl jsem na ni v tom zmatku!" přiskočil Arne k oknu.

"Tohle je... Jak je to možné?"

"Copak?"

"Rozsocha nebyla ulomena, což ani není myslitelné, neboť je z materiálu, který je mnohem tvrdší než ocel a není křehký. Náraz by ji byl spíše ohnul než ulomil. Ale nebyl to náraz. Byla... podívej se, Petře, na okraj pahýlu! Jsi přece odborník. Co o tom soudíš?"

"Na mou duši, kluci, neuvěřitelné! Ale je tomu tak. Hrana pahýlu je zaoblana! Není pochyby, celý sloup byl roztaven!"

"Ano, roztaven! Ale čím se roztavil? Vždyť ten kov odolává daleko většímu žáru než platina. Týž materiál jako, celý letoun. Kdyby byl žár působil na rozsochu, byl by stejně utrpěl celý povrch naší gondoly."

"Žár působil jen v místě, kde je hrana pahýlu," řekl Petr pevně.

"Souhlasím," přikývl Arne. "Ale jak je to možné? Jen moje paprsky smrti by mohly..."

"A jsi si jist, že tytéž paprsky nejsou ve vesmíru?"

"Nemohu to vyloučit. Ale pak by účinkovaly také na gondolu. Tohle je... nemám jiného vysvětlení... to byl přepad! Byli jsme napadeni něčím... ne, někým, kdo nás..."

"Probaha!"

"Co je, Pavle?"

"Hledte, tam! Tam dosud zářila dvě slunce vedle sebe. Teď zhasla. A nyní je vidět. Šílím? Je to přelud?"

"Není, Pavle! Také vidím!"

"Já též! Sluneční paprsky se odrážejí od jejího povrchu. Je to vzducholod'!"

Klam byl vyloučen.

Jasně viděli velkou vzducholod' torpédovitého tvaru, která jako by stála v dálce asi jednoho kilometru od nich, ve skutečnosti však klesala s nimi dolů, k Marsu.

"Teď je mi to jasné!" vykřikl Arne. "Tam jsou ti, kteří nám uloupili rozsochu i proud."

"Piráti! Vrahové!" rozzuřil se Petr. "Odplat' jim, Arne! Znič je paprsky smrti!"

"Čeho tím docílím?"

"Pomstíme svou smrt!"

"Uklidni se, Petře! Ještě neumíráme. Zemřeli bychom ale v okamžiku, kdybych stiskl spoušť. S pomstou bychom spáchali sebevraždu, neboť by paprsek pronikl oknem a v tom okamžiku by nastal výbuch našeho letounu. O tom není sporu. Bezmocně se řítíme na Mars. Ale přesně touz rychlostí klesá záhadná vzducholod'. Kdyby nás chtěli zabít stále se zrychlujícím pádem bezmocného tělesa, proč by klesali s námi? Aby viděli náš zánik? Nemohu považovat lidského tvora - a v té vzducholodi jsou lidé - za schopného tak bestiálních citů. Ti lidé roztavením naší rozsochy a ochromením našich přístrojů, izolováním od elektrického proudu dokazují naopak mnohem větší technickou vyspělost, než máme my. Pohleďte jen na důmyslný tvar vzducholodi. Je k nám obrácena bokem a můžeme ji dobře přehlédnout. Triedry!" Dech se jim zatajil, když jim dalekohledy přiblížily vzducholod' na dosah ruky: kolos, jehož povrch byl jakoby ulit z jediného kusu, bez hran a nýtů. Leskl se jako stříbro. Ale marně pátrali po oknech, které by jim prozradily alespoň částečně něco z jeho vnitřního tajemství. Je to snad přece jen automat bez posádky? Ale pak je řízen někým z Marsu. Tu by byl jejich stav ještě nadějnější, neboť pak je stejně řízen jejich osud.

Obraz planety pod nimi se zatím značně zvětšil a ztvárněl. V triedru už rozeznávali, že olovnatě šedé plochy jsou - moře, v nichž je po obou stranách širokého rovníkového pásu několik pravidelných řad ostrovů, které jsou s pásmem spojeny přímými hrázi.

Rovníkové pásmo tvořilo ornamenty, v nichž poznávali ulice a náměstí, protkané a promísené zelení sadů. Také se jim vysvětlil jednostranný černý lem v přímkách a hvězdících, někde užší, jinde širší, ale všude stejnoměrný. Byl to vržený stín budov, které podle toho musely být v jednotlivých ulicích stejně vysoké.

Celý široký pás měl stejný vzhled nesmírného města, jemuž nebylo konce a které se snad rozkládalo na pásmu kolem celé planety.

Teď si teprve všimli okolnosti, která působila značně potěšitelným dojmem:

"Padáme dolů dnem!" zvolal Arne.

Nebylo potřeba, aby svým druhům odůvodnil příčinu své radosti. Pochopili, že musí být nějaká síla, která řídí jejich pád, neboť kdyby se řítili bezmocně, musel by se teď už letoun překloupit a padal by dolů svým zahroceným koncem, kopulí. Tento přemet by si vynutila zvyšující se přitažlivost planety, kterou na sobě pozorovali, a hlavně atmosféra, do jejíhož okraje se už dostali, jak nasvědčovala stupnice tlakoměru.

Krátce poté měli pocit, jako by pozbývali tělesné tíže.

"Brzdí!" vykřikli současně jásavě.

A skutečně: pohledem z okna zjistili neklamně, že jejich pád je značně volnější.

"Snášíme se zcela volně," řekl Pavel radostně.

"Teď je jen otázka, jakým tvůrčím se dostaneme do moci!" zahučel Petr.

"Rozhodně dokonalejším, než jsme my," řekl Arne pevně.

"Jaký máš důvod pro své přesvědčení?"

"Vzhled planety mně postačí. Pohled jen na to úžasné a důmyslné uspořádání: To pásmo, spojené přímými hrázi a ostrovy, rozestavenými v řadách a pravidelných vzdálenostech, přímky ulic a ladné ornamenty náměstí, obrazce sadů a přímé dvojité průplavy, které protkávají pásmo a spojují severní moře s jižním..."

"Nemůže to všechno být přírodní útvar? Příroda přece ráda kouzlí věci, jakých není schopen žádný lidský geniální umělec."

"Ne, Petře! Tohle je práce lidí. Ostatně, máme důkaz," ukázal Arne k oknu, za nímž se rýsovala vzducholoď, jež se nyní k nim značně přiblížila.

"Buďsi tedy, lidé. Ale jací? Jaký mají vzhled? Marťané mohou být obři jako věž nebo mít tvar mořské chobotnice, netopýra, hada, nosorožce, kudlanky nábožné..."

"Osla ušatého!" vpadl doktor. "Máš ohromnou obrazotvornost, Petře, ale nemáš pojem o přírodních vědách."

"Snad nechceš tvrdit, že na všech planetách jsou stejní lidé?" vybíchl Petr.

"Nemusí být právě stejní, ale v základních tvarech podobní."

"Pročpak?"

"Předně musíš uvážit mikroorganismy, zárodky. Ty jsou stejné v každé sluneční soustavě. Pokud tedy sahá vyzářovací vliv a moc téhož Slunce, které je tvůrcem života a řídí vývoj všeho tvorstva ve svém království, jsou si tvorové od prvoků přes hmyz, ryby, zvířata až po lidstvo podobní. To je přece základní pravidlo přírodní vědy."

"Teorie," zabručel Petr.

"Nejen teorie, už i praxe to dokázala v mnohém. Máš umělé líhně kuřat."

"Ale z oplozeného slepičího vejce."

"Budiž! Tedy jiný důkaz: Už před mnoha lety vypěstoval americký chemik v retortě z mikroorganismu králíka, který dospěl a měl pak zcela normální mláďata. Byla to totiž samička. Umělý králík, chemicky zrozený."

"Vzpomínám si, četl jsem o tom. Ale není to americký humbuk?"

"Není, Petře. Později se pokus podařil i jiným a s jinými živočichy. Je to důkaz, že vše závisí na mikroorganismech. Něco jiného je snad v jiných částech vesmíru, kde kralují a tvoří život jiná slunce. Tam zase všechna příroda podléhá jiným vlivům, odlišným, a podle toho může být také odlišné živočišstvo. Poněvadž však Mars má společné Slunce se Zemí, bude na něm život utvářen přibližně v týchž formách."

Kapitola osmá - MARS! MARS! MARS!

Pojednou spatřili hluboko pod sebou tři body, které rychle stoupaly kolmo vzhůru.

"Letadla!" vydechl Arne, hledě triedrem. "Téhož torpédovitého tvaru, ale značně menší: Asi taková, jaká pro nás kdysi poslal Nemo. Už jsou zde!"

Letadla stanula v rovině s nimi, rozestavena tak, že se nyní snášeli obklopeni ze tří stran malými torpédovými letouny. Na čtvrté straně klesala s nimi velká vzducholoď.

"Tohle vypadá, že jsme v zajetí," bručel Petr. "Zřejmě eskorta."

"Není to spíše čestný doprovod?" mínil Arne.

Obojí mohlo být pravdou. Jejich radost nad pozvolným a nebezpečným klesáním byla zkalena Petrovou domněnkou. Klesali stále volněji, obklopeni letadly, která se semkla kolem nich do těsné blízkosti. Snášela se o něco níže než jejich letoun, čímž jim byl výhled na povrch Marsu zamloučen.

Viděli jen, že se Slunce značně snížilo, a mezerami mezi letadly mohli pozorovat, že od východu letí rychle přes povrch Marsu stín, houstnoucí a na okraji růžovějící.

Takto viděli první Pozemšťané - západ Slunce na Marsu.

Odhadli výšku asi na tisíc kilometrů, když Mars pod nimi utonul v temnu.

Ale pojednou se rudě rozhořel - východ, opačná strana, za kterou Slunce zmizelo. Požár? Pak by musel vzplanout celý obydlý rovníkový pás, neboť okruh záře zabíral nesmírný oblouk.

Nebyli dlouho na rozpacích.

Pojednou se nad východní obzor vynořila ohromná žhavá koule, která rychle stoupala do výše.

"Hrůza!" vydechl Petr.

"Nebo Strach," přikývl Arne.

"Vida, jak se přiznáváš k strachu," ušklíbl se Petr.

"Mýlíš se. Nechci říci, že mám strach..."

"Ale bojíš se."

"Ne. Říkám Strach s velkým S, míním satelit Foibos."

"Ach tak!"

"Ano," souhlasil Pavel, "tohle může být jen Foibos, vnitřní Marsův trabant, který tak rychle letí."

"Ale jaké je to těleso?"

"Podle vzhledu je žhavé. Jenže to není uzel elektrické energie jako Slunce, nýbrž pevné těleso, které ze svého nitra nesčetnými krátery chrlí žhavou lávu. Taková asi byla Země na počátku svého života."

"Celý vesmír je zaplaven rudou září. Příšerná podívaná," hovořil Petr.

"A pohledte!" ukazoval mezerou dolů. "Celý povrch Marsu jako by byl osvětlen rudým bengálem! Pánové a dámy, ti Mart'ani se mi začínají líbit! Připravili nám nádherný světelný efekt na uvítanou! Takový ohňostroj. Ani pro největšího potentáta si Pozemšťané nemohou takový přepych dovolit."

"Vtipálku," usmál se Arne. "Ale tenhle úkaz mne přivádí na nápad... Pozemšťanům se Mars jeví rudě, což hvězdáři odůvodňují vlivem martské atmosféry. Což je-li tím vinen Foibos?"

"Může to být," připouštěl Pavel. "Zase jedna teorie praskla."

"Proto se nermuť. Praskne jich asi víc."

Letoun se poněkud naklonil, to v nich vzbudilo úzkost. Ale brzy se uklidnili, když viděli nezměněné seskupení letadel a mezerou zpozorovali, že povrch Marsu je nyní už jen asi pět tisíc metrů pod nimi, jako by plynul stranou.

"Jsme taženi na určité místo. Brzy přistaneme," řekl Arne.

Bylo tomu tak. Pluli nad rozsáhlými sady, jejichž zeleň se neladně odrážela od nachově červené záplavy světla, přes bílé komplexy budov, jež se leskly podivně růžově, a místy na římsách a lemech harmonicky se kreslila blankytná modř, lesklá, průsvitná ve výklencích. Dole, kde červené světlo vrhalo stíny, bylo jakési fialové temno.

Tato podivná hra barev vyvolala jejich údiv.

Jaká je to hmota, z níž jsou stavěny domy? Pouhý mramor nebo kámen nemůže přece, ať jakýmkoliv osvětlením, vzbudit takový lom paprsků a průsvitnost!

A ty nevidané tvary domů! Široké ulice, překlenuté ohromnými mosty a viadukty. Prostranství a náměstí, z nichž nad mnohými se klene jakýsi křížový a hvězdíkový útvar. Spousty věží, či snad mrakodrapů, homolovitých, jehlancovitých, lesklých a průsvitných, v jejichž hranách a hranelech hrají duhy.

Pohádka!

Jejich eskortě, jako by se chtěli pochlubit touto krásou, kroužili s nimi v širokém obvodu nad mořem budov, nad průplavy, lemovanými bílými, opalizujícími hrázení, v nichž nyní, jakoby místo vody, chvěla se blahem a rozkoší mladá, bujará krev, průsvitná, nažloutle světélkující a ve stínu přecházející do indigové modři. V dále pak, kde končilo obydlé pásno pevniny, jako nachové hedvábí leskla se hladina moře, v němž byly zasazeny jakoby velké drahokamy smaragdově zelené, topasově žluté, safírově modré, rubínově červené a chalcedonové a karneolově žíhavé plochy ostrovů, spojené přímými, opálově svítícími šíjemi s pásmem.

Pojednou kroužení ustalo.

Eskorta se poněkud rozestoupila.

Teď měli volnější výhled dolů.

Snášeli se na rozsáhlou, okrouhlou plochu, čistou a lesklou, takže se od jejího povrchu odrážel jasně kulatý tvar Foibosu. Bylo to letiště. Jenže visuté, ve výši několika set metrů nad okolní půdou. Snad to byl vrchol nějaké mohutné věže. Plocha měla v průměru nejméně kilometr a byla lemována vysokými stožáry či kandelábry, jak se jim zdálo z té výšky, ale spíše bohatě tesanými obrovskými sloupy nebo ještě lépe věžemi, jak soudili při dalším poklesu podle dole rozšířené základny.

Čím níže se snášeli, tím více je uchvacoval úžas a - hrůza.

To, co považovali za stožáry, kandelábry a později za sloupy nebo věže, ukázalo se jim, když se snesli tak, že mohli už prostým okem jasně rozeznat tvary, jako velké přízraky bytostí lidských tvarů, několikrát přesahující životní velikost. Na celé ploše nebylo živého tvora, což zvyšovalo jejich tíseň, ba hrůzu. Klesali do kruhu průsvitných příznaků. Byla to jakási vzdušná zjevení, jejichž trup, úžící se do výše dobrých dvaceti metrů, útlý a průsvitný, tvořil jen pomyslný útvar, mlhovitý, neurčitý; teprve od poprsí jevíly se tělesné tvary určitější, ale i ty byly průsvitné. Ohnivá záplava v těchto zjevech se lámala v bílou, sinavě světélkující mlhu, v níž se temně fialově kreslily tělesné tvary.

"Kde to jsme, proboha?" jekal Petr. "Zde máš, doktore, svou učenou teorii o mikroorganismech a podobnosti tvorstva pod vlivem téhož Slunce!" bodal jízlivě. "Tytéž tvary, lidské, ano! Ale jen do půle těla, jako mořské panny, které se podobají lidem spíš než tyto průsvitné fantomy, mlžná zjevení, vytáhla do dvacetimetrové výšky s rozplizlou podstatou... Pro všechny svaté! Tohle bude uvítání!"

"Tak už neskuhrej!" zakřikl ho lékař. "Je to sice příšerné, ale..."

"Kluci," vpadl Arne, "jste směšni! Petrovi bych odpustil. Má někdy až chorobnou fantazii. Ale že ty, Pavle, se můžeš nechat tak uchvátit obrazotvorností, to nechápu, ačkoli je to dílo umělecké..."

"Umělecké dílo?" spráskl Petr ruce. "Snad nechceš říci, že jsou to..."

"Ale ovšem. Sochy."

"Sochy? Člověče, z čeho by musely být, aby působily tak duchovitě?"

"Stačí k tomu sklo. Nějaká sklovitá hmota."

"Zapomínáš, že sklářství spadá také do mého oboru," vypjal se Petr. "Rád bych viděl hut', která by tyhle sochy mohla vyrobit!"

"Doufám, že ji uvidíme. To jen dokazuje velkou technickou vyspělost Mart'anů. A vzácný umělecký vkus. Oba jste se dali unést fantazií a zapomínáte na logiku."

"Jakou logiku?"

"Inu, stačí otázka: jsou-li Mart'ané skutečně duchovité bytosti s mlžným tělem, jak mohli vystavět ty báječné budovy, mosty a vyrobit vzducholodi, které přece nejsou duchovité? K hmotné práci je přece potřeba těla."

"Na mou duši, je to tak!" vykřikl Petr. "Teď už je dobře vidět... úžasné! A koukejte, celá plocha, na kterou se snášíme, je ze sklovité hmoty."

"A domy také," přidal se Pavel. "Proto ten zvláštní lom světla na římsách a výklencích. Pohádková krása! Ale proč nikde není vidět živého tvora?"

"Je noc, Mart'ané spí."

Toto vysvětlení bylo přijatelné. Tak tedy vyhlíží martská noc: rudá záplava z Foibosu, která trvá po západu Slunce asi tři hodiny, kdy ohnivý satelit proletí nad polokoulí Marsu, a pak asi teprve nastane tma, dokud zase Slunce nevyjde. Pojednou vyrazili z hrdla výkřik údivu.

Nad sochami vzplanula světla, zřejmě vytvořená v ovzduší, zcela nezávislá na jakémkoliv technickém vedení a spojení. To však nevyvolalo jejich údiv, neboť se podobala světlům a umělým sluncím, jaká znali v Nemově říši.

Podivuhodnější bylo, že tento kruh světelných kotoučů tvořil jakýsi záhadný nápis, pro ně ovšem nečitelný. Jediné bylo jisté: že je to světelný nápis. A mohli uhodnout, že jsou to slova, jimiž Mart'ané vítají návštěvu z vesmíru. Nejen výtvořem roje světelných kotoučů, obloučků, čárek a křivek, jejichž sladění barev bylo pro jejich zrakový vjem nevyličitelné a skoro neharmonické, ale hlavně podivnými útvary značek působil nápis nejvýš tajemně, čarovně a mocně.

Zatím Foibos prolétl nadhlavíkem a blížil se k obzoru. Jeho nachová záplava se měnila v karmínovou, stíny pod nimi se dloužily a celý kraj, kam dohlédli, zřítověl, šedl a černal.

Když už měli přistát, změnila tři malá letadla dosavadní seskupení a seřadila se do jedné řady, bokem k jejich letounu. Na protější straně dosedala pak současně s malými letadly velká vzducholoď, také k nim obrácena bokem.

Když vzdušná eskorta spočinula na ploše, byl jejich letoun ještě asi deset metrů vysoko a velmi zvolna se snášel, až konečně dosedl tak jemně, že nepocítili nejmenší otřes.

V tom okamžiku zhasl světelný roj ve výši, ale zato se celá plocha i širý kraj rozzářily v záplavě - denního světla. Ale jeho zdrojem nebylo přírodní slunce, nýbrž oslnivá hvězda, která jako ohromný dýmánek vysílala své duhové paprsky. A tento dýmánek zářil z čelenky sochy, která se nad ostatní vypínala mnohem výše.

Současně se objevil nový světelný efekt.

V rozšířené základně, z níž se do výše vypínal mlhovitý útvar této sochy, vystala velká koule, opálově prosvítající, a kresba jejího povrchu jevila tytéž útvary, jaké pozorovali, když se blížili k této planetě. Pochopili, že socha je symbolem, představitelkou Marsu, jenž je takto vítá.

Ale už tu byl nový div.

V základně sousední sochy se rozzářila podobná koule. S údivem hleděli na známé tvary, plasticky vystupující z indigově temných oblastí.

"Země!" vydechli dojatě.

Nebylo pochyby. Mart'ané jim takto naznačují, že znají původ návštěvníků. Teď už zmizely poslední zbytky jejich obav a Arne si mohl také vysvětlit důvod, proč byla jejich elektrická energie ochromena a letounu znemožněno, aby svobodně ovládal svou další cestu k Marsu a přistání.

Ze všeho, co dosud vidí a prožívají, je jisté, že jsou vítáni bytostmi dokonalými a duševně vyspělými. Mart'ané nesporně ovládli přírodu a nebe své domoviny mnohem mocněji a účelněji než obyvatelé Země. Podmanili si všechny živly a mnohem hlouběji vnikli do tajů elektřiny než Pozemšťané.

Jistě se jim záhy vysvětlí a objasní všechny ty vymoženosti, jež jsou výsledkem vyspělého ducha. Byli-li zbaveni vlastní vlády a moci nad elektrickým živlem, pak jen k vlastnímu prospěchu, ba záchraně, neboť vládnu-li Mart'ané neomezeně nad elektřinou své planety, mohly by jejich zásahy působit jen rušivě a vyvolat neodvratnou katastrofu letounu.

Zdánlivě násilně jim z rukou vyrvané řízení přiletu na Mars bylo tedy jejich spásou. A nebylo ani možné jinak, neboť dorozumění nebylo snadné, jak dokazovaly signály vysílané jim vstříc, které jim snad dávaly výstrahu nebo návštěvu o nutném opatření pro jejich bezpečné přistání. Když pak Mart'ané poznali, že jim pozemská posádka nerozumí, vyslali jim vstříc pomoc, která jako lodivod v nebezpečných vodách převzala řízení jejich letu.

Tlakoměr ukazoval na 786°, což na Zemi bývá velmi zřídka, jen za dlouhodobé pohody počasí a sucha v některých tropických krajích.

Ale Pavlovi nebylo nyní dopřáno, aby se zabýval meteorologickým pozorováním.

"Vystupují!" zazněl Petrův výkřik od okna.

Ze tří malých letadel vystoupilo po dvou mužích, kteří stanuli v řadě jako sochy. Všichni byli stejní, nerozeznatelní. Jak oděvem, podobném úboru našich letců, tak i statným vzrůstem těla, ba také tváří.

Ale už volal Arne přátele k protějšímu oknu.

Z velké vzducholodi vycházel ve dvojstupu proud mužů. Všichni byli oděni ve stejných overalech a také tělem si byli navlas podobní: vysoké postavy, sebevědomého, ba vznešeného zjevu. Bylo jich asi padesát. Seskupili se v půlkruhu kolem jejich letounu.

"Nebylo by slušné, abychom na sebe nechali čekat," rozhodl Arne.

"Ale vezmeme si aspoň revolvery."

"Ne, Petře! Nemají zbraně."

"Jak to můžeš vědět? Což je-li celé jejich tělo smrtícím akumulátorem, jako například elektrický úhoř?"

"Pak by nám naše revolvery nebyly stejně nic platné. Žádné zbraně, hoši! Mohlo by dojít k nedorozumění."

"Půjďme!" vyzval Arne kamarády.

A pak... stanuli první Pozemšťané na půdě Marsu.

Jejich první vjem byla podivná vůně, kterou vsáli do plic, tak lahodná, že měli pocit doušku čisté pramenité vody, do které bylo vkápnuto éteru. Byla to směs lesní vůně, moře a ozónu, který převládal.

Arnovi šlehlo hlavou, že je to účinek mocných elektrických výbojů, vzbuzených jednak činností letecké eskorty, která zajisté musela vyvodit nesmírné elektrické napětí při přistávání jejich letounu, a také po předchozích světelných efektech.

"Nebezpečné ovzduší pro naše plíce! Opatrně dýchat!" upozornil lékař své druhy.

Vtom ze středu půlkruhu vystoupil muž a vážně kráčet k nim. Od ostatních se lišil jen tím, že se na jeho prsou třpytila nachově červená hvězda.

Stanul před nimi a rozhovořil se. Jeho hlas zněl melodicky jako hra na cello. Žel, nerozuměli ani jedinému slovu. Vystihli však, že jsou vlídně vítáni.

Muž skončil. Bylo nezbytné mu odpovědět. Hoši se rozpačitě podívali na sebe. Odpoví ovšem Arne, neboť ten mluví dokonale anglicky, francouzsky a německy... ale co s těmito světovými řečmi zde, na Marsu? Každý pozemský jazyk má zde stejnou cenu. Proč by tedy nemluvili česky? První z Pozemšťanů, tři Čechové, vstoupili na Mars. Ať tu zahlaholí jejich mateřština!

Arne spustil. S pochopitelným nadšením líčil city, s jakými vstoupili jako první obyvatelé vzdálené Země na půdu Marsu. Děkoval za přátelské přijetí a velkolepé uvítání.

Byla to přirozená ozvěna nebo umělá reprodukce, mohutný rozhlas, který jeho slova nesl tak mocně v šíř i dál? Hovoří bez přílišného napínání hlasivek, a přece slova znějí, jako by na sta zesílených tlampačů roznášely zvuk až kamsi do nekonečné dálky.

Když skončil, tvář muže nejevila dojetí. Řekl jim několik slov a z jeho pokynu vystihli pobídku, aby ho následovali.

Provázeni ostatními, kráčeli k nejvyšší soše, z jejíž členky zářila hvězda a mlhovitým obalem základny prosvítala veliká koule s obrysy Marsu.

Mluvíci zástupu, snad sám martský vládce, ukázal na kouli a jeho ruka opsala kruh obzorem a dotkla se hvězdy na prsou. Srozumitelné gesto: naše domovina.

Pak pokročili k vedlejší soše, kde prosvítal glóbus s přesnými obrysy Starého světa.

Muž ukázal na Evropu a s otázkou v očích pohleděl na Arna, jemuž pud vložil do úst slovo:

"Čechové!"

Ale ani to nemělo na martského mluvícího vliv. Zřejmě nerozuměl. Snad to bylo vnuknutí nebo vliv nějaké záhadné síly:

Arne vztáhl ruku a jeho ukazováček utkvěl na bodu ve středu čtverce, jejíž plasticky tvořila na glóbu horská pásma Rudohoří, Šumavy, Krkonoš a Českomoravské vysočiny.

Tvář muže se rozzářila uspokojením. Obrátil se k jednomu ze shromážděných, řekl mu několik slov, ten pak vystoupil z řady a čile odběhl ke vzducholodi, kde zmizel.

Za chvíli se vrátil a na úsečnou otázku velitele odpověděl přikývnutím.

Martský reprezentant nyní předstoupil znova před Pozemšťany a jeho rty se pohnuly. Zvolna linula se z nich slova nesrozumitelná jako dříve, ale - jaký to zázrak? Marťan hovořil svou řečí, neznámou a nesrozumitelnou jejich sluchovým vjemům, ale od vzducholodi jako by nejvyšší citlivý megafon vracel ozvěnou ve správné, gramaticky i slohově bezvadné češtině:

"Jako hlava naší krásné Vlasti vítám vás s kruhem zástupců dozorčích rad všech oblastí! Jste prvými bytostmi z širého vesmíru, které poctily naši Vlast svou návštěvou. A jste synové jednoho z národů, které obývají pevniny naší mladé souputnice, Luzné. Nepřekvapuje nás vaše návštěva. Už po mnoho tisíc let sleduje naše Vlast vývoj Luzné. Od mnoha staletí snaží se naši vědci dosáhnout pomocí našich dokonalých přístrojů spojení s Luznou. Všecky pokusy zůstaly však dosud bez odezvy. Teprve v poslední době jsme dostali na signály, vysílané Luznou, odpovědi. Ale nerozuměli jsme jim. Všecky naše snahy, abychom kromě značkových signálů, na jejichž šíření do nekonečna stačí síla našich strojů, mohli použít našeho éterického tlumočnicka, jejíž právě slyšíte, ztroskotaly o nevyspělost přístrojů na Luzné. Nám nezbylo než čekat. Tím pečlivěji jsme sledovali vývoj vaší domoviny, která zvláště od mého mládí jevila v technické vědě potěšitelné pokroky. Věděli jsme, že doba konečného sblížení našich světů se blíží. Avšak technická věda na Luzné kráčela jinými směry, proto pokusy o dorozumění zůstaly dosud neúspěšné, a to nám působilo mnoho trpkého zklamání. Vaší návštěvou nastal obrat. A musím říci, že tento obrat nám dává nejen zadostiučinění, ale přináší nám nesmírnou radost nad vědeckým triumfem Luzné, která vašim příchodem předčila naši technickou zdatnost, neboť z nesčetných směrů a možností volila ve svém duchaplném bádání cestu nejsprávnější, kterou jsme my opomíjeli. Budiž nám omluvou, že technická věda je ve svých možnostech jako vesmír nekonečná a bezmezná. Jako badatelé nechováme vůči Luzné za její krásný úspěch ani nejmenší žárlivost nebo závist. Naopak jsme naplnění nevýslovnou radostí a hrdostí, že mladá Luzná zvítězila tak velkolepě ve vědeckém zápasu nad naší starou Vlastí! Vaše návštěva přinese vaší domovině bohaté ovoce! Budete zasvěceni do výsledků našeho bádání, jichž pak využijete k navázání a

trvalé spolupráci Vlasti s Luznou. Oba světy se spojí k vzájemnému vědeckému rozkvětu a k blahu národů. Vše je vám přístupné a prosíme, abyste hojně čerpali z bohatého zdroje, jenž se vám až do dna nabízí. Ale stejně tak žádáme od vás důvěru, která je nezbytná k vzájemné spolupráci. Jen tak dojdou oba naše světy k úspěšnému cíli," končil martský vládce.

Jak vidět, jeho řeč byla naprosto věcná, bez přepjatých frází a příkras.

Vystihli z ní, že Mart'ané nazývají svou planetu Vlast a Zemí jmenují Luzná. Lichotivé pojmenování, které zajisté vzniklo pozorováním Země, jež v martských astrokopech musela mít malebný vzhled.

Ale nejvyšší úžas v nich vzbudil tajemný éterický tlumočník. Jak tomu mají rozumět? Lidská bytost? Nemožné. Už označení ukazuje na stroj. Ale jaký stroj? Je dosti času na rozluštění této otázky jež jim zajisté bude dáno. Nyní je potřeba odpovědět. Alespoň uslyší, budou-li tlumočena také jejich česká slova.

A skutečně: Arnova řeč, ve které děkoval za přátelské přijetí a důvěru, projevil uznání a údiv nad vším, co vidí a slyší, a nadšeně končil nadějí na svazek a spolupráci Vlasti s Luznou, vše bylo tajemným tlumočnickem proneseno v martské řeči.

Ale shromáždění nevypuklo v jásot, nýbrž zachovalo klid, který působil tím mocněji.

"Jen aby nás teď někam nezvali," zahučel Petr, zapomenuv na - tlumočnicka, který ihned sdělil jeho slova Mart'anům.

"Jsem utahaný jako pes."

Arne už jen mohl vrhnout na Petra káravý pohled. Ale jeho obavu nad Petrovou prostořekostí rozptýlil sám vládce:

"Jste unaveni, přátelé," řekl s úsměvem. "Pro tuto noc je náš úkol skončen. Máte jistě ve svém letounu dostatek pohodlí. Spěte blaze. Ráno vás navštívím."

Vládce se svým průvodem vešli do vzducholodi, která se zvedla a záhy zmizela za temným obzorem.

V záři hvězdy, která dosud plála nad čelenkou sochy, viděli tři malá torpédovitá letadla a před nimi ve strnulém postoji šest pilotů. Zvědavě se přiblížili k nim. Po chvíli nebylo pochyby: nehybná těla, na pohled nerozeznatelná od lidských bytostí, neměla duše. Byly to stroje, roboti.

Teď byl Petr ve svém živlu. Tohle musí prozkoumat. "Co zde děláte?" vyjel s otázkou na krajního robota.

Automat zvedl paži a jeho prst se dotkl čela.

"Podívejte, kluci, jak je zdvořilý! Salutuje. Nazdar, pilote! Jsme přece kolegové, vid'? Proč zde stojíte? Hlídáte nás?"

A tu se z robotovy hrudi ozvala - česká odpověď:

"Čestná stráž!"

Tohle je dobré! I ty automaty odpovídají česky! Jsou zde jako doma! Čestná stráž! Dobře. Proti tomu nelze nic namítat. Vrátili se do svého letounu. Když vstoupili do ložnice, zhasla dosud jasně svítící hvězda nad sochou a celý kraj utonul ve tmě.

"Hoši, tohle je podivné," vrčel lékař. "Na celém letišti není kromě nás živé duše, a přece Mart'ané vědí o každém našem kroku, jak dokazuje zhasnutí světla."

"Nejen to. Vrátili nám elektrickou energii," ukazoval Arne na rozžážené žárovničky na rozvodní desce. "Všecky přístroje už zase fungují až na hlavní páku, která ovšem souvisí s rozsochou, jež zmizela. Můžeme tedy všeho užít, vysílače i přijímače, výměny vzduchu, ale nemůžeme vzlétnout."

"Fešácký kriminál," ušklíbl se Petr.

"Nesmysl!" vyjel lékař. "Takové poznámky nejsou teď na místě. Raději se zamysli nad tím tajemným tlumočnickem a dokaž svůj technický důvtip."

"Myslím, že jsem na správné stopě," řekl Petr za chvíli, "domnívám-li se, že onen podivuhodný tlumočník je sestrojen na podkladě elektromagnetických vln, tedy radiotelefonie jako rozhlas."

"Martský vládce užil výrazu éterický tlumočník," řekl vážně Arne. "Právě toto pojmenování mně objasňuje do jisté míry záhadu. Všiml jste si, že jeden člen rady na pokyn vládce odběhl do vzducholodi a teprve potom začal tlumočník účinkovat, když jsem dříve na glóbu v soše označil přesně území naší vlasti? - Nuže, ve vzducholodi se skrývá celé tajemství éterického tlumočnicka. Nechci říci, že Mart'ané znají národnosti Země. Pochopení a ovládnutí českého jazyka je zajisté mechanickým výkonem tlumočnicka, velkolepého, geniálního přístroje. Není možné, aby Mart'ané při vyspělosti své elektrotechniky, architektury, chemie, fyziky a vůbec všech věd, jak se nám už teď ukazuje, zvládli přírodní síly tak, že se našim smyslům jeví jako zázrak? Mars je o milióny let starší než Země. To se přece musí také jevit na vývoji zdejších obyvatel a všestranného pokroku. Je tu jen otázka, proč Mart'ané dosud nevyužili tlumočnicka k dorozumění se Zemí? Ale i na to bych měl odpověď. Ke každému radiotelefonickému spojení je třeba, aby oba póly měly alespoň přibližně stejnou sílu. A tu zajisté žádná vysílací pozemská stanice nemá takovou, aby odpovídala přístrojům na Marsu. Je možné, že na Země slyšeli signály Marsu, ale nemohli na ně odpovědět. Zemský sluch by snad stačil - totiž jejich přijímače, ale hlas je slabý - jejich vysílače. Správně řekl vladař, že náš příchod ponese ovoce pro styk se Zemí. Je tu totiž možné dosáhnout spojení, a ten pak už najde vhodnou cestu a způsob, jak zesílit hlas Země."

"Jsem na tu mašinu zvědav," zabručel Petr.

"Já též," přiznával Arne, "ale nečekám nic ohromného, žádnou velikou rotačku nebo dokonce celou spleť fabrik. Komplikovanost a velikost je jen na úkor účelnosti a úspěchu."

Kapitola devátá - PLANETA ŠTĚSTÍ

Slunce se smálo plným svým jasným do ložnice, když procitli. Hned na první pohled viděli, že jeho světlo je jiné než to, na jaké byli zvyklí na Země. Zářilo jaksí intenzivněji, s větší průbojností, a jeho paprsky byly nafialovělé. Snad to bylo atmosférou, která, jak pozorovali už v noci, když vystoupili z letounu, byla řidší než pozemská v normálních polohách a

připomínala ovzduší na vysokých horách.

Vystoupili do kopule, kde Arne otevřel okno. Vnikl k nim proud vonného vzduchu, v němž však, jak se zdálo, nebylo tolik ozónu. Nyní převládala vůně lučin, zrajícího obilí a kořenité směsi.

Ačkoliv převážnou většinu martského povrchu zabíralo moře, jak viděli už včera, byl vzduch mnohem sušší než na Zemi, jak dokazovala jeho daleká průzračnost, obloha bez nejmenší stopy výparů, o níž nebylo možno užít označení "nebeského blankytu", neboť byla téměř bezbarvá a v nesmírné výši opalizovala. Ale suchý vzduch se lehce, ba lahodně dýchal a oční ani nosní sliznice nijak netrpěly.

"Později podrobíme analýze složení této atmosféry," řekl Pavel Arnovi, který přikývl, neboť dobře věděl, jak důležitá je tato analýza pro jejich dýchací orgány.

"Podívejte se!" volal Petr od protějšího okna. "Tohle je krása!"

"Kdepak," smál se Arne. "Je to Hrůza."

"Co je na tom hrozného? Koule, duhově zářící ve sluneční záplavě. Nějaký zmrzlý svět."

"Ano, zmrzlý svět. Je to Deimos, vnější Marsův trabant. Český Hrůza."

"Docela bezpodstatné pojmenování. Naopak, je roztomilý. Jako mýdlová bublina, do které bylo vdechnuto trochu kouře. Zajímavé: jeden satelit je žhavý a druhý zledovatělý."

"To se lehce vysvětlí," ozval se Pavel. "Foibos obíhá jen asi šest tisíc kilometrů vysoko a oběhne Mars za sedm a půl hodiny. Touto úžasnou rychlostí letí, aspoň se tak domnívám, na okraji martské atmosféry, která jeho letu klade odpor. Proto je tu tření a tím vzniká žár. Deimos je vzdálen asi třiačacet tisíc kilometrů a jeho oběh trvá přes třicet hodin. Obvod jeho dráhy je sice větší a v poměru ku vzdálenosti je rychlost skoro táž, ale v té výši už není atmosféra, a proto může mrznout. Hoši, tam se musíme podívat!"

"Jen dovolí-li nám."

"Proč by nedovolili? I na Foibos bych chtěl," zatoužil Pavel.

"Hoši, letí sem malé letadlo!" ukazoval Arne na torpédovitý předmět. "Jistě martský vládce. Rychle uklidit v ložnici! Já zatím připravím snídaní!"

"Chceš ho sem uvést?"

"Ano. Sluší se to přece..."

"Správně, Arne," souhlasil Petr. "Aspoň uvidíme, jak bude tomu Mart'anu chutnat evropská snídaně, a budeme moci předem posoudit, čím nás pak pohostí oni."

"Pořád jen myslíš na jídlo," vrčel lékař.

Sotva byli s úklidem jakž takž hotovi, letadlo přistálo. Vystoupil z něho martský vládce, jemuž mladí Pozemšťané pospíšili vstříc.

"Buďte nám vítáni," uklonil se Arne zapomínaje, že Mart'an teď, kdy zde není tlumočníka, nemůže rozumět jeho českým slovům.

Čekalo je však nové překvapení: Mart'an otevřel pouzdro, které nesl v ruce, a vyňal z něho tři eliptické předměty, asi na půl dlouhé, zhotovené z jakési narůžovělé sklovité hmoty, ve které sluneční paprsky hrály mdlými duhovými barvami. Střední část tvořila pás, z jehož nitra pronikal opálový svit, měnivý, jako by uvnitř vířil roj živých světlušek; na obou zahrocených koncích byly bílé růžice. Každý předmět visel na zlatém řetízku a viděli, že totéž tělísko visí na vládcově šňůře.

Mart'an zavěsil domnělý řád na prsa pozemských návštěvníků a rozhovořil se. Mluvil svou řečí, ale z tělísek vycházela česká slova: "Milí přátelé, opětuji upřímně vaše uvítání. Odevzdávám vám malého tlumočníka, takže budete moci s každým obyvatelem Vlasti hovořit ve své mateřštině. Přístroje byly zhotoveny dnešní noci a dostanou je skoro všichni účastníci slavnostní schůze, která se koná dnes večer v Ústřední budově, kam vás zvu a kde se seznámíte s představiteli naší Vlasti."

"Děkujeme vám za poctu a slibujeme, že nezklameme vaši důvěru," uklonil se Arne.

"Přátelé, jmenuji se Agir. A vy?"

Řekli svá křestní jména.

"Zveme vás do svého letounu."

"Rád přijímám."

Mart'an jevil zájem o zařízení ložnice, které, jak řekl, se dosti podobá jejich příbytkům. Ale více ho zajímala kopule, fyzikální a meteorologické přístroje, řídící stolek, a všechny ty podrobnosti a pomůcky pozemských návštěvníků. Hrdost Arnovu zchladli posudkem:

"Poněkud zastaralé. Něco podobného máme u nás v muzeu."

Arne se však rychle vzpamatoval a v duchu se těšil na nové objevy, s nimiž se seznámí.

Ještě horší ránu utrpěla vědecká ješitnost Pavlova. Mart'an z výbavy lékařské laboratoře, pokud nebyly křivule, retorty a zkumavky rozbity při posledním přemetu letounu, pochopil jen chemický účel.

"Lékař?" nechápal Mart'an. "Ach, ano, vzpomínám si už. Byli u nás kdysi lékaři, ale před mnoha věky, jak o nich píší staré dějiny. Ale tato věda už dávno zanikla, neboť od mnoha staletí není u nás nemocí. Jediným lékařem je slunce a příroda."

"A což úrazy?"

"Nechápu."

"Poranění těla."

"Nemožné. Nikdo nepracuje tak, aby se mohl poranit. Všecku práci konají stroje, které vyžadují od lidí jen dozor nebo příkazy."

"Kolik má obyvatel Mars?"

"Mars?"

"Totiž Vlast," opravil se Pavel.

Agir řekl slovo, které nechápali. Zde se vyskytla neodstranitelná překážka, neboť základní početní jednotka měla pro ně nepochopitelný význam. Po marném dohadování podotkl Agir:

"Počet, který je stále udržován na stejné výši."

"Kým?"

"Přírodou."

"Jak dlouho zde žije člověk?"

Odpovědí byla dvě slova: první - číslice - nesrozumitelné, druhé "běhů". Význam "běhů" vystihli: oběhy planety kolem Slunce.

"Naznačte v čárkách počet," podal Pavel Agirovi tužku.

"Dvacet let!" vydechl lékař, když spočítal čárky.

"Musíš to znásobit dvěma!" upozornil Arne, "poněvadž rok zde trvá asi dva pozemské. Tedy čtyřicet let. I to je krátký život."

"Potvrzuje to mé obavy z účinku zdejšího vzduchu," řekl Pavel francouzsky. Předpokládal, že tlumočník nebude schopen překladu, a to se potvrdilo.

"Krátký život? Mýlíte se. Za tu dobu splní každý svůj úkol a spokojeně se uloží k odpočinku. Smrt je zde sladká."

"Což neznáte bolesti?"

"Bolest? Chcete říci nelibý pocit? Sám se nepamatuji. A také nikdy jsem neslyšel... Snad při úmrtí, v rodině trochu stesku."

"Jak jste stár?"

Agir načrtl jedenáct čárek. Tedy dvaadvacet pozemských let. Tenhle statný muž se vzhledem čtyřicátníka je mladší než oni!

"Děti dospívají v pátém oběhu, kdy založí svou vlastní domácnost. Za celý lidský věk je rodina obdařena jen jedním dítětem."

Pojednou upřel Agir oči k otvoru, kterým se sestupovalo do ložnice.

"Jaký je to tvor?" tápal se, udiveně hledě na Habakuka, který stanul na prahu.

"Kočka," odpověděl Arne zbytečně - neboť Mart'an zřejmě nechápal.

"Zvíře?"

"Ano. Domácí zvíře. Obveseluje nás. Je přítulné, hravé."

"Domácí zvíře? Známe zvířata z muzeí. Žila u nás kdysi v dávném pravěku. Ale to byly strašné nestvůry, veliké obludy. Už dávno vymizely. Domácí zvíře, přítulné? Nechápu. Je jich na Luzné mnoho?"

"Mnoho a rozmanitých. Maličkých, že je možné skrýt je v dlani, a velikých, že by se nevešla do této místnosti."

"Ubohá Luzná. Proč je nevyhubí? Proč živí takové ničemné tvory?"

"Mnohá z nich jsou užitečná. Pracují v polích či plantážích, dávají mléko a maso."

"K čemu maso?"

"K jídlu."

"Cože? Což lidé na Luzné jedí... hrůza! Ach, Luzná! Ubohá Luzná. Jak je možné, že vaše duše vědecky tak pokročila, když těla mají takové dravčí choutky?"

"Tu to máme!" zavrčel Petr. "Čím se živíte vy?"

"Pohostíme vás večer," odpověděl Agir vážně.

"Chtěli jsme vás uctít snídaní, ale myslím, že v zájmu vašeho zdraví bude lépe..."

"Ano, ovšem. Děkuji. Nemohl bych..." souhlasil přeochoťně Mart'an.

A tak se Agir jen se zájmem díval, jak si Pozemšťané pochutnávají. Dokud pili kávu, tvářil se příjemně. Ale když začali žvýkat suchary, jeho tvář se sraštila. Pavel vytušil příčinu.

"Což vy nejíte tuhou stravu?"

"Nikdy. Žvýkání má v sobě cosi zvířecího."

"K čemu máte tedy zuby?"

"Zuby? Co je to?"

V Pavlovi se probudila antropologická vášně. Prohlédne si dokonale tohoto Mart'ana.

"Dovolte, prosím," zvedl mu hlavu.

A nedbaje Agirova údivu, co s ním pozemský lékař provádí, odchlípl jeho rty:

"Chudozubec, ba bezzubec, jako jihoamerický mravenčík," mumlal, vida místo chrupu jen vpředu nahoře i dole jakousi perlovitou plotýnkou, která byla spíše jen k ozdobě než k praktickému použití. "Oční reflexy správné, vlastně citlivější než u pozemského člověka. Duhovka... jakou má vlastně barvu? Ve světle je modrá, zatemněná je skoro černá. Tep: sto šedesát. Mnohem rychlejší, dvojnásobný oběh krve, která musí být řidší. Tím je vysvětlen krátký věk, jehož doba odpovídá dvojnásobnému krevnímu oběhu a rovná se osmnácti rokům pozemského člověka. Všecko se shoduje. Ke krevní a srdeční činnosti je to poměrně slušné stáří. Děkuji a promiňte..."

"Není třeba, abyste se omlouval," usmál se Agir. "Jsem vám úplně k službám. Ctím každou vědu."

"Pak prosím, abyste mně dovolil vzít trošku vaší krve k prozkoumání," chňapl lékař po projevené ochotě.

"Mou krev? Jak ji chcete...?"

"Jen touhle maličkou injekční jehlou ze žíly na předloktí."

Agir ochotně vykasal rukáv. Odhalila se bělostná paže, protkána modrými žilami a cévami. Mart'an ani nepohnul brvou, když se jehla vbodla do žíly. Do zkumavky prudce vstříkla růžová tekutina.

"Kdyby to byl Pozenšťan, trpěl by smrtelnou chudokrevností," mumlal Pavel. "Neslýchaný nedostatek krvinek. Ale zato je tahle krev o sto procent čilejší. Cítíte bolest?" obrátil se na Agira.

"Ne."

Mají Mart'ané vůbec nervy?

"Rozčílíte se někdy?" zaútočil otázkou.

"Rozčílit? Jak to myslíte?"

"Lítost, radost, zlost."

"Nechápu význam."

"Šťastní lidé!"

"Ano, jsme šťastní. Však poznáte náš život," přikývl Mart'an klidně.

"Nuže, přátelé," vstal od stolu, "musím za svou práci. Odpoledne přijdu pro vás. Provedu vás částí města."

Když vyšli z letounu, napadla Arna otázka: "Co tahle čestná stráž?" ukázal na řadu dosud nehybně stojících robotů.

"Doufám, že vás neznepokojuje?"

"Je to vojenský oddíl?"

"Naopak. Vaši sluhové, kdybyste něco potřebovali. Vyhoví každému vašemu přání."

"Vojsko nemáte?"

"Bývalo u nás před mnoha a mnoha věky, kdy Vlast prožívala kruté doby duševního vývoje. Od nepaměti není u nás třeba ani ochranných sborů."

"Což soudy? Právo?"

"Neznáme soudy. Každý jedinec má právo, jež je vzájemně ctěno a je posvátné."

"Pak jste vytvořili ráj na své planetě?"

"Žijeme jako lidé," řekl Mart'an skromně.

Letadlo s Agirem už zapadlo kdesi mezi bloky domů a naše trojice dosud stála na plošině, zdánlivě zaujata pohádkovým panoramatem města, jež se pod nimi rozkládalo jako nesmírný křišťálový přelud. Ale oči mladých Pozenšťanů nevnímaly nic z čarovné duhové a opálové hry slunečních paprsků, odrážejících se částečně i pronikajících tajemnou hmotou staveb.

Jejich mysl souhlasně vzpomínala na dojmy z Agirovy návštěvy. Jací jsou to lidé? Mnohem vyspělejší duševně a dokonalejší tělesně! Neznají nemoci ani úrazy. Jejich život je sice krátký, ale jen zdánlivě. Děti dospívají v muže a ženy už v desátém roce - podle pozemského měřítka. Tedy rychlý vzrůst těla - a jsou to obři proti Pozenšťanům - a stejně rychlá vyspělost duše. Pak jim zbývá třicet let k plodné práci. Zdá se to málo, ale Mart'ané správně chápou smysl lidského života, jeho hodnotu, která se nenaplnuje dobou, nýbrž výsledky vykonané práce.

Na jejich vyslovený názor o ráji řekl Agir: "Žijeme jako lidé." Tři skromně a klidně vyřknutá slova, jimiž Mart'an zajisté ani netušil, jaký mravní políček dává Luzné.

"Nikde v tom ohromném labyrintu není ani stopy po kouři nebo prachu," řekl Arne.

Současně slyšeli jeho slova v martské řeči. To jim připomnělo přístroje, zavěšené na šíji.

"Hoši, pojďme," pobídl Pavel, "prohlédneme si v laboratoři tajemného tlumočnicka."

Vrátili se do letounu.

"Úžasné!" mumlal lékař, prohlížeje přístroj.

"Působí to příšerně!" líčil svůj dojem Petr. "Hleďte jen! Jak mluvím, vlní a svíjí se to pod průsvitným obalem střední části, jako by tam bylo uvězněno cosi živého. Děsím se!"

"Máš pravdu, Petře," souhlasil Arne. "Co jen to je? Prostor, do kterého by se vešlo jen malé jablko. Ano, není možné, aby tam byl nějaký stroj z mrtvé hmoty, akumulátor a spleť drátů nebo podobně. Také to není tekutina. Nejspíš by se to mohlo přirovnat ke kvasicímu těstu. Jakási protoplazma, buničina, bílá, nažloutlá nebo snad růžová, nelze to ani určit při opalizujícím průsvitu obalu; nebo opalizuje ta hmota? Počkejte, teď nemluvme a pozorujme, jak vypadá v klidu."

Arne zmlkl a hmota znehybněla. Teď viděli. Opalizování ustalo a z obalu prosvítal mdle zažloutlý povrch, protkaný sotva viditelnou, jemňoučkou hustou sítí, jejímž středem se táhla mírně zvlněná nitka, asi milimetr v průměru, modrá, od níž se na obě strany rozvětvovaly slabší, rozplývající se v jemné zrnění.

Lupou zjistili...

"Doktore! Je to možné?" vydechl Arne přiškrceně.

Pod účinkem zvuku se hmota zavlnila. Lupou viděli, jak od nejsilnějšího kořene střední nitky se do celé sítě vlil temně modrý proud. Jemňoučké nitky se o poznání rozšířily. Zřetelně vyvstal dojem miniaturního kmene s bohatou korunou haluzí, ratolestí a snítek... Za okamžik, kdy dozněla Arnova otázka, přetlumočená do martské, řeči, vrátilo se vše do předešlého stavu.

"Nemohu pochybovat," zvedl lékař údivem rozšířené oči, "je to mozek! Živý mozek! Naprosto dokonalý, vzorně vyvinutý mozek. Počkejte! Vždyt' zde mám fotografický snímek mozku. Ano, zde je! Hleďte! Týž tvar, rozvětvení žil a cév! Tiše! Pozorujme v klidu!"

Přece však zjistili rozdíl: proti lidskému mozku byla tato zdrobnělina chudší na okrajích, ale zato temeno střední koruny bylo vytáhlejší a končilo dlouhou žilkou, jež vyčnívala z koruny jako dlouhá suchá ratolest.

Pavel ukázal na tuto odchylku s výmluvným pokynem, aby lupou pozorovali účinek:

"Zde je hlavní nerv, který tlumočí z češtiny do martsčiny a naopak."

Při těchto slovech viděli pod lupou, jak se tato céva vzdula, rozechvěla a zklidněla, když lékař utichl.

"Teď se mně rozběsklo," pokračoval s vítězným úsměvem. "Základní zjištění: je to mozek. Sice zdrobnělý, ale dokonalý svou činností. Jak toho bylo dosaženo?"

"Vzpomeňte si," pravil Petr, "na glóbus dědečka Nema. Tohle je, myslím, podobný glóbus, jaký má Nemo ve své říši. Na tom vynálezu má také značně velký podíl Arnův otec."

"Myslím, že Petr má pravdu," rozhovořil se Arne. "Ale je tu značný rozdíl. Nemovo zařízení je jakýsi druh vyzvědače, mechanického všezvěda. Tohle je něco zcela jiného. Je to přímo zázračná duševní činnost. Ale jak si ji vysvětlit? Mozek? Dobře. Ale jak byl vytvořen?"

Po chvíli ticha se ozval Pavel.

"Na to náš lidský rozum nestačí. Je do těch přístrojů vdechnuta duše? Nezdá se. Je to živelná síla? Ani to ne. Tedy mechanická? Ale jaká? V čem ji tu hledat?"

"Zde je!" ukázal Arne na rub přístroje, jehož si dosud nevšimli.

A tu viděli, že střední část rubu je temná a nehybná, i když tlumočnick pracoval.

"Zde je odpověď na tu otázku, Pavle," opakoval Arne. "Prozatím se musíme spokojit s tím, že výtvor mozku a jeho činnost zůstává pro nás záhadou. Ale je jasné, co činnost vyvolává a udržuje. Vyvolává ji elektrické dráždidlo, jakýsi kondenzátor nebo generátor, který je napájen živelnou elektřinou, tedy nevyčerpatelný."

"Jakým způsobem však Mart'ané dovedou roztříštit mikroorganismy Pozemšťanů a podřídít si jejich činnost?" ptal se Pavel.

"Do jisté míry je tu podobnost s Nemovým glóblem," uvažoval Petr. "Nemo zapojí kontakt do některého bodu na glóbu, a na televizní desce se mu objeví hledaný detail. Pak v tom místě vidí a slyší."

"Tohle je něco jiného," namítl Pavel. "Zde je mozková činnost, ovládání dvou řečí na dvou různých planetách."

"Ano," souhlasil Arne. "Nezapomínejme, že už včera večer odpověděl robot Petrovi na českou otázku - česky, když stiskl jakýsi knoflík na své lebce, což Petr mylně považoval za salutování. Podle toho tedy měli ti roboti, nebo aspoň jeden z nich, totéž zařízení už večer. A dále: při našem přistání byl prosvícený glóbus. Museli tedy Mart'ané vědět, že přicházíme ze Země. Ostatně jsme také tak byli uvítáni. Když jsem pak ukázal na obrys naší vlasti, objevil se tlumočnick. Proto zde musí být nějaký jiný vliv, který usměrňuje."

Marně si lámali hlavu.

"Pojďme si raději, prohlédnout plošinu," pobídl Petr.

Půda plošiny byla ze sklovité hmoty, bez spár, jakoby z jednoho kusu, a splývala se sochami, které jako by z ní vyrůstaly. Hvězda nad čelenkou představitelky Marsu od rána nesvítla a také obrys Marsu v jejím spodku a glóbus sousední Luzné zmizel. Nyní, v záplavě Slunce, působil na ně okruh těchto planetárních symbolů mohutným dojmem skvělého uměleckého vkusu. Ale jaké planety ostatní sochy představovaly, nebylo možno uhádnout, neboť charakteristika nebeských těles byla u Mart'anů zcela jiná.

Tři malá letadla se tvarem téměř úplně podobala Nemovým: torpéda bez nosných ploch a viditelného řízení, asi sedm metrů dlouhá a přes půldruhého metru v průměru.

Roboti byli od Mart'ana rozeznatelní jen pletí na obličejích, mléčně bílou, lesklou a slabě průsvitnou. Jejich těla oděná či spíše politá jakousi látkou podobnou kaučuku byla z porcelánovité hmoty. Na hlavě seděla kovová přilba s trojzubcem na temeni.

Oči měly skelný, netečný výraz. Ale když se Pavel vypjal na svých dlouhých nohou a pohleděl zblízka, užasl: v zornicích se zavlíno.

"Oči reagují," řekl udiveně. "Vidíš mne?" otázal se.

Robotova paže se zvedla a prst se přitiskl na kulatý knoflík v čele přilby. Paže sklesla a ze šterbiny robotových úst vyšla odpověď:

"Vidím."

"Koho vidíš?"

"Tři muže."

"Tři muže! Ten stroj počítá a vyjadřuje číslíčky česky! Nová záhada!"

"Proč záhada? Jsem člověk!"

"Člověk? Mart'an?"

"Zpola."

"Označ přesněji!"

"Spojka mezi Marsem a Zemí."

"Proč ne mezi Vlastí a Luznou?"

"Teď jsem pod vlivem Země."

"Změň se pod vliv Marsu!"

Robotova paže se zvedla a prst stiskl knoflík v přilbě.

"Tohle je úžasné," hučel Arne. "Naše teorie není úplná. Zde máme nový div: tihle roboti mohou svou martskou činnost oddělit od pozemské. Teď chápu, proč Agir řekl, že jsou to naši sluhové a vyplní každé naše přání!"

Prošli mezi sochami a zanedlouho stanuli na okraji plošiny vroubené zábradlím. Hluboko pod nimi se do nedohledna rozkládalo město a kolmo dole pod plošinou se zvedalo cosi jako obrovský plynojem, matně průsvitný válec, zakončený na temeni mohutnou kovovou rozsochou, jak viděli, když se vyklonili přes zábradlí.

Ale v příštím okamžiku zděšeně uskočili zpátky, zachváceni závratí.

Mezi hroty rozsochy a dnem plošiny zela - prázdnota. Celá tato kilometrová plocha se vznášela ve vzduchu. Bylo to něco podobného jako jejich přistání na Měsíci, kdy letoun utkvěl několik metrů nad povrchem.

"Ten válec je kondenzátor. Podobný, jaký jsme viděli v Nemově říši, jenže značně, menší. Ale to naopak dokazuje veliký pokrok Mart'anů v technické vědě, neboť jeho výkonnost je nesmírná, dovede-li takový objekt udržet ve výšce

a klidu, jako by spočíval na pevné půdě. Je vidět, že Mart'ané skvěle zvládli magnetismus a elektřinu své planety, také se nám vysvětluje, proč jsou všechny budovy vystavěny ze sklovité hmoty i s kondenzátorem. A také ulice a prostranství jsou jí dlážděny. Kondenzátor stojí uprostřed města, a tu je třeba silné izolace, aby nedošlo k elektrickým výbojům, které by mohly způsobit katastrofu."

"Dobře, Arne," připouštěl Petr. "Ale také celá tato plocha je z téže sklovité hmoty, která, jak vidíme, je silná dobrých deset metrů."

"A proč není vidět na ulicích živé duše?" divil se Pavel. "Všude je mrtvo. A je přece den! V těch divech jsme zapomněli na triedry," vyňal Pavel z pouzdra dalekohled.

Chvilí pozoroval ulice, překlenuté mnoha krytými přechody mezi bloky domů. V jejich středu tkvěl několik metrů nad povrchem kulatý otvor, z něhož se hvězdíkovitě rozbíhaly dlouhé kryté chodby jako nohy obrovského pavouka. Vše bylo průsvitné, skoro průhledné. Nesmírné, nedohledné křišťálové město. Pravidelné bloky domů, opálově a duhově svítící obrovská tělesa, navzájem spojená průsvitnými cévami.

"Je tam život!" vykřikl Arne.

"Kde?"

"V těch přechodech na křižovatkách."

"Půjč mi triedr!" vyrvál Pavel Arnovi dalekohled z ruky. "Na mou duši!" hučel, "proudí tam život jako krev v tepnách."

"Podle toho Mart'ané nechodí po otevřených ulicích. Alespoň ne zde, v téhle části města. Zdá se, že jsme nad průmyslovou částí, kde jsou jen dílny. Možná že tohle je výlučně elektrická čtvrť, ohromná elektrická továrna, jejímž středem je kondenzátor. Škoda, že náš obzor i z této výše je malý, neboť překáží bloky domů," litoval Arne. "Ale proč neobejdeme plošinu? Snad se nám naskytne jiný výhled."

Leč všude bylo stejně. Do nedohledna stály tytéž shluky staveb s přemostěním a pavoučitými křižovatkami. Jen v jednom směru bylo vidět v tom křišťálovém moři svěží zeleň, ale tak daleko, že objektiv triedru jim prozradil jen koruny stromů a husté křoví, do jehož tajemna nemohli vniknout.

Když prohlíželi obzor, zjistili jen, že stejné tvary budov končily v širokém okruhu, v jehož středu stáli, a za touto čarou zdál se vzhled změněn. Ale bylo to tak daleko, že jejich triedr nestačil, aby mohli postihnout podrobnosti. Nesporné bylo, že v jednom směru se tyčily do výše vysoké paláce, dále jakési věžovité mrakodrapy nebo snad chrámy, jinde zase rozsáhlé plochy, bílé jako solné pouště, protkané modrozelenými stuhami, v nichž vytušili průplavy, a opět jinde veliké plochy, do jejichž smaragdové zeleně byly vsazeny křišťálové hranoly; asi vilová čtvrť. Ale přesto, že vzduch byl neporovnatelně čirý, bylo vše tak daleko, že se obzor v těch místech skláněl a objektiv jim zkresloval přehled.

Rozladění neukojenou zvědavostí vrátili se do letounu.

"Arne, dáme se do práce," řekl lékař. "Provedeš analýzu vzduchu. Já prozkoumám složení Agirovy krve. Velice mě to zajímá."

Arne radostně přikývl.

Rozbor vzduchu potvrdil lékařovy obavy. Vykázal značně víc kyslíku na úkor dusíku, z inaktivních látek více hélia, které převládalo nad argonem; byl také zastoupen neon a xenon, ale úplně chyběl krypton. Z vedlejších sloučenin nebylo tu skoro ani stopy po čpavku, vodíku a sirovodíku. Zato Arne zjistil značné množství neznámého plynu, který silně reagoval na vstřebávání elektřiny. Výsledkem rozboru bylo: ovzduší Marsu je sice lahodné, lehce dýchatelné, ale suché a rychle okysličuje plíce.

Dlouho zde nesmějí pobýt. Mají sice skafandry, ale těch nelze vždy užít.

Lékařův rozbor Agirovy krve přinesl také pozoruhodné výsledky. Krevní plazma vykazovala více bílkovin a uhlohydrátů, ale téměř ani stopy po nerostných součástkách. V podstatě byla tato nejdůležitější složka lidského těla řidkou tekutinou, ale čilou a životnou. Červených krvinek, které tvoří u Pozemšťana hlavní podstatu zdravé a hutné krve, bylo méně než bílých. Byl to také rozdíl nepříznivý a povážlivý pro jejich delší pobyt na této planetě.

Rozhodli se proto, že pobyt na Marsu, pokud to jen bude možné, zkrátí, ačkoli nemají příčiny k přílišným obavám.

Slunce zapadalo bez červánků, jen zezlátlé a opalizující, jako by prosvítalo jemnou mlhou. Sotva kleslo za obzor, objevil se na obloze nepopsatelně krásný úkaz.

Od západu vyšlehl nesmírný vějíř zlatých paprsků a kolem něho se utvořila dvojité duha. Současně od severu a jihu stoupal do výše jemný, průsvitný, mléčně bílý závoj, až se v zenitu spojil. Hned poté se zarosila okna jejich letounu.

"Mží," řekl Arne.

Ale tato vláha, spíše jen rosa, se snášela jen po několik minut, přičemž obloha ztemněla a pak náhle vzduch zprůhledněl a vysoko na nebi se takřka jedním rázem rozkmitaly hvězdy.

"Tak tohle je asi všechna každodenní vláha, která udržuje při životě zdejší rostlinstvo. To mi nejde do hlavy! Mořské oblasti jsou zde přece rozsáhlé a přesto se z nich voda tak málo vypařuje."

"Dovedu si to vysvětlit, Pavle. Celý povrch Marsu je umělý skleník."

"Hle," ukázal Arne na ohnivou záplavu na východě: "Foibos nastupuje!"

A právě když se ohnivý kotouč vynořil nad obzor, spatřili v dálce ozářený bod, který se rychle blížil. Zanedlouho přistálo na plošině větší torpédovité letadlo a z jeho nitra vystoupil Agir.

Za chvíli už letěla trojice Pozemšťanů s martským vládcem, aby se zúčastnila slavnostního večera.

Kapitola desátá - DÉMON

Hluboko pod nimi ubíhalo město. Letěli tak rychle, že podrobnosti ani nemohli pozorovat. Vystihli jen, jak se pojednou změnil ráz budov, a než se nadáli, přistálo letadlo na ploché střeše rozsáhlé okrouhlé budovy, podobné římskému Koloseu.

Vedeni Agirem vstoupili do jakési věžičky, a sotva za nimi zapadly dveře, cítili, že rychle klesají dolů. Za okamžik se zdviž zastavila. Vystoupili do chodby, jasně ozářené světlem, které proudilo z celé plochy stropu, v jehož průsvitné hmotě hrálo pestrými barvami v plastických reliéfech a arabeskách.

V čele chodby otevřel Agir dveře.

Se zatajeným dechem stanuli na pódiu, které se podobalo jevišti, odkud hleděli do ohromného okrouhlého sálu. Na pódiu stál obloukovitý stůl, na němž se duhovými barvami třpytily poháry, a dále stály dlouhé řady stolů, takže jejich konce v perspektivě se zdánlivě sbíhaly a působily dojmem opálových pruhů, posetých řadami pestrých drahokamů. Když vstoupili, rázem utichla jemná harmonie hlasů a ohromná místnost, naplněná několika tisíci Mart'anů, ztichla tak, že slyšeli vlastní dech.

Stůl na pódiu nebyl dosud obsazen. Jeviště mělo tvar veliké mušle, jejíž dutina byla vyzdobena živými rostlinami a květinami, které se podobaly palmám, banánovníkům, filodendronům a jiné tropické vegetaci.

Agir uvedl trojici do popředí pódia. Prostými slovy oznámil původ vzácné návštěvy, která po večeři podá jejich učencům vyličení poměrů na Luzné.

Žádný jásot se neozval po jeho slovech; jen sotva znatelný šumot jako jemná vlna prolétl sálem.

Nato pokynul Agir hostům, aby si sedli do čela stolu. Ale dříve než usedli, vystoupilo na pódium několik mužů, které Agir představil jako přední učence.

Tlumočící přístroje plnily skvěle svůj úkol.

Nejbohatší látku k výměně názorů, poučení a objasnění mnohých záhad měl Arne. Jeho rozprava s elektrotechnickým odborníkem Garsem po levici a chemikem Silkem po pravici byla tak živá, že se Petr sousedící s Garsem a Pavel vedle Silka jen zřídka dostali k otázce. Avšak Petr se záhy utěšil svým druhým sousedem, dosud uctivě čekajícím na Pozenšťanovo oslovení, po němž se ze zamlklého Mart'ana vyklubal strojař. A také Pavlovi se v druhém sousedu objevil vítaný zdroj odborných znalostí martské přírodní vědy, takže lékař mohl aspoň částečně nasytit svou lačnou duši.

Večeře.

Na stole nebyly přístroje. Jen poháry a kalíšky, naplněné různobarevnými tekutinami a sirupy, jež popíjeli. Některé nápoje byly bez chuti a jen podle vůně mohli usoudit na výtažek nebo odvar rostlin. Sirupy byly ovšem hutnější a jejich chuť rozdílná, ale i ty svědčily o rostlinném původu.

Večeře se odbyla v několika minutách. A tu měli podivuhodný pocit úplného nasycení a příjemné tělesné i duševní svěžesti.

Po večeři, vyzván Agirem, ujal se slova Pavel. Jeho přírodovědecká přednáška, nesčetnými přístroji tlumočená do martsčiny, byla napjatě sledována a ticho bylo přerušováno jen jemnými vlnami údivu, zvláště když líčil rozmanitost pozemského podnebí, rostlinstva, zvířeny a jiného živočišstva, jejich užitek i škodlivost. Projevy údivu vyvrcholily, když popisoval rozmanitost lidských ras a národní zvláštnosti.

Po něm se rozhovořil Petr.

Líčil pozemské dopravní prostředky, průmyslová zařízení a vše, co spadalo do jeho oboru. Také jeho přednáška byla sledována publikem pozorně, ale s klidem, z něhož čísel jakýsi chlad. Bylo vidět, že tisícové shromáždění se - nudí asi tak, jako posluchači při poslechu přednášek, které jsou jim známy jako pravěké zkazky, přežitky z dávných dob vědecké zaostalosti.

Toto opovržení Petra dopalovalo. Chtěl je oslnit, a proto se stoupajícím zápalem chrlil ze sebe i všecku hrůzu a děs válečných strojů s nadšením strojníka, který triumfuje v domnělém pokroku své vědy a pase se na úžasu svých věrných posluchačů. Čím více se na tvářích Mart'anů zrcadlila hrůza, tím barvitěji Petr popisoval válečnou techniku doby, než Nemo přemohl svět.

"Proboha, zadrž, blázne!" zašeptal lékař.

Ale Petr byl v ráži, či spíše ve spárech samého ďábla, který se v něm chechtal a štvál ho k ještě větší vervě, vzletu.

A tu pojednou shromáždění procitlo z ohromení. Táhlý, sténavý výdech vzlétl ze strnulé masy k vysoké klenbě.

Petr se vzpamatoval; pozdě! Nedopověděné slovo mu uvázlo v hrdle. Studený pot zrosil jeho čelo.

Co to bylo? Jaký to zloduch ovládl jeho rozum a vložil mu do úst tato hrozná slova? Co bude teď? Petr vidí, jak se tisícová masa v ohromném sále vlní, zvedá a valí se k východům.

Uchvátil ho pocit, jako by pod ním mizela půda a on se řítí někam do propasti.

Všecko ostatní mu utonulo ve zmateném víru.

Vnímá jen, když letadlo s nimi přistálo zase na plošině a když se se svými druhy octl v letounu.

"Co... co to bylo... proboha?" jektl.

"Ba," vyjel naň lékař. "Zasloužil bys svěrací kazajku nebo aspoň náhubek. Provedls krásnou věc! Postavils Luznou do pěkného světla. A nás... darmo mluvit! Jsme tu znemožněni! Vidí v nás netvory! Bůh ví, co s námi bude! Ani Agir nás už nedoprovodil zpátky. Teď už nejsme hosty. Jsme vězni!" vyřázel ze sebe, běhaje rozčileně po kopuli.

"Přivedls nás do choulostivé situace, Petře," řekl Arne vážně. "Ale doufám, že není všechno ztraceno. Mluvil jsem s Agirem. Naštěstí si lidé zde dovedou udržet rovnováhu. Musil jsem použít chytrosti, lži z nouze. Řekl jsem Agirovi, že tvé líčení spadalo do dávné minulosti a nyní že je stav na Luzné zcela jiný. To žeš chtěl právě dodat a vysvětlit, když se shromáždění dalo už uchvátit tvým příliš barvitým líčením a poděšeně prchalo ze sálu. Agir, jak jsem vystihl, do jisté míry pochopil a dovolil, abych já doplnil tvou přednášku náležitým vysvětlením, které zítra dopoledne přednesu v martsčém rozhlasu. Mám naději, že věc napravím. Jinak by nám skutečně hrozilo nebezpečí, že zde uvážneme. Co tě to jen napadlo, takhle hovořit?"

"Zlost!" mumlal Petr. "Uchvátil mne vztek, že ty limonádníky nezajímalo nejmodernější válečné strojařství, a tak jsem jim chtěl ukázat."

Druhý den ráno přistálo malé letadlo s Agirem na plošině a odvezlo s sebou jen Arna, který přednáškou napravit děsivý dojem Petrovy řeči. Alespoň se tak zdálo, neboť jeho přednášku doplnil Agir krátkým dodatkem, v němž obyvatelstvu Vlasti doporučil návštěvníky z Luzné do přátelství a důvěry.

Snad působil také vliv mnoha zajímavostí Arnovy přednášky, která Mart'anům vysvětlila četné rozdíly v podstatě martské a pozemské elektřiny.

To, že Arne poněkud napravit trapné nedorozumění, přineslo naší mladé trojici svobodu pohybu. Dosavadní čestná stráž se na rozkaz Agira změnila v piloty a jejich tři letadla v dopravní prostředky, jichž mohli podle své volby použít kdykoliv k prohlídce Marsu.

Tuto Arnovu zprávu přivítali s jásotem. Radili se hned o plánu svých exkurzí a shodli se na tom, že si nejdříve prohlédnou jižní polokouli, která vábila hlavně přírodovědce Pavla svým arktickým vzhledem, jak se jim jevil ze stratosférické výše.

"A to poletíme každý zvlášť?" tázal se Petr.

"Můžeme, chceme-li. Ale odepřeme-li si trochu pohodlí, stačí pro nás jedno letadlo."

"Eh, jaképak pohodlí. Přece se neodloučíme!"

"Tak tedy zítra ráno odstartujeme," rozhodl Arne.

Avšak téže noci zažili překvapení, které si nemohli vysvětlit.

Foibos dohořival za obzorem a kraj se halil v tmu, když se pojednou na východě objevil bod, lesknoucí se v ohnivé záři Foibosu, a rychle se blížil. Za okamžik se z výše sneslo kolmo na plošinu malé torpédovité letadlo.

"Kdopak nás to tak pozdě navštívil?" hučel Arne. "Agir to jistě není. Ten létá z opačné strany."

"Nějaký král od východu," zasmál se Petr.

Letadlo přistálo a na plošinu vystoupil muž. Vyšli mu vstříc.

"Slyšel jsem vaši zajímavou přednášku. Rád bych věděl něco bližšího. Doufám, že mě neodmítnete," hovořil.

"Nezvyklá doba k návštěvě, ale..."

Muž jevil zájem o zařízení letounu. Byl až dětinsky zvědavý.

"Přejete si některá objasnění?" pobídl ho Arne.

"Vím všechno. Byl jsem také včera na večírku."

"Nepamatuji se, že bych vás byl viděl."

"Ovšem. Nebyl jsem mezi "vyvolenými". Seděl jsem mezi obecností."

Agir a všichni, s kterými se včera seznámili, měli přímý pohled, v němž se zrcadlila upřímná duše. A tenhle muž byl jaksí jiný.

Jeho oči, vodově šedé se zeleným svitem, tékaly po předmětech, jako by se vyhýbaly přímému styku s jejich pohledem. Také vlasy měl světlejší a vůbec se lišil postavou od statných Mart'anů. Byl o něco menší než Pavel, štíhlý a jeho tichá a lehká chůze mimoděk připomínala kočkovitou šelmu. Hlas zněl tiše, sice melodicky, ale přece nelibě.

"Nuže?" pobídl ho Arne.

"Včera jste vyděsil celou tuto polovičku pásma," hovořil návštěvník k Petrovi a kolem jeho rtů se kmitl úsměšek.

"Lituji, že jsem tak hloupě hovořil," řekl Petr upřímně.

"Nemyslím, že by vaše přednáška byla hloupá. Naopak, byla velmi cenná - pro mne."

"Pro vás? Vy jste se nepolekal?"

"Ne. Na naší straně se už dávno nelekáme."

"Na které straně?"

"U protinožců."

"Ach, jste z druhé polokoule?"

"Ano."

"Tam jsou jiné poměry?"

"Poměry i lidé."

"Jiní lidé? Hm, ano, vypadáte jinak," přikývl lékař s dvojsmyslným úsměvem i výrazem slova a za tichého souhlasu svých druhů.

Ale už viděli, že zaběhli dál, než jak jim velela opatrnost a prozíravost. Vodově šedé Mart'anovy oči v okamžiku pozbyly své těkavosti a jako dvě dýky se vbodly do očí lékaře. Současně z nich vyšlehl tak prudký, jedovatě zelený svit, že Pavel zamžikal.

"Ano, vypadám jinak než "agirovci". Jsem menší tělem, asi jako vy. Ale duše se neměří na váhu," linulo se syčivě z Mart'anova hrdla.

Pod dojmem těchto slov zavládlo tíživé ticho. Zelené oči, v jejichž středu svítil žhavý bod, působily na ně jako magický pohled jedovatého hada.

Konečně se vzchopil Arne k přímé otázce:

"Nenávidíte Agira?"

"Jsem protinožec."

"To vás ale neopravňuje..."

"Jiné poměry u nás, řekl jsem už. Jiný duch."

"Má tedy Mars dvojí tvář?"

"Správně jste to vystihl. Ale pravíte "Mars". Co značí to jméno?"

"Tak ho nazýváme u nás, na Zemi," vysvětlil ochotně Petr,

"Na Zemi?"

"Luzné."

"Aha! Hmmm - jméno musí mít význam?"

"Jméno boha války."

"Boha války! Skvělé!"

Z Mart'anových očí vyšlehl palčivý paprsek. Pak se zasmál. To ani nebyl smích!

"Proč jste vlastně přišel?" vložil Pavel všecek svůj odpor do otázky.

Mart'anovy oči zvodnatěly. Obrátil hlavu k Petrovi, upřel pohled přes něho kamsi do neurčita a rozhovořil se klidně:

"Jsem strojař jako vy. Slyšel jsem vás včera. Mluvil jste mi z duše. Vím, že jste líčil pravdu. Vidím až na dno vašeho nitra. Ovšem, vaše líčení působilo na agirovce, jako když vstříkne roztavený kov do chladné vody!" končil jakoby vyštěknutím.

"Vysvětlil jsem dnes přece, že můj přítel líčil válečné hrůzy z našeho pravěku," namítl Arne ostře.

"Vím. Slyšel jsem vás také. Já jediný ve své říši, neboť jen já svým přístrojem ruším přehradu elektromagnetických vln agirovců."

"Pochybujete snad o pravdivosti mých slov?" vztyčil se Arne.

"Hm, úzké rty Mart'anovy se zkrývily do úsměšku. "Vidím také do vás. Ba, vidím víc. Vím všechno. Vidím každé hnutí na vaší planetě. Nemohl jste jinak. Lež z nouze."

Arne hleděl do smíchem rozchlíplých Mart'anových úst a spatřil - chrup! Silné zuby s dravčími tesáky.

"Těžko vám vysvětlit," pokračoval host. "Jste na vědecké výpravě. Odborníci, každý ve svém: znalec přírodních věd a lékař," šlehl očima po Pavlovi, "elektrotechnik a chemik. Strojař. Všichni tři lačníte po poznání. Náhodou jste padli do moci agirovců, kteří mne předešli. Nevadí. Nepřelhávejte se! Tahle část nemůže nasytit vaše duše, vědychtivost, obyvatelé planety, která je svým životem sbratřena se mnou a nikdy nemůže obdivovat tyto býložravce. Zde je Vlast, jak ji agirovci jmenují. U mne je - Mars, jak jej nazýváte vy. Čtu vaše myšlenky, celý přívál otázek. Nemohu odpovědět - teď. Dlouho by to trvalo a nepochopili byste, neuvěřili. Musíte vidět. Zvu vás. Ale musíte včas oznámit příchod. Jinak se roztrfíte o vzdušnou přehradu. Zjednám vám průchod. Vidím, máte zde potřebný přístroj ke spojení. Jen je třeba trochu jej pozněnit, upravit."

Mart'an přistoupil k vysílači a přepojil dva kabely. Z kapsy vyňal malý předmět, podobný pitvorné figurce: na čtyřech nožkách válcovitý trup a nad ním nepoměrně velká, kulatá hlava s dvěma tykadly, které spojil s kabely vysílače a dotkl se páky. V černé hlavičce se rozsvítil rudý bod.

"Teď mně budete moci oznámit start. Ostatní je má věc."

"Česky?" vydechl Arne otázku.

"Jak hovořím s vámi," přikývl klidně Mart'an.

Ano, hovořil už od počátku česky. A tu si Arne vzpomněl na - tlumočníka, kterého však nevidí na šíji tohoto hrozného, a přece tak zajímavého, podmanivého návštěvníka.

"Kde máte tlumočníka?" vyrazil otázku.

"Myslíte tu hračku, kterou jsem včera viděl na krku agirovců? Vždyť ani vy ji nemáte! Leží kdesi. Zapomněli jste na ni. A jak vidíte, není jí třeba. Mohu mluvit, jak chci. Mohu mluvit všemi nářečími Luzné, správně Země. Jen neznám jména vašich lidských kmenů. Ale ta nepotřebuji. Můj tlumočník je zde," dotkl se svého čela. "A ne od dneška jako ve "Vlasti". Už mnoho let, jak se sluší na pokrok druhé tváře této planety, skutečného Marsu."

"A vy sám jste mocný...?"

"Sám. Jediný. Nikdo jiný z mého národa nesmí nabýt této schopnosti. Moji poddaní jsou dav. Živel, čekající na můj rozkaz."

"Kdo jste vlastně?"

"Muž, který vládne nad osudem, životem i smrtí miliónů."

"Jméno!"

"Co je jméno? Seskupení hlásek. Nemá význam."

"Démon!" vyrazil ze sebe Petr.

"Líbí-li se vám," pokrčil Mart'an rameny. "Přijdete?"

"Musíme to uvážit."

"Uvažte. Počkám. Vím, že přijdete. Jste přece - Pozemšťané. Brzy se nasytíte toho - "ráje"! Jen nezapomeňte: včas ohlásit."

Letadlo už dávno zmizelo v temnu, když se vrátili do kopule. Byl to sen? Nebyl. Pitvorná figurka na vysílače až příliš jasně potvrzovala skutečnost.

Dlouho uvažovali. Ale z víru myšlenek chápali jen něco; přes všechnu jejich vědeckou a technickou vyspělost zůstalo jim záhadou téměř vše. A to právě dráždilo a jitřilo jejich lidskou zvědavost.

Ty divy a krásy, které zde už viděli a z nichž ohromná většina se jim ještě vlídně nabízela, ten rajský klid a mír pozbyl lesku a půvabu.

Petr dokonce projevil svůj dojem slovy:

"Sladká, lahodná, ale vyčichlá limonáda."

A oba jeho druhové - mlčeli. Nezakřikli ho za tato příkrá slova.

Měl snad ten hrozný návštěvník pravdu? Ovládlo jejich srdce pozemské "lidství", sbratřené duševně s druhou tvářicí Marsu, boha válečných hrůz? Anebo to byla vědecká lačnost?

Těžko říci. Jistě je, že svou exkurzi na jižní polokouli musili o den odložit, neboť usnuli teprve, když už svítalo, a prospali pak skoro celý den.

"Neměli bychom o tom povědět Agirovi?" zeptal se Pavel druhého dne.

"Choulostivá věc. Naše čest nám tak sice velí, ale musíme to uvážit," pokrčil rameny Arne.

"Proč nám Agir tajil, že existují protinožci?" ptal se Petr.

"Ano, to mne také napadá. Avšak mám ještě jinou otázku: Proč nám Agir dal k dispozici malé letadlo s robotem, a ne náš letoun?"

"Chybí mu rozsocha."

"Ovšem. Ale ta by se přece mohla lehce nahradit. Vždyť by se zde jistě našel vhodný kousek kovového sloupku. Mám dojem, že jejich letadlo s robotem ví, kam až můžeme letět, aby nenarazilo na přehradu. My s naším letounem bychom byli v nebezpečí. A proto asi Agir pomlčel o protinožcích."

"Navrhují, abychom Agira požádali o opravu rozsochy a uvolnění letounu. Aspoň uvidíme, co odpoví."

Petrův návrh byl přijat. Arne usedl před mikrofon, položil před sebe tlumočnicka a volal Agira. Ten se mu záhy přihlásil.

"Ach, ano, vaše rozsocha," slyšeli Agirův hlas, "promiňte, zapomněl jsem na ni. Máme ji. Bylo nutné ji odříznout, neboť vaše zařízení neodpovídá napětí naší elektřiny. Pahýl byl přísát k naší vzducholodi a bude vám vydán, až se rozhodnete k návratu na Luznou. Ale k prohlídce naší planety svého letounu nemůžete použít."

"Proč?"

"Váš letoun není přizpůsoben pro naši statickou elektřinu. A pak jsou tu ještě jiné okolnosti."

"Jaké?"

Chvilku bylo ticho.

"Jaké okolnosti?" opakoval Arne otázku důrazněji.

"Těžko vysvětlit... několika slovy... je třeba delšího času... buďte ujištěni, že jen v zájmu vašeho bezpečí, života..."

"Dobře. Děkuji vám, Agire."

Arne vypjal spojení. Zvěděli dost.

Výsledkem další porady bylo: použijí letadla k prohlídce jižní polokoule. Pak si v tomtéž letadle prohlédnou celou tvář této planety. A potom? Nuže, rozloučí se s Vlastí a odstartují ve vlastním letounu. Zpátky na Zemi? Pro Agira ano. Ale vpravdě tam, kam jim velí věda. Musí přece poznat také druhou tvář, pravý Mars, jak řekl Démon.

Kapitola jedenáctá - PODIVNÁ ŽATVA

Ráno odstartovali. Letadlo bylo sice malé, ale přece měli dosti pohodlí. Přehlídka jižních mořských oblastí je zklamala. Byla to jednotvárná vodní pláň, pokrytá ledovými krami, které k jihu houstly, až se u točny spojily v ucelenou plochu ledu a vrstvu jinovatky. Nikde ani stopy po živočiších, ať ve vzduchu nebo ve vodě. Všude vládla bílá smrt.

Večer přistálo jejich letadlo zase na plošině.

Příštího dne ráno letěli k severu. Rychle prolétli nad skupinami domů a nad širokou přímou šíjí, spojující pevninu s okrouhlým ostrovem, porostlým smaragdovou zelení, žíhanou pestrými pruhy.

Letadlo se sneslo kolmo dolů a přistálo na rozhraní šíje a ostrova. Vystoupili. Příjemně vonná směs jim zavanula vstříc. Vzduch byl zde hutnější a vlhčí.

Kráčeli mezi pruhy kvetoucího rostlinstva, dýchajícího zdravým životem. Ohromné lány byly odděleny širokými cestami, dlážděnými čistou a lesklou sklovitou hmotou.

Došli na konec, kde srážně do moře padala hráz. A tu zájásali v údivu: Hráz po celé délce, kam oko dohlédlo, byla vlastně - stroj.

Nahoře, v rovině s půdou, se táhla vodorovně roura přes metr v průměru, ze které padaly kolmo pod hladinu slabší roury a jiné vybíhaly vodorovně do půdy ostrova, zpola vyčnívající nad povrch. Konstrukce připomínala nesmírnou stonožku, jejíž trup lemoval ostrov; jedna řada noh se svažovala v moři, kdežto druhá řada se držela půdy, mizíc v bujném houští rostlin.

"Vodovod! Umělé zavlažování! Tohle si musíme pořádně prohlédnout."

Ale nebylo to tak lehké. Příroda jako by žárlivě skrývala podrobnosti. Byliny byly tak bujné a spletené, že nebylo ani pomyšlení, aby se jimi mohli prodírat.

Chvilí kráčeli po břehu, až došli k úzkému chodníku, který vedl přímo do středu ostrova. A tento chodník jim dal alespoň částečné vysvětlení: Po jeho obou stranách se vinula roura, z které v pravidelných vzdálenostech pravoúhle odbočovaly do rostlinných lánů jiné. Pochopili, že celý povrch ostrova je protkán umělou zavodňovací sítí.

Ale kde je čerpací stanice?

Na tuto otázku se jim dostalo odpovědi, když došli do středu plantáže, kde vyčníval nad půdu jen asi metr vysoký vrchol koule o průměru dobrých deseti metrů, z jehož středu čněla do výše rozvětvená tyč.

Tento útvar vzbudil pozornost Arnovu, který vystihl, že zde je ústřední síla, turbína, hnaná statickou elektřinou. Ale to bylo také vše. Marně pátrali po nějakém příkrovu, jež by mohli odklopit a nahlédnout dovnitř. Povrch byl bez nejmenších" spárů a také neslyšeli šelest. Byl tedy stroj teď v klidu. Asi se zavodňování děje vždy večer, aby na noc půda řádně nasákla, a za dne je napojená vegetace vystavena blahodárnému vlivu slunečních paprsků.

"Je to krásné, ale chtěl bych vidět ledví," zlobil se Petr.

"To si musíme odepřít," pokrčil Arne rameny. "Snad nám Agir podá vysvětlení."

"Ale proč tu nikdo nepracuje?"

"Potvrzení toho, co nám Agir řekl: všecku práci konají stroje a lidé jen dohlížíjí. Rostlinstvo je v květu a do žní není třeba lidské práce."

"Podívejme se na jiný ostrov, kde jsou snad žně."

Přeletěli několik kvetoucích ostrovů, od jejichž šíje protínaly pevninové pásmo od severu k jihu dvojité průplavy, široké a přímé, lemované budovami, podle vzhledu skladišti. Ale nápadné bylo, že tyto průplavy nejevily stopy života.

Nebyly v nich lodě, ba ani voda. Co považovali za vodu, byl odlesk slunečních paprsků od plochého, sklovitého dna a boků. Tato podivnost se jim však vysvětlila zcela prostě, když spatřili při severním ústí mohutnou přehradu s řadou propustí, za jejichž neprodyšně uzavřenými vraty stála mořská hladina značně výše než dno průplavu.

Ale marně se snažili uhodnout příčinu tohoto zmrtnění. Ta se jim objasnila teprve, když se přiblížili nad šíjí, spojující pevninu s velkým ostrovem, jehož povrch byl pokryt jakoby vrstvou čisté mědi, která však nebyla v klidu. Na západní straně měla část povrchu okrouhlého ostrova temné, skoro černé zbarvení a dále do nitra se táhl zlatožlutý pruh. A právě tento pruh se pohyboval. Zachováváje stejnou šířku, postupoval do nitra ostrova.

Ale jaký to byl postup!

Před přední frontou "zlata" jako by se dmul příboj měděných vln, který se ve svém středu rozdělil a oba proudy se pak lily k protějšnému pobřeží a přes mohutné elevátory přímo na paluby mohutných korábů. Stejněměrně pak bylo pozadí tohoto pruhu pohlcováno v přímce, která se valila jako příboj vzbouřené temné hmoty.

Tak hleděli z výše na žeň, sklizeň a orbu současně. Jaké to musí být úžasné stroje, které tak rychle pracují. A kde jsou? Nevidí žací stroje, vozy ani pluhy. Všecku práci jako by konala sama příroda.

A také průplavy měly zde jiný vzhled. Oba byly naplněny vodou; levým rychle pluly naplněné lodi k jihu, kdežto pravým se prázdné vracely k pobřeží ostrova. Tak si vysvětlili účel dvojitých průplavů: urychlení dovozu ze severní části na jižní a zajisté také naopak, jak vyžadovala výměna plodin, jejichž druhy se pro různost podnebí dařily na jižním nebo severním pobřeží a k zásobování obyvatelstva musely být vyměňovány.

Jen část naplněných lodí přistála u skladišť v průplavu, kde jejich obsah rychle vyprazdňovaly mocné elevátory.

Na pokyn Arnův přistál robot na ústí šíje a trojice vystoupila.

Vůně čerstvé prsti jim zavanula vstříc. Půda se pod nimi chvěla, když kráčeli po pobřeží. S údivem viděli, jak se okraje hrubé, převrácené hroudy natřásají, drobí a vlna tohoto chvění se šíří a postupuje.

Hluboko rozoraná plocha se měnila v sydkou hladinu, rovnou a hladkou, stejněměrně klesající, až se nad ní vynořily přímky známých zavodňovacích rour.

"Nad tímhle mně zůstává rozum stát," mumlal Petr. "A všecko se děje vespod."

"Velkolepý účinek. Plocha, jakou by u nás nepřipravily k setbě ani nejmodernější stroje za několik dní, je zde obdělána za chvíli," řekl Pavel nadšeně.

"Co je to všecko platné, když nevidím tu mašinerii," želel Petr.

A pojednou vykřikl: "Pohled'te tam!"

Na obdělané ploše mezi vodními rourami blížila se k nim jakási tělesa a za nimi postupoval třpytný pás. Když byl zjev na dosah, viděli, že jsou to válce, letící nad prstí mezi rourami, jejichž na obě strany obloukovitě roztažené nožky byly zakončeny kolečky, která běžela po povrchu rour. Ze spodku válců přšel na půdu jemný paprsek žlutých semen. Před každým válcem rylo do půdy malé tříboké rydlo žlábek, do něhož padala semena, a vzadu dvě malé radličky žlábek hned zase zarovnávaly. A jak tyto podivné secí strojky postupovaly, tryskaly z rour husté a jemné proudy vody, která dokonale napojila zemi.

Ve chvíli byl širý lán půdy oset. S jemným vměním se přihnala fronta secích automatů a stanula.

Teď si je budou moci prohlédnout. Ale sotva domyslili, protáhly se teleskopické nožky, válce se nadvzdely a jako šipka běžely zpět.

"Aby do toho!" lálel Petr. "Ale musím to vypátrat! Pojd'me! Odtud nemáme daleko na protějšné pobřeží. Obejdeme ten oblouk. Ty stroje přece musí někde být."

Když tam doběhli, byla jejich naděje zase zklamána. Stroje zmizely v boku hráze, tyčícím se kolmo asi metr nad okraj oseté půdy.

Petr se vyklonil nad okraj hráze. Viděl, že je dutá.

"Nic. Dutina. Stroje jsou hluboko v hrázi."

Proběhli podél obdělané půdy, kde měli příležitost vidět zase frontu secích přístrojů, které vyběhly z hráze a nastoupily svou práci. Pak následoval pruh tajemného rozněšňování hrud a konečně orba. Půda se dmula, praskala v hroudy, které se převracely, jako by pod povrchem ryla hustá řada ohromných hrabošů a krtků.

V přímce do nedohledna se zakusovala vlna jako dravý živel, měnící zlaté strniště v černou neladnou poušť.

Pruh strniště rychle postupoval k oblasti zralých rostlin. Čím víc se blížili k tomuto rozhraní, tím mocněji zněla velebná symfonie práce, konané neviditelnými silami. Do šumivého hukotu suché natě mísil se vysoký tón, svist, a do bylinné vůně nasládlý pach ozónu.

"Elektrina!" vydechl Arne s rozhořelými očima. "Žnou elektrinou! Ale jak to provádějí?"

"Hled'te!" ukazoval Petr. "Vidíte ten lesklý pásek?"

Skutečně: před hustou hradbou natě viděli lesklý drát, nebo snad to byla jemná pásmová pilka, která vybíhala zpod hráze mírně se chvějíc, letěla při zemi v přímce do nedohledna, hravě kosíc hustou nat'. A za ní postupoval jakýsi mřížový pás naopak od středu ostrova a nesl na sobě vrstvu skosené natě, která se přenášela přes, jejich hlavy na způsob elevátoru přes hráz na lešení na palubě korábu, v jehož nitru sklizeň mizela.

Když byl koráb naplněn, ustala všechna činnost, dokud na jeho místo nenastoupil další, prázdný, čekající za ním. Ale tato výměna trvala jen maličký okamžik a žně pokračovaly.

To bylo také vše, co mohli pozorovat. Tedy zase jen účinky a z technických podnětů jen nepatrné zlomky, z nichž se mohli jen mlhavě dohadovat o tajemství konstrukcí a strojů.

Lékař si vzal několik stonků zralé natě. Prohlédne si je pod drobnohledem a analýzou prozkoumá složení.

Vrátili se do letounu a Pavel s Arnem se dali do rozboru bylin.

Oba byli velmi překvapeni. Seschlé a scvrklé listy a lodyhy, ponořené do vody, rychle nabývaly původního tvaru.

"Podivná vegetace," kroutil Pavel hlavou, "vyhlíží teď jako obrovský lišejník islandský, jenže má krásnou měděnou

barvu. Hledte jen na ty překrásné akantové listy, dužnaté, jakoby kožené."

"A lahodně chutnají jako vanilka, ale vůně je jiná, podobná ananasům," pochvaloval si Petr.

"Necháš toho!" vytrhl lékař Petrovi stéblo z ruky. "Že se nestydíš!"

"To přece patří také k badatelství," hájil se Petr. "Všemi smysly se má vyzkoumat..." Náhle se zarazil. Mrzutě dodal:

"Tohle je divné!"

"Copak?" vzhledl Arne k Petrovi, který se trpce šklebil.

"Co se tak tváříš?" vyjel lékař starostlivě, neboť mu hlavou šlehl nápad. "Mluv, člověče! Je ti něco? Proboha, není snad ta bylina...?"

"Mám teď příchut'..."

"Jakou?"

"Protivnou," škytl Petr. "Jako bych se napil polévkového koření."

"Spláchni to vodou!" podal mu Arne sklenici.

"Ale nepolykat! Vypláchni si ústa!" radil mu Pavel.

"Pojďte se podívat!" volal za chvíli Petr od umyvadla. "Ta voda mně v ústech zhnědla!"

Přiběhli k němu.

"Otevři ústa!" poručil lékař. "Má celou ústní dutinu i se zuby jakoby měděnou. Kloktej!"

Petr kloktal a výplašek se zvolna jasněl.

"Už je ti líp?"

"Ano."

"Vidíš, zvědavče! Jsi jako malé děčko: co najde, do pusy s tím. Polkls něco?"

Vtom volal Arne lékaře k mikroskopu.

"Podívej se!" pokynul.

"Arne... to jsou... je to možné?"

"Ano, Pavle: živočišné bílkoviny."

"Tím se nám vysvětluje, že Mart'ané jedí ve svém obilí přece maso, aniž snad o tom vědí. Požívají maso v tekutém stavu. Pijí je. Táž látka, jenže zbavena všech pevných hmot. Extrakt, vylouženina, která obsahuje jen výživné látky. Ale jaké jsou to bílkoviny?"

Mezitím Arne listoval v obsáhlé knize. Konečně předložil Pavlovi stránku, na které byly mnohonásobně zvětšené buňky.

"Zde máš odpověď!"

"Opravdu! Jsou to ony! Bílkoviny hovězího masa. Ohromující, Arne! Jak je možné, že v rostlině...?"

"Můžeš s naprostou jistotou tvrdit, že jsou to rostliny?"

"Vidíš přece!"

"Lodyhy, listy. Tvar. Co znamená tvar, tělo na této planetě?"

"Jak by ne? Přece sluneční soustava..."

"Teorie, Pavle."

"Budiž, teorie. Často ji skutečnost, praxe vyvrátí. Ale taková odlišnost? Což je možno připustit, aby živočich rostl ze semene, z půdy, z kořínků?"

"Semeny? Hleď, zde jsou na vrcholcích bobule. Jsou v nich semínka. Dáme si semínko pod drobnohled. Co teď vidíš?"

"Arne! Tohle je - úžasné! To nejsou semínka."

Arne se sklonil nad drobnohledem.

"Jsou to zárodky. Jakési kukly, podobné mravenčím larvám, jenže... ne! To není zárodek hmyzu. V průsvitném obalu lze vidět zvířecí organismus. Jako vajíčko."

Pavel vsunul do drobnohledu několik kousků prsti, kterou měli všichni tři na botách.

Po chvíli zvedl k Arnovi hlavu:

"Je to tak podivné," hovořil rozrušen, "že se ostýchám... pohled sám, jsi lepší chemik než já," postoupil židli Arnovi.

"Co na to říkáš?"

"Živočišné prvky v rozkladu."

"Přičichni si."

Rozbor látkového složení prsti mokrou i suchou cestou přinesl neklamně potvrzení, že prst se skládá z živočišných organických látek. A stejně se ukázalo, že bylina má živočišný původ. Byl to živočich, jehož život dožrál v několika týdnech či měsících. Když cévy zkornatěly, tvor byl v agonii skosen. Ze šťávy jeho těla, ztuhlé a sluncem preparované, vyrábějí Mart'ané výživný výtažek. Hlavy těchto tvorů zůstanou v prsti, kde tlejí zaorány a poskytují výživu pro novou generaci.

Kapitola dvanáctá - DEN NATO

Den nato podnikli výlet nad městem. Zvolna letěli nad přímými ulicemi. Byly liduprázdné, bez viditelného života.

"Kde jsou všichni obyvatelé Vlasti?!"

"V práci," odpověděl robot.

"Což není třeba pochůzek v ulicích?"

"Ne."

"A obchody?"

"Nejsou u nás obchody."

"Průmysl, výroba šatstva, domácích potřeb, nábytku?"
"Každý si vyrobí sám, co potřebuje."
"Což má každá domácnost potřebné výrobní prostředky?"
"Ano."
"A materiál, hmoty?"
"Také."
"Životní potřeby?"
"Každý dostane včas, co mu přísluší."
"Od koho?"
"Od ústřední správy."
"Zdarma?"
"Za svou práci."
"A nepracuje-li?"
"Každý pracuje."
"I když je nemocen?"
"Není nemocí."
"Což stavby nových domů?"
"Není jich třeba. Počet domů odpovídá stálému stavu obyvatelstva."
"Copak je možno udržovat stav obyvatel na stejné výši?"
"Ano."
"Kdo to řídí?"
"Příroda."
"Ženy pracují také?"
"Ne."
"Ani v domácnosti?"
"Nikde."
"Čím jsou zde ženy?"
"Symbolem něhy a krásy, osvěžením mužů."
"Kdo vykonává domácí práce?"
"Stroje, automaty jako já."
"A výchova?"
"Živly a stroje."
"Zde nejsou školy?"
"Každé dítě má školu doma."
"Jak tomu máme rozumět?"
"Pochopíte, až navštívíte některou domácnost."
"Je to dovoleno?"
"Ano."

Letadlo se vznášelo nad rozsáhlým sadem s velkými kruhovitými záhony, smaragdově zelenými, zpestřenými blankytně modrými, štíhlými rostlinami, jakoby sloupky hustě obalenými květy, a malými nachově červenými keříky. Ne! Vždyť ty sloupky i keříky se pohybují!

"Níž!" velel Pavel a letadlo zvolna pokleslo. "Co to je?"

"Ženy s dětmi," odpověděl robot.

"Je možné přistát?"

Letadlo poskočilo vpřed a stanulo nad rozsáhlou sklovitou plochou, na které v řadách spočívala malá torpédovitá letadla.

"Dolů!" velel Arne.

Přistáli hladce. Vystoupili.

Přešli sklovitou plochu a vkročili na trávník. Trávník? Ne, to není vhodné slovo. Spíše lze říci kyprý zelený koberec, hustého mechu, jenž jako by byl utkán z jemného hedvábného plyše.

Stromy a keře, lze-li užít těchto jmen pro rostlinstvo, kolem něhož kráčeli, rostly zcela odevzdány přírodě a slunci. A přece byly jejich tvary harmonické a ladné, bez nejmenších kazů a známek stárnutí a odumírání. Křovinná houští tvořila pravidelné úhledné vlny a koruny stromů souměrné koule a kužele. Ale přece se jim tu zdálo být mrtvo. Postrádali, co nejvíce oživuje naše nivy, luhy a háje: reje pestrých motýlů, bzukot včel a čmeláků, zvuky cvrčků, třepetavé lety šídel a kroužení vášek. Nic z toho zde nebylo, ani jediná muška. A také ne ptactvo. I vlažný a vonný vzduch tkvěl nehybně, bez nejmenších záchvěvů.

Ráj, ale bez života. Mrtvá, zakletá krása.

Pojednou se před nimi otevřel kraj. Okrouhlá zelená pláň, obklopená houštinami a skupinami stromů. A uprostřed pláně - ano, zde jsou!

Asi dvacet dětí, jejichž zlaté vlásy svítily na slunci, oddávalo se zde reji. Snad to byl tanec. Vytvářely ladné obrazce hvězdic, měnicích se rychle v kruhy, spirály, vlnovky, na tichý pokyn žen, vysokých štíhlých bytostí, zahalených až k zemi do blankytně řasnaté tógy, přepásané lesklým pásem. Děti měly červené řízy.

Obnažené paže žen svítily jako bílý mramor a také pleť tváří činila dojem čistého porcelánu. Jedinou jejich ozdobou byla čelenka z lesklého kovu, spínající kadeře, jež v bohatých vlnách, lesknoucích se jako čistá měď, spadaly po šíji až

k útlému pasu.

Krásný obraz klidu a tiché radosti. Ale zase až příliš tiché! Rej našich dvaceti dětí, co by to bylo jásoťu, smíchu a písni! Snad také hašteření, ale to patří přece k věci.

Zde slyšeli jen jakousi tichoučkou melodii, jako šumění vánku, do něhož, občas zavanul jemný a melodický zvuk, jako když větřík zavádí o stromy tajemné eolské harfy.

Chvilí mohli pozorovat rej, aniž byli spatřeni, kryti křovinami. Ale pojednou zvedla jedna z žen bělostnou paži a rej rázem ustal.

Byli zpozorováni. Slyšeli z úst ženy jemný zvuk, slovo, jehož význam však nezachytily jejich tlumočnické přístroje pro vzdálenost. Měli trapný pocit, jako by byli přistiženi při nevhodné zvědavosti. Vykročili a zvolna se blížili ke skupině.

Údiv, jaký vyjadřovaly oči žen, vzrůstal, čím více se blížili. Ženy i děti stály jako sochy.

Stanuli několik kroků před skupinou, uklonili se a Arne se rozhovořil:

"Doufáme, že nám nezazlíte náš příchod..." a uvázl.

Měl pocit, jako by se mu neviditelná ruka přitiskla na ústa a v jeho duši vykřikl hlas: "Mlč!"

Neschopni slov hleděli do tváří, jejichž krásu nelze vyličit. Z blankytných očí hledělo na ně tolik čisté krásy, něhy a klidu, že se cítili jati nevýslovným kouzlem. A stejně podivuhodná byla ústa: nachově červené rtíky, ne větší než malina.

Ze skupiny těchto útlých, ale postavou vysokých bytostí vystoupila o krůček žena, nelišící se od svých družek krásou, zato však důstojností. Vztáhla bělostné paže na způsob antického žehnání a z jejích rtů splynula slova:

"Mír vaší duši!" reprodukovaly jejich tlumočnické přístroje hlas jako závan eolské harfy. "Poznáváme vás. Viděli jsme váš obraz ve vševidu. Jsem družka Agirova."

"Přišli jsme," odpovídal Arne, "abychom se potěšili pohledem na vaši krásu i těch maličkých," pokynul na skupinu dětí.

Jemný úsměv zjasnil tváře žen. Drobné postavičky způsobně obklopily trojici Pozemšťanů. Hnědoocí a modroocí andílkové s aureolou zlatých vlásků. Všecky tvářičky byly stejné. Jen podle barvy očí bylo možno vytušit hošíky a děvčátka.

Zlákán, sklonil se Pavel k nejbližšímu kloučkovi a vztáhl ruku, chtěje pohlédit jeho zlaté vlásy, ačkoliv si přitom v duchu neslušně připadal jako arcibiskup při biřmování. Dítě ulekaně uskočilo a z úst žen zašuměl téměř zděšený sten.

"Což nesmím?" vykřikl.

"Ne, není to zvykem," odpověděla Agirova žena vážně.

"Což ty děti nikdo neobjímá, nelaská?"

"Láska je v srdci," zřejmě nechápala význam slova.

"A jestliže se dítě proviní, nikdo je nepotrestá?"

"Čím by se mohlo dítě provinít? Dětská duše není schopna viny."

"Ani omylu?"

"Ani toho. Žije ve svém obzoru, jenž nesmí být nikým rušen a šíří se sám, vlivem živlů. Každý vliv dospělých by byl jeho násilným porušením. Totéž, jako by ruka násilně rozvírala lístky poupěte."

"A škola? Kdo dítě učí?"

"Příroda a stroje."

"Velmi zajímavé. Chtěli bychom to vidět."

"Budete vítáni v mé domácnosti!"

"Kdy?"

"Vrátíme se domů. Za chvíli. Buďte šťastni!"

Průvod dětí s ženami krácel k letadlům a záhy trojice Pozemšťanů na plošině osaměla.

"Jak divný život," vydechl Pavel. "Ráj, ale..."

"Nuda," dodal Petr.

Arne odporoval: "My to nepochopíme. Děti jsou zde vypěstovány z mikroorganismů a v laboratoři. Tedy všichni obyvatelé této polokoule Marsu jsou vlastně z duševních zárodků, kterým laboratoř dodává tělo."

"Umělá líheň," ušklíbl se Pavel. "Pak ale z toho všeho vychází, že Marťané nejsou lidmi v pozemském smyslu. Jsou to bytosti."

Podle Arnova rozkazu se snesl s nimi robot na ploché střeše Agirova domu, odkud je zdviž dopravila do přízemí. Na chodbě byli uvítáni Agirovou ženou a pak uvedeni do rozlehlé místnosti. Užasle stanuli na prahu. Byli v pravém křišťálovém paláci. Stěny, podlaha, strop i všecek nábytek, vše bylo z téže sklovité hmoty, průsvitné a opalizující v záplavě slunečního světla, které se sem lilo s proudem vonného vzduchu téměř celou plochou otevřené stěny, takže komnata činila dojem otevřené verandy. Nábytek byl vkusný, bez zbytečných ozdob, ale podivuhodně účelný pro pohodlí.

"Budiž pozhnán váš vstup do mého domu," vítala je žena svým melodickým hlasem. "Vidím údiv ve vašich očích. Což jsou přibytky na Luzné jiné?"

"Nelze je přirovnat," odpověděl Arne.

"V čem je rozdíl?"

"Ve všem. Nejen v zařízení a nábytku. Už ta hmota, která kryje povrch celého města a z níž jsou vystavěny domy."

"Nepůsobí na vás příjemně?"

"Naopak, pohádkově."

"Pohádkově?" nechápala smysl. "Nemůže být použito jiné hmoty."

"Proč?"

"Celé těleso našeho světa je prosyceno silou živlu, který je základní podmínkou našeho života. Je to životní zdroj rostlinstva i náš. Nesmírný a nevyčerpatelný. Ale musí se mu klást meze, hranice. Musí být spoután, ovládnut a držen jen tam, kde je toho třeba."

Její krátké a věcné vysvětlení principu izolace elektřiny, jež Arne předvídal, svedlo ho k otázce:

"Je to výrobek? Ach, promiňte, vy nemůžete vědět..." omlouval se.

"Zčásti," odpověděla klidně.

"Odkud pochází surovina?"

"Z nitra, z hlubin."

"Tedy sopečná hmota?"

Pohlédla naň nechápavě.

"Musí být někde zpracována, v nějakých hutích."

"V hlubinách jsou stroje," řekla s tváří rozpačitého dítěte.

Arne se vzpamatoval ze zápalu své odborné zvědavosti a v duchu se zastyděl za nevhodný rozhovor se ženou.

"Přáli jste si seznat způsob a ducha výchovy našich dětí. Ukáži vám něco z toho."

Přistoupila k boční stěně a odsunula dveře.

Vstoupili do malé, útulné komnaty. V křesle za malým stolem seděla zády k nim dívka, podle pozemského měřítka asi dvacetiletá. Byla oděna v nachové roucho, jaké viděli na dětech, ale její bronzové kadeře, splývající až po pás, byly spojeny kovovou čelenkou.

"Čemu se učíš, Ilo?" zeptala se Agirova žena, když stanuli na prahu.

"Nauce o výživě dospělých mikroorganismů," odpověděla dívka.

A tu s úžasem hleděli na čelní hladkou, průsvitnou stěnu, na níž postupovaly řádky jim nečitelných značek, které pojednou ustaly. Odkudsi zhloubi ostře prozářil plochu světelný kruh a v něm jako pod objektivem ohromného drobnohledu se celá plocha rozvířila rejem bičkových bakterií, velkých jako žabí pulci. Za několik okamžiků obraz zmizel a zase následovala písemná stať.

"Brzy skončíš, jak vidím, Ilo. Přijď potom ke mně!"

"Ano."

Žena zase tiše zavřela dveře.

"Takhle se učí naše děti," řekla Agirova žena a pokynula, aby se usadili do křesel. "Moje Ila je však už v posledním období potřebného vzdělání. Ještě v tomto roce bude přijata do svazku žen."

Bylo zbytečné, aby se ptali na knihy, sešity a všechny ty pomůcky, nezbytné pozemským školám. Mart'anské děti se učí a vzdělávají živými obrazy, jakýmsi druhem kinematografie, televizi, rozhlasem a všemi technickými vymoženostmi.

Po chvíli se otevřely dveře a na prahu stanula Ila.

"Mír vašim duším!" splynul tichý pozdrav z jejích rtů.

Mladíkům se zatajil dech nad dívčinou andělskou krásou. Nejklidnější zůstal Pavel, jenž jako lékař hleděl na kouzelný zjev jako na zvláštnost, božské dílo všemocného vesmíru. Také Arnova vrozená rozvaha záhy zvítězila nad prvním čarovným dojmem.

Ale Petr... ach, ubohý hoch! Byl hluchý i němý. Nic nevnímal z rozhovoru, ba ani neodpovídal na otázky. Vnímal pouze očima, a to ještě jen línou bytostí.

Blankytné oči, v nichž byla celá čirá, opalizující martská obloha, setkaly se s jeho.

"Co je ti, bratře z Luzné?"

Proti jeho vůli se mu vydral z hrdla sten.

"Trpíš?"

Křečovitě stiskl rty.

Přistoupila k němu a položila dlaň na jeho horké čelo.

"Tvá duše je na scestí. Vrať se! Musíš zase najít mír!"

Tato dívčina slova zněla jako rozkaz. A kupodivu: rysy Petrovy tváře změkly. Jeho ruka se zvedla, přetřela čelo a hoch se vzpřímil. Oči zatékaly kolem, jako by se probudil ze sna.

Při návratu v letadle mlčeli, ale sotva vešli do kopule, řekl Pavel:

"Chováš ses nevhodně."

"Lidi, copak nemáte kousek citu?" zalkal Petr tak, že se oba zarazili.

"Poslechni, Petře," pohládl Arne kamaráda, "zavři srdce a otevři rozum! Ila je anděl. Musíš se na ni dívat jako na Rafaelův obraz. Mysli si, žeš byl v divadle na pohádce. Umřela by hladu, než bys ji dopravil na Zemi."

Téhož dne k večeru je v letounu navštívil Agir. Výsledek jeho návštěvy vyličíme na místě, kde se účinky projeví: v Praze.

Bylo to ráno, kdy pražská rozhlasová stanice zachytila mohutné signály, které se už po mnoho let ozývaly na vlnové stupnici, která se vymykala dosud jakýmkoliv možností vzájemného spojení pro naprostou nesrozumitelnost a záhadnou sílu, pro kterou byly signály zařazeny mezi poruchy.

Ale nyní bylo jinak. K největšímu úžasu úřadujícího telegrafisty ryl hrot v Morseových značkách:

"Planeta Mars. Tři mladí Čechové oznamují své domovině: Přesně za tři hodiny bude z Marsu vyslán koncert hudební i pěvecký, slavnostní festival. Připravte rozhlas. Naproti tomu žádají Mart'ané o oplátku. Zařídte, aby naše česká hudba a zpěv se co nejdůstojněji představily Marsu. Český koncert budí zahájen hned po ukončení martského festivalu.

Potvrďte souhlas."

Vzdáváme se popisu rozechvění, které zachvátilo ředitelství českého rozhlasu, vědecké kruhy, hudební i pěvecké korporace a konečně i nejširší veřejnost, neboť je samozřejmé, že rozhlas ihned rozvinul všecku svou organizační činnost.

Čtvrt hodinu poté přijala naše trojice na Marsu z Prahy depeši:

"Český rozhlas v Praze. Neobvyklá stupnice rádiových vln nám dává důvěru, že jde o skutečné spojení s Marsem. Ve stanovený čas bude festival vyslechnut v celé naší vlasti a po něm následuje koncert našich nejpřednějších hudebních i pěveckých korporací i sólistů. Vynasnažíme se získat pro tuto relaci co nejvíc evropských, amerických i asijských stanic."

Tohoto radiotelegrafického spojení bylo dosaženo v kabině kondenzátoru. Po výměně depeší uvedl Agir naše tři hochy do téhož ohromného sálu, kde se už dříve zúčastnili večírku.

Kromě nich nebyl zde nikdo. Ale hned při vstupu viděli, že bylo pódium změněno. Parabolická výduť byla zbavena květinové výzdoby a odstraněno vše, co by rušilo zvukové vlny.

"Zde budou hudebníci a pěvci?" tázal se Arne.

"Ano."

"Stačí ta místnost?"

"Úplně."

"Kolik bude hudebníků?"

"Deset," vystihli číslici z Agirových gest, neboť slovní označení počtu nebylo možné tlumočit.

Deset! Jaký to může být festival?

"A pěvců?"

"Stejný počet."

Hoši stěží potlačili útrpný úsměv a významný pohled, který si vyměnili, pravil: Mart'anům naši ukáží, co je to česká hudba a zpěv!

Agir sestoupil s pódia a vedl hochy do pozadí sálu. Na jednom ze sloupů stiskl knoflík. V tom okamžiku se rozzářila na průčelní stěně velká plocha.

"Zde budeme moci vidět vaše hudebníky i pěvce. Naším odborníkům se podařilo sestrojít vševid, který byl právě dnes dokončen. Není však dosud vyzkoušen, neboť neznáme vhodný stupeň síly proudu a vlnové rozpětí. Chtěl byste se pokusit?"

"Teď to není možné," odpověděl Arne zklamaně, "poněvadž Luzná není nyní připojena. Televize nebo, jak říkáte,

"vševid" je však spojen s radiotelefoníí a tu zde nevidím."

"Přehlédli jste," pokynul Agir k malému stolku opodál, na němž stála malá skříňka.

Arne dychtivě přiskočil:

"Pak bych mohl volat..."

"Volejte!"

"Ale ne Prahu. Tu necháme na festival. Chtěl bych promluvit s Nemem."

"Kdo je to?"

"Génius. Vládce samostatné říše na Luzné."

"Bude připraven?"

"Ó zajisté!"

"Pokuste se! Zde zapojíte a tímhle snad najdete vhodnou sílu," ukázal Agir na dvě páčky.

Trvalo delší chvíli, než se konečně ozval dunivý tón a na ploše vyvstaly mlhovité obrysy. Ale to bylo vše, čeho mohl docílit.

"Nepřesné ladění," mumlal. "Není tu jiná možnost?"

Agir se sklonil nad skříňku a pojednou řekl:

"Opominul jsem..." a otočil na temeni skříňky malým knoflíkem.

Obraz na ploše zjasněl. Jako by se vznášeli nad vlnami oceánu. Jak se v tom má vyznat? Je to Atlantik nebo Veliký oceán?

"Moře jsou u nás velmi rozsáhlá. Nemohu se orientovat," posteskl si.

Ale Agirovy prsty otáčely knoflíkem a tu se na ploše objevila celá tvář zeměkoule s Evropou, Afrikou a valnou částí Asie s Indií.

"Tohle potřebuji! Níž!" velel Arne netrpělivě. "Odbočte vpravo! Správně! Teď k jihu!"

Stáli nad Indickým oceánem.

"Dolů!"

Jako by se řítily k hladině. Glóbus se rozplízl, cíp Přední Indie na severu s Cejlou, západní a jižní pobřeží, Sumatry, Jávy a Austrálie na východě a ostrovy Maskarény na západě; jako by byli pohlceni mořem, jež se teď vlnilo po celé ploše.

"Teď musím řídit sám," chopil se Arne ladiče.

Kolmo pod nimi se objevil v zelené vodní spoustě černý bod s pilou, vlnící se obrubou.

"Tu je!" vydechla trojice současně.

Arne přerušil sestup, stiskl telegrafickou páčku a volal Nema. Už v příštím okamžiku došla odpověď v Morseových

značkách:

"Uvolněte televizi a přijímač!"

"Jak to udělat?" obrátil se Arne na Agira, který však pokrčil rozpačitě rameny.

Zde byla překážka. Agirův přístroj byl zařízen jen na bezprostřední styk. Nezbyvá, než aby přímo vnikl do Nemovy pracovny.

Arne otáčel ladičem. Jako blesk sletěli dolů a vnořili se do kráteru. Plocha ztemněla. Za několik okamžiků jim z hloubi letěl vstříc světlý bod, který se rychle zvětšoval, až zabral celou plochu. Na okamžik spatřili pod sebou Nemův palác, kterým prolunili, a náhle se na ploše zjevila známá komnata a za stolem sedící velebná kmetova postava.

Na Nemově televizní desce viděli svou skupinu jako v zrcadle. Ale s úžasem hleděli na Agirův obraz. Jeho bytost se na Nemově plotně jevila jako průsvitný, duchovitý zjev, přízrak.

"Co to má znamenat?" vyjekl Petr.

"Jsme pod vlivem pozemské elektřiny," vysvětloval Arne. "Důkaz, že její podstata je skutečně odlišná. Zde vidíme, že tělo Mart'anů není lidské v našem smyslu."

"Blahopřeji vám, děti!" slyšeli Nema. "Kde jste?"

"Na Marsu."

"Jaká je to s vámi bytost?"

"Martský vládce."

"Duchovité tělo?"

"Zde se jeví hmotné jako naše. Ale zdejší elektřina má odlišné složení. Pozemská, jak vidět, jeho tělo prosvěcuje na způsob rentgenů. Jinak zde není v tělesných tvarech valný rozdíl. Ale ústrojí tělesné mají jiné."

"A duševně?"

"Dokonalejší než my."

"Tedy žádná bojechtivost?"

"Ani zdání. Spíše andělské bytosti. Alespoň na této polok - hm, o tom později, dědečku. Není teď kdy na líčení těch divů."

"Jak se s nimi dorozumíte?"

"Česky."

"Cože?"

"Prostřednictvím dokonalého tlumočnicka," ukázal Arne na přístroj na svých prsou. "Můžeš s ním také tak mluvit!" Ale tento předpoklad se ukázal mylný.

Hoši hovořili s Nemem česky.

Když však oslovil Nemo Agira, Mart'anův tlumočnick nereagoval.

"Zapomněl jsem, že organismus přístroje účinkuje jen pod vlivem naší atmosféry," vysvětloval Arne závalu. "A ta v tvé říši není, dědečku. Nu, co dělat? Pověz nám, co máme vyřídit?"

Bylo to jen krátké poděkování za pohostinství světců a projev naděje na budoucí styky a sblížení Země s Marsem. Agir odpověděl slovy plnými upřímné radosti a naděje.

"Chtěli jsme ti říci, dědečku," navázal Arne, "že asi za dvě hodiny zde započne pěvecký a hudební festival, který bude vyslán i Prahou. Snad by sis chtěl taky poslechnout?"

"Ovšem, děti. Zapojím Prahu a vniknu do pražské rozhlasové síně."

"Výborně! Jen škoda, že tě nebudeme vidět."

"Nu, vidíme se teď. Jen když jste zdraví. Vidím vás v nějaké veliké místnosti. Nejste tedy v letounu. Copak je s ním?"

"V pořádku."

"Kdy se vydáte na další cestu?"

"Zatím nemůžeme říci. Máme ještě několik úkolů."

"Před startem se pokuste z letounu dosáhnout spojení se mnou. Chtěl bych vás sledovat. Můj přístroj mne zklamal. Ztratil jsem vaši stopu. Uděluji vašemu letounu název AERONAUTILUS. Buďte zdraví a Bůh vás provázej, děti!"

Obrazovka ztemněla. Nemova zásada: krátce a věčně.

"Co je vám, Agire?" vyrazil lékař ulekanou otázku.

A nikoliv bez příčiny. Mart'an stál těžce opřen o stůl a z jeho zbledlé tváře zíraly vytřeštěné oči na ztemnělou stěnu.

"Kdo to byl?" znělo stísněně z Agirových úst,

"Můj dědeček, kmet," odpověděl Arne.

"Nechápu význam těch slov."

"Starý člověk."

"Jak je stár?"

"Víc, než činí trojnásobný věk zdejšího nejstaršího muže."

"Ach, Luzná! Jak šťastná to musí být planeta!" povzdechl Agir.

Kapitola třináctá - Z RÁJE DO PEKLA

Dobu zahájení martského festivalu dodrželi přesně.

Jak se sluší na takovou světodějnou událost, byl ohromný sál přeplněn do posledního místečka obecnstvem. Tentokrát byly tu i ženy, které zaujaly sedadla před průčelní stěnou, a za nimi jako hustá masa stáli muži.

Naše trojice vstoupila s Agirem na pódium, aby si podle svého přání prohlédla hudební nástroje.

Hoši hleděli s úžasem na podivné tvary, z nichž žádný neměl nejmenší podobnost s pozemskými. Seřazeno v půlkruhu stálo tu cosi, co by snad bylo možné přirovnat k varhanám, kdyby nebyly přímo fantastických tvarů.

Jaký účel měla například vodorovná spirála jakéhosi drátu, pavučinovitě jemného, na jednom konci pozvolna se zesilujícího a jako lano silného na druhém? Co znamenala řada rour, od nejkratší a nejútlejší do nejdelší a nejsilnější, na konci rozšířených jako rozvité květy narcisu a jiřin, kolmo stojících na koulích? Jaký účel mají tahle svislá mřížoví, nahoře ukončená vodorovnou rourou různého objemu, z nichž některé jsou jemně dírkovány, jiné síťovány a jedna, nejobjemnější, jako by byla obalena poupaty a květy růží, hledíků, svlačců, lilií, zvonků a jiných? A což tahle síť, vlnitá jako mořská hladina, od jejích nejjemnějších záchvěvů až po bouřlivé vlnobití? Zde zase vysoký komolý kužel, ovinutý malými a útlými, ale také silnými ostny s dlouhými tykadly - anténami.

A uprostřed nade vším veliká spirálovitá pavučina, jemná, ale hustá, ve středu řidnoucí, zato však se silícími vlákny k okraji, kde konec, silný jako prst, byl v oblouku zapojen do mikrofonu - jedině, co poznali - na podstavci před tímto podivným strojem.

"Co je to?" zeptal se Petr Agira.

"Hudebníci."

A skutečně, napočítali těch přístrojů - deset. Tedy deset - automatů. Polyfon. Hrací stroj. Tohle má reprezentovat hudební festival? Hotový výsměch.

"A pěvci? Také automaty?"

"Ne"

"Kdy nastoupí?"

"V druhé půli pořadu."

Agir vedl hochy průchodem k čelní stěně, a poněvadž byl už čas k začátku, stiskl Arne páčku na stolku a volal Prahu, která se mu po několika vteřinách ohlásila.

"Je připraven přenos na Velký stadión. Zapojujeme," oznamovala pražská vysílací stanice.

V následujícím okamžiku se rozsvítila stěna. Jako by stáli uprostřed rampy, viděli přeplněné hlediště obrovského stadiónu. Sállem zašuměla vlna údivu, která však záhy utichla. Nebylo slyšet ani dech.

Pojednou se ozval Agirův melodický hlas:

"Bratři a sestry z Luzné! Návštěva, kterou poctili vaši tři synové planetu Vlast, je prvním krokem k vzájemnému spojení s Luznou. Odvěká naše snaha se tímto okamžikem uskutečnila. Abychom oslavili tento v dějinách vesmíru tak důležitý nástup, pohovoříme k vašim srdcím. K tomu je nejvhodnější hudba a zpěv. Doufáme, že duše i srdce naší Vlasti promluví k vám srozumitelnou řečí."

Hoši viděli na tvářích v prvních řadách, obsazených českými vědci a novináři, zmatek i úsměšky. Více méně plešaté hlavy se chýlily k sobě - v reproduktoru se rozšumělo...

Když se rozruch v hledišti utišil, oznámil Agir prvé číslo programu:

"Rašení."

Můj ty Bože! Jak jen vylíčit tuto hudbu?

Bytost našich tří hochů pozbyla lidských smyslů. Jako pod dotykem kouzelného proutku se změnili v zasetá zrníčka. Cítí, jak jejich nitro kypí životem. Sají slastnou mizu, přemíra života dere se z nitra... paže se zvolna zvedají... ne! Nejsou to paže! Jsou to klíčky, prorazivší rozpuklou slupku, průsvitné a útlé, ale růžovějící a mohutnící pod dechem jarního vánku, jehož melodii vnímají každým svým nervem, každým atomem své duše a okouzleného těla, nejméně však - sluchem. Čarovná melodie jako by neměla tónů. Dech jarního vánku! Pomyslná hudba rašícího života! Slastná vzlyky klíčího mládí za výdechů přírody, klidných, ale hýřících všemocností a božskou nesmrtelností!

A přece to byla melodie. Jenže ji vnímalo víc srdce než sluch. Ve skutečnosti trvalo kouzlo jen několik minut, ale pro Pozemšťany to byl neobyčejný umělecký zážitek.

Když kouzlo pominulo, bylo vidět v hledišti českého stadiónu les křečovitě zvednutých paží a extázi, vytržením zachvácené tváře. Chvilí trvalo, než paže sklesly a jako z jedné plic zašuměl hledištěm výdech.

A pak bylo hrobové ticho. Stejným vytržením byla uchválena naše trojice, jež nebyla schopna slova.

Pojednou slyšeli v reproduktoru rozechvělý hlas:

"Haló! Česká ústřední hvězdárna, pozorující planetu Mars, hlásí nikdy dosud nevidaný úkaz: celý kotouč Marsu náhle zmlhovatěl. Obraz zachycený fotograficky a zkoumaný mikroskopem, jeví záhadné, stejnoměrné, nesmírně jemné zvlnění. Odborníci soudí, že jde o elektrické kmity mikroskopického rozsahu, kterých u nás nelze docílit. Poněvadž úkaz zmizel v okamžiku, kdy ustala tato kouzelná produkce, je nesporné, že účinek, který tak neslýchaně působil na lidské smysly, je v souvislosti s tímto úkazem a vlivem záhadných martských živlů, zejména elektřiny. Úžasný zjev dává našim učencům bohatou látku ke studiu."

Po těchto slovech se rozvířil život v novinářské lóži, kdežto v předních řadách křesel se stydlivě sklonily hlavy učenců.

"Symfonie květů," oznámil Agir další pořad.

A tu byly city Pozemšťanů vystaveny novému překvapení.

Zase víc srdcem i duší a ze smyslů čichem vnímali éterické závany rajských vůní, k nimž nebylo přirovnání, a nedostiznou, nevylicitelnou melodií. Bylo to vyjádření jara se všemi jeho kouzly. Do vířivého, opojného chvění a omamné směsi vůní, jež podmanivě, v neodolatelné sugesci vyvolaly tajemné martské vlivy, mísily se tiché, harmonické tóny, budící dojem včelích rojů.

A zase pak oznamoval pražský hlasatel, že úkaz na Marsu se opakoval, ale s rozdílem kmitů, které se nyní pod drobnohledem jeví v jiných tvarech,

"Chorál plodů."

Extáze Pozemšťanů vyvrcholila. Z nevyličitelné harmonie, imaginární, pomyslné, ale přece jásavé, hřmící radostí nad sklizní výsledků práce, dýchala hrdost štědré přírody a vděk obdařených bytostí. Lidé na Zemi ochutnávali a sytili se rajskou chutí tajemných plodů.

Po krátké přestávce vstoupilo na pódium pět žen a pět mužů.

"Píseň života," oznámil Agir.

Píseň života! Jaká to skromnost pro pojmenování, co vyslechli! Nebyl to lidský zpěv! Čarovné závaný tajemné eolské harfy; jako vánek jemná, postupně mohutnější melodie, rajská skladba tak jemných, něžných odstínů, že na Zemi není pro ně notového označení; vyvrcholení v chorál, jenž byl symbolem Vesmíru a bezmezného vzletu a moci duše martských bytostí, pravého božství.

Tím byl martský festival ukončen.

Skromný pořad a krátký. Ale účinek zdrtil! Ani jediná ruka se nezvedla k potlesku. Obecenstvo bylo ohromeno tak, že nebylo schopno ani slova, jímž by projevilo své city.

Nyní má být zahájen na oplátku koncert představitelů české hudby a zpěvu. Jak budou působit pozemské hudební nástroje a lidský zpěv na tyto bytosti, které tak prostě a přece s nedostižnou, nepředstavitelnou mohutností podaly výkon plný kouzla, zázraků, božství a ztělesnění, zhmotnění živelného života?

Arne otočil ladičem a na ploše se objevilo pódium na Hlavním stadiónu, naplněné souborem filharmonie.

"Má vlast."

S napětím hleděli hoši na tváře Mart'anů. A také s obavou. Jak bude působit mohutná filharmonie na jemné sluchové ústrojí těchto bytostí vnímajících více city a snad ještě jinými, Pozemšťanům neznámými smysly?

Zdálo se, že obava se splní, neboť už při prvních mocných akordech se jeví na tvářích Mart'anů cosi, co se podobalo hrůze. Arne marně pátral na přístroji po tlumiči. Ale když pak zase vzhledl, uklidnil se. Působila-li z počátku síla zvuku rušivě, zmínil se za jistě dojem podle tváří, v nichž teď mohl číst zájem,

Martští posluchači nejen trpělivě, ale se vzrůstajícím nadšením sledovali dlouhou produkci až do konce, kdy ohromný sál zašuměl projevem obdivu.

Sborové zpěvy sice ve fortissimech zřejmě napínaly jemný, sluchový cit Mart'anů, ale i ty očividně uchvátily.

Když koncert skončil, bylo vidět na posluchačích značné dojetí.

Agir upřímnými slovy poděkoval za požitky a prosil, aby "Luzná" častěji osvěžila "Vlast" svými krásnými melodiemi. Naším hochům spadl kámen ze srdce!

Nazítí se rozhodli, že se podívají na Marsovy satelity. Dříve na Foibos, který je blíž.

"Dostaneme se tam v malém letadle?" zapochyboval Pavel.

"Zeptám se robota," vstal Arne od stolu.

Vrátil se s kladnou odpovědí.

I na Deimos mohou. Jenže není jisté, budou-li moci na satelitech přistát.

"Ať nám dají do pořádku Aeronautila," vrčel Petr.

Pravda. Mohli by odstartovat. V Aeronautilu by měli mnohem víc pohodlí.

"Zavolám Agira," usedl Arne k vysílačce.

Ale odpověď Agirova byla záporná. Ve svém letadle se nemohou vydat na prohlídku satelitů, i když bude rozsocha namontována, poněvadž není zařízena na vliv martské elektřiny.

Nemohou ani sami odstartovat. Na jejich vzletnutí musí působit martská elektřina, a to způsobem, jakým sem byli dopraveni: pomocí velké vzducholodi, která svou elektrickou silou působí jako lodivod. Takto je vyprovodí až na okraj martské atmosféry, odkud pak teprve budou moci použít vlastní síly.

K prohlídce satelitů by byl průvod vzducholodi příliš těžkopádný a neměl by žádný výsledek.

"Také nutno upozornit, že oba satelity jsou nám dosud blíže neznámé, neboť o ně nemáme zájem," řekl Agir. "Chcete-li se tam však podívat, jsem ochoten podporovat váš vědecký zájem a dám robotovi patřičné příkazy. Ale nabádám k opatrnosti, poněvadž nemám zkušenosti, jaký je rozsah magnetických vlivů satelitů."

Po těchto informacích se hoši zamyslili. Zvláště Arne uvažoval: "Výlet bude rozhodně riskantní. Říká-li Agir pravdu - a ke lži neměl příčiny - budeme ve vážném nebezpečí. Může se stát, že magnetický vliv trabantů bude silnější než elektrická síla Marsu v té dálce, zvláště u Deimosu, který je už určitě mimo atmosféru Marsu. Přitažlivost Marsu je tam velmi slabá. Následky by byly pro nás katastrofální." Končil otázkou: "Odvážíme se?"

"Já jsem pro," řekl Pavel.

"Podřídím se většině," pokrčil Petr rameny.

"Nuže, poletíme," řekl Arne.

"Ale teď mne napadá, že máme přece v programu podívat se na protinožce. Jak se tam potom dostaneme, když nás Agirova vzducholod' vyprovodí až mimo vliv martské elektřiny? Mám dojem, že Agir všechno tohle předstírá z obavy, abychom nepoznali druhou tvář planety."

"Snad," připustil Arne. "Hm! Jak tohle jen... už to mám! Zeptáme se toho Démona, jak bychom měli..." kladl ruku na páčku vysílačky.

"Počkej!" zadržel ho Petr. "Což vyslechne-li naše volání Agir?"

Arne se zarazil. Nebylo vyloučeno, že někdo na téhle polokouli zachytí depeši, vyslanou k protinožcům. To by prozradilo jejich plán.

Ale pojednou padl Arnův pohled na přístrojek, který zde Démon zanechal a jenž byl teď vypojen.

"Lehká věc," prohodil, zapojuje kabel. V hlavě figurky se rozsvítil žhavý bod.

"Vždyť voláš Agira, popleto!" vykřikl Petr.

"Vím," přikývl Arne klidně. "Což nechápeš? Schválně, abych se přesvědčil, účinkuje-li přístroj na téhle polovici Marsu. Ale už ze zvuku slyším, že účinek letí jinam. Tohle je podiv..."

Nedořekl.

"Chytrý nápad!" klepala páčka odpověď. "Zde je ten, koho vlastně voláte: Protinožec. Není možné, aby nás jiný slyšel. Nuže, kdy odstartujete?"

Hoši si vyměnili významný pohled a Pavlovi splynulo ze rtů šeptem:

"Geniální ďábel!"

"Chtěli jsme jen zkusit..." odpovídal Arne.

"Vím," vpadl protinožec. "A dál?"

"Máme být provázeni až na okraj martské přitažlivosti. Sahá tak daleko možnost spojení s vámi?"

"Mnohem dál. Jen pak klidně vzlétněte vlastní mocí. Pak se pokuste o spojení s Agirem. Nedostanete-li odpověď, přepojte na mne. Nemusíte spěchat. Času dost. Budu vás vidět i v té dálce a ostatní zařídím. Kdy vzlétnete?"

"Nemůžeme přesně říci. Dnes máme jiný výlet."

"Tedy zítra?"

"Sotva. Snad pozítří, ale možná že ještě později."

"Dobře."

Spojení bylo přerušeno.

"Dábelský génius!" procedil Arne stisknutými zuby. "Hrozný, ale svůdný jako... Kamarádi, mám pocit nevýslovného odporu a zároveň neodolatelné přitažlivosti. Nevím, je-li to zájem vědy nebo podmanivá síla toho Démona," hovořil za tichého souhlasu obou.

A kupodivu žádného z nich nenapadla otázka: Jak se pak dostanou z moci tohoto Démona?

Téhož dne k večeru, kdy se východ začínal rdít jako předzvěst nastupujícího Foibosu, odstartovali v malém letadle. Jako střela se vznášeli kolmo vzhůru. V několika minutách byli už v takové výši, že pod sebou viděli ohromný kotouč Marsu.

Západní část, ozářená dosud Sluncem, svítila ostře ve své pestré nádheře, ta byla však pohlcována postupujícím temnem střední oblasti, za kterou se zase naopak rychle šířila ohnivá záplava, mocně tryskající z rychle k nim letícího Foibosu. Tak viděli na jedné části ubývající srp vlídného, pestrou nádherou hýřícího denního jasu, temný, středem planety letící pruh a v patách stíhaný příšernou ohnivou záplavou, která se rychle šířila po celé tváři Marsu.

"Vidí-li naši hvězdáři Mars v takové záři, pak chápou, jak se zrodil nápad na jeho pojmenování," řekl Pavel.

Letadlo stálo, očekávalo satelit, který se rychle blížil.

"Nesrazíme se?" tázal se Petr stísněně.

"Ne," odpověděl robot. "Satelit poletí nad námi."

Žhavý kotouč rychle nabýval na objemu a jeho rudé světlo pomalu jasnělo do nachova, až téměř do nažloutlé barvy, svítící jako roztavené železo. Záhy vyrostl objem do ohromných rozměrů a zároveň jeho zář, tak zintenzívněla, že nemohli snést ten pohled.

Teď už byl Foibos skoro nad nimi. A tu viděli...

"Tohle není sopečné těleso!" vykřikl Pavel.

"Není," souhlasil Arne. "Hleďte na ty úžasné výtrysky, chrlené jako nesmírné ohňostroje! Můj ty bože! Vždyť to jsou protuberance! Podobné jazykovité a stromovité výšlehy, jaké vystupují ze Slunce. Jsou chladnější než na Slunci, ale rozhodně je to podobný zdroj, buď hořících plynů nebo uzal elektřiny. Té spíše. A pak bych chápal podstatu rozdílu martské elektřiny od pozemské. Foibos je zdroj, který napájí elektřinou martskou atmos... proboha!"

V tom okamžiku byli nesmírnou silou vtlačeni k boku letadla.

Cítili, jak letadlo s nimi zavířilo.

V ostré parabole letěli dolů k Marsu, odmrštěni strašlivou odpudivou silou. Roztříští se!

Ale pojednou vzlétli zase vzhůru parabolou k východu. Oddechli si. Bylo to jen živelné odmrštění, jakási smršť. Avšak jejich uklidnění netrvalo dlouho. Po chvíli byli uchvázeni smrtelným děsem.

V ostré křivce změnilo letadlo směr a se závratnou rychlostí letělo přímo do žhavého středu Foibosu!

"Konec!" šeptal Petr.

"Odbočit!" křičel Arne na robota. Ten však seděl nepohnutě, němý, nevnímavý.

"Ochromen!" zasténal Arne. "Jeho ústrojí je mimo vliv Marsu a v moci Foibosu! Jsme..."

"Ztraceni?"

"Ano!"

Jako meteor řtilo se letadlo do žhavé zkázy.

Ale pojednou Foibos před nimi jako by letěl vzhůru... dál mimo ně, teď zmizel za nimi a na jeho místě se objevil povrch - Marsu. Strašný přemet! Roztříští se o Mars! Ale - co to? Povrch Marsu s úžasnou rychlostí letí pod nimi vodorovně... teď zase mizí... letadlo stoupá.

"Opsali jsme kruh!" vydechl Petr.

Nyní se Foibos objevil ve značné dálce na opačné straně letadla, které jako vystřelená dělová koule letí vzhůru.

"Hypocykloida!" vykřikl Petr ve smrtelném děsu, jenž stejnou měrou uchvátil oba jeho druhy.

Oprávněně! Neboť je-li tomu tak, pohraje si s nimi Foibos v několika křivkách. Opsali první kruh. Nyní poletí na okraji hypocykloidy třetinu okrajového kruhu. Pak opíší druhý kruh. Po něm proletí druhou třetinu okraje a zakrouží po třetí a naposled, neboť odtud odbočí pak do dráhy zmenšené hypocykloidy, která vede nevyhnutelně - do žhavého jícnu Foibosu. Je sice druhá možnost, ale o nic nadějnější; rozdíl je jen, že místo náhlé, smrti jim kyne zdoluhavá, a tedy mučivější: Zachovají věčný oběh kolem zářného pekla v kruhu, jehož jednoduše "zpestří" tři menší kružnice. Žádná

moc je nevysvobodí ze zajetí věčného koloběhu.

Tato hrůza se jim jako uragán přehnala hlavou.

Avšak - co se to děje? Místo aby v pokračování kruhu letěli nad Foibos, zahnuhli - opačně, k východu. Obloukem se zase řítí dolů k Marsu. Ale zase proletěli vodorovně, pak vzhůru, zase dále k východu.

Dva kruhy takto opsali v ohromném přemetu, stále k východu, dále od Foibosu... - a pak - robot se pohnul.

"Slyšíš mne?" vykřikl Arne.

"Ano."

"Co se to děje?"

"Nic."

"Pěkné nic! Vždyť jsme..." Arne se vzpamatoval. Zbytečně by hovořil ke stroji, který byl krátce zbaven činnosti. "Byla to naštěstí jen cykloida, která nás odkutálela od Foibosu, místo hypocykloidy, jež buď směřuje do středu - ve svém zmenšeném útvaru - nebo je nekonečná v zevním," vysvětlil druhům.

"Vraťme se!" řekl Petr mdle.

"Zpátky!" zavelel Arne a letadlo se vracelo v ostré křivce nad ztemnělým krajem.

Za čiré tmy přistálo s nimi letadlo na plošině a Hoši si s úlevou oddychli.

Ráno, po osvěžujícím spánku, vyprchal všechen děs z prožitého dobrodružství. Zvlášť zvítězila veselá povaha Petrova, který se, leže ještě na posteli, rozchechtal.

"Čemu se směješ?" zabručel lékař.

"Tomu kopanci."

"Jakému kopanci?"

"Co nám ušetřil ten trabant za naši uctívou návštěvu. Barbar! Ale má sílu, potvora! Tři kotrmelce ve stratosféře!"

"Brzy ti otrnulo," vrčel Pavel.

"Poslyšte!" začal Arne vážně. "Mně se začíná v hlavě jasnit. Nevíme sice o složení Foibosu nic podstatného, ale jedno je jisté: Foibos je nabit nesmírnou silou elektřiny nebo magnetismu, která působí odpudivě na tělesa, jež se přiblíží do jisté vzdálenosti. Možná že tu působila hmota letadla, ale mám dojem, že hmota tu nemá vliv. Hlavní je fakt odpudivosti. Z toho plyne, že Foibos nemá podobné složení jako Slunce. Není to tedy uzel téže elektrické energie, nýbrž opačné. Foibos je snad těleso, jakým byla Země na počátku svého vývoje, Ale jakou elektřinou nebo magnetismem je Foibos nabit, když nás tak mocně odpudil? Zdá se, že to se nikdy nedozvíme."

Zakrátko vyšli na plošinu.

V záplavě slunečního světla hrál kotouč Deimosu nádhernými duhovými barvami.

Vsedli do letadla, které se s nimi rychle vzneslo.

Ačkoliv letěli velmi rychle, trvala cesta mnohem déle než k Foibosu, neboť vzdálenost Deimosu je čtyřnásobná. Pluli v podivném přísvisu, jaký vrhal do stratosféry odlesk pestrého povrchu Marsu, jež pozvolna přemáhal duhovitý svit Deimosu, jak se k němu blížili.

Tento měsíc byl zřejmě menší než Foibos. Jeho mírně zvlněný povrch planul překrásnými duhovými barvami. Rozsáhlé plochy se třpytily jako ohromné dýmky. Někde bylo vidět vzduté duny, jejichž hřebeny na sluneční straně byly blankytně modré a průsvitné a níže k úpatí přecházely ve šmolkovou, až konečně v indigovou modř. Jinde zase hrály okrouhlé svahy kráterů ve slunečním světle růžově, se sytě karmínovými rýhami a v nitrech kráterů se svit lámal v ametystově fialový stín, měnící se v hloubce v tajemnou, tušovou čerň.

Konečně se přiblížili tak, že mohli pozorovat prostým okem i podrobnosti.

Celkový vzhled svými mělkými, rozsáhlými prohlubeninami a četnými krátery připomínal Měsíc, jenže zde nebylo vysoké, divoce rozežrané horstvo, jaké viděli na zemském souputníku, a také svahy kráterů jen nízké lemovaly tajemné, hluboké jiny.

Nejpozoruhodnější však bylo, že nikde neviděli ani stopy po půdě. Celý povrch byl pokryt hluboko průhlednou vrstvou ledu, ale ani v té hloubce nespátřili známky po prsti.

Bylo by zbytečné vystoupit, ačkoliv Pavel měl k tomu tisíc chutí. Jeho snaha prozkoumat geologické složení by zůstala bez výsledku.

Když obletěli celou tuto kouli, k čemuž při jejím rozměru nebylo třeba dlouhé doby, měli jistotu, že Deimos je ledovým hrobem.

Pak se bez nehody a dalších příhod vrátili do Aeronautila.

"Tak co teď?" vybafl Petr.

"Myslím, že bychom měli odstartovat," minil Pavel.

"Souhlasím," přikývl Arne, "ačkoliv bychom zde měli ještě dostatek látky ke studiu. Ale máme před sebou množství úkolů a dlouhou cestu."

"Jakou dlouhou cestu? Na druhou polokouli není pro Aeronautila nijak daleko," divil se Petr.

"Ty chceš k tomu Démonu?" zatvářil se lékař nechápavě.

"Samozřejmě. Chci vidět stroje! Půjdu k protinožcům třeba pěšky!"

"Tak už toho nech," mírnil jej Arne. "Zavolám Agira."

Za chvíli dosáhl spojení.

"Drahý příteli," začal Arne obřadně, "povinnost nás nutí odstartovat."

"Kdy chcete odletět?"

"Zítřka ráno."

"Dobře. Připravím doprovod."

"A co s rozsochou?"

"Bude namontována ještě dnes."

"Děkuji vám."

Za chvíli přistálo na plosině malé letadlo, z něhož vystoupili dva muži v overalech a z nitra letadla vytáhli pahýl rozsochy.

Hoši viděli, že hrana je jakoby odříznuta ostrým nožem.

"Jak se dostanete na vrchol letounu?" zeptal se Petr.

Ale muži neodpovídali. Neměli tlumočnických přístrojů a nerozuměli českým slovům.

Ostatně se jim dostalo v nejbližším okamžiku odpovědi viditelné: z letadla se na boku vysunula dvě chapadla, jakési kovové ruce, do kterých muži vložili svisle postavenou rozsochu. Poté vsedli do letadla, které se s nimi vzneslo a stálo těsně nad hrotem Aeronautila.

Nebylo slyšet zvuk. Jen hrana rozsochy se na okamžik rozzářila. V několika vteřinách bylo elektrické sváření hotovo a letadlo zmizelo v dálce.

"To šlo rychle," divil se Pavel.

"Což abychom zkusili," řekl Petr, "účinkuje-li teď, když máme Aeronautila zase v pořádku, naše vlastní síla?"

Návrh by pro Arna příliš svůdný. V jeho duši sice vykřikl varovný hlas, ale ten byl vzápětí utlčen jiným. Co se může stát? V nejhorším případě Aeronautilus nevzlétne. Nic nebude zkaženo. Jsi přece pilot, máš plné právo, ba povinnost vyzkoušet funkci letounu, zvláště teď, kdy byla napravena porucha jeho nejdůležitější součástky.

"Ano, ale co když vzlétne?" ptal se pro jistotu.

"Tak tedy poletíme," řekl Petr lhostejně.

"Jak to?" škulbl sebou Pavel. "Snad byste nechtěli utéci?"

Výraz Arnovy tváře byl tvrdý.

"Nevidím v Petrově stanovisku přečin," hovořil suše. "Není správné, aby se vědecký zájem poutal společenskými formalitami. Ostatně, nemáme v úmyslu utéci. Chci jen zkusit, jak dalece reaguje Aeronautilus na martskou elektřinu. K tomu máme přece právo. Vnitřní přístroje, například vysílačka, účinkují ve zdejší elektřině. Proč by neměla účinkovat rozsocha? Mám dojem, že nám Agir neřekl pravdu. Nikoliv ve zlém úmyslu, nýbrž aby nám znemožnil zhlédnout druhou tvář Marsu. Snad má k tomu šlechetné důvody, ale přece je to jakýsi druh sobectví. K návštěvě protinožců jsme už pevně rozhodnutí."

"Já nejsem!" vpadl lékař. "A teď... nevím proč, ale - varuji, ba prosím vás, upust'me od..."

"Nejsi technik, Pavle, nemůžeš to pochopit."

"Jen abyste později nelitovali," vydechl Pavel rezignovaně. "Slibte mi alespoň, že neutečeme."

"Nepřehňme," řekl Arne klidně. "Ale ohlásím protinožci, že zítra ráno odstartujeme."

Proti tomu nemohl Pavel nic namítat a odevzdaně pokrčil rameny. Arne zapojil přístroj a volal. Protinožec se přihlásil hned, jako by čekal u druhého pólu. Sotva Arne skončil, byla tu odpověď:

"Vím, že letoun už máte v pořádku. Zkuste činnost!"

"Tak vidíš!" pohlédl Petr na lékaře, který vykřikl:

"Varuji tě, Petře!"

"Neplet' se do techniky, které nerozumíš!" mávl Petr pohrdlivě rukou. "Arne! Jedeme!"

Lékařova výstraha dozněla v zoufalém stenu. Jakmile Arnova ruka stiskla hlavní páku startéru, Aeronautilus se zvolna vznesl a pak jako blesk letěl k východu.

Po chvíli se Arne snažil zastavit let. Všechny přístroje však - zmrtvěly.

"Co... je to? Kam... letíme?"

"Uvolnil jsi spojení s Démonem! Letíme z ráje do pekla!" řekl Pavel. A měl pravdu.

Kapitola čtrnáctá - DÉMON SE USMÍVÁ

Kraj pod nimi rychle jemněl a obloha nad obzorovou čarou rudla. Záhy se před nimi vynořil ohnivý kotouč Foibosu, jako meteor jim letěl vstříc... než se nadáli, proletěl nad nimi a zmizel na západě... Řítily se černou tmou... Proletěli fosforově svítícím kruhem...

"Přehrada!" vydechl Arne sípavě.

Hluboko pod nimi zářily na tmavém povrchu Marsu ohnivé body, přišerná žhavá ložiska, z nichž tryskaly ohňostroje plamenných jazyků, vířících sloupů a nad nimi rozplizlá oblaka dýmu.

"Hutě! Tavírny! Doly a šachty!" chrčel Arne, neodkládaje triedr od očí.

"Ohromný průmysl! Zde aspoň něco uvidím," mumlal Petr. Ale z jeho nadšení číselná tíseň.

"Není mi nějak dobře. Mám podivný pocit," koktal Arne.

"Já též," slyšeli Petra. "Neměli jsme... Zpátky už nemůžeme. Zbývá nám tedy jediné: soustředit a spojit všechny své síly a čelit Démonovým vlivům, pokud to bude možné!"

Hoši si stiskli ruce a ze tří úst vyšlo pevně: "Ano!"

Aeronautilus zmírnil let a pojednou stanul. Ve tmě, prozářené ohnivými ložisky, viděli pod sebou v hloubce tisíce metrů rozsáhlou plochu, v jejímž černém a jako hlazený mramor lesklém povrchu se zrcadlily obrysy ohromných válcovitých věží a vysokých komínů, rudě ozářených do výše tryskajícími sloupy ohně, jež prorážely kotouči dýmu.

"Jsme v pekle!"

A vtom se Aeronautilus řítit kolmo dolů, do středu černé plochy. Po několika okamžicích dosedl letoun na pevný podklad.

Mají vystoupit? Než si mohli odpovědět, slyšeli známý zvuk: vchod do letounu dole se - otevřel. Tlumeně zašuměl turniket... tiché kroky po schodech, a z otvoru nad ložnicí vstoupil do kopule...

"Jak jste se sem dostal?" vytřeštili oči na Démona.

Jak si mohl otevřít vchod, jehož mechanismus byl uvnitř a řízen jejich vlastní elektřinou?

"Pro mne zde není závora," odpovídal klidně, svitě zelenýma očima jako dravec. "Mám přece v moci všechny živly."

"Ale jak jste se mohl... opovážit?"

"Opovážit? Hm, příkré slovo na uvítanou! Doporučuji vám víc vlídnosti. Jsme přece přátelé. Či ne?" V rudém přítmí vyšlehl dva zelené paprsky z hrozných očí a v rozšklebených ústech se zableskl bílý dravčí chrup.

"Ano, jsme... přátelé!"

Ale lékař zaťal pěsti a odhodlaně procedil stisknutými zuby:

"Jak můžeme důvěřovat vašemu přátelství, když jste nás sem dostal lstí a násilným únosem?"

"Násilím? Týmž násilím, jakým vás Agir dostal k sobě. Jenže já jsem neporušil na vašem letounu ani atom. Zachoval jsem se tedy jemněji než Agir, jemuž jste násilí nevytkli. A konečně, záleží jen na vás, budete-li mými hosty, nebo..."

"Nebo?"

"Tím, čím jsou ostatní v mé říši," zněl s mrazivým klidem doplněk věty.

"Co vlastně od nás žádáte?"

"Přišel jsem vás uvítat," změnil protinožec tón do vlídnosti, která však mimovolně zněla jejich sluchu jako výsměch.

"Děkujeme vám."

"Nezdá se," četl zřejmě v jejich mysli. "N-nu," protáhl, "nyní je doba, kdy lidé na Zemi spí. Dopřejte si odpočinku do zítřka. Přihlásím se."

Hrozný zjev se vnořil do hloubi letounu. Tiché, plíživé kroky zanikly. Slyšeli zašumění turniketu, znějící jako výdech z hrudi drcené pod balvanitou tíží. Ach, ne! To byl sten, který se vydral z jejich vlastních prsou.

"Co nás čeká?"

"Kam jsme se to dali vlákat?"

"Neztrácejte hlavu!" ozval se Pavel ostře. "Odvalu a svornost! Hlavně svornost! Neklesat na mysli! Dokud s námi bude slušně jednat, budiž! Vědecké poznatky nám budou odměnou za sebezapírání. Kdyby však měl užít nového násilí..."

"Co pak?"

"Budeme se bránit."

"Jak?"

"Máme zbraně."

"Budou nám co platny?"

V jejich mysli pevně zakotvilo každé slovo, které Démon pronesl při své první návštěvě. Má možnost nejen slyšel a vidět na celém povrchu Marsu, ale působí neodolatelně vlastní vůlí také na jejich city. Je-li tomu tak, upadli nejen do tělesného, ale i do duševního otroctví! Dále je tu záhada neméně důležitého významu: Démonova bezvadná znalost české řeči, aniž potřeboval technické pomůcky, jaká byla nezbytná na druhé polokouli Marsu. "Znám všechny jazyky Pozenšťanů, můj tlumočník je zde," řekl tehdy a ukázal si na čelo.

"Pochybují, že jeho tělesné ústrojí, má-li vůbec jaké - je značně odlišné od lidského."

"Vzpomeňme si na hydru," řekl lékař. "Pozemskými zbraněmi sotva co pořídíme."

Arnovy oči hleděly přimhouřeně kamsi do neurčita. Pojednou se v nich živě zablesklo. Arne vzal papír a tužku a zvolna, v duchu počítaje, psal číslice oddělované čárkami. Trvalo to delší chvíli, než položil papír před své druhy.

"Co to má být?" nechápal lékař.

"Já vím!" vydechl Petr. "Je to..."

"Mlč! Slyší-li nás, bylo by vše ztraceno! Doktor zná těsnopis. Napiš mu stenograficky rozluštění," řekl Arne.

A když Pavel přečetl, úlevně vydechl.

Co obsahovala Arnova zpráva?

Zbytek noci strávili v těžkém, horečném snění. Když konečně procitli, bylo jim ještě hůře než před spaním.

Jak hrůzný dojem! Kde bylo to krásné slunce, jež je dosud tak vlídně vítalo po osvěžujícím spánku do nového dne?

Okny se vkrádalo tísnivé šero. Viděli, že jsou uprostřed okrouhlé plošiny, jejíž černý a lesklý povrch jim připomněl ohromný mramorový příkrov veliké hrobky.

A kolem nich se tyčily jako nesmírné, nestvůrné náhrobky a pomníky válcovité a jehlancovité, kuželovité a hranolovité temné věže mezi bednovitými budovami, které byly překlenuty jakýmsi mosty a přechody a spojeny mohutnými vlnitými i lomenými rourami, jako by je ovíjelo tělo nesmírného pohádkového mořského hada, k němuž se tulila příšerná krivolaká chapadla krakatie, špinavě bílá jako křečovitě zkroucené, žárem do běla vyprahlé kosti.

Z vrcholů temných věží padaly zažloutlé a šedivé čmouhy a do výše se líně valil černý a hnědý dým, u jícnu planoucí rudým žárem a ve výši rozplizlý do těžkých mračen, zahalujících nebeský blankyt a pohlcující slunce.

Kam oko dohlédlo, stejný, bezútěšný, duši drtící pohled!

"Zde máš ten svůj vytoužený průmysl!" nemohl se Pavel zřici trpké výčitky Petrovi.

"Hrůzokrásné!"

"Ještě v tom vidíš krásu?"

"Je to nedožitelný les vysokých pecí, proti nimž jsou naše trpaslíky. A to je jen vnější dojem. Jak musí působit uvnitř!"

"Peklo."

"Uznávám, Pavle. Nejmodernější peklo! Ale jeho organismus, to musí být pohádka!"

"Krásná pohádka," vrčel lékař. "Chtěl bych vidět, jak by se tvářily děti, kdybys jim tuto pohádku vypravoval!"

"Už jde!" vykřikl Arne od protějšího okna.

Přiskočili. Na okraji plochy viděli postavu v overalu, v níž poznali Démona.

"Odkud vyšel?" zeptal se Petr.

"Z té vysoké budovy se skleněnou bání nahoře," okazoval Arne. "Ale teď mne napadá: než přijde k nám, zkusím, můžeme-li si sami otevřít letoun."

Arne seběhl rychle se schodů a po několika vteřinách se vrátil.

"Mechanismus neúčinkuje! Dveře jsou spojeny s elektřinou, která je teď umrtvena," šeptal rychle.

"Jsme tedy vlastně uvěznění?"

"Ano."

"Rychle do ložnice!"

Štěrbínou okenice viděli Démona, jenž se pomalu blížil. Konečně stanul před Aeronautilem. Vyňal z kapsy jakousi kouli, zakončenou dvěma hroty jako tykadly, jimiž se dotkl dveří. Slyšeli cvaknutí mechanismu a jemný svist, jaký se ozval vždy, když se dveře v utěsněných veřejích vznesly vzhůru.

"Tohle jsem chtěl vědět!" stačilo ještě, aby Arne vyšeptl, neboť hned poté slyšeli zašumění turniketu. Zahlédli ještě, jak Arne položil prst na ústa; pochopili němou výstrahu: nic nevytýkat!

Vzápětí se Démon vynořil a stanul na prahu ložnice.

"Jste svěží, jak vidím," řekl. Světélkující oči zatěkaly kolem a utkvěly na Habakukovi, dosud klidně schouleném na pohovce. "Hmmm," ozvalo se v Démonově hrudi jako zavrčení šelmy, "krásné zvíře!"

Ale vtom se ze svinutého černého kotouče vztýčila Habakukova kulatá hlava, žluté oči se široce otevřely, kocour se vymrštil.

Nikdy dosud neviděli toto zvíře tak zježené. Bílé drápy se křečovitě zaryly do pohovky, tlamka se široce rozevřela, rozlehlo se silné zasyčení.

"Bojíš se? Vždyť jsme kamarádi!" přistoupil netvor k pohovce.

Zazněl nevylicitelný zvuk: zaječení plné děsu a vzteku! Rozevřáté kocouří tělo v ohromném skoku proletělo vzduchem ke schodům a zmizelo v kopuli, odkud pak znělo Habakukovo vzteklé, ale zároveň úzkostné skučení.

"Zkrotím tě časem," zasyčel Démon. "Přišel jsem pro vás," obrátil se k trojici. "Chci vám ukázat... pojďte!"

Když vyšli z letounu, netajil se Démon nijak přístrojem, jehož dotyk uzavřel vchod.

"Co je to?" projevil Arne zájem.

"Klíč."

"Podivný klíč."

"Je ovšem jiný, než jakého užívají Pozemšťané."

"Elektřina."

"Správně. Moje elektřina."

"Pak má ale ještě i jiný účel?"

Démonovy oči, nyní sírově žluté, se pátravě vbodly do Arnových zornic. Snad měl Arne v té chvíli na mysli jen svůj vědecký zájem, neboť Démon řekl klidně:

"Jste odborník v elektřině a máte právo vědět. Ano, má mnoho jiných účelů tahle věčička. Je v ní - všechno!"

Mezitím došli k vysoké zdi, v níž byla dvířka, jimiž by se protáhl normální člověk. Po dotyku "klíče" se otevřela.

Proklouzli na rozsáhlý dvůr, na němž byly jehlancovité stohy černé hmoty, snad rudy či uhlí, nad nimiž se šikmo tyčily ohromné elevátory, jejichž pásy s velikými kapsami mizely v temné šachtě hluboko pod zemí.

Těchto černých pyramid bylo asi dvacet hotovo, u nich nehybně stály šikmé věže elevátorů, odpočívajících po vykonané práci. Jediný elevátor pracoval. Nekonečné pásmo vystupovalo z podzemí, neslo na sobě těžké náklady černou hmotou naplněných kapes, které se na temeni překlápěly, chrlíce svůj obsah.

Když se přiblížili, viděli kolem rychle vzrůstající kupy kruh lidských postav, které velkými lopatami srovnávaly úbočí kupy do jehlance. Už na první pohled bylo vidět, že je to táž marná práce, k jaké byl odsouzen v podsvětí podle řeckého bájesloví mocný korintský vládce Sisyfos za to, že oklamal smrt. Musel válet do kopce balvan, který se mu vždy u samého temene vysmekl a zřítíl zpátky. K podobné námaze byli zakleti i ti lidé, neboť přival hmoty shora jejich práci zase rušil.

Ubožáci pracovali jako stroje. Ale - jaké stroje!

Po obnažených plecích, na kost vyhublých, hranatých ramenou a hůlkovitých pažích řinuly se stružky potu a tvořily ve vrstvě černého mouru, kterým bylo vyzáblé tělo pokryto, hluboké, sinavě bílé brázdy.

Ubozí lidé - ale byli to lidé?

Zvířecky dlouhý trup stál na krátkých, křivých bosých nohou, s chodidly - ano, ta chodidla byla lidská! Jediné, co se podobalo člověku. Trup měl vyvstalý hřbet, jaký lze vidět u vyzáblého zvířete, jehož ostrou hranu zvyšoval kosmatý pruh srsti, jenž se zježil, jakmile se s Démonem přiblížili. Na krátkém krku seděla kulatá hlava, porostlá rovněž ostnatou srstí. A tváře... ach, ty tváře byly - lidské! I pod vrstvou mouru a přes kostlivý vzhled bylo vidět malá, souměrná ústa připomínající agirovce. Ale nejpodivnější byly oči: blankytně modré, hluboko zapadlé v důlcích, odkud se matně leskly jako čisté studánky.

Jeden z těchto podivných tvorů vzhlédl k Pavlovi. Utrpení, bezmezný žal a úpěnlivá prosba číselly z tohoto zoufalého pohledu.

"Můj bože!" šeptl Pavel.

Nelze říci, že tvor slovům rozuměl, ale rozhodně vystihl Pavlovo politování, neboť v jeho očích vzplanula jiskra a z malých, jakoby dětských úst vyklouzla slova, kterým sice nerozuměli, ale ten melodický hlas, jemný a lkavý, byl

dostatečně výmluvný.

Avšak v nejbližším okamžiku slyšeli v hrudi Démona zlostné zaskučení, v jeho ruce se objevila známá koule, ozvalo se slabé cvaknutí a modrooký tvor se sotva slyšitelným povzdechem klesl na zem.

"Co... co to... proč jste ho... ?" koktal Pavel v hrůze.

"Chtěl jsem vám ukázat ještě jeden účel téhle věcíčky. Ptali jste se přece. A teď se mí naskytla příležitost," hovořil Démon mrazivě.

"Příležitost? K vraždě?"

"Je mi lhostejné, jak na to pohlížíte. Podle mého měřítka není to slovo pro mne urážkou. Ale vy jste Pozemšťané. U vás má jiný význam. A proto vás upozorňuji, abyste byli ve výrazech opatrnější. Musíte se vžít do poměrů. Od vás nestrpím nejmenší styk s mými poddanými, od nichž chci jen práci," znělo to tak ledově, že hochům mrzla v žilách krev.

"Jsou to přece lidé!" odvážil se ještě Pavel k námitce.

"Napolo."

"Jak to?"

"Bývali kdysi, jako ti na druhé polokouli."

"A teď?"

"Vidíte přece rozdíl v těle. Od lékaře je to naivní otázka."

"Proč mají taková záda?"

"Aby se zvýšila výkonnost. Koňský trup je odolnější."

"Proč jste jim ponechal tváře?"

"Ty nebylo třeba měnit. Zůstali býložravci. A pak, jejich původní povaha mně vyhovuje. I býložravec někdy zdivočí. Agirovec nikdy. Jsou ještě jiné výborné výsledky. Agirovci žijí směšně krátkou dobu, kdežto tihle tvorové, byť ne v témž těle, jsou - nesmrtelní."

"Jak je to možné?"

"Prohlédněte si ho," kopl Démon do nehybného těla.

Pavel poklekl.

Tělo bylo mrtvé.

Oči nehybné, jakoby skleněné.

Ale když zaclonil oči dlaní a pak ji náhle zvedl, zornice se zúžily. Zřejmě vnímaly světlo a stín. Mozek tvora - žil.

"Vy jste ho nezabil?"

"Zničil jsem tělo. Hlava žije."

"Co s ním zamýšlíte?"

"Předělám ho."

"Jak?"

"Vy na Zemi tomu říkáte vivisekce."

"Pitva zaživa? Takového mučení jste schopen!" zařval Pavel uchvácen děsem.

V Démonových očích se rozhořely žhavé jiskry. Jeho pohled byl tak strašný, že se Pavlovi zatajil dech a ruce se mimovolně zvedly jako k obraně. Lékaři zavířilo hlavou: teď se ti stane totéž! Zničí tvé tělo a rozpitvá je, bude z tebe otrok!

A netvorova ruka si skutečně pohrávala s příšernou koulí.

Pojednou ohníčky v zelených očích pohasly, ústa se rozšklebila, zablýskl se dravčí chrup. Třeskl výsměch.

"Budiž. Ďábel! Jsem hrdý na toto jméno! Pojďte, lidské jepice, ukáži vám své dílo!" Vykřikl jakýsi nesrozumitelný povel, po němž dva tvorové odložili lopaty a chopili se svého nehybného soudruha.

Byli vedeni přes dvůr, kde Démon otevřel těžké dveře. Kráčeli dlouhou chodbou, jejíž stěny vyzařovaly fosforečný svit. Po dotyku "klíče" se dveře rozlétly. Vstoupili do ohromné místnosti, která se podobala z větší části pitevnímu muzeu a také operační síni. Byla zde lidská těla bez hlavy, bezvadných trupů, zřejmě tytéž postavy, jaké viděli na druhé polokouli. Stála jich tu řada ve strnulém postoji, který byl udržován nespočetnými dráty či rourkami, vyústujícími z jakýchsi nádržek, umístěných nad těly.

"Zde je zbytek původních obyvatel této polokoule," vysvětloval Démon. "Těla jsou sice nehybná, ale živá. Koluje v nich krev."

"Z těch nádrží?"

"Ovšem."

"A ty dráty či rourky jsou?"

"Cévy."

"Úžasně!" vydechl Pavel uznale.

Démon se spokojeně ušklíbl.

"K čemu je máte?"

"Až přijde vhodná doba... nu, proč bych to tajil? Budeme spojenci. A ne-li, pak..." žhavé jiskry ve žlutých očích byly příliš výmluvné. "Těch deset krásných těl vykoná svůj úkol, až se vrátí mezi agirovce s původními hlavami, k nerozeznání od ostatních, ale - s jinými mozky! Bude to deset mých vlastních bratří! Těch deset stačí, aby se z druhé tváře téhle planety stalo, co je zde: pravý Mars, jenž bude sálat svou božskou moc do vesmíru vždy, stále a všemi směry, všude, do nekonečna."

"I na Zemi?"

"I na Zemi."

"Co od ní vlastně očekáváte?"

"Spojenectví. Pozemšťané jsou mně duševně nejbliž."

"Mýlíte se!"

"Nikdy se nemýlím. Ty hloučky jiného směru nemají význam. To jsou neduživci, kteří vymřou po prvním závanu mé moci."

"A když Země odmítne?"

"Pak ji stihne osud agirovců. Bude z Pozemšťanů tohle," ukázal před sebe.

Arnovi a Petrovi se vydral z úst sten. Jen lékař zůstal klidný, nebo se aspoň ovládl, neboť co viděl, bylo pravým zázrakem anatomie. Na homolovitých podstavcích tkvělo v řadě deset hlav, sličných tváří, stejných ušlechtilých rysů, jak je znali ještě ze včerejška na druhé polokouli Marsu.

"Živé?" vydechl lékař.

"Vidíte to snad na očích?"

A skutečně: modré oči hleděly na něho vnímavě, sledující jeho pohyby.

"Jak dlouho už...?"

"Sto deset roků podle vašeho měřítka."

"Sto deset let!" opakoval Pavel v úžase. "Jak je to možné? Jak dlouho žijete vy?"

"Nevím: Není možné měřit můj život. Povrch této planety byl kdysi zcela jiný. Nesmírné spousty horké vody, která kolotala v divokém varu a v ohromných sloupech tryskala do výše. Půda se chvěla, trásla a vlnila, prodělávala stále nové změny. Pak prorážely z niterných hlubin za nesmírného rachotu sloupy ohně a proudy žhavého bahna. Tvořily se vrchy jako ohromné bezedné vředy, jejichž temene se valil vřelý hnis. Pozvolna se měnila tvářnost. Byly vytvořeny rostliny. Ve zchladlých vodách i na souši se objevili živočichové."

"Zvířata?"

"Ano."

"Jsou tu ještě?"

"Hojně."

"Na druhé půli však nejsou?"

"Není jich tam třeba pro býložravce!" řekl Démon pohrdavě.

Zastavili se před úzkou vysokou skříní, podobnou postavené dlouhé rakvi.

"Zde uvidíte podstatu mé tvorby. Mohu vytvořit člověka všech možných ras a odrůd, zrovna tak jako živočichy, zvířata i netvory. Ba, mohu více! Všem těm tvorům mohu dát nesmrtelnost. Zestárne-li jejich tělo, nahradím je mladým. Duše nikdy nezestárne. Mohu ji vyjmout z ochablé a unavené tělesné schránky a vložit do jiné, mladé a svěží. Ale vždy jsem a navždy zůstanu jejím pánem. Mám v moci všechna těla i duše všech tvorů. Dosud jen ve své říši. Ale brzy na celé této planetě a zanedlouho na všech ostatních. Budu vládnout celému vesmíru stále, věčně. Nevěříte? Nevadí.

Přesvědčím vás ještě o své nesmrtelnosti. Dost času. Řekl jsem, že jsem stvořitel. Zde je důkaz!"

Víko rakve odskočilo.

Výkřik úžasu se vydral z úst tří Pozemšťanů.

Uvnitř stála lidská kostra obalená tělem, které se skládalo z úplné, dokonalé sítě tepen, žil a cév, od nejsilnějších do nejjemnějších, spleti nervů... Jasně bylo vidět žilobití a záchvěvy nervů... Ale celá tato cévní i nervová soustava měla přece naprosto jiné ustrojení, než jaké podmiňuje přírodní živočišný zákon. Předně tu nebylo srdce, které tvoří ústřední orgán krevního oběhu, a také nervy neměly svůj základní kmen v páteři. Zato byl po celém tomto zcela bezmasém a bezkožném těle rozset nesčíslný počet uzlů a uzlíků, do nichž ústily tepny, cévy a nervy. Takový uzlík měla každá část údů i každý prst na ruce i nohou.

Zde měl lékař bohatou látku k anatomickému studiu. Jenže výsledek jeho prohlídky rovnal se - nule. Jak by také mohl pochopit?

"Jaký mají účel ty uzlíky?" vyslovil otázku.

Démon přiblížil kouli k největšímu uzlu ve středu trupu a zvolna posunul její zadní, poněkud vypouklou část. V nejbližším okamžiku se uzel přesvítil jako pod rentgenovou lampou; nový účinek tohoto podivného přístroje. A vtom se ozval z temene těla lkavý sten. Tato část byla dosud v temném stínu, v němž mohli vidět jen obrysy hlavy.

Démon cosi konejšivě zabručel a zvuk utichl. Ale to stačilo, aby se pozornost naší trojice rozdvajila. Lékař, zaujat svou vědou, soustředil všecek svůj zájem na prosvícené tělísko, kdežto Arne a Petr se zahleděli na temeno těla.

Nejdříve vyličíme, co viděl lékař:

V opálově průsvitném tělese, tvarem i velikostí podobném slepičímu vejci, bylo cosi jako kukla motýla či hmyzu, nebo snad živočišný zárodek? Těžko říci. Bylo jen jisté, že se ten závitok nyní, zneklidněn prudkým svitem, vlnil.

V nejbližším okamžiku světlo zhaslo.

"Viděl jste?" zeptal se Démon.

"Ano."

"Totéž je všude jinde, ve všech těch uzlicích. I v tom nejmenším, kde jsou ovšem v mikroskopické velikosti. Ale na objemu nezáleží. Jsou stejně zdatné k samostatnému vývinu."

"Hydra," vydechl lékař.

Démon nepochopil význam tohoto slova, ale co dodal, plně potvrdilo správnost:

"Můj výtvar. A jsem to já! Je to můj syn i dcera, oba vytvořeni z jediného atomu mé bytosti! Ale je tu přece veliký rozdíl. Až na kostru a cévy, které jsou vzaty jednomu z původních obyvatel, nemají tělesnou hmotu jako já a nejsou obtíženi ústrojem. Zato jsem těmto svým dětem dal do žil tekutinu, kterou já nemám. Nepotřebuji ji. Každý atom mé bytosti žije samostatně pod svrchovaností mé duše a je schopen, poručím-li, samostatného rozmnožování. Místo mých hmotných tělesných atomů dal jsem tomuto výtvaru nesčíslný počet živých zárodků, živých myriádami bakterií

obsažených v tekutině, nevyčerpatelných, neboť spotřebované se stále doplňují množením, a vnímajících už teď, poněvadž k tomu je nutí nervová síť."

"Pak jsou tytéž zárodky jako v uzlicích obsaženy v nesmírném množství také v tekutině?"

"Ano."

"Tedy nekonečná - umělá liheň?"

"Správně. Ale ještě něco. Pohleděte vzhůru!" ukázal Démon na temeno kostry.

A tu spatřil Pavel, nač už chvíli vytřeštěně hleděli jeho druhové: Hlavu, která zřejmě kdysi zdobila tělo příslušníka Agirova kmene. Hlavu? Nebyly to spíše dvě polovice zcela odlišných hlav, kolmo rozříznutých a spojených v příšerný celek? Hrůzný pohled! Z levé polovice svítilo zeleně dravčí oko a z levé půle úst blýskal se silný chrup, kdežto pravé oko, modré jako nebeský blankyt, hledělo něžně a mírně a po bělostné líci kanuly slzy.

Na levé půli démonický výraz vítězství a bezedné krutosti, na pravé duševních muk a bezedného zoufalství.

"Největší úspěch mé moci!" jásal Démon. "Zde vidíte, co dokáží! Tu je důkaz, že mám v moci i duši! Tato hlava měla ještě nedávno jeden výraz, týž, jaký vidíte na pravé polovici. Vlivem mých organismů v tekutině, která ji napájí, se pozvolna změnila. Každá půle žije teď zvlášť. Vlastně žije jen levá, plně sycená organismy. Pravá žije jen duševně."

"Proč jste nedopřál vývoj celému tomuto stvoření? Vždyť je to nesmírné hnízdo démonické síly a moci, které by vám mohlo znamenitě prospět."

Démon se zašklebil:

"Jste člověk. Váš rozum je mělký a oči krátkozraké. Máte pravdu, že tohle je nesmírné hnízdo démonické síly a moci. Je mnohem mocnější než já. Ale právě proto nesmí přijít k moci! Mne nemůže zničit nikdo, žádná bytost, ani živél.

Jedině..." Démonovy oči jen na zlomek vteřiny přelétly kouli v ruce, "znáte mnoho případů z dějin pozemských vládařů, kde nedočkavý syn zabil otce, aby se zmocnil vlády. Vidíte, i v tom jsou mně lidé blízcí. Moje dítě! Musí být bezmocné, dokud sám nezavolám!"

"Kdy to bude?"

"Pro myriády svých dětí musím mít dříve připraven stejný počet planet, říší, kde budou vládnout. Pro každého jednu. Nebude to dlouho trvat. Vesmír je veliký."

Démon přiklopil víko.

Stanuli u operačního stolu, na němž leželo nehybné tělo.

"Co s ním?" hučel Démon. A pojednou se jeho žluté oči rozeplály: "Ano, ukáži vám jeden ze svých kousků. Rád si zažertuji," mumlal, snášeje kusy těl. A pak, nevšímaje si hochů, vyňal z kapsy kouli a tykadla přiblížil k oběti.

Marně bychom se snažili vyličit děs, s jakým po několika minutách hleděla naše trojice na obludu, která se zvolna postavila na operačním stole: lidská hlava s modrými očima, vychrtlý psí trup, dlouhý ještěřčí ocas, lví tlapy a ohromná netopýří křídla.

"Sfinga!" zamumlal Petr.

"Nevím už, jak se tenhle tvor jmenoval, ale pamatuji se naň, žil v době, kdy jsem byl mlád. Velmi se mně líbí. Tak vidíš!" syčel jízlivě na znetvořeného tvora, který kdysi byl lidskou, ba skoro andělskou bytostí, "spíše jsem ti pomohl! Nemusíš pracovat! Jen se starat o jídlo!" Stiskl na zdi knoflík a těžká kovová mříž klesla dolů. "Máš volnou cestu,"

ukázal na širé prostranství, "leť! Najdi si své druhy! Střež se, abych tě potkal."

Sfinga se mohutným skokem přenesla na okno, rozeplala křídla a v příštím okamžiku zmizel její zjev jako pohádkový drak v chuchvalcích dýmu.

"Dokáže tohle někdo z pozemských chirurgů?" šklebil se Démon na Pavla.

Doprovodil hochy k letounu.

"Dnes vás už nechám v klidu. Snad zmoudříte," končil s významným zábleskem v očích.

Dvířka za nimi klapla, zámkový mechanismus zapadl. Z kopule viděli, jak se strašlivá bytost vzdaluje plíživým krokem.

Kapitola patnáctá - SMLOUVA S ĎABLEM

"Co tomu všemu říkáte?" šeptal Pavel stísněně.

"Bojím se hovořit," odpovídal stejným tónem Petr.

"Jen žádné strachy," ozval se Arne klidně. "Celá záhada spočívá v té tajemné kouli, která skutečně, jak řekl, obsahuje všechno. Ale i tuto záhadu si dovedu vysvětlit, a doufám, správně. Už teď jsem si jist, že ta koule obsahuje paprsky smrti, asi jako moje pistole."

"Proboha, Arne, jak to můžeš tak naplno vyslovit?"

"Neboj se, Pavle, neslyší nás."

"Řekl, že v té kouli je všechno."

"Obsahuje snad všechno, co znamená výkonnou moc, ale ne smysly. A tedy ne sluch. Tedy: paprsky smrti. V tom geniálním přístroji je mnoho a mnoho sil zhoubných, ale také léčivých a tvořivých. A teď vám dokáží, že nás neslyší: Vzpomeňte si na naše večerní úvahy. Uvažte, že jsme úplně v jeho moci. Kdyby nás byl vyslechl, byl by s námi jednal jinak. Zítra možná už bude jinak, neboť bude přemýšlet, jak by nám sem nasadil naslouchátko. Naši jedinou nadějí jsou mé paprsky smrti. Nadějí, ale ne jistotou. V této věci je několik osudných závad."

"Což ta koule? Řekl, že v ní všechno. Jak s ní manipulovat, když nejsme zasvěceni do její činnosti? I kdybychom ji nyní dostali do moci, byla by jako ruční granát v rukou děcka. Nechme teď všechno moudrost stranou. Musíme jednat chytře. Musíme předstírat obdiv, oddanost a věrnost."

"Zapomínáš, že čte myšlenky," namítl Petr.

"Není to tak zlé," mávl rukou lékař. „Má sice tu schopnost, ale já jsem už vystihl její zdroj. Dejte si pozor: když s ním

mluvíte, nehleďte nikdy do jeho očí. Jen očima vám vidí do duše. Žádný zázrak."

"Podaří-li se nám vypátrat zdroj zdejší elektřiny a způsob, který by Aeronautilu vrátil svobodu, pak s Démonem zúčtujeme."

"Je to možné? Je vůbec možno zničit hydru? "Každý můj atom je nesmrtelný a schopen vytvořit mou bytost," řekl. Je možné zabít takovou bytost a zničit všechny její atomy?"

"Ano, Pavle. Moje paprsky to dokáží. Rozbijí nejen atomy, ale úplně zničí jak jejich jádro, tak i obal, elektrony i protony."

"A což, přijdeš-li pozdě?"

"To je ovšem... možné. Ale musíme bdít."

"Hm," protáhl Petr, "víra dává sílu. Ale... ale jsou tu i jiné věci, které na nás čekají."

"Stroje."

"Vím, co chceš říci, doktore," vložil se do věci Arne. "Petře, čím vážněji se budeš na věc dívat, tím lépe pro nás všechny. Strojnický zájem posuň až do druhé řady, ale předstírej jej jako svou jedinou vášeň. V nejlepším případě bychom se už nikdy nedostali odtud, neboť podaří-li se nám oklamat Démona tak, že nám svěří, co chceme vědět, bude to jen krok k našemu vysvobození. Kdyby i v poslední chvíli, kdy už budu klást ruku na startér, někomu z nás nervy ochably, může to být náš konec, neboť nebudeme v bezpečí, dokud se neocitneme úplně mimo vliv Marsu."

"Proč?"

"Poněvadž do té doby si nebudeme jisti, že i po úplném zániku té bytosti není tu ještě nějaká jiná, dobře skrytá náhradní moc, která se v posledním okamžiku projeví."

"Myslíš, že Démon pro všechny případy učiní opatření?"

"Ano. Překvapilo by tě to? Uvažme: Agir vytvořil kolem své polokoule neprostupnou elektrickou překradu, neviditelnou, nehmátatelnou, ale tak mocnou, že se o ní roztříští vše, co by ji chtělo proniknout. Je to nesmírný, nekonečný ochranný okruh. A přece se Démonovi podařilo prolomit ji. Byl by div, kdyby Démon utvořil něco podobného, klenbu nad svou polokoulí?"

"Nestraš!"

"Toho jsem dalek, Petře. Chci, abyste si uvědomili, že tady musíme být jeden za všechny a všichni za jednoho. Náš osud vyžaduje úplné sjednocení. Pro tebe, Petře, mám hned důležitý úkol. Přemýšlej o změně mé pistole, neboť s tou se nebudu moci proti Démonovi vydat. Místo pistole musí být nějaký naprosto nenápadný předmět, nepatrný, z něhož by bylo možné nepozorovatelně vyslat smrtelný paprsek. Rádně věc promysli! Dále bude třeba... ale ne! To zatím odložíme. Dost času. A nebylo by dobře, aby ses dvěma úkoly rozptyloval," končil Arne.

"Kdepak je Habakuk?" otázal se pojednou Pavel.

Teprve teď si vzpomněli, že dosud neviděli kocoura od okamžiku, kdy s takovým děsem utekl do kopule. Volali ho, lákali, ale marně. Také jeho miska s oblíbenou pochoutkou, mlékem s rozmočenými suchary, kterou mu Arne ráno připravil, zůstala netknuta. Konečně ho objevil Petr - v troubě elektrického sporáku, který na štěstí nemohli teď použít. Zvíře leželo skrčeno v koutku se široce rozevřenými očima, které v přítomném světle jako smaragdy.

"Pojď ven, ty proroku!" vztáhl po něm Petr ruku. Ale už uskočil s bolestným výkřikem, neboť kocour vyprskl a sekl po napřažené ruce.

"Máš mu dát pokoj. Viš, že tě nemá ve velké lásce."

Zatím se Arnovi podařilo vytáhnout Habakuka z trouby. Kocour sice syčel a vrčel, ale poranit svého pěstouna a ochránce si přece netroufal. Stulil se Arnovi v náručí a vyděšeně se rozhlížel.

"Neboj se, nic se ti nestane, to víš, já ti nedám ublížit," hladil Arne Habakuka, tulícího se k jeho hrudi. "Ale pročpak asi se tak polekal?"

"Kočky mají velmi vyvinutý pud. Na kocoura musel zapůsobit nějaký vliv, který my nevnímáme," uvažoval Pavel. "To zvíře jeví příznaky ani ne tak odporu, jako spíše hrůzy a smrtelného děsu."

"Jak by ne, před takovým - smrtonošem!"

"Smrtonoš! Vhodné jméno, Petře! Tak ho budeme nazývat! Šíří smrt kolem sebe, připravuje ji všem, a konečně, Mars se česky jmenuje Smrtonoš," ukončil Arne.

Po chvíli se Habakuk uklidnil a dal se do jídla. Ale stále bylo na něm pozorovat plachost. Sotva se najedl, vlezl zase do trouby, odkud se žádnými lichotkami nedal vytlákat. Teprve večer ho Arne vytáhl a snesl do ložnice. Ale na pohovce, kde bylo jeho oblíbené místo k spánku, nezůstal. Vyskočil k Arnovi na postel a přitiskl se k jeho boku.

Ráno si zase pro ně přišel - Smrtonoš.

Když viděli jeho plíží se postavu, šlehla jim hlavou obava: nevyslechl snad přece jejich včerejší úvahy? Ale záhy se uklidnili. Nezmar byl dnes vlídnější a hovorný, asi pod dojmem včerejšího Pavlova vědeckého zájmu. Z toho nabyli přesvědčení, že o vševědčnosti nemůže být u této bytosti ani řeči.

Pamětliví Arnovy výstrahy vyhýbali se setkání s jeho očima, což ovšem vzrušovalo jejich ostatní smysly, jež byly nuceny být v neustálém střehu.

Ten den přinesl velký požitek a nasycení Petrově vědecké chuti a také v mnohém vzbudil Arnov zájem.

Stroje, které prohlíželi v jednom z hutních komplexů, přiváděly je v nejvyšší úžas. Nebyly to ani stroje v pozemském technickém smyslu. Spíše zařízení nesmírného automatu, jenž na jednom konci hltal mohutný proud do běla roztavené hmoty a na druhém, několik set metrů dále, chrlily řady trychtýřovitých jíců celé spousty hotových, jemně obroběných kovových součástek přímo do vozíků, které na kolejnicích odváželi podobní tvorové, jaké viděli včera. Samozřejmě, že než došli k tomuto konci, uplynulo několik hodin, neboť prostranství bylo vyplněno mnoha a mnoha nádržemi válcovitého, kulovitého i homolovitého tvaru, z nichž některé se točily se závratnou rychlostí, takže se vši

silou museli držet zábradlí, aby nebyli strženi vzdušným vírem, jiné se za ohlušujícího rachotu vlnily a natřásaly, takže se pod nimi povážlivě chvěla půda, a mnohé, podobné ležatým parním kotlům, ležely sice klidně, ale v jejich nitru hučelo a bzučelo jako v přetopeném kotli.

Tato tělesa byla vzájemně spojena obrovskými, zubatými a vlnitými rourami, které budily příšerný dojem ohromných ještěřů a hadů.

Jména "strojů" zasluhovaly, ale zase jen do jisté míry, těžké masivní plotny či kotouče o průměru dobrých dvaceti metrů, které byly ze všeho nejzajímavější. Z jejich středu se valily na povrch spousty hrubých součástek, neopracovaných, všemožných tvarů a velikostí. S ostrým řinčením dopadaly na kotouč, jehož povrch byl pokryt nesčíslnými spárami.

Celkový dojem: ohromná, rozšklebená tlama netvora, posetá zahnutými zuby, ale pohyblivými, zmítajícími se ve zdánlivém zmatku, chamtivě přehazujícími kovová sousta a soustečka.

Zdánlivý zmatek. Ve skutečnosti si tato tlama hbitě třídila sousta, až pojednou byla všecka, i ta nejmenší, sevřena v zubech. A tu začala na nich pracovat současně spousta žihadel a zubů, tesáků a řezáků... stručně vysvětleno: ze zdánlivě hladkého povrchu plochy vynořily se kovové vrtáky a závitníky, frézovací, hoblovací a soustruhové nože, pilníky a všecka obrábědla. Hotové součástky se propadaly do otvorů v ploše a na jejich místo byly ihned přisunovány jiné.

Tak postupovala práce donekonečna zcela samočinně.

Pamětliv Arnových pokynů, hrál Petr výborně svou roli: "Úchvatné! Zázračné! Jste génius!" hýřil nadšením a chválou. A musíme otevřeně přiznat, že ani příliš nelhal. Byl skutečně uchvácen.

Jeho druhové, pozorující stranou Smrtonošův obličej, viděli, že plane ješitností a samolibostí.

"Zavazujete se tedy k spolupráci?" zeptal se Smrtonoš náhle.

"Budeme jí schopni?" vyhnuli se odpovědi s výborně líčenou skromností, neodvracejíce oči od stroje.

"Stačíte na úkol, jež vám vytкну."

"V čem spočívá?"

"O tom později. Dříve musíte ještě mnoho poznat. Viděli jste jen nepatrnou část."

Vtom vzkřikl v Arnově mysli nápad: "Při každé smlouvě," začal vážně, "jsou dvě strany. Jak nás odměníte za spolupráci?"

"Až skončíte svůj úkol, usadím každého z vás na některé planetě jako svého plnomocníka."

"Ale budeme rozdělení!" vyhrklo z Pavla.

"To vás nemusí rmoutit."

"Ale vždy budeme pod vaším dozorem?" ptal se Petr.

"Ano. Je vám to snad proti mysli?"

"Ach ne! Naopak! Táži se jen, poněvadž myslím, že k úplné samostatnosti jsme slabí."

"Správně chápete," zahučel spokojeně netvor.

Když pak došli k letounu, odvážil se Pavel k žádosti: "Nemohl byste nám už teď nechat otevřený východ? Rád bych totiž podnikl vycházky do přírody, abych poznal rostlinstvo a zvířenu. Jak víte, jsem přírodovědec a stroje mne příliš nezajímají."

Chvilku bylo ticho. Smrtonoš marně čekal, že lékař k němu zvedne oči. Pojednou slyšeli ostrý rozkaz:

"Pohleďte sem!" ukazoval Démon na své čelo.

Nebylo vyhnutí. Trojice strnula.

"Hm, dobře, vyhovím vám. Nemůže se nic stát. Nehnete se odtud. Letoun je v mé moci a pěšky mně neuniknete. Došli byste jen do zkázy. Všude vás najdu. A kdybyste se dostali až na hranici mé říše, dále ani krok. Tam je Agirova přehrada! Ale poněvadž vás všechny potřebuji, záleží mně na vašem životě. Proto vás upozorňuji, že to zde není jako na druhé polokouli. Je tu jiný svět. Asi jako v divočině na Zemi. Nevycházejte jednotlivě a vždy do soumraku hleďte být zpátky. Máte zbraně?"

"Pušky."

"Aha, ty směšné rourky. Známa je. Na Pozemšťany mají dobrý účinek. Nu, na zdejší tvorstvo stačí také. Budiž. Pět dní vám uvolňuji. Jděte přímo na jih. A chcete-li, můžete se se svými zbraněmi odvážit až na pobřeží. Najdete dosti úkrytů k přenocování. Šestého dne vás čekám."

Nazítí ráno hoši vyšli, když zabezpečili Habakuka potravou.

"Což prohledá-li zatím Smrtonoš Aeronautila?" napadlo Petra.

"Tomu nemůžeme zabránit," pokrčil Arne rameny. "Ale není nic, co by tam mohl najít závadného."

"Tvé paprsky smrti."

"Mám je s sebou," rozhalil Arne overal.

"Ale co bude dělat Habakuk, jestliže ho Smrtonoš navštíví?"

"To je ovšem otázka. Ale kocour je chytrý, jistě se někam ukryje."

"Aby nám ho tak změnil na nějakou létající obludu," napadlo Pavla.

"Anebo ho naučil štěkat nebo kokrhát."

"Nesměj se, Petře!" zvolal Arne vážně. "Kdyby to provedl, byl bych schopen ho zabít!"

"A co potom? Nikdy bychom se odtud nedostali."

"Nedělej zbytečný poplach, sýčku!" zakřikl lékař Petra. "Habakuk je chytrý. Jistě se schová."

Zatímco hoši kráčejí k jihu, vraťme se k letounu. Je jisté, že zloduch využije příležitosti k prohlídce letounu. Slídivost patří přece k jeho vlastnostem. Také bude zvědav na technické zařízení a pomůcky a výbavu lékařovy laboratoře.

A skutečně.

Asi za hodinu po odchodu hochů plížil se Smrtonoš k Aeronautilu.

Provlekl se turniketem a stanul ve spodní části. Se zájmem prohlížel zásoby ve špižárně, v lednici, okukoval stroj na výrobu vzduchu, jehož účel však nechápal, vodní nádrž...

Po schodech vystoupil do ložnice, která ho však nezajímala. A právě tento nezájem byl jeho neštěstím: přehlédl kocoura, jehož pud vycítil vetřelce.

Jako na myš číhal Habakuk pod pohovkou, a když Démon prošel ložnicí a vkročil na schodiště do kopule, vymrštilo se zvíře za ním jako malý lev a se vzteklym vřeskem dopadlo na jeho hlavu. Skučíc a vrčíc, zařalo drápy do netvorových očí a rvalo, drásalo.

Kdyby byli hoši viděli tento strašný výjev, byli by užasli nad Smrtonošovým klidem. Bytost zřejmě neměla lidské ustrojení, neboť nedávala najevo ani nejmenší bolest. Z její hrudi vyšel zvuk údivu. A jen tento údiv způsobil, že Smrtonoš na několik vteřin znehybněl. Když se vzpamatoval a jeho paže se vztyčily a spárovité prsty chňaply po drzém útočnickovi, Habakuk s vítězným zavřísknutím se odrazil od lebky a mohutným skokem zmizel v kopuli.

Ze Smrtonošova hrdla se vydral zuřivý skřek. Ruce zatápaly kolem... zloduch sestoupil se schodů...

Pohled na jeho znetvořený obličej byl příšerný. Místo zelených očí zely hluboké temné důlky, z nichž na dlouhých stopkách visely vyrvané oční bulvy. Z rozšklebených úst, spíše tlamy, v níž se blýskal vyceněný dravčí chrup, vycházely zvuky, jaké vydává v šíleném vzteku vydrážděný tygr.

Podle tápání rukou - neviděl. Zaskřípěl zuby, uchopil visící bulvy a silným škubnutím je utrl.

Chrčel nesrozumitelná slova, tápál se schodů, sestoupil, provlekl se turniketem... stanul. Tichý, ale tím hrůznější chechtot vyrazil z jeho hrdla:

"Nechám jim tu... dva své výborné zárodky," syčel.

A vystoupil znovu do ložnice, hodil vyrvané oční bulvy pod postele hochů.

Po chvíli se jeho potácivý zjev ztratil mezi budovami.

V té době už hoši prošli bloky hutí a nyní kráčeli mezi nesčíslnými těžními věžemi rudných či uhelných dolů. Byl jich tu nespočet v šir i dál, nachýlených nad budovami, z jejichž vysokých komínů se valily chuchvalce těžkého, podivně žlutého dýmu.

Několik hodin trvalo, nežli prošli tímto bezútěšným krajem, pustým, bez rostlinstva a živých tvorů. Černá poušť.

Pak se vzhled náhle změnil.

Před nimi se otevřelo rozsáhlé údolí, porostlé svěže zelenou trávou a trsy křoví. Místy bylo dokonce vidět vysoké stromy, ale podivného tvaru: silné, článkované kmeny nesly husté koruny, přesně kulaté, jakoby pěstované.

A bylo zde hojně zvíře. Třiedry mohli pozorovat pasoucí se stáda zvířat podobných losům, jenže ještě statnějších, s ohromnými lopatkovitými parohy na hlavách, se šíjemí, jejichž spojení s páteří tvořilo hrb. Srst těchto zvířat byla dlouhá, splývavá až ke kolenům, takže se mimoděk vtíralo druhé přirovnání - k bizonům. Celkový dojem nebyl nijak přívětivý. Ale také jiná zvěř tu byla, drobnější, podobná antilopám a sajkám, a ojediněle spatřili statné tvory, kteří svým chobotnatým rypákem připomínali tapíry, a zároveň nosorožce s dvěma dlouhými rohy. Ale nad oběma těmito srovnáními museli udělat otazník, když v dalekohledu zjistili, že to, co vybíhá z dolní čelisti, jsou silné, šavlovité kly. Bylo tu také ptactvo. Alespoň se z koruny jednoho stromu vznesl veliký pták podobný supu nebo čápu podle rozpětí křídel, těžce zakroužil ve vzduchu a zase usedl na temeni stromu. Teď ho mohli lépe pozorovat. A všichni tři vyrazili výkřik úžasu, ba hrůzy.

Z ptačího těla, podobného africkému marabu, vinul se lysý hadovitý krk pokrytý velkými šupinami, které se na slunci leskly duhově jako kalená ocel; a na této ještěřčí šiji seděla příšerná plochá hlava s dlouhými zubatými čelistmi, jakým se vyznačuje gaviál v poříčí Gangy. Zpola pták, zpola ještěř. Ohyzdný netvor.

Údolí bylo přerváno hlubokým kaňonem se strmými, karmínově rudými stěnami, který se hadovitě vinul od nich daleko k jihu. Na dně této průrvy řítily se ve vodopádech a kaskádách a vířily v peřejích a kataraktech divoký potok, místy odpočívaje v hlubokých tůních.

"Půjdeme tam," ukazoval Arne na příkrý svah, ústící na dně kaňonu.

Souhlasili, neboť na stepi se jim nezdálo dosti bezpečno s ohledem na zvěř, která svým vzhledem a množstvím nebudila touhu po bližším seznámení, a nebylo zde také pro ně vhodného útulku k přenocování. V kaňonu se spíše najde nějaký výklenek ve skále, ne-li jeskyně, a pak - tam budou mít dostatek pitné vody.

Kapitola šestnáctá - VRÁŽI ZRŮD

Když sestoupili na dno průrvy, překvapilo je ovzduší, zcela odlišné od toho, jaké dosud poznali a na něž si už zvykli jejich plíce. Zde byla atmosféra skoro zemská. Sluncem prohráté stěny tvořící drolivé vrstvy podobné siluru nebo spíše zvětralé břidlici, jenže karmínově rudé, prožíhané oranžovými, hnědými, šedými i černými žilami, čímž zase se jim vnucoval dojem zvětralé lávy, divoké vodopády a slapy valící se přes balvany a zahalené jemným závojem vlhké mlhy, jež bohatě rosila bujné a kypré drny na břehu, to vše hustilo a vlhčilo jinak suché ovzduší Marsu. Měli dojem, že jsou někde v pozemské divočině.

Avšak jak svůdně je tato divočina uvítala svou romantickou krásou - tak náhle na ně vycenila zuby:

Pojednou se před nimi na skalním výstupku vztyčil lesklý stvol, asi metr vysoký, na konci s překrásným, pestrým poupětem vejcovitým, asi dvacet centimetrů dlouhým, a strnul v nehybnosti. Podobal se veliké jarní přesličce, jenže nádherně zbarvené.

Kdyby nebylo toho náhlého vzrůstu, jež náhodou Arne zahlédl, byli by ho měli za krásnou květinu. Bylo to sotva deset kroků před nimi, kde zjev vyvstal.

Arne se zarazil a rázným pokynem zastavil také své druhy.

"Co je?" zeptal se Petr.

"Hleďte!" ukázal Arne.

"Krása! Nádherný vstavač! Nějaký druh orchideje!" pokročil Pavel.

"Stůj!" vykřikl Arne rovně a jeho ruka bleskurychle vjela pod overal.

"Co se lekáš? Vždyť..."

"Na zem!"

Arnův výkřik zazněl současně s tím, co se událo v nejbližší vteřině: domnělá květina se vymrštila a jako vystřelený šíp prolétla nad hlavami hochů, kteří na štěstí, poslušni Arnova rozkazu, leželi na zemi.

Ale ani teď Arne nepozbyl duchapřítomnosti a ostražitosti.

Rychle se obrátil. Spatřil několik metrů za sebou na travnatém drnu asi dva metry dlouhého hada, jehož oblé tělo, černé, sírově žlutě kroužkované, se zase vztyčovalo a pestrá hlava se otáčela, udiveně hledajíc tak náhle uniklou oběť.

Nyní ji had spatřil a v pestré hlavě se rozhořela očka jako dva rubíny. A právě když dlouhá plazova šije se zase vypjala k útoku, stiskl Arne spoušť.

Hadí šije sklesla v pravém slova smyslu uťata, ale ostatní tělo se vymrštilo a dopadlo na Petrova záda.

Oba hoši dosud nevěděli, co se vlastně děje. Teď Petr bolestně zavřískl:

"Co... co je to? Nějaký kocour mně sedí na zádech a zarývá mi drápy do zad!" křičel.

Pavel i Arne nebyli na několik vteřin úžasem i hrůzou schopni pohybu: na Petrových zádech se svíjelo tělo netvora, který se navlas podobal malému pohádkovému dráčku, jemuž byl užiznut krk s hlavou.

Arne se vzpamatoval: .

"Tiše ležet!" křičel. "Ani se nehni!" A položil se do trávy, namířil pistoli, aby paprskem mohl z boku zasáhnout netvorovo tělo. Ale mezitím se křečovitě zvedl plazův plochý ocas a z jeho konce vyšlehlo černé žihadlo. Než mohl Arne stisknout spoušť, sklesl ocas kolmo dolů a žihadlo se hluboce vbodlo...

"Bože milosrdný!" zaštkal srdcelomně Pavel, zaryl ruce do vlasů a vytřeštěně hleděl na úděsný výjev v domnění, že žihadlo se vnořilo do Petrových zad.

"Proboha, uskoč, Pavle! Vždyť nemohu stisknout! Jsi mi v cestě! Zabil bych tě také!" křičel Arne v nevýslovné hrůze.

Ale vtom se obludné tělo skutálelo s Petrových zad do trávy, křečovitě svinuté v klubko.

Arne vyskočil a s nadlidskou silou smýkl Petrem stranou od klubka.

"Cítils teď bodnutí?" vyrazil otázku.

"Ne."

"Chválabohu! Pak to byla sebevražda!" vydechl Pavel ulehčeně.

"Jaká sebevražda? Copak jsem spáchal sebevraždu?" vykulil na něho Petr oči.

"Ne, Petříčku, ty ne, ale ten... co je to vlastně? Hleďte! Škorpion! Obrovský štír! Jaká nádherná příšera! Už se rozvinuje. Vynořuje se žihadlo, které si vbodl do těla. Štíři se takhle sami vraždí, když nemohou ujít smrti. Pořádný bodec! Jako dýka!" Pavel uhodil kamaráda bodře do zad.

"Au!" vykřikl Petr.

"Copak je ti?"

"Bolí mně tam! Ta potvora má drápy! Zaryl mně je pořádně do kůže."

"Svlékni se! Honem! Overal dolů! Rychle! Košili také! Dělej!"

V okamžiku stál Petr obnažen. Na jeho zádech bylo vidět čtyři půlkruhy krvavých teček jako po kočičích drápcích.

"Na štěstí je to mimo žíly," hučel lékař, "a ne hluboko. Jen kůže je probodnuta. Ale pro jistotu..." vyňal za Petrovými zády jemný pitevní nožik a zamrkal na Arna, který němě přikývl.

Než se Petr nadál, ležel v trávě na břiše, roztažen jako žába. Na šíji mu rozkročmo seděl Arne. Lékař zručně a rychle rozšmikával křížem krážem obloučkovité stopy jedovatého štíra.

Petr stiskl zuby a rty a jen tiše skučel. Teprve když do ran začal Pavel vtírat dezinfekci, vřískl.

"Tak vidíš, už to je! Teď ještě přiložíme vatičku, ták, zafačujeme... tak je to správně... a teď budeš zase chlapík. Můžeš ho už pustit, Arne. Vstávej!"

Petr vyskočil.

"Ty řezníku!" syčel na Pavla.

"Ale co teď?" stáhl Arne obočí. "Máme jít dál? Jestliže jsme zažili takové nebezpečné dobrodružství v ústí kaňonu, co na nás čeká v jeho hloubi? Nebylo by lépe se vrátit a jít přes planinu? Když nic jiného, aspoň bychom tam měli větší rozhled a včas se mohli připravit, abychom nebezpečí čelili. Zde jsme v úzké průrvě s kolmými stěnami, drolivými a místy převislými, takže útěk vzhůru je naprosto nemožný. Cesta je křivolaká. Náš rozhled je omezen na několik kroků. Co se například skrývá už za tímhle výstupkem před námi, nevíme. A šířka naší cesty je od stěny k peřejím také jen několik metrů."

"Všecko uznávám, Arne," přikývl Pavel. "Ale přece myslím, že jsme zde kryti lépe. Dostali jsme výstrahu, abychom si víc všímali okolí. Ale hlavní věc: zanedlouho Slunce zapadne. Na planině není pro nás úkryt, kdežto dole jistě najdeme něco vhodného."

"A vlezeme přímo do hnízda štírů nebo ještě horších bestii," zahučel Petr.

"To by se mohlo stát," přikývl Arne. "Ale žádné strachy, hoši. Udělám pro nás úkryt, kdykoliv a kdekoliv si budeme přát. A bude zaručeně čistý a bezpečný."

"Jak to chceš provést?"

"Uvidíte!"

"Pak je přece pro nás lépe, půjdeme-li dál. Budeme-li v úkrytu, lehce ohlídáme a obhájíme vchod, jediný směr, kdežto na otevřené planině by nás ohrožoval celý okruh. Při hromadném útoku šelem ze všech stran by i tvé paprsky, Arne, měly

těžký úkol."

Pavlova rozvážná slova rozhodla.

Hoši pokračovali v cestě do hloubi kaňonu.

S největší opatrností a bedlivě se rozhlížejíce kráčeli vpřed. Skalní výstupky, klikatící cestu, vždy řádně obešli, aby nebyli překvapeni něčím, co by snad mohlo nenápadně číhat za nimi.

Pojednou se ve skále při zemi objevil dosti veliký otvor.

"Nebylo by tam pro nás vhodné místo?" mnil Petr.

"Ne, Petříku," odmítl Arne, "nemám důvěru k takovým děrám. A k téhle zvláště ne. Pohled na ušlapanou travu před ní.

Hoši, dejte pozor! Musíme mimo ni projít jen asi pět metrů daleko. Mám dojem, že je to brloh nějakého většího dravce.

Nestřílejte! Střelná rána by zde udělala mnoho hluku. Moje paprsky jsou účinnější a bezhlučné. Pavle, půjdeš první, já těsně za tebou a Petr naposled. Hm, zdá se tam být ticho. Obyvatel té díry je asi někde na lovu."

A poněvadž přešli bez příhody, měl asi Arne pravdu.

Za nejbližším výběžkem skály se kaňon rozšířil v kotlinu, porostlou kyprým mechovitým kobercem. Na břehu proudu, po němž kráčeli, tvořily skály dosti pravidelný půlkruh, kdežto na druhém byla kotlina mnohem hlubší. Když však přišli do středu této rokle, stanuli, zaujati nápadným tichem, které zde vládlo. Pochopili, když pohlédli na říčku: divoké peřeje se změnily v klidnou, hlubokou tůň, která zabírala celou větší polovici rokliny, takže protější skalní rokliny spadaly kolmo do hladiny tůně.

Voda zde byla tísnivě tmavá, téměř černá, ale když stanuli těsně u ní, viděli, že je průhledná a čistá jako křišťál. Snad tu působilo černé dno nebo velká hloubka - tůně s roklí dělaly dojem zatopeného sopečného kráteru - spolu s vrženým stínem skal, za jejichž štíty Slunce už zašlo.

Mnohem vlnitější byl pohled na skalní půlkruh na jejich břehu, kde se dosud sluneční paprsky odrážely od karmínově rudých srázů, protkaných zlatožlutými, fialovými a šedými žilami.

Nápadné bylo, že v celém tomto skalním komplexu neviděli žádných děr ani rozsedlin. V celém tomto rondu vládlo milé ticho a uklidňující mír.

"Zde přenocujeme," rozhodl Arne.

Přijali s radostí. Ale Petr žádal, aby Arne splnil svůj slib a opatřil bezpečný útulek. Arne s úsměvem přikývl. Přistoupil ke skále ve středu ronda a namířil na ni pistoli.

"Na tenhle zázrak jsem zvědav!" zabručel Petr.

Ale v nejbližším okamžiku hleděl vyjeveně, jak se asi metr od země s mírným praskotem drtí skála na prach. Jako by velkým vrátkem ryl do skály, rychle se hloubila dutina. Na chvíli bylo místo zahaleno v hustý oblak prachu. Arne přerušil účinek. Když se oblak rozplynul, zel jim vstříc otvor asi metr v průměru, ale zpola zasypaný skalní drtí.

Otvor byl hlubší, než očekávali. A právě když opálový přísvit na západní obloze ohlašoval, že Slunce se sklání za obzor, byla jeskyňka od kamenné drti vyčištěna. Vystlali si dno mechovitými vrstvami.

"Ale teď bychom se měli vykoupat, jsme plni prachu," měl Petr moudrý nápad.

Stanuli nad tůň.

"Hoši," kroutil hlavou Pavel, "jsme sice dobří plavci, ale tahle tůň se mi nelíbí. Voda je sice čistá, ale břeh je srázný. A ani nevíme, jak je voda teplá. Jsme přece na jiné planetě a dosud jsme neměli příležitost se seznámit se zdejším vodním živlem. Kdyby tu byla aspoň někde mělčina."

"Teď je vidět, kdo se bojí!" zasmál se Petr a odhodil na břeh svléknutý overal.

"Počkej, Petře!" ozval se Pavel rázně. "Do téhle hloubky nesmíš!"

"Pročpak?"

"Poněvadž máš poraněná záda. Což je-li voda slaná? Víš, jak sůl působí na rány. A může také obsahovat jód, jako mořská voda."

Ten jód rozhodl.

"Tak jak to vlastně uděláme?"

"Umyjeme se v peřejích na začátku rokle. Tam jsou mělká místa."

Stmívalo se už, když našli zátočinku, kde bylo vody jen nad kotníky.

"Brr! Je studená," otrásl se Petr.

Umyli se všichni po pás a osušili ručníkem.

"Obleč se rychle, Petře, ať se nenastudíš! Co stojíš jako solný sloup?"

Sledující jeho vytřeštěný pohled, spatřili uprostřed rokle, na břehu tůně, v místě, kde dříve stáli, něco podivného.

Vlasy se jim zježily hrůzou.

Přízrak?

"Ha - hana - hastrm-m-m-" cvakal Petr zuby.

V přítmí, zvolna rudnoucím září nastupujícího Foibosu, viděli zjevení: zavalitý tvor, asi půl druhého metru vysoký, kulaté břicho, slabé, zakřivené nohy, podivně rozplácá hlava, ze které zeleně svítily ohromné oči.

A v krátkých rukou příšera držela Petrův overal, který tam odložil.

"A-a-a-arnnne! Zz-z-zab tu oobludddu!" jekal Petr.

"Čím? Nechal jsem pistoli v díře."

"Vždyť mně ukradne jediné roucho a zůstanu v ko-kokošili!"

"Pojďme! Proplížíme se k jeskyňce," šeptal Arne. "Je to nějaký vodní netvor," mumlal, zatím co se podél skály plížili k díře.

Ale bylo vidět, že je obluda pozoruje. Stála sice dosud nehybně, ale její hlava se zřejmě otáčela k nim. A pojednou vodník pustil Petrův overal, jeho baňaté tělo kleslo do trávy a v příštím okamžiku se sáhovým skokem blížil k nim.

Hoši stanuli strnulí hrůzou. Přitisknutí zády ke skále a se zaťatými pěstmi čekali na útočníka. Jsou tři, sice s holýma rukama, ale budou se bránit!

Čtyřmi skoky octl se příšerný zjev před nimi.

"Vždyť je to - žába!" vydechl Pavel udiveně.

Měl pravdu. Před nimi, v bengálském osvětlení Foibosu, seděla na mechovité vrstvě žába s trupem asi metr dlouhým. Kolem vyboulených očí, zpříšernělých ohnivou září, vinul se zubatý lem a od nosu až na konec trupu dva ozubené hřebeny. Povrch temně zeleného těla se leskl, jako by byl nalakován.

Teď se vztyčila.

Přední nohy, sice krátké a slabé, ale zato s lopatkovitými plovacími blanami, zakončenými dlouhými zahnutými drápy, ležely na vypouklém, světle žlutém břiše. Široce se rozšklebila ohromná tlam (do které by hladce vklouzla lidská hlava a rozlehlo se chraplavé "Kvá-á-k!"), při kterém se zableskly špičaté tesáky a jehlovité zuby, jimiž bylo poseto spodní i horní patro.

Teď se na ně vrhne! Pudově se opřeli o skálu a zvedli nohy. Odrazil útok rukama i nohama.

Ale obluda zůstala bez pohnutí. Jen z jejího hrdla se zase vydralo "Kvá-á-k", prodlouženější a naléhavější.

"Věru," šeptal Arne, "já se jaksi přestávám bát. Zdá se mi, že je naším zjevem víc udivena než my jejím, a to "kvák" zní jako otázka. Což bychom jí odpověděli?"

"Jak s ní chceš, prosím tě, mluvit?" zahučel lékař.

"Takhle: Kvak!" vyštěkl Arne rázně.

Překvapující účinek. Žába přeshlápla na svých nožkách, naklonila hlavu na stranu, jako by přemýšlela, nadula vole jako měch a kdesi hluboko v její hrudi se ozvalo klokotavé:

"Kň-kň-kň-kň!"

"Ta potvora se nám vysmívá," mumlal Petr. "Pusťme se do ní! Všichni najednou kopanec do jejího kulatého břicha. Co na to říkáte? Ráz, dva..."

"Stůj! Ani se nehni!" syčel Pavel. "Podívej se na tu tlamu a drápy! Kdoví, jakou má sílu! Raději se hledme s ní domluvit."

"Víte co?" měl Arne nápad. "Zařveme na ni z plných plic jednohlasně. Pozor: ráz, dva, tři!"

"Kvak!" zaburácelo, až jim samým zalehlo v uších.

Účinek byl pro žabu strašný a směšný pro ně: nestvůra vyskočila do výšky a spadla na hřbet s roztaženými nohama jako omráčená.

"Utíkej pro overal!" vykřikl Arne na Petra. "Pavle, za mnou!" vyrazil k jeskyňce jako jelen.

Jejich spěch byl zbytečný. Už byli všichni v bezpečí, když viděli, že se netvor probouzí z mdloby. Tělo se překlátilo a žába zvolna lezla k tůni. Slyšeli mocné šplouchnutí a pak bylo ticho.

"Panečku, tohle byl výkon!" chechtal se Petr.

"Už ti otrnulo, hrdino?" usklíbl se lékař. "To je zásluha jen Arnova, že měl tak chytrý nápad."

"Náhoda," usmál se Arne skromně.

"Ano, náhoda. A šťastná! Kdo ví, jak by to bylo s námi skončilo. Jeden z nás by si byl jistě odnesl vážné zranění.

Nadarmo ta nestvůra takové zuby a drápy nemá. A teď mě napadá: proč zde není ani živočicha? Mám dojem, že ten obojživelník je nebezpečnější než mnohý velký dravec. Proto je zde tak..."

"Pst!"

V tichu slyšeli dupot. Něco se blížilo.

Po několika vteřinách se vplížilo na planinku zvíře, přilákáno nejspíš jejich výkřikem. Podobalo se statnému vlku, bližší nemohli rozeznat. Na chvíli stanulo při ústí rokle, svítící dravčíma očima, a pak se plížilo zvolna podél tůně.

Pojednou spatřili, jak se za ním na břehu neslyšně vynořila žába. Sotva vystoupila na břeh, rozlehlo se její "Kvak!", ale tentokrát znělo jinak: krátce a ostře, jako výstřel.

Dravec se celým tělem bleskurychle obrátil. Jeho vpřed vypnutá hlava byla asi tři metry od žaby. Zřejmě překvapen, strnul nehybně. A vtom se žába vymrštila a dravcova hlava zmizela v její tlamě. Slyšeli zapráštění kostí a dravcovo tělo se zazmítalo ve smrtelných křečích.

"Hrůza!" vydechl Petr.

"Vidíš a nad tímhle jsi chtěl zvítězit kopancem!" triumfoval Pavel.

Teprve teď viděli, z jakého to vyvázli nebezpečí. A hrozný obojživelník prokázal pak úžasnou sílu ve svých zdánlivě slabých nohou, když s dravčím tělem se vztyčil a mohutným skokem zmizel v tůni. A také se jim objasnilo, proč v této krásné rokli není živého tvora.

Mohli klidně spát. Obluda byla nasycena a jiná zvířata se této pavoučí síti jistě vyhýbají.

Osvěžení vydali se ráno na další pout'.

Zase kráčeli podél peřejí úzkým průsmykem, který hýřil divokou krásou. Zase se kaňon rozšířil a úzké břehy se změnilly v eliptickou louku, posetou překrásnými, šarlatově rudými, hvězdovitými květy, vydechujícími nevyličitelně lahodnou vůni. A tu poprvé spatřili martské motýly, jejichž roje se vznesly z květů, vyrušeny jimi z hodování. Jaká to byla krása! Drobní motýlci, či snad vážky podle krouživého letu, míhali se vzduchem jak drahokamy, a naopak velcí, podobní ptákům s jemnými, skoro průsvitnými křídly, duhově hrajícími, kroužili kolem nich, těžce usedající na nachové hvězdy květů.

Ale i v této idylické kráse byl boj na život a na smrt.

Brzy vyplašili hejno ptáků, kteří byli velcí asi jako kos, jenže pestrým zbarvením je mohli přirovnat k ledňáčkům, přízdobeným dudčí chocholou. Svou nádherou jako by závodili s motýly. Kam toto hejno zapadlo, měnili se krásní

motýli v mrtvou pestrou tříšť.

Když přešli louku, otevřel se před nimi kraj svažující se dolů - k mocně se dmoucímu moři.

Všecka dosavadní romantická krása se rozplynula. Zde byla pustá, sluncem vyprahlá stráň pokrytá zšedlou trávou, která se pod jejich šlépějími tříštila a drtila v prach. Neutěšený pohled zvyšovaly temné, skoro černé balvany, prorážející na povrch. Čím níž sestupovali k moři, tím více jich bylo, objemnějších a vyšších, až na pobřeží tvořily dojem nesmírného, nelaciného a zanedbaného hřbitova se zvětřalými zbytky pomníků a mohyl.

Konečně stanuli těsně nad mořskou hladinou.

Jaký to rozdíl od pobřeží na druhé polokouli!

V divokém příboji se tříštily vlny o skaliska. Vodní obzor připadal jim jako černý rubáš s řadami mrazivě bílých lemů, jež se valily ke břehu a tříštily do chuchvalců pěny.

Pojednou se vmísil do jednotvárného hukotu příboje táhlý žalostný zvuk. Zněl jako nárek, ale po chvíli splynul v harmonický chorál. A ten zpěv zněl jako pohřební píseň živlů. Bylo v něm nekonečné moře žalu, nářku a stesku, beznaděje. Ale pozvolna se měnil. Teď zněl jako mohutná symfonie sjednocení, rostoucí moci, naděje, vroucí modlitba, přechází v hláhol pomsty.

"Co je to? Zní to jako..."

"Ano, jako zvuky, které jsme slyšeli při festivalu."

"Co jen to je? Odkud..."

"Tam! Pohleďte tam, na ta skaliska!" ukazoval Petr na skupinu velkých balvanů v dálce asi sto metrů.

Ano, na těch balvanech se cosi vlní. V triedrech viděli jasně...

"Sfingy! Dvacet, ba, víc je jich! Ach, ubožáci!" litoval Pavel.

"Pryč! Pojďme pryč, hoši! Nevzali jsme s sebou tlumočící přístroje. Nemohli bychom je potěšit, dát jim naději na vysvobození. A není to ani v naší moci. Pro ně už není spásy. Konečně, dlouho už nebudou žít. Smrtonoš nemá zájem na jejich životě. A my jim lidství vrátit nemůžeme. Spíše by došlo k nedorozumění a byli bychom donuceni k obraně.

Pojďme zpátky! Je tu hrozně!" končil Arne.

Skrývajíce se mezi balvany, vystupovali zpátky do stráně.

"Jaký bezútěšný kraj! Jak dovede jediná zlá bytost změnit ráj v peklo!"

"Což abychom se dali planinou? Je ještě dosti brzy, a pospíšíme-li si, dostaneme se ještě před večerem do hutní oblasti, kde už bude bezpečno. Rozhodně si nadejdeme, neboť kaňon je velmi křivolaký."

"Proč tak spěcháš, Arne?" nechápal Petr.

„Sám nevím. Mám podivný pocit... cosi mne nutká..."

"Mne též," přiznal Pavel.

Štěstí jim bylo příznivé. Bez nehody prošli planinou, obezřetně se vyhýbajíce zvěři. Slunce se sklánělo k obzoru, když vstoupili do letounu.

Pět dní měli dovolenou. A místo po čtyřech dnech, jak měli v plánu, vrátili se už druhého dne.

Teprve když se provlekli turniketem, Arne si ulehčeně oddychl.

Kapitola sedmá - KONEC TYRANA

"Zbytečně jsme se štváli," vytýkal Petr. "Všecko je v pořádku."

Ale sotva vstoupili do ložnice, pocit klidu se změnil. Jako by na ně padla tíseň, kterou si nemohli vysvětlit.

"Stále se mi zdá, že jsme pozorováni," mimovolně těkaly Pavlovy oči kolem.

Když vystoupili do kopule, tíseň se zmírnila.

"Skutečně je všecko nedotčené," řekl Arne ulehčeně. "Ale kde je zase Habakuk? Pohleďte, jeho miska je netknutá.

Zvíře vůbec nejedlo. Kdepak jsi? Na, čičí!"

"Tamhle!" ukazoval Petr na kocourovu hlavu, vykukující zpod kuchyňské kredence.

"Co je s tebou? Vylez!" volal Arne. "Hleďte, jak se dívá! Zpola vyděšeně, zpola vztekle. Muselo se zde něco dít, Smrtonoš tu asi slídil. Nu, pojď, neboj se! Vždyť nás znáš, nedáme ti ublížit."

Kocour se vyplazil, naježený, a skokem se ocitl v náručí Arnově, který se téměř ulekl, s jakou vášní se mu přitiskl k hrudi a zaťal dráčky do overalu. Pojednou seskočil Habakuk na podlahu a hltavě se dal do jídla.

Sešli do ložnice. Zase ten tísnivý pocit.

Rozestlali postele a vrátili se do kopule. Po večeri se rozhodli, že půjdou spát. Byli unaveni po dlouhé cestě a prožitých dobrodružstvích.

Ale marně se snažili usnout. Stále je pronásledoval pocit, že jsou pozorováni. Avšak tajili to vzájemně, stydíce se za svou pověřivost. Bylo už hodně pozdě, Foibos zhasl na západě a ložnice ztemněla.

"Spíš?" slyšel Arne Petrovu tichou otázku.

"Ne."

"Já též nemohu usnout," přihlásil se Pavel.

"Podivné. A co je s tím kocourem? Jeho oblíbený pelíšek na pohovce je prázdný," divil se Arne. "Habakuku!" zavolal.

Nad schody do kopule se rozzářily dva zelené body.

"Pojď přece dolů! Na, čičí," lákal ho Arne. "Proč sem nechce? Čeho se bojí?"

"Někdo je zde ukryt!" řekl Petr rázně.

"Nesmysl. Jak by mohl..."

"Prohledejme ložnici!"

Ale vtom se rozlehl Pavlův výkřik:

"Je tam!"

"Co?"

"Svítil tam... zelené oči!"

Arne přiskočil k výklenku a vyňal pistoli. Byl odhodlán... Shýbl se pod postel.

Skutečně: dva zelené body světélkovaly ve tmě... Ale - vždyť ta světélka jsou od sebe daleko. Není možné, aby to byly oči téže tváře. Co je to?

Silný paprsek z Arnovy lucerničky vyšlehl do tmy. Pod postelemi bylo - prázdné. Jen dvě kuličky ležely u stěny, asi na tři stopy od sebe.

Co to má znamenat? Léčka? Tropí s nimi ten zloduch žert?

Po chvíli hleděli vyjeveně na - oči. Dvě dravčí oči s přetrženou nervovou tkání.

"Nedotýkej se jich!" vykřikl lékař na Arna. "Dej mi lucerničku! Tohle je neslýchané! Oči s přetrženými nervy a - hleďte jen na ty zornice, jak jsou ve tmě rozšířeny, a teď, když do nich pustím proud světla, jak se rychle zúží. Ty oči reagují! Ty oči jsou - živé! To nejsou oči dravého zvířete. To jsou - jeho! Jeho!"

"Démona?"

"Ano!"

"Jak je ale možné... jak se sem dostaly? Pak je teď slepý?"

"Měl by být. Ale - pochybuji. Víte přece, že je to hydra. Možná že už mu narostly jiné."

„Ale jak se sem ty oči dostaly? Vyrval si je sám? Jaký by to mělo účel?"

"Myslím, že tenhle atentát spáchal Habakuk."

"Máš pravdu, Pavle; ale pak nezůstalo jen na těch očích. Smrtonoš má jistě rozdrásanou celou hlavu."

"Možná že už teď je zase zdrav," pokrčil Pavel rameny.

"Za těch několik hodin mu nemohly narůst nové oči," pochyboval Petr.

"Rostou-li mu nové oči, budou z počátku slabé, a v tom je pro nás velká výhoda."

"Ano, to jistě," přisvědčil Pavel. "Ale co teď? Chtěl bych ty bulvy vzít ihned pod drobnohled. Zajímá mne ten vířivý život v nich. Už vím. Mám několik párů gumových rukavic, obětuji jeden,"

Lékař si navlekl gumové rukavice a zvedl bulvy.

"Hleďte," šeptal s hrůzou, "jaké jiskry z nich srší!"

Sotva Pavel přistoupil ke schodišti, ozvalo se shora vzteklé Habakukovo zavytí. Hoši stanuli.

"Uklidni kocoura, Arne, nebo se na mne vrhne!" volal Pavel.

Arne vystoupil do kopule. Zvíře se dalo ochotně chytit a vskočilo do nabídnutého úkrytu. Naštěstí ostré světlo elektrická lucerničky stačilo, aby Pavel mohl prohlížet bulvy pod drobnohledem.

Co viděl, o tom svědčily jeho přerývané výdechy.

"Hrůza!" zachraptěl konečně. "Podívejte se sami!" vstal ze židle, stíraje si s čela krůpěje studeného potu.

Působil-li pohled tak mocně na lékaře, což teprve na oba laiky.

Roztřepené konce nervů jako by rychle rostly. Tvořily se na nich buňky, z nichž každá se dělila a z částíček se scelovaly buňky nové. Totéž množení jako u prvoků. Ale nejpříšernější byl pohled duhovkou do nitra bulvy: jako by hleděli do bezedného moře, v jeho fosforově prosvícené hlubině vířily myriády medúz, nálevníků, měňavek, vířenek, krouženek, bičíkovitých a hádkovitých, a jiných prvoků... Úžasný kondenzátor pekelné zhouby.

"Hned zničit!" vyrazil Arne z hrdla.

"Ano, ale jak?"

"Paprsky. Aspoň se přesvědčíme o jejich účinku. Zkusím nejprve chladný paprsek, který rozbíjí atomy."

Arne vyňal ze skříňky nádobku z průhledné sklovité hmoty a vsypal do ní bulvy i se sklem, na němž dosud ležely, načež ji neprodyšně uzavřel.

"Počkej! Copak zničíš i tu nádobu?"

"Neboj se, Pavle. To není sklo. Tahle hmota propustí paprsky, ale zůstane neporušena."

"Jak je to možné?"

"Neznám její složení. Nemovo tajemství. Tak, pozor!"

S úžasem viděli, že se vnitřek nádobky zakalil, ale v několika vteřinách zase zprůhledněl. A tu - kam se poděly bulvy? Nádobka byla prázdná. Ani stopy, ba ani prášku. Pod drobnohledem zjistili, že vnitřek je křišťálově čistý.

"Jaký je to zázrak?" projevil Petr údiv.

"Samozřejmý výsledek zničených atomů," vysvětlil Arne klidně.

"Ale takové zmizení hmoty?"

"Každá hmota se skládá z atomů. Zničí-li se atomy, zmizí hmota."

Zbytek noci prospali klidně.

Ale ráno je čekalo překvapení. Když chtěli vyjít z letounu, našli východ - uzavřený.

"Tohle je zjevný nepřátelský čin!" vybuchl Petr.

"Nesudíme ukvapeně," mírnil ho Arne. "To jen dokazuje, že už o našem návratu ví. Buď zde v noci byl a zamkl nás, což by ukazovalo, že už zase vidí, nebo použil vlivu elektřiny ze své laboratoře."

"Pak ale nechápu, že dosud vždy musil užít klíče," namítl Pavel.

"Kdo se vyzná v jeho vynalézavosti?"

Ano, Arnova otázka byla závažná. Vraceli se do ložnice. Vtom stanul Arne jako do země vrostlý.

"Co je?"

Němě ukázal na okrouhlý předmět na vodní nádrži.

"Mikrofon!" vyrazil Petr.

Arne pozdě zvedl ruku. Pokynul, aby byli tiše a vyběhl do kopule. Rychle se vrátil s pistolí, namíří na mikrofon a stiskl spoušť.

"Sice pozdě, neboť tvoje neprozřetelné slovo bylo asi vyslechnuto, ale teď už nás neslyší," šlehl káravým pohledem na Petra. "Pojďte, kamarádi, musíme se připravit."

Vešli do ložnice.

"Ozbrojte se," hovořil vzrušeně. "Náš stav se mi zdá povážlivý. Pochybuji, že Smrtonoš nám v noci udělal návštěvu. Habakuk spal jako obvykle na pohovce a byl po celou noc klidný. Jistě by nás byl upozornil. Proto myslím, že mikrofon zde byl už včera večer, a i když byl ve spodní části letounu, je jistě tak citlivý, že reprodukoval vše, co jsme mluvili v ložnici i v kopuli. Musíme být připraveni na všecko. Škoda, že nedošlo k rekonstrukci pistole, jak jsem zamýšlel. Ale i tak nemusíme zoufat. Bude teď záležet na tom, kdo dřív zbraně použije."

Přes plošinu se zvolna blížil Smrtonoš. Jeho krok byl ještě plíživější a hlava schýlená, jako by s obtíží hleděl na cestu.

"Špatně vidí," zabrumlal lékař.

"Hoši, revolvery třímat v kapse! Nestřílet, dokud nezavelím! Spolehněte se na mne," řekl Arne úsečně. "A sejdeme dolů! Chci s ním zúčtovat venku. Bylo by nebezpečné, kdybychom to hnízdo mikroorganismů rozpitvali v letounu."

"Ale co potom? Jak se dostaneme odtud?"

"Bohu poručeno! Budeme-li donuceni, nezbude nic jiného. Mám tušení, že na naše vysvobození není už naděje tak jako tak. Vykořistil by nás a využil za nástroj zkázy nejen téhle planety, ale i Země, naší domoviny, a pak by z nás učinil to, co jsme viděli v jeho laboratoři: líhně démonů. Musíme se obětovat! Co záleží na třech mladých lidech, v nejhorším případě navždy uvězněných v tomto hrozném kraji, když naproti tomu bude mnoho nebeských těles a zejména naše domovina zachráněna od otroctví? Musíme splnit svou povinnost, hoši! Už je zde! Dolů!"

Seběhli se schodů a stanuli u turniketu.

V zámku cvaklo a kovové dveře vzlétly vzhůru.

Sklem turniketu viděli Démonovu tvář.

Hrozný pohled!

Hluboko v jamkách svítily malé, žhavé body a od nich se táhly přes čelo až na temeno hlavy paprskovitě hluboké, temné brázd.

Teď je zpozoroval. Jeho dlouhé prsty se spárovitě ohnuly a kolem rtů mu zahrál úšklebek.

„Vystupte!“ slyšeli chraplavý rozkaz.

„S pomocí boží!“ vydechl Arne a první vešel do turniketu.

Démon klidně čekal, až vystoupili.

"Libím se vám, což? Práce vašeho zvířete. Odpyká to! Ale dříve s vámi! Znam každé vaše slovo od včerejšího večera, kdy jste se vrátili. Tím se ovšem mění naše úmluva. Přizpůsobím si vás jako ostatní. Zkrotnete! Udělám z vás poslušné nástroje! Změním vaše ubohé lidské mozky. Budou z vás géniové jako já. Ano, jako já! Trochu déle to potrvá, ale dost času. Věky jsou u mne vteřinami. Půjďte se mnou. Vpřed!" zařval a pásl se vítězoslavně na jejich zbledlých tvářích.

A tu bleskl Petrovou hlavou Istivý nápad: strhne na sebe netvorovu pozornost.

"Nechápu, proč se zlobíte? Mám čisté svědomí," řekl s virtuózně líčeným klidem a rázně vykročil.

Jeho lest se podařila.

"Stůj, červe!" zavyl Smrtonoš vztekem. "Hezky pomalu a všichni přede mnou!" vrčel, obrátiv se na Petra a - zády k Arnovi.

Teď byl vhodný okamžik. Arne bleskurychle vytrhl z kapsy pistoli, namířil na osudnou kouli v Démonově ruce a stiskl spoušť. Ze Smrtonošovy ruky se rozlétlo klubko blesků a zahřměl ohlušující výbuch.

Skřek nevýslovného vzteku rozryl vzduch a Démon s vyceněnými zuby hleděl na pahýl své ruky. Vrče a skuče jako rozběsněný tygr, tčkal svýma očkama, žhnoucícma jako uhlíky, po tvářích hochů.

"Jak jste... čím jste mohli...?"

Teď se už Petr ani rozvážný Pavel nemohli udržet.

"Bestie! Ďáble! Tu máš! Polykej!"

A do jejich výkřiků se mísily rychlé výstřely z jejich revolverů, vrtající hrud' i čelo netvora, který však stál, hledě udiveně, nechápavě... revolvery už cvakaly naprázdno.

"Není možné ho zabít! Arne! Zasáhni! Nestůj, proboha!"

"Ustupte! Jste mi v cestě, potřeštěnci!"

A vtom se Smrtonoš vymrštil a tygrovitým skokem letěl na Arna. Avšak hoch nepozbyl duchapřítomnosti: skrčil se, a odraziv se rukama i nohama od půdy, bleskurychle sklouzl po hladké ploše opačným směrem k místu, z něhož netvor vzlétl, takže Smrtonoš prolétl vysoko nad ním.

Takto si oba vyměnili místa, výhodně pro Arna, neboť teď měla jeho pistole volný cíl. A snad také rozdrčená ruka způsobila, že zloduch neměl té mrštnosti jako Arne, který o vteřinu dřív byl na nohou. Rev šíleného vzteku se rozlehl, a právě když se Smrtonoš chystal k novému skoku, namířil Arne na střed trupu a stisknutv spoušť trhl vodorovným směrem.

Démonovo tělo se zlomilo ve dvě. Horní část sklesla na plochu, kdežto spodní díl trupu stál pevně na nohou.

Ted viděli - hydry! Měli důkaz, že každá částka této příšerné bytosti je samostatně ovládána smysly.

"Chachachá!" třaskal jeho smích jako výstřely. "Rozkrájejte mne na kousky! Čím víc jich bude, tím hůř pro vás! Z každého atomu budu nový já!" řval.

"Ukonči, Arne! Což nemůžeš?"

"Ano, ukončím. Nepřibližujte se!" Zacítil pistoli na Smrtonošovu hlavu a levicí posunul páčku reostatu.

Co následovalo, bylo tak úžasné, že se jim zatajil dech.

Na temeni Démonovy hlavy se oslnivě rozzářil vířivý, fialový uzel, podobný kmitům při elektrolytickém svaření. Za ostrého praskotu kroužilo světlo kolem příšerné hlavy, spirálovitě pokračujíc do středu... tančilo vodorovně níže po šíji,

ramenou, pleci...

Po chvíli Arne vypnul proud. Trup - zmizel. Rozplynul se. Ale to není pravé označení, neboť v ovzduší nebylo vidět ani nejmenší zakalení. Vzduch byl naprosto čistý a na místě, kde paprsky účinkovaly, zela v černé lesklé ploše trychtýřovitá prohlubeň, hladká a lesklá, jakoby vysoustružovaná.

Nyní se Arne obrátil ke spodní části hydry, která dosud stála jako pahýl sochy.

"Pojďte blíž!" volal na kamarády. "Hleďte!" ukazoval na přerývanou plochu trupu, "ani kapka krve! Ta bytost skutečně neměla v těle žádné tekutiny. A jak rychle pučí! Pohleďte jen, jak kypí, vzdouvá se, roste... Příšerné! Snad v několika hodinách by tu stál nový Démon. Ach, ano, je to hydra, nezmar!"

"Nerozptýlily se atomy do vzduchu?"

"Všecky atomy, kam dopadl paprsek, jsou zničeny. A teď vyhladíme druhou část hydry. Odstupte za mne. Začneme zdola."

A nyní začalo ničení od chodidel. Trup klesl. Postup byl týž. Zakrátko zbyl i z této části hydry jen druhý, čistý trychtýř.

"Requiescat in pace!" zahučel lékař.

"Ano, ať odpočívá v pokoji. Ale hlavní věc, že bude mít pokoj Mars a celý vesmír," ukončil Arne nekrolog.

"A co teď s námi?"

"To je ovšem velká otázka," přikývl Arne temně. "Nutno přiznat, že nemáme naděje na vysvobození. Mnoho na nás ještě čeká. Teď musíme vyčistit Smrtonošovu laboratoř, zničit umělou líheň nových démonů. Nuže, do práce!"

Arnova pistole plnila skvěle svůj úkol, otvírajíc vchody, kam si jen přáli.

Stanuli v laboratoři.

"Nejprve vyneseme rakev s tou líhní," rozhodl Arne.

"Pozor!" zvedl lékař výstražně prst. "Nezapomínej, že tahle nestvůra má jiné složení. V těch rourkách proudí krev či jiná tekutina. Stačí, aby jediná kapička vytryskla z rakve a bude zde hnízdo myriád mikroorganismů."

Pavlova výstraha byla plně oprávněná.

Ale co teď?

Jak provést zničení?

"Ano, hoši, bude to potíže," připouštěl Arne. "Ale je tu víko. Zkusme je přiklopit. Výborně! Víko zapadlo!"

"Jaký v tom vidíš úspěch?" nechápal Pavel Arnovu radost.

Arne vyňal pistoli a na reostatu přesunul páčku.

"Teď ty spáry elektricky svaříme," řekl klidně.

S údivem viděli, jak se kovová hmota pod účinkem paprsků rychle taví.

Po chvíli byly obě strany sceleny.

Podářilo se jim to bez nehody. V několika minutách splynula poslední spára s povrchem.

Dvůr, kterým museli s nákladem projít, byl prázdný. Zničení líhne trvalo poněkud déle, neboť bylo třeba mnohem větší opatrnosti a důkladnosti.

Rachotem, který po celou dobu zněl jako baterie blesnicích strojních pušek, jim zalehly ušní bubínky.

"Konečně jsme hotovi," ulevil si Arne, vkládaje pistoli do kapsy.

"Ale co dále s těmi tam?" pokynul Petr k laboratoři.

"Těžký oříšek," povzdechl Arne.

"Co říkáte tomuhle," začal Petr oklikou: "Ti zotročení tvorové, kteří pracují v hutích, mají sice znetvořené trupy, ale hlavy, vlastně tváře, jsou tytéž, jaké známe z druhé polokoule. Smrtonoš o nich řekl, že jsou stádo, býložravci. Zrovna tak se vyjádřil o agirovcích."

"Ano," přikývl netrpělivě lékař. „Ale mluv k věci!"

"Nuže, myslím," pokračoval Petr klidně dále, "abychom si promluvili s těmi zotročenými tvory. Máme přece tlumočníky a..."

"Čeho tím chceš docílit?"

"Předně jim oznámit - svobodu!"

"Chraň Bůh!"

"Pročpak?"

"Milý Petře," zněl vážně Pavlův hlas, "to by byl nebezpečný experiment. Myslím, že tihle tvorové jsou původními praobyvateli Marsu, a tedy ještě zpola zvířata. Vzpomeňme si, jak je Smrtonoš líčil jako "stádo", tělesně i duševně na pravěké, polozvířecí úrovni.

Nuže, byly-li jejich generace od staletí, ba tisíciletí chovány v otroctví, byla by náhlá svoboda pro ně zkázou a možná i pro nás, neboť v takovém převratu by neměl náš život mezi nimi ani haléře ceny. Nejsem proti tomu, abychom se pokusili o dorozumění s těmito ubožáky, ale ani slova o Smrtonošově zániku. Vžijme se do skutečnosti, že pro nás není odtud vysvobození. Proto si musíme svůj život zařídit tak, abychom si udrželi úroveň civilizovaného člověka. Pozvolna můžeme měnit jejich otroctví v jiný, lepší poměr. Ale vždy si budeme muset zachovat svrchovanost."

Museli uznat, že lékařovo stanovisko je moudré. Po chvílce ticha se dohodli na zlaté střední cestě. Vezmou si tlumočníky a pokusí se o dorozumění.

Hoši se vydali do hutí.

Když se blížili k vysoké obezdívce, spatřili, že nad ní vykukuje několik hlav, a také v pootevřeném vchodu zahlédli tvora.

Ale když vešli na dvůr, nebylo tam živé duše.

"Byli vylákáni rachotem při opravě," mumlal Arne.

"Doufejme, že nic nevědí o Démonově smrti," sraštil lékař obočí.

Prošli dvorem a otevřeli veliká vrata. Octli se v ohromné hale, příznačné pro slévárnu a tavírnu. Pokud jim dovolovalo šero a žlutá a nazelenalá rozplzlá pásma výparů, jejichž ostrý zápach bolestně sevřel plíce a dráždil sliznice, viděli mnoho ubožáků klečících a dřepících na pískovité půdě.

"Slévači. Dokonce zručně formují," nemohl Petr utajit údiv.

Ale pohled do tváří těchto tvorů byl tak žalostný, že hoši mimovolně zasténali. Bezedná tůň zmučené duše hleděla na ně z těch modrých očí.

"Co to vyrábíte?" vyslovil Petr zvolna otázku.

Tvor vytřeštil oči a jeho rty se bezhlesně rozechvěly.

"Nerozumíš?"

Ubožák se bezradně rozhlédl, jako by hledal pomoc.

„Snad je němý?"

"Není, Petře, ale nemůže nám rozumět ani on, ani kdokoli jiný," řekl Arne lítostivě.

"Proč?"

"Což nepozoruješ, že zde naši tlumočníci neúčinkují?"

Další pokusy o dorozumění zůstaly bez výsledku. Někteří dělníci dokonce před nimi přehali, zřejmě zachvácení hrůzou.

Procházeli mnoha sály a dílnami, až vyšli zase do malého dvorku, do něhož na konci ústila ohromná vrata, jako do garáže. Byla uzamknuta, ale pod účinkem Arnovy pistole se otevřela.

"Skladiště!" zvolal Petr radostně.

Místnost byla tak rozlehlá, že ani nemohli dohlédnout. Byly zde stohy a pyramidy roztodivných součástek, drobných i velikých, ba ohromných, surových i obráběných. Budto to byly plné hřídele, nebo roury bez dna. Jeřáby měly mechanismus, s kterým si nevěděli rady; byly zřejmě na elektrický pohon, v jehož chodu se Arne nemohl vyznat.

Přes dvě hodiny strávili prohlídkou.

Prošli zase slévárnou a dvorem.

"Jsme opět venku. Hotový labyrint," vrčel Petr.

"Obhlédněme budovu s laboratoří," vybídl Pavel.

Budova byla do čtverce, o několika poschodích, kde dosud nebyli. Vyšší patra lákala k prohlídce, ale nyní museli potlačit zvědavost.

"Ve vyšších patrech skladiště nejsou," vytušil Petr správně. "Spíše je tam obydlí Smrtonoše, a to nám neuteče. Ale což tahle nízká dlouhá budova vedle?"

Arne roztavil zámek ve dvoukřídlových vratech.

"Zase skladiště. Pohleďte na ty součástky. Ano, týž kov jako ta rakev!" konstatoval Petr rozechvěně.

Kráčeli chodníkem mezi narovnanými předměty všemožného tvaru a velikosti. Pojednou Arne vykřikl:

"Zde je něco, co můžeme potřebovat. V tom bychom mohli uhlídat ty živé mrtvé v laboratoři!"

A skutečně: byly tu srovnány roury, na jednom konci zúžené do úzkého hrdla, na druhém trychtýřovitě rozšířené.

Pavel se shýbl a bez větší námahy pozvedl rouru. Snadno ji vynesli a položili v průchodu.

"Vnitřek je prázdný. K čemupak to má asi sloužit? Podobá se to ohromné hlásné troubě. Výška přes tři metry a průměr skoro metr. Tam se vejde tělo i s tou nádobou a hlavou. Krček je úzký, sotva dva centimetry. Lehce se svaří. Hned to zkusím."

Zkouška Arna plně uspokojila.

Vše se jim bez nehody podařilo. Deset ohromných kovových polorozvitých "lilii" jedna po druhé za pekelného rachotu i s příšerným obsahem bylo proměněno v absolutní nic.

"Doufám, že teď jsme vyhledali poslední atom martské hydry," zahučel Arne, vkládaje pistoli do pouzdra za pasem.

Kapitola osmnáctá - DALEKOHLED

Poprvé po dlouhé době spali všichni tři jako děti. V radosti nad vyhlazením hrozného netvora a jeho strašných plodů zapoměli na svůj osud. Zvítězily mladé nervy a optimismus.

Také Habakuk jevil uklidnění a vrátila se mu původní hravost. Jen z letounu ho nebylo možné dostat.

Nazítí, jakmile procitli, rozhovořil se Pavel:

"Navrhuji, abychom dnes řádně prohlédli celou budovu, kde je laboratoř."

"Proč?" vybafl Petr.

"Mám tušení, že tam najdeme klíč ke všem záhadám."

"Tušení je skoro vždy přelud," zavrčel Petr.

"Připojuji se k Pavlovi," ozval se Arne.

"Proč?"

"Neptej se tak hloupě!" osopil se lékař na Petra. "Kdyby tvůj líný mozek trochu přemýšlel, muselo by tě napadnout několik otázek."

"Otázky!" vpadl Petr. "Ještě je jich málo?"

"Každý má právo na svůj návrh," zakročil rázně Arne. "Slovo má doktor. Mluv, Pavle!"

"Tak za prvé: Smrtonoš k nám na druhou polokouli přiletěl v malém letadle. Kde je to letadlo?"

"A to je chcete hledat v některém pokoji, dokonce snad ve Smrtonošově ložnici, ne?" ozval se Petrův jízlivý hlas;

"A což, je-li letadlo na střeše toho mrakodrapu?" zasáhl Arne.

"Tak vidíš! Jen logicky myslet," pokračoval Pavel uklidněn. "A je tu druhá otázka: Smrtonoš řekl, že zná každé hnutí na

Zemi. Nuže, musí zde být někde dokonalé televizní zařízení. Kde je? Samozřejmě, že je musel mít někde po ruce, a tedy zase v téže budově."

"Správně vyvozuješ," pochválil Arne lékařův důvtip. "A já k tomu přidám: jsem přesvědčen, že v té budově je ústřední řízení veškeré elektrické moci. Tomu nasvědčuje tvar a mohutnost budovy. Tak, hoši, prohlédneme ten objekt!" Ale když přišli k mrakodrapu, marně pátrali po nějakém vchodu. Zašli tedy zase do laboratoře. Avšak ani zde neviděli jiná dvířka.

"Někudy se přece musí jít do hořejších pater!" rozhlíželi se bezradně. Píď po pídi prohlíželi stěny.

Pojednou ukázal Petr na sotva znatelnou kolmou spáru. Sledující ji v ostrém světle lucerny, objevili neklamný obrys dveří. Ale marně pátrali po zámku.

"Lehce si pomůžeme!" ztratil Arne trpělivost a vyňal z pouzdra pistoli.

V žáru paprsků netrvalo dlouho, když s temnou ranou vypadl na podlahu vykrojený obdélník a záře lucerny osvětlila - schodiště. Opatrně vystupovali vzhůru. Octli se na okrouhlém ochozu, do něhož ústilo několik dveří, které činily dojem vchodů do pancéřových síní. Místo klik měly uprostřed kola podobná automobilovému volantu.

Arne jím otočil a dveře se bezhlesně otevřely.

"Sám Bůh nás vede!" zvolal Arne radostně, když přehlédli komnatu, podél jejíchž stěn se táhly pulty s páčkami a vypínači. "Elektrická centrála," dodal nadšeně.

Jenže po chvíli, když postupně prohlédl zařízení, byl zase zklamán. Nebylo tu nejmenšího, co by aspoň poněkud objasnilo účel těchto mnoha a mnoha pák a reostatů, zapoječů a vypínačů, z nichž nyní každý jako by výstražně křičel: Nedotýkej se mne!

Nedotýkat se? Ale - jak tedy zjistí účel? Vždyť proto přece jsou zde, aby...

Při pečlivější prohlídce upozoroval, že na hlavících pák jsou přece jakési značky. Například na téhle je kolmá rýha. Na vedlejší šikmá, na třetí vodorovná, další je označena srpkem, tahle zase šípkou, a je jich tu přes třicet, různě značkových.

Což aby jednu stiskl? Co se může stát?

Ale sotva Arne vztáhl ruku, vykřikl v jeho duši zase varovný hlas: Zadrž!

"Tak copak je?" ozval se Petr.

"Nejde to, hoši," zakroutil Arne hlavou. "Cosi mne varuje. Neukvapujme se! Vyčkejme další prohlídky. Hledme zatím na všechno jako v muzeu."

"Ale takhle se nedostaneme vpřed," zabručel Petr.

"Arne má pravdu," uznával lékař.

"Jste oba pověrčiví."

"Nejsme, Petře, jen opatrní. Musíme mít vždy na paměti Smrtonošovo ďábelství. Což kdybychom stisknutím páky způsobili sami sobě nenahraditelnou škodu, dokonce katastrofu?"

"Jakoupak?"

"Zničení některého ústrojí, které budeme potřebovat. A není ani vyloučeno, že třeba tahle nebo jiná páčka má vliv na Aeronautila. Mohlo by se stát, že se vrátíme a náš letoun bude už na cestě do vesmíru - bez nás."

"Krindapána!" vykřikl Petr užasle.

"Tak vidíš! Neukvapovat se, nebýt zvědavý. Nejdříve si všechno řádně prohlédnout a pak, pevně doufám, se nám mnohé vysvětlí. Zvlášť tyhle značky mně nejdou z hlavy."

Prohlídka trvala několik hodin. Procházeli mnoha místnostmi, obdivující, ba žasnouce nad stroji a přístroji, jejichž účelu se nemohli dohadat. Byly tu sály přeplněné záhadným zařízením elektrotechnickým, jiné - bohatě vybavené jako chemické laboratoře, některé tvořily ohromné strojovny a opět jiné sloužily zřejmě účelům fyzikálním a astronomickým. Ale všude jim bližší účel a použití zůstaly zahalené neproniknutelným tajemstvím.

Neproniknutelným? Ano, alespoň - prozatím.

Bylo už pozdě odpoledne, když vystoupili na plochu střechu mrakodrapu.

A tu vykřikl Pavel vítězně:

"Tu je!"

Několik kroků od nich klidně leželo Smrtonošovo letadlo. Dvířka byla jen přivřena a Arne se vsunul dovnitř.

V čele letadla bylo řídicí, jinak žádné pozoruhodné zařízení. Ale přece Arne vytřeštil oči: na hlavici uprostřed volantu byla vyryta - šipka! Táž šipka, jakou viděl na držadle jedné z pák v první místnosti.

Už chtěl sdělit kamarádům objev, když se rozmyslil jinak: předvede jim účinek.

Vystoupil z letadla a zabouchl dvířka.

"Počkejte zde. Ukáží vám, jak je odůvodněna naše opatrnost. Ale nepřibližujte se k letadlu! Jen se dívejte!" Arne zmizel v podstřeší.

Chvilí čekali. Pojednou se letadlo vzneslo do výše a jako střela zmizelo v nedohlednu.

"Tohle je krásné!" zamumlal lékař.

"Ba věru, moc krásné! Naposled se už nevra... - proboha!"

Petrův zděšený výkřik byl oprávněný. Kdesi v ohromné výši se fialově zablesklo a dolů se trychtýřovitě řítit děšť ohnivých jisker. "Rychle pryč!"

Hoši měli nejvyšší čas vběhnout na schodiště do podstřeší. S třeskotem dopadaly na plošinu nad nimi kusy roztrženého letadla.

Stanuli ohromeni hrůzou. Po chvíli přiběhl k nim Arne.

"Cos to provedl, člověče?" uvítal ho Petr.

"Proč? Co se stalo?"

"Letadlo je na padrt! Vybuchlo kdesi ve stratosféře."

"Vybuchlo? Věčný Bože! Je to horší, než jsme mohli tušit. To nebyl výbuch. Letadlo se roztržilo o přehradu. Smrtonoš překlenul celou svou polokouli Marsu toutéž neproniknutelnou přehradou jako Agir. Ted' jsme úplně v pasti. Nemůžeme odtud, nepodaří-li se nám vypátrat prostředek, jakým se přehrada ruší."

"Proč jsi to udělal? Zničil letadlo."

"Chtěl jsem vám dokázat, že jsem už pochopil jednu značku. Letadlo je sice zničeno, ale to není veliké neštěstí. Horší by bylo, kdybych byl stiskl jinou páku a teď bychom byli bez Aeronautila, nemyslíš, Petře?"

"Ano, uznávám. Ale jsme..."

"Nevěš hlavu, kamaráde. Jsme teprve na počátku výzkumů. Musíme přemýšlet."

Vystoupili na střechu, pokrytou troskami letadla.

"Slunce se kloní k západu," ukazoval Pavel. A pojednou vykřikl: "Co je to tamhle?"

Na západním obzoru, na širé pláni, daleko mimo hutní oblast, se rýsovaly jakési trychtýře, šikmo čnící vzhůru různými směry, a mezi nimi cosi jako ohromný, silně nakloněný tovární komín.

V triedrech viděli lépe:

Trychtýře, podobné těm, jichž použili k popravě desíti těl, jenže mnohem větší. A ten komín, to je - dělo. Nesmírná dělová hlaveň, nejméně sto metrů dlouhá, teleskopická, na podstavci, který tvořil v pravém smyslu pancéřovou věž. Dělo? Hm, podobá se spíše... Ale Arne neřekl svůj názor. Pevně rozhodnut sdělil kamarádům:

"Podíváme se tam ráno! Dnes už máme vzrušení dost. Musíme šetřit své nervy."

Vrátili se do letounu. Záhy je bůh spánku přijal do své utěšivé náruče.

Ráno se vydali na pout' ozbrojeni a připraveni na přenocování, neboť měli před sebou několikahodinovou cestu a prohlídku dosti rozsáhlé oblasti. Vzali s sebou také skafandry.

Prošli hutními bloky, kráčeli rovinatou plání, vyprahlým úhorem. Nebylo zde ani stopy po zvěři, ptactvu, ba ani po hmyzu. Poušť. Mrtvý, bezútěšný kraj.

Nebylo daleko do poledne, když se přiblížili k záhadnému objektu.

Každým krokem více žasli:

Bylo jim, jako by přicházeli k osadě, jejíž do kruhu seskupené chaty nesly na střeše obrovské trychtýřovitě rozšířené roury na způsob starých tlampačů, také bývaly zpočátku na gramofonových přístrojích. Vůbec se chaty s těmito rourami podobaly ohromným gramofonům. Či to byly poplašné sirény?

Jaký asi je jejich účel?

„Myslím, že odtud byly vysílány zvukové signály do vesmíru na různé planety," projevil svůj názor Petr.

"Souhlasil bych," mumlal Arne, "kdybych nevěděl, že je to práce zloducha."

"Správně," přikývl Pavel. "Je nemyslitelné, že by Smrtonoš vytvořil něco, co by mělo čistě vědecký účel a neobsahovalo zlo. Ostatně doufám, že se nám to podaří vypátrat... Ale co to strašlivé dělo? Hled'te na tu pancéřovou věž s ozubeným kruhem kolem!"

Více než stometrová hlaveň byla vykloněna šikmo. Zřejmě se dělo mohlo otáčet kolem své osy nad kruhem amplitónů, v jehož středu stálo.

A když přišli blíže, zvolal Petr udiveně:

"Vždyť je to dalekohled!"

"Nezklamal jsem se," přikývl Arne s úsměvem.

"Copak tys to tušil?"

"Ano. Už včera. A myslím, že se nemýlím, domnívám-li se, že tyhle zdánlivé gramofony jsou..."

"Copak?"

"Počkejte! Podíváme se dříve trochu lépe na ten astroskop," vyhnul se Arne přímé odpovědi.

Brzy zjistili, že zvenčí nelze dalekohled použít. Pancéřová věž, podobná tvarem komolému kuželi, neměla také na povrchu armaturu. Musí být tedy veškeré řízení uvnitř.

Po delší prohlídce objevili sice malá dvířka, ale Arne musel použít pistole, aby je otevřel.

Vstoupili do okrouhlé místnosti, jejíž zařízení mohli přirovnat k malé elektrárně. Kolem dokola se vinula řada pák a reostatů a uprostřed stál na nízkém podstavci nakloněný kotouč, dobrých pět metrů v průměru, a nad ním o něco menší polokoule, v níž poznali obrovský světlomet. Když se nachýlili nad kotouč, spatřili - sama sebe.

"Zrcadlo," kývl Arne spokojeně hlavou. "Zrcadlový astroskop. Krásná práce. Ted' mě ale napadá..." zvedl hlavu a počítal páky kolem stěny: "Osmatřicet!" Vyběhl z místnosti a sčítal "gramofony". Bylo jich - také tolik. Úsměv mu zahrál kolem rtů. Vrátil se do věže.

"Po čem slídíš?" vyzvídal Petr.

"Musím slídit. Proto jsme tu," odpovídal Arne roztržitě, neboť jeho pozornost byla už zase upjata na něco nového: na pákách viděl tytéž značky jako včera v ústřední elektrárně.

"Pojďte! Prohlédněte všechny "gramofony"!" vyzval kamarády rázně.

Také tu musel použít paprsků, aby zjednal vstup.

Užasle stanuli na prahu jakési miniaturní - chemické a fyzikální továrny. Byla zde spleť a změt' různotvarých nádržek a bubnů, baněk a křivulí, spojených čerpadly, rourami, hustilkami a vývěvami. Avšak vše bylo zbrusu nové, neupotřebené a očividně nedohotovené.

Všecky ty nádoby a baňky byly dosud prázdné. Mezi touto změtí byly také přístroje, jejichž účel byl zřejmě elektrotechnický. A uprostřed byl veliký reostat.

Přes všechny odborné znalosti stáli Arne i Petr bezradně. Jen jediný matný paprsek šlehl do tmy téhle technické spleti: jedna z těchže značek, jaké Arne viděl dříve, včera v elektrárně a dnes ve věži dalekohledu.

Totéž zařízení bylo ve všech ostatních "gramofonech", jen značky na reostatech se lišily.

"Z toho nezmoudříme," pokrčil Arne rameny. "Ale jen se nevzdávat!" povzbuzoval sebe i své kamarády. "Musíme pátrat dále. Hledat, všeho si všimat, nad vším přemýšlet. Jedno je jisté: Smrtonoš nechtěl vysílat na planety zábavné koncerty. Gramofony to nejsou. Jedinou snahou a cílem toho zloducha byla zkáza a podmanění, ztročení světů, které chtěl dostat do své moci. Tohle jsou - chrliče! A poněvadž mají vzhled chemických a fyzikálních výroben, byly připraveny k chrlení..."

"Mikroorganismů!" dopověděl lékař.

"Ano, to jsem chtěl říci."

"A co ten dalekohled?"

"Rozhodně je s těmito chrliči spojen. Zdánlivě podružný, ale ve skutečnosti nejdůležitější. Je to ústřední ředitel těchto výkonných orgánů. Zvěd, který pozoruje a kontroluje jejich činnost. Totiž, mělo tak být. Na štěstí k tomu nedošlo a už nedojde. A rozjasňuje se mi mnohé další. Teď hlavně musíme zničit všech těchto osmatřicet chrličů. Odstoupíme do větší dálky, neboť výboje způsobí strašlivý hluk. Dobře, že jsme vzali s sebou skafandry, oblékneme je a vypojíme sluchátka. Jinak by naše ušní bubínky sotva snesly ten rachot."

Opatření se ukázalo nejvýš oprávněné, přestože byli od chrličů vzdáleni asi padesát kroků, zmítal jimi při ničení těchto objektů vzdušný vír.

Několik hodin trvalo, než konečně ze všech chrličů zbyly kupy kovové tříště.

Mezitím se setmělo a na obloze se rozzářily hvězdné roje.

"Teď se podíváme na účinek dalekohledu," rozhodl Arne, když svlékli skafandry.

"Zemi! Najdi Zemi!" volal Petr toužebně.

"Těžko, chlapče. Nemáme ani tušení, která z těch hvězdiček je naší domovinou," zesmutněl Arne. "Jen čirá náhoda by nám mohla přispět. Ale počkejte! Dalekohled jistě nemíří naplano. Možná že... Vždyť Smrtonoš řekl, že zná na Zemi každé hnutí."

"Myslíš, že ji odtud pozoroval?"

"Je to pravděpodobné."

"Tak daleko od svého bytu?"

"Asi šestnáct kilometrů, podle naší chůze. Pro jeho letadlo to byl okamžik."

Vtom Arne spatřil na obrubě zrcadla co dosud přehlédl: stupnici a v různých vzdálenostech zase tytéž rozmanité značky. A nad ležatým obloučkem tkvěla kovová ručička.

"Ležatý oblouček," polohlasně si Arne ten tvar vštípl v paměť.

Avšak - záhada: Jak uvést dalekohled v činnost? Je třeba, aby světlomet shora osvětlil plochu zrcadla, K tomu je nezbytný elektrický proud. Která z těchto mnoha pák jej zapojuje? Označované jistě nikoliv, neboť ty sloužily ke spojení s chrliči. Ostatně mohou to zkusit. Teď už nehrozí nebezpečí.

Arne zasunul prvou páčku.

Žádný účinek.

Stejný výsledek byl u několika ostatních.

Jeho dohad se potvrdil. Všecky páky kolem stěny pozbyly teď významu.

Přikročil k zrcadlu. Kromě stupnice nebylo zde armatury. Lucerničkou posvětlil vzhůru, na světlomet. Také tam nebylo ani známky po nějakém zapojení.

Prohlédl pečlivě stěny - bez výsledku.

"Hm, byl by v tom čert, abych..." bručel.

A tu ho něco napadlo. Sklonil se a vrhl z lucerničky proud světla na podstavec pod zrcadlem.

"Sláva!" zajásal. Spatřil vypínač a nad ním spirálový reostat.

Sotva otočil vypínačem, byli zaplaveni světlem z reflektoru. A současně plocha zrcadla ožila. Z hloubi se vynořil - glóbus.

S utajeným dechem hleděli na temně indigové oblasti moří, z nichž v drobounkém, ale úžasně jemném reliéfu plasticky vystupovaly pozemské pevniny.

Jako luzný přelud se obraz zvolna měnil: obrysy Země se rozplizly přes okraj zrcadla; jakoby v nesmírné výši letěli nad oceány a světadily... Teď byli nad Evropou. Řítili se dolů... Pobřeží Francie a přes kanál La Manche, jižní část Anglie...

Přístavní města s moly a hrázemi a širokými ulicemi a náměstími... vše vidí jasně, čím dále tím zřetelněji... teď jako by stáli v ulici, kterou táhne - vojsko. Pěchota, za ní kulomety, po chvíli dělostřelectvo, obrněné automobily, obludné tanky... Krajina se pod nimi točí. Zase vidí týž obraz. A zase změna. Nelze říci, kde jsou. Jisté je, že v civilizovaném státě, podle nádherných paláců a širokých bulvárů. Ale... z jedné strany se sem valí mohutný proud lidstva. Jako lavina se řítí vpřed, v čele standarty s nápisy, žel, nečitelnými. A z druhé strany - celou šíří ulice zabírají tanky.

Jako jazyky podrážděných hadů šlehají plameny z oblud...

Standarta se mění v cáry a semknutá lavina lidí hluboko rozbrážděna se tříští...

"Zaraz, Arne! Ach, zhasni to prokleté světlo!"

"Tohle! Viděl-li Démon takové obrazy, pak není divu, že si byl jist bratrstvím, spoluprací!"

"Ale je to báječný přístroj. Nemovu televizi - ačkoli je nejvýš dokonalá - nelze k tomuhle přirovnat. Ta ovládá jen zemský povrch, kdežto tenhle dalekohled ukazuje děje snad na všech planetách," Arne nemohl utajit své nadšení.

"Pokusme se!"

"Rád bych, ale nevyznám se v řízení, které by změnilo směr," řekl Arne.

"Hled'te," ukazoval Pavel na reostat, "jak se ta ručička samočinně posunuje!"

"Ano, v tom je právě důmyslnost, že se obrazy automaticky mění."

Arne vypojil proud a světlo zhasl.

"Hoši, vyspíme se. Zítra nás čeká mnoho práce," vyběhl kamarády.

"Co máš v programu?"

„Předně musíme zničit i tenhle dalekohled."

"Máš pravdu. Darmo by nám připomínal krásy i hrůzy Země," souhlasili oba svorně.

"A potom se vrátíme do ústřední elektrárny. Teď se mi už mnohé objasnilo."

"Máš naději?"

"Naděje? To zrovna nemohu říci. Jen nějaký paprsek září do tmy."

Té noci se jim spánek dlouho vyhýbal.

Nyní, kdy už ničili, jak se aspoň zdálo, poslední d'ábelské výtvořby démonické bytosti, plnily jejich duše úvahy.

Oba technické měli mnoho a mnoho látky k zpracování, látky, která v sobě obsahovala otázku jejich vysvobození nebo trvalého zajetí; a všichni tři si byli vědomi, že vysvobození znamená život, kdežto zajetí práh smrti. S potravinami vystačí nejdéle ještě dva roky a je pochybné, poslouží-li zdejší zvěřina jejich pozemskému žaludku. Se vzduchem jsou na tom poněkud lépe, ale i ten se za nějaký další rok vyčerpá a rozhodně budou jejich plíce čím dál tím víc trpět, až budou nuceni konat daleké vycházky za loven.

Obětovali se. Budiž, nebylo možné jednat jinak. Ale obětovat mladý život, to se lehce řekne.

Ačkoli se střežili přiznat si vzájemně lásku k životu, četli si ji z očí. A právě jejich hlasité doufání prozrazovalo tajemnou beznaděj.

Jediný Pavel byl dosud klidné mysli, neboť měl důvěru v technické schopnosti kamarádů a zvláště ve vynalézavost a důmysl Arnův.

Jen jedno mu vrtalo mozkiem:

"Proč chcete rozbít i ten velkolepý dalekohled, Arne?" ptal se. "Viděli jsme přece, že i Agir má se Zemí spojení, které předčí tenhle dalekohled. Agirův přístroj totiž nejen vidí, ale také slyší."

"Mnohem lépe vyhovuje přátelskému sblížení obou planet ten Agirův. A to musí být jediným cílem. Tohle je vyzvědač, Pavle. Ten by naopak způsobil jen rozvrat, neboť by odhalil, co agirovcům musí zůstat utajeno."

"Války."

"Ano, Pavle."

"A jak dlouho doufáš, že zůstane agirovcům zahalena pozemská skutečnost?"

"To ovšem nelze říci," zrozpačtil Arne. "Ale je jisté, že nám křivdiš, domníváš-li se, že ničíme Smrtonošovy výtvořby snad z technické ješitnosti."

Hoši si stiskli ruce a po chvíli šuměl v místnosti klidný dech, svědčící o zdravém spánku tří spravedlivých.

Ráno zbyla z jejich jednonoční noclehárny jen kupa beztvarych trosek a z ohromného astroskopu zprohýbané, roztavené desky.

Kapitola devatenáctá - PÁČKA JE NALEZENA

Uplynulo několik dnů, v nichž hoši nijak neodpočívali. Od rána do noci byli na nohou. Prohlíželi hutě a dílny, v nichž práce - stála.

Těžko říci, zda ubozí tvorové vytyšili změnu, nebo zda působil na ně pud, když se neukazoval obávaný tyran. Několik dnů viděli triedrem, jak z otevřených vrat a nad obezdívkami hledí k jejich letounu udivené a vyděšené oči. A jednoho jitra, když naše trojice se zase vydala na obhlídku, našla nádvoří a dílny - prázdné. Ubožáci zmizeli, jako by se pod nimi slehla země.

Nezapomínajíc na zbraně, procházeli hutěmi a důlními oblastmi, liduprázdnými a zmrtvělými. Podnikali celodenní vycházky, při nichž objevovali nové a nové tovární objekty, stejně ztichlé a pusté.

Jednoho dne, bylo už po poledni, došli na severní hranici rudných dolů, za nimiž se prostírala širá stepnatá pláň. A tu byla jejich pozornost zaujata podivným útvarem. V dálce se do značné výše tyčily tři kovové konstrukce, sbíhající se dole a rozšiřující nahoře. Triedry jim prozradily bližší podrobnosti.

Tři řídká, trojboká mřížová, dobrých sto metrů vysoká, jež jakoby divem udržovala ve výši rovnováhu, rozbíhají se z uzoučké společné základny. Až závrat' je jímala při tomto pohledu.

"Co by to mohlo být?" mumlal lékař.

"Hoši, ale tohle přece jsou... ale proč by tak fantasticky byly postaveny?"

"Co myslíš, Petře?"

"Antény."

"Antény? Takové antény?" ohnul Pavel rty.

"Mně napadlo totéž," přikývl Arne. "Jenže, k čemu by zde a pak, dole nejsou budovy."

"A což jsou-li pod zemí?"

"Hm, to může být. Podíváme se tam," rozhodl Arne.

"Hned?"

"Ovšem. Proč to odkládat?"

"Je to daleko. Dobrých dvanáct kilometrů odtud," odhadl Petr.

"Snad dojdeš. Nebo tě mám vzít na záda?"

"Jde o to, kdy tam dojdeme. Jsme teď už přes dvacet kilometrů od Aeronautila a je odpoledne. Než dojdeme k anténám,

bude soumrak."

"Co na tom? Přenocujeme tam. Zítřka bychom museli ujít těch dvacet kilometrů znova."

"Pravda," uznal Petr Arnův důvod.

Rázně vykročili.

Kraj byl pustý. Nikde ani stopy po živočichu. Slunce se už nížilo, když přicházeli k cíli.

Byly to skutečně antény, které se před nimi zvedaly, jako by rostly do nesmírné výše. Trojboké konstrukce, hrotem se dotýkající půdy, nahoře rozšířené a rozbíhající se do trojúhelníků, čněly do výše několika set metrů. Antény byly jen zdánlivě vratké, byly totiž spojeny sítí kovových tyčí; nahoře vodorovně ležel ohromný kovový kruh, z něhož se šikmo vzhůru rozbíhaly dlouhé tyče.

Byli už jen asi padesát metrů od společné základny. Opatrně zvolnili krok.

"Tohle je podivné," mumlal Arne, "že tu není aspoň domek. Je-li to vysílací stanice, měla by zde stát nějaká budova."

"Je pod zemí, říkám ti to pořád! Vidíte tu kulatou plošinu na zenu kolem základny?" ukazoval Petr na kovově lesklý okruh. "Nestůjme! Vpřed!"

Ale Arne ho zadržel: "Počkej! Jen ne zbrkle! Něco se mi nelíbí." Pavel sledoval Arnův pohled, upřený proti slunečnímu západu. A tu upozoroval, že proti západu se sluneční paprsky podivně lámou, jako by narážely na kolmou skleněnou stěnu. Tento úkaz Petr nespasil, a právě když ho chtěli upozornit, rozběhl se k základně. "Stůj, proboha! Stůj!"

Varovný výkřik ještě ani nedozněl, když Petr s bolestným zaúpěním se zvrátil nazad.

Přiskočili k němu. Ležel roztažen, šilhaje po nich nepřítomnými očima.

"Co se ti stalo? Nešilhaj! Copak nás nevidíš! Mluv, člověče!" říkal lékař, kleče nad ním. "Tohle je otřes mozku! Nač narazil? Vždyť tu nic není."

"Na přehradu."

"Přehradu? Jakou přehradu?"

"Vzdušnou. Tutěž, jakou je překlenuta celá tato polokoule. Tušil jsem ji. Proto ten lom slunečních paprsků. Chtěl jsem vás oba upozornit, ale Petr už vyrazil. Ale teď ho hleď, doktore, přivést k vědomí. Doufejme, že úraz nebude vážný."

"Nebude. Náraz byl zmírněn štítkem korkové helmy. Dám mu čichnout k éteru. Vidiš ho, už mžiká. Tak co je s tebou?"

Petr vytřeštil oči, chvilku přemítal v ústech slova a konečně vyřázel huhňavě:

"Co to bylo?"

"Nechtěl jsem tě lekat, Pavle," hovořil Arne vážně. "Ale myslím, že ta přílba mu skutečně zachránila život. Korek je totiž výbornou izolací. Kdyby byl narazil přímo čelem nebo se dotkl přehradu rukou, možná že by byl okamžitě mrtev, poněvadž se domnívám, že přehrada je nabitá vysokým napětím."

"Jaká přehrada?" rozhlížel se udiveně Petr.

"Eh, co budu povídat," mávl Pavel netrpělivě rukou. "Vstávej!"

"Musíte mně pomoci. Točí se mi hlava," vzdychal Petr.

Postavili ho na nohy. Za chvilku se vzpamatoval.

"Hoši," řekl Arne, "tohle opatření ukazuje, že jsme u nějakého důležitého objektu."

"Jen jak se tam dostaneme?"

"Pokusím se," Arne vyňal z pouzdra pistoli a namířil před sebe do země. Tvořící se brázda postupovala v zemi, až se pojednou rozzářil fialový bod, který pak od země stoupal kolmo vzhůru. Bylo to asi pět metrů před nimi. Jako při elektrickém sváření lezlo oslnivé světlo vzhůru do výše dvou metrů, opsalo oblouk a klesalo zase k zemi.

Když Arne vypnul proud, zbyla narýsovaná křivka, nehybná, jako zčernalý obrys branky.

"Tohle nestačí," hučel Arne. "Musíme zničit celou plochu výřezu. Je sice možné, že plocha už nemá elektrické napětí, ale není to jisté."

Arne nyní na reostatu zesílil výboj a od původní kontury pokračoval spirálovitě do středu. Celá branka ztemněla.

"Ještě nejsem hotov. Otvor musí být docela průhledný. Pak teprve budeme moci projít."

Dlouho trvalo, než temné křivky začaly řidnout a plocha branky pozbývala vzhledu drátěného síta, měnicího se pozvolna v pavučinu, až konečně byl otvor úplně čistý.

"Teď si představte, co práce by nám dalo, kdybychom měli prorazit pro našeho Aeronautila bezpečný otvor kdesi v klenbě stratosféry," řekl Arne, vkládaje pistoli do pouzdra. "Považuji to za nemožné, neboť každý atom musí být zničen. A toho není možné docílit s tímto přístrojem na tak dalekém cíli. Naše triedry by nestačily sledovat účinek. Tohle je další povážlivý objev, který nám ubírá naději na vyvážnutí odtud, nenajdeme-li jiný prostředek na zničení klenby."

"Jak je ale možné vytvořit takovou neviditelnou, a přece nezdolnou hráz?"

"Žádný zázrak. I na zeměkouli se už dějí pokusy a s pozoruhodným výsledkem, ačkoli je ještě daleko k této metě. Je to zhmožnění elektromagnetických vln. Pancíř, který svou dokonalostí předčí všechno myslitelné."

"Uskuteční-li se na Zemi, bude konec válek," řekl Pavel svůj názor.

"Prokletá technická věda!"

"Ano, Pavle, u nás, kde se všechny technické vymoženosti pro blaho lidstva obracejí k jeho zlu. Nuže, pokusíme se projít brankou. Ale nejvš opatrně, abychom se nedotkli okraje. Zvlášť ty, Petře, necítíš-li se dosud pevně na nohou, prolez raději po čtyřech. Půjdu první. Projdu-li, půjde za mnou Pavel."

"A což, stane-li se ti něco? Neměli bychom se raději vzdát?"

"Ne. Mám tušení, že tenhle objekt je pro nás důležitý."

"Jakou důležitost může mít pro nás vysílací stanice?"

"Ta ovšem nevalnou, ba žádnou, neboť vysílání je nemožné, dokud nebude zrušena klenba. Proto bychom se marně dovolávali pomoci Agirovy i Nemovy. Magnetické vlny neproniknou klenbou, která je s Agirovou přehradou spojena

v celek. Jsme neprodyšně odříznuti od všeho styku. Ale tohle není vysílací stanice."

"Nýbrž - ?"

"Brzy uvidíme. Nerad předbím. Nuže, jdeme!"

"Arne! Nebylo by dobře otvor ještě rozšířit?" namítl Petr.

"Je to zbytečné. Je dosti široký. Výboj působí jen při dotyku, jak jsi nám nejlépe sám mimovolně dokázal svou srážkou, neboť kdyby působil do dálky jen několika centimetrů, byl bys zasažen. Pokus tedy nebude tak nebezpečný, jak se zdá."

Se zatajeným dechem hleděli na Arna, který sehnul, plížil se otvorem...

"Prošel!" vydechl radostně, když se Arne konečně vztyčil.

A také oba ostatní prošli bez nehody.

"Ale nemáme vyhráno," varoval Arne. "Může tu být ještě jeden okruh, nebo jiná nástraha."

"Zkus paprsky!"

"Nerad bych... mohl bych něco poškodit. Husím pochodem za mnou!" velel Arne, postupuje opatrně s hlavou nachýlenou vpřed.

Dostali se až na základnu.

"Nějaká izolační hmota," usoudil Arne, dotýká se plošiny. "A zde je kolo," stanul nad volantem, vyčnívajícím ze země.

"Otoč jím! Jistě je to uzávěrka vchodu od podzemí."

"Počkej, Petře! Jen se neukvapuj. Může to být nějaká nástraha. Nejprve musíme zkusit tu přehradu ve stratosféře."

"Co ta má s tímhle?"

Arne pokrčil rameny a namířil pistolí do nebeského blankytu.

Ale účinek se neprojevil.

"Zapomněl jsem... je třeba zesílit," přemístil páčku na reostatu.

A tu se na obloze, zopalizované zapadajícím Sluncem, objevil fialový bod, zářící jako meteor; zvolna, jak Arne šinul hlavní, letěl po obloze, zanechávaje po sobě ztemnělou čáru.

"Ano," řekl spokojeně, "je tam klenba. Teď se můžeme pokusit, ale všichni tři uchopte volant a pevně držet! Nepustit, dokud neřeknu, ať se děje cokoli!" Sklonil se nad kolo. Jakmile jím otočil, zacoulmal jimi silný průvan.

"Lehnout!" vykřikl Arne v pravý okamžik.

Vzdušná smršť zaviřila nad nimi, a vyjíc jako tisíce vlků, letěla do výše. Naštěstí leželi těsně u sebe a křečovitě svírali volant. A jen to je zachránilo, že nebyli vzdušným vírem vrženi vysoko do vzduchu. Přesto se však po několik okamžiků jejich těla zmítala nohama vzhůru.

"Držet se! Vy - dr - žet!" křičel Arne.

Do řevu smrště se mísilo chřestění a vrzání drátů a kovových konstrukcí, které se povážlivě rozkývaly.

Jak náhle vítr začal, tak rychle skončil a nastalo zase ticho. Chvilí leželi, lapajíce po dechu.

"Co to zase bylo, proboha?" jekal Petr. A pojednou vykřikl: "Branka je pryč!"

Vyskočili ulekaně. Skutečně: vchod v okolní přehradě zmizel. A vtom slyšeli Arnovo radostné:

"Sláva!"

"Cože? Jaká sláva, člověče? Jak se dostaneme ven?"

"Ani mě nenapadne."

"Zbláznil ses? Jak se dostaneme odtud?"

Arne namířil pistolí na okruh a stiskl spoušť. Paprsek letěl do nekonečna, aniž narazil na překážku. Poté namířil vzhůru. Ale také na obloze nebylo vidět účinek.

"Chápete?" tázal se.

"Přístroj neúčinkuje! Jsme ztraceni!" zajekal Petr v hrůze.

"Ale ano, účinkuje," smál se Arne, "jenže nemá nač. Zmizela okružní přehrada a také vzdušná klenba nad celou polokoulí."

"Proto byla ta smršť?" dovítal se Petr.

"Ano."

"Ale pak - se zadusíme!"

"Proč myslíš, Pavle?"

"Poněvadž všechna atmosféra letí vzhůru, do vesmíru."

"Mýlíš se. V tom případě bychom už byli udušeni. Všecko je mi nyní jasné," rozhovořil se Arne. "Tušil jsem tenhle výsledek. Proto jsem řekl, že tohle není vysílací stanice, a proto také jsem vás vyzval, abyste se se mnou pevně drželi volantů. Stáli jsme zde na dně ohromného komínu, který končil až ve stratosféře u klenby. Otočením řídicího byla nejprve zrušena klenba a tím se stalo, že vzduch z komínu byl strašlivou silou vyražen do vesmíru. To byla ta smršť. O okamžik později se rozplynula také okolní přehrada a vzdušný vír samozřejmě ustal a nastalo uklidnění. Smršť tedy řádila jen v našem okruhu, uvnitř komínu. Toho důkazem je čistý vzduch nahoře i v širém okolí, kde bylo zcela klidno. Kdyby řádila mimo okruh, byla by teď celá stratosféra naplněna prachem. Jen škoda, že se nikdy nedozvíme, jaké je vlastně zařízení tohoto objektu. Nemám totiž chuť pokus opakovat. Zde pod námi jsou ukryty stroje, ale jejich prohlídku odložíme na příznivější chvíli. Stáli jsme na prahu smrti. Nebýt toho průlomu, který jsem prorazil v přehradě, žádná síla by nás neudržela dole. V okamžiku, kdy jsem otočil řídicím, letěl vzduch z komína rychlostí vystřeleného náboje vzhůru. Kdyby nebylo průlomu, kterým sem proudil zvenčí vzduch, byli bychom se octli ve dvou či třech příštích vteřinách v čířém vzduchoprázdnu a náhlým zrušením komínového obalu by nás byl tlak vzduchu rozdrtil na kaši a vyrazil do nekonečna. Byla to exploze, výbuch dovnitř. Jen ta branka nás zachránila a zmírnila výbuch na smršť,

neboť zde nemohlo nastat vzduchoprázdno. A nejradostnější pro nás je, že jsme zničili klenbu! Hoši, už nejsme v žaláři! Aspoň ne v neproniknutelně uzavřeném prostoru, který přes svůj ohromný objem byl přece jen strašlivou žalární kobkou."

"Ano, máme otevřenou cestu do celé polokoule Marsu. Ale dál - ani krok. A také ne vzhůru, neboť Aeronutilus je stále dosud ochromen. Jsme ve stejném stavu jako trestanci na Ďábelských ostrovech francouzské Guayany, kteří mají volnost pohybu, ale žádnou naději na vyvážnutí, nechťejí-li svými těly nasytit žraloky, rejdicí kolem ostrovů," řekl Petr trpce.

„Není to tak zlé, Petře! Zapomínáš, že máme alespoň naději, že budeme moci volat o pomoc, neboť izolace elektromagnetických vln je zrušena."

"Koho chceš volat? Agira? Toho se nedovoláme, poněvadž jeho přehrada dosud stojí."

„Ano, na to nemáme prozatím naděje."

"Nuže?"

"A co Nemo?"

"Jak chceš dosáhnout spojení, když naše vysílačka je mrtvá?"

"Inu, je mrtvá, prozatím. Ale vzkřísit ji k životu je jediný úkol, který nám zbývá. A doufám, že mám v sobě tolik důvtipu, abych jej rozřešil."

"Přespíme zde nebo se ihned vydáme na zpáteční cestu?"

"Půjdem zpátky!" znělo rozhodnutí.

"Výborně, hoši! Tak jako tak bychom neusnuli a zítra můžeme mnoho vykonat. K ránu jsme doma, chvilku si odpočineme a dáme se do práce."

"Co chceš dělat?"

"Prohlédneme znovu a dokonale ústřední elektrárnu. Ale dříve si prohlédnu hlavici tohoto řídicího," sklonil se nad kolo.

"Zde je, co hledám," ukázal na zkřížené blesky, vyryté v hlavici. "A teď - pochod!"

"Necháš všechno stát?"

"Ano, Pavle. Tohle zařízení není třeba ničit."

Svívalo, když došli k ústřední budově.

"Jste-li unaveni, jděte si odpočinout," nabízel Arne. "Prohlédnu elektrárnu sám."

Ale oba rázně odmítli. Cožpak mohou nechat kamaráda samotného ve spleti strojů, u nichž chybný dotyk znamená zkázu a smrt?

Prohlídka jim mnohé objasnila, ale nepřinesla nic nového. Nabyli jistoty, že řada pák kolem stěny byla ve spojení s chrlíči, a je tedy bez vlivu. Také značku zkřížených blesků Arne objevil na jednom spojení na důkaz, že zde, v hlavní elektrárně, je možné kdykoliv zřít znovu klenbu. Našli také jiné spoje, které řídily osvětlení v místnostech mrakodrapu, ale to bylo vše.

Vystoupili do hořejších pater, kde bylo ještě mnoho dveří, jimiž dosud neprošli.

Pod Arnovými paprsky otvíraly se vchody do komnat a prostorů, z nichž mnohé byly prázdné, jiné byly zřejmě pracovny. Chemické laboratoře se střídaly s temnými komorami, připomínajícími fotografické dílny, podivné fyzikální kabiny, studovny nerostných látek, sály, v nichž na dlouhých stolech stály rozmanité vzorky rud a valouny smíšenin kovů a jiných tajemných nerostů. Několik místností bylo naplněno velikými krystaly nevidaných drahokamů a kovů, podobných zlatu, platině, mědi a jiným a jiným záhadným produktům a prvkům, dobytým z hlubin martské kůry. Obsáhlé martologické muzeum, bohaté na všechny snad možné druhy hornin, mělo vše, co skýtají tajemné útroby planetárního tělesa. Ze všech těchto mrtvých těles číselá práce badatelská a sběratelská. Za jiných okolností byli by - a zvláště přírodovědec Pavel - uchváteni nadšením. Ale jejich stav nedovoloval zájem ani o drahokamy a vzácné kovy, tím méně o horniny.

Celá jejich duše byla vyplněna jedinou snahou: nalézt možnost vysvobození! Vše ostatní, co viděli, bylo pro ně bez ceny.

Dostali se také do soukromých komnat Smrtonoše, jejichž zařízení překvapovalo účelností a pohodlím.

Tak došli do nejhořejšího patra.

Zde byl archiv. Podél stěn dlouhého sálu táhly se regály, vyplněné svitky jemných blan, podobných pergamenu, na nichž byly nákresy a rysy, rozpočty a stati, jejichž obsahu nemohli rozumět.

Pojednou Arne stanul, zaujat mezerou mezi regály. Lépe řečeno, byl to jakýsi výklenek ve zdi. Posvítíl si lucerničkou, spatřil jemnou rýhu ve stěně a po chvíli věděl už s jistotou, že jsou zde - dvířka. Napadlo ho, aby prohlédl podlahu. Šťastný nápad: v rohu výklenku vyčníval jakýsi zaoblený předmět, kterého se musel někdo častěji dotýkat, neboť se kovově leskl.

Arne odhodlaně šlápl a výklenek se otevřel.

S utajeným dechem vstoupili do čtvercovité místnosti bez oken. Světlo Arnovy lucerničky ozářilo uprostřed křeslo a před ním malý pult. Ale zároveň je zmrazila hrůza. Několik kroků před nimi svítily ze tmy obrysy - tři mužů.

Bleskurychle vytáhli revolvery. Vtom však Arne vykřikl: "Vždyť jsme to my!"

Bylo tomu tak. Jejich vlastní postavy se odrážely od stěny jako od velikého zrcadla.

"Tohle je televizní plotna," vydechl Arne. "Jen bych rád znal její výkon. Nuže, snad se nám to podaří."

Usedl do křesla a zkoumal páčky a knoflíky na pultě.

"Tahle páčka asi zapojuje; zde je reostat a tyto dva otáčivé knoflíky jsou ladiče. Ale k čemu jsou další dvě páčky? Hm, nu, snad se nám to objasní. Prozatím zapojíme prvou."

Sotva se tak stalo, stěna zmlčněla. Opatrně otáčel prvním knoflíkem. Na stěně se objevily matné obrysy krajiny...

jasněly...

"Naše plošina!" vykřikl Pavel překvapeně.

"Ano, naše plošina v Agirově řiši, kde jsme původně přistáli," potvrzoval Arne dojat. "Ale jak je to možné? Vždyť Agirova přehrada nepropouští magnetické vlny..."

"Zapomínáš na tunel, který Smrtonoš prorazil!" namítl Petr.

"Pravda! Vždyť Smrtonoš také tvrdil, že je mu známo všechno, co se u agirovců děje. Zkusíme druhý knoflík."

Letěli k východu. Pojednou obraz na vteřinu ztemněl. A když se zase rozzářil, letěli nad pustým krajem.

"Proletli jsme tunelem v přehradě a nyní jsme už nad zdejší polokoulí," uhodl Arne správně.

Po chvíli poznávali hutní oblast, plošinu a na ní - Aeronautilus.

"Vykonal jsem podruhé cestu od Agira sem. Odtud nás tedy Smrtonoš sledoval. Z toho vysvítá... ano, kamarádi... my můžeme bezpečně vykonat cestu odtud zase k Agirovi zpátky, neboť tohle není jenom televize, odtud je možno řídit let Aeronautila! Jsme - vysvobození! Můžeme odstartovat třeba hned!" jásal.

"Počkej, Arne! Jak můžeme odstartovat, když někdo musí sedět zde a řídit naši cestu?" zkalila Petrova otázka Arnovi radost.

Ale jen na chvíli:

"Nuže, odletíte sami. Zůstanu zde. Vráťte se pro mne, až Agirovi podáte zprávu. Zruší přehradu a přivezete ho s sebou. Odevzdáme mu celou tuhle polokouli a..."

"Ne, Arne!" odmítli oba jedněmi ústy.

"Proč?"

"Nevzlétneme bez tebe! Za prvé proto, že zdar naší cesty není zajištěn. Nemáme důkazy, že se vše tak zdaří, jak líčíš; za druhé je třeba, aby v Aeronautilu byl spolehlivý pilot, a my se v řízení nevyznáme, a za třetí, za žádných okolností nerozdělíme svůj vzájemný osud," uvedl Pavel důvody.

"Milí kamarádi," hovořil Arne klidně, "vaše námitky mají z velké většiny citový podklad, a to není správné. Na prvou, zdánlivě věcnou námitku, uvádím, že zdar je plně zajištěn, neboť tolik se vyznám v elektrotechnice, abych věděl, k čemu slouží tyhle dvě zbývající páčky: první zapojuje zdejší elektřinu do Aeronautila, reostat řídí start a rychlost letu, a druhá páčka je přepojení na Agirovu elektřinu. K tomu není třeba žádného pilota v Aeronautilu; jako jsem byl bezmocný hned po startu z Agirovy plošiny až k přistání zde, tak bezmocní budete i vy. Rozdíl bude jen v tom, že jak nás dříve měl ve spárech Smrtonoš, tak vás budu řídit odtud já. O rozdělení našeho osudu nebeží. Ale řeknu vám upřímně, že nevidím jiného východiska, že tohle je moje jediná naděje. Agir měl pravdu, když prohlásil, že bez jeho pomoci nemůžeme vzlétnout, neboť složení zdejší elektřiny je zcela jiné, než na jaké je sestaven Aeronautilus. Důkaz máte už v tom, že všechny naše přístroje jsou úplně ochromeny. Musel bych celou elektrickou konstrukci v letounu změnit od základu, a to by znamenalo naprostou přestavbu. Ale dříve bych musel vystihnout zdroj a složení zdejší elektřiny. K tomu všemu by bylo třeba doby několika let a cíle bychom se nedožili. Proč, nemusím vám povídat. Takhle vypadá naše situace. Je tedy na vás, chcete-li se odvážit k společné záchraně."

Zavládlo ticho. Konečně promluvil Petr:

"Pak nám skutečně nic jiného nezbyvá. Konečně: budeme ve stejném nebezpečí. Ztroskotáme-li, znamená to konec všech tří."

"Ano, hoši! Ale my neztroskotáme. Jsem si jist, že po denním odloučení se zase shledáme, zdraví a svobodni!" řekl Arne pevně.

Objali se a Arne osaměl.

Kapitola dvacátá - HNED SICE NE, ALE...

Na televizní ploše viděl, jak se jeho přátelé blíží k Aeronautilu, procházejí turniketem... dvířka za nimi zapadla.

"Jen ať se naše cesta podaří," řekl Arne a křečovitě sepal ruce.

Usedl do křesla, posunul reostat na nulu a zapojil první páčku. Jeho levice spočinula na páce reostatu. Studený pot mu zrosil čelo. Nezklame se? Nezabije své kamarády? Nebylo by lépe počkat, přemýšlet ještě? Snad by přece objevil...

Ne! Nelze jinak!

Není jiného východiska.

Zaťal zuby do rtů a posunul páčku reostatu na první bod.

S vytřeštěnými očima hleděl na Aeronautila, který se nepohnul.

Oběma rukama sevřel páčku, která se zvolna šinula od bodu k bodu...

Aeronautilus sedí pevně na plošině.

Páčka postupuje dál.

Žádný účinek.

Dál! Ještě! Ještě dále... cože? Je na nejvyšším bodu.

Letoun stojí - nehybně.

Srazil reostat nazpět. Zkusí druhé spojení - poslední.

Výsledek byl týž: letoun se ani nehnu.

Arnovi se z hrdla vydral sten. Vše je - marné! Jeho jediná naděje zklamala! Zajel rukama do vlasů a se stružkami studeného potu se mísil proud slz.

Teď pochopil Smrtonošovo ďábelství: byli sem vylákáni a návrat jim byl znemožněn. Démon někde musil přerušit spojení. Najít tuto závadu je mnohem nemožnější, než přestavba elektrického zařízení Aeronautila.

Musí říci výsledek kamarádům. Ale tím jim vezme poslední špetku naděje. Zamlčet? Vymluvit se, že se přece nemůže

odvážit... že počká... pokusí se najít... ano! Na oznámení naprosté beznaděje, na myšlenku na smrt je vždycky času dost. Jen na něm leží ten drtivý balvan, na jeho důmyslnosti. Nesmí se vzdát!
Až zklame všecek jeho důvtip, pak teprve poví pravdu.

"Selhalo?" uvítali ho.

"Ne - ne!" vyrazil násilně z hrdla. A vyhýbaje se přímému styku s jejich očima, dodal: "Rozmyslil jsem se. Počkáme přece nějaký den. Budu přemýšlet."

Přijali jeho slova klidně a s důvěrou.

Následující tři dny a noci prožila Arnova duše pravé peklo útrap. Ubožák strávil celou tu dobu v kopuli, skloněn nad výkresy a rekonstrukčními náčrtky. Po tři noci zůstalo jeho lůžko netknuto.

Čtvrtého dne ráno ho zastihli nad pracovním stolem s hlavou skleslou na výkresech. A když se lékař k němu schýlil, zděsil se.

Arnovy tváře planuly horečkou a z okoralých rtů se dral zpřerývaný, chraptivý dech.

"Můj ty bože! Vždyť je v bezvědomí! Jaký nerozum, takhle se štvát! Pomoz mi, Petře, uložíme ho do postele!"

"Co je mu, Pavle?" tázal se Petr úzkostlivě, hledě na bezvládné Arново tělo a planoucí tváře, nachově se odrážející od bílých podušek.

"Těžko říci, co bude. Horečka není nemoc, jen příznak ohroženého organismu. Doufejme, že to bude jen nervové zhroucení z přepětí duševních sil. Jen aby nenastaly komplikace."

Dva dni zápasil Arne se smrtí, která hrozila více jeho duši než tělu. A v blouznění nervové horečky se dověděli pravdu o svém beznadějném stavu. Přijali ji statečně.

"Bude-li Arne žít, ještě nejsme ztraceni. Na jeho důmyslu všechno záleží."

Třetí noci nastala krize. Horečka dostoupila nejvyššího bodu. Arново zmučené tělo leželo jako mrtvé. Jen rychlý a sípavý dech svištěl v ložnici jako strašidelné peruti

K půlnoci hrozný zvuk náhle - ustal.

"Pav - le!" zavzlykl Petr zděšeně.

"Tiše!"

Několik vteřin děsivého ticha...

A pojednou hluboký výdech... druhý... třetí...

"Bohudíky je zachráněn! Horečka klesla! - Spí!" šeptal lékař.

Ráno Arne procitl.

"Jak je ti?" sklonil se nad ním lékař.

Zdánlivě klidná otázka, ale Petr z ní vystihl Pavlovu úzkost. A k jejich nevýslovné radosti Arne odpověděl:

"Dobře. Jen pít mi dejte. A hlad mám!"

Hltavě vypil číšku mandlového mléka a hned zase usnul.

Večer dostal zase jen mandlové mléko. A pak spal klidně až do rána.

Další dva dny nesměl z lože, až teprve třetího jitra dovolil lékař, aby vstoupil do kopule, kde ho usadili do křesla.

Proud slunečního světla ozařoval vysílací přístroj.

"Jak je zde příjemně," pochvaloval si Arne. "Sluníčko se směje na - mrtvolu."

"Jakou mrtvolu?" pohlédl na něho lékař znepokojeně.

"Na tu," ukázal Arne na páčku vysílačky.

"Eh, však ji vzkřísíš!"

Trpký úsměv zahrál kolem Arnových úst. A pojednou se jeho oči vytřeštily, ruce se zaťaly do opěradel křesla, tělo se vypjalo...

"Co... copak? Jen klidně sed'! Co se ti zdá?" koktal Pavel a přiskočil k němu.

Smích vyrazil z Arnova hrdla.

"Pro... živého... boha!" zvolal lékař.

"Chachachachá! Vidíte ho? Tamhle sedí ten netvor! Hydra! A - ach! Bestie! Šklebíš se, ďáble? Nebudeš se dlouho šklebit! Mám tě! Už jsem tě našel! Pusť mne! Stačí, abych ho chytil a..."

"Konec!" šeptal lékař.

"Ano! Konec našich útrap! Jsme - vysvo - bo - ze - ni! Já... hlupák! Tohle mě nenapadlo!" vyřázel Arne, snaže se vyrvat z lékařova objetí.

"Šíli!"

"Já? Nikdy jsem nebyl tak duševně zdrav! Což nevidíte? Nechápete?"

Bezděčně sledovali, kam ukazoval Arnův křečovitě vztažený prst.

"Co je tam?"

"Ta... f i g u r k a !"

Ano: nad vysílačkou, v záplavě slunečního světla, září koule na křivých nožičkách s tykadly či chapadly, roztaženými jako dlouhé pavoucí nohy... figurka, kterou jim dal Smrtonoš a jež řídila jejich útěk z druhé polokoule... dosud zapojena do jejich vedení... Na tu - zapomněli!

Snad to byl sám strážný anděl, který uvolnil lékařovu náruč. Arne vstal a potáčeje se slabostí blížil se k vysílačce.

Jako pod magnetickým vlivem hleděli na Arna neschopni odporu.

Arnova ruka se vztáhla, prsty sevřely pitvorný předmět a mocným trhnutím letěla figurka na podlahu. Jako by do zesláblého těla vlil zázračný elixír síly a svěžesti. Arne čile spojil přetržené dráty; křepče se vrátil k řídícímu stolku a

usedl do křesla. Obličej se vítězně rozzářil, pravice se zvedla a pak klesla na vysílací páčku.
Vysílačka - oživila. Elektronové lampy vesele svítí a z přijímače se linou zvuky známého signálu, kterým vždy volali Agira.
Se zatajeným dechem, třesouce se napětím, čekali na odezvu.
Ozve se Agir? Pronikne k němu volání? Leda tím tunelem. Ale ten stačí.
A pojednou...
"Odpovídá!" zazněl jásavý výkřik hochů.
Arne zapojil mikrofon:
"Agire! Agire, my voláme! My, česká trojice z Luzné!"
Několik vteřin uplynulo, z nich každá dlouhá jako věk.
Konečně:
"Odkud voláte, bratři!"
"Z druhé polokoule tvé Vlasti!"
"To není možné!"
"Je tomu tak! Vyslechni nás! Byli jsme lstí a násilím uneseni."
"Nemožné! Jak byste byli pronikli mou přehradou?"
"V té Smrtonoš už dřív prorazil otvor."
"Smrtonoš?"
"Ano, bývalý vládce této polokoule."
"Bývalý?"
"Není už! Je mrtev!"
"Nikdy nezemře. Je to zloduch, nezmařitelná bytost. Ubozí! Pro vás už není spásy!"
"Probluh, Agire, uově nám! Což není dostatečným důkazem už to, že s tebou mluvíme? Jak by bylo možné naše spojení, kdyby tvá přehrada nebyla prolomena?"
"Ano, uznávám. Ale... není to léčka?"
"Či léčka? Naše? Domníváš se, že bychom mohli..."
"Vy jste oběti! Od věků znají naši předkové až příliš dobře moc toho ďábla. Víme velmi dobře, co učinil z druhé polovice naší Vlasti a jaký osud připravil našim bratřím. Proti němu se nelze postavit. Proto jsme vytvořili přehradu. Je prolomena? Mám odpovědnost vůči svému národu. Hned zařídím nápravu. Přehrada bude v několika okamžicích zesílena a průlom zmizí. Nikdy se mu už nepodaří..."
"Agire, zadrž! Vyslechni nás! Zapřísaháme tě jménem tvých ubohých bratří, které nemůžeš a nesmíš obětovat!"
"Těm není pomoci. A otálením bych přivedl do zkázy celý svůj národ."
"Což nám nevěříš?"
"Nemohu uvěřit."
"Vidíš nás?"
"Vidím, ve vašem letounu!"
"Můžeš se podívat také do okolí?"
"Mohu. Ale je to nebezpečné."
"Proč?"
"Nesmím svolit k průtahu."
"Několik vteřin a poznáš, přesvědčíš se! Pohleď jen na plošinu, na které stojíme! Pohleď na její severní okraj. Vidíš?"
"Vidím vysokou budovu."
"Dobře. Tři vteřiny nám dopřej času!"
Arne přiskočil k oknu, které rychle otevřel. Namířil pistoli na mrakodrap, nařídil páčku reostatu na nejvyšší účinek a stiskl spoušť.
Hromový rachot zaburácel a mnohopatrová budova se zřítila jako domek z karet. Sloupy dýmu a ohně vyšlehly vysoko z rozvalin.
"Vidíš teď?"
"Ach, hrůza!" slyšeli Agirův výkřik.
"Palác toho ďábla!" pokračoval Arne. "Což bych mohl zničit ústředí tohoto pekla, kdyby jeho vládce byl živ?"
"Ale jeho skon nestačí."
"Skon nikoliv. Avšak po něm ani po jeho ďábelských plodech nezbyl ani atom. Prohlubeň na plošině je jediné, co po všem zbylo."
"Čím byste to mohli dokázat?"
"Vidíš mne teď?"
"Ano."
"Tímto přístrojem," pozvedl Arne pistoli.
"Co je to?"
"Obranný prostředek, mocnější než tvá přehrada."
"Bratři z Luzné, zapřísahám vás, vaše svědomí: nejednáte pod vlivem toho netvora?"
"Přísaháme, Agire, že celá tato polokoule je vyčištěna, zbavena všech zárodků Smrtonošovy moci! Uvěř, že nejsme schopni zrady!"
Nastalo strašlivé ticho. Konečně se Agir ozval:
"Co mám pro vás učinit?"

"Přilet' sem s velkou vzducholodí. Odevzdáme ti celou polokouli."

"A potom?"

"Umožníš nám odlet."

Zase ticho, dlouhé jako věčnost, těžké jako nesmírná lavina, němé a hluché, mrtvé jako nekonečný hrob...

Konečně:

"Obnovuji přehradu!"

"Agire! Proboha!"

"Musím přednést záležitost nejvyšší radě. Vyčkejte. Sdělím vám své rozhodnutí."

Vysílačka rázem zmrtněla.

Snad dosud nikdy nevytrpěli taková muka jako v době, kdy museli čekat na ortel. V té půlhodině byl celý jejich lidský věk!

"Což abychom zavolali na pomoc Nema?" vytasil se s návrhem Petr.

"Proč?"

"At' s nimi promluví a zasáhne svými kulovými blesky a umělými slunci. Mohl by zde všechno v několika okamžicích obrátit v rozvaliny a trosky, prach a popel."

"Tím by nás zničil. Nesmíme zapomenout, že bychom prozradili agirovcům moc Země. Beztak je povážlivé, musel-li jsem se vydat s paprsky, jejichž děs byl snad zmírněn jen zdůrazněním "obránného" prostředku a přirovnáním k Agirově přehradě. Musíme ukázat, že jsme nyní vydáni na milost a nemilost Agirovi. Až snad, kdyby nás odmítli, pokusíme se," Arne zmlkl, neboť vysílačka zase oživila.

"Rada přijala váš návrh," slyšeli Agirova spásná slova. "Odstartujeme ve velké vzducholodí ihned. Ale upozorňuji vás: nevycházejte z letounu, dokud my sami nevystoupíme na plošinu. Jinak byste se vydali v nebezpečí smrti."

Po těchto slovech elektronové lampy zase zhasly.

Marně bychom se pokoušeli vyličit radost, která zachvátila naši trojici.

Napjatě očekávali, kdy přístroj zase oživne. Stalo se tak teprve k poledni, a to jen na okamžik.

"Proletěli přehradou," vydechl Arne.

Chvějíce se napětím, hleděli k východu.

Konečně se v nesmírné výši objevil bod, lesknoucí se na slunci.

"Letí!" zašuměl úlevný výdech.

Bod se rychle blížil.

"Jak podivné," mumlal lékař.

A bylo skutečně podivné, co spatřili:

Ohromná koule, průhledná, jakoby skleněná - v jejím středu se leskl trup vzducholodi. Nyní se útvar octl nad nimi, kroužil a pak se zvolna snášel níž.

"Zhuštěný ochranný obal," uhodl Arne správně. "Přece nám plně nedůvěřují. Ale to jim nemůžeme zazlívat."

Vzducholod' stanula nad nimi ve výši asi sto metrů. A tu se spodní část obalu snížila, nabývající tvaru ohromného vejce, postaveného špicí dolů. Rozsocha Aeronautila prolнула hrotem obalu, který klesal níž, až splynul s plošinou do okruhu asi dvaceti metrů kolem jejich letounu, takže nyní byli obklopeni obalem společně se, vzducholodí.

V tom okamžiku oživila jejich vysílačka:

"Bratři z Luzné," slyšeli Agirův hlas, "cestou jsme se přesvědčili, že vaše zprávy jsou pravdivé. Viděli jsme také z výše, že bylo zničeno mnoho z ďábelského díla. Děkujeme vám za osvobození polovice naší planety, která po mnoho věků úpěla pod strašlivou mocí netvora, jehož snahou a cílem bylo zotročení Vlasti, ba, snad i vaší krásné domoviny a možná i jiných světů. Vaše dílo nelze ocenit. Odměnou budiž vám náš nikdy nehynoucí vděk a jistě také záchrana vaší domoviny, která se stává naší drahou sestrou. Skláníme se nad vaší vědou, bratři, a ujišťujeme vás, že jste v naší planetě získali vděčnou a věrnou sestru, věčného spojence a spolupracovníka k vzájemnému blahu a rozkvětu. Chtěli jsme vám původně stisknout ruce. Ale odpovědnost k našemu národu nám tuto radost zakazuje. Není to nedůvěra, jen nutná opatrnost, odůvodněná odvčnými hrůzami, jímž byla tato polokoule Vlasti vydána. Uvážíte-li tyto okolnosti, uznáte, že nemůžeme jednat jinak. Přijímáme tuto zmučenou oblast pod svou ochranu a přičiníme se, abychom co možná nejdříve napravili všechno zlo, jež zde bylo rozseto. Toužíte po vysvobození. Nuže, osvobodíme vás.

Doprovodíme vás až na hranici vlivu naší planety a pak vrátíme vašemu letounu vlastní moc a sílu k další cestě. Jste připraveni, bratři?"

"Ano!" odpověděli současně.

A pak se ujal slova Arne.

"Plně uznáváme správnost vašich opatření," hovořil rozechvěle. "Jsme naplněni nevýslovnou radostí a hrdí, že nás osud vyvolil, abychom vykonali očistné dílo a vymanili polovici vaší překrásné planety z odvčného otroctví. Za utrpení, jehož jsme za krátkou dobu v tomto pekle zažili, je nám nejkrásnější odměnou vaše bratrská láska. Nedáváme vám sbohem, bratři! Voláme - na shledanou!"

"Ano, na shledanou!" slyšeli hromadný výkřik v reproduktoru.

Hned poté se Aeronautilus odlepil od země.

Se stoupající rychlostí letěli vzhůru, až pojednou zahlédli, že jako střela prolétli podél vzducholodi, která se řítila zpátky, k povrchu Marsu.

Ve dvou či třech vteřinách zmizela.

Objem Marsu pod nimi se zmenšil.

Nad nimi do tušově černé oblohy se rozkmitaly fialové blesky.

"Rozsocha jiskří!" vykřikl Petr od okna.

Arne usedl k řídicímu stolku: ručička rychloměru se chvěla i nad nejvyšším bodem stupnice a výškoměr... ach, ten malomocně klesl na nulu.

Byli mimo vliv Marsu.

Byli na cestě - kam?

Vše jedno v této chvíli. Ať kamkoli, jen když jsou pryč z toho pekla a na svobodě!

KONEC PRVNÍ ČÁSTI